

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Lea Vuk

**Podpora in pomoč ženski, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje v
družini**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Lea Vuk

**Podpora in pomoč ženski, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje v
družini**

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Nina Mešl
Somentorica: as. dr. Petra Videmšek

Ljubljana, 2017

Zahvala

Sprva se zahvaljujem Mariji¹, ki je z menoj delila svojo zgodbo in sodelovala pri pregledu dokumentacije in mi s tem pomagala pridobiti pomembne ugotovitve v povezavi s podporo in pomočjo na področju psihičnega in ekonomskega nasilja v družini.

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Nini Mešl in somentorici as. dr. Petri Videmšek za nasvete in strokovno pomoč pri pisanju diplomske naloge.

Zahvalo izrekam tudi družini, fantu in prijateljem, za podporo in potrpežljivost.

Anja Urh, hvala za lektoriranje diplomske naloge in prilagodljivost.

¹ Osebno ime je spremenjeno.

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: **Lea Vuk**

Naslov diplomske naloge: **Podpora in pomoč ženski, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje v družini.**

Mentorica: **doc. dr. Nina Mešl**

Somentorica: **as. dr. Petra Videmšek**

Kraj: **Ljubljana**

Leto: **2017**

Št. strani: 174
virov: 43

Št. prilog: 4

Št. grafov: 2

Št. tabel: 13 Št.

Ključne besede: Dinamika nasilja v družini, proces nasilja, normalizacija nasilja, ostajanje v nasilnem odnosu, zgodovina nasilja v družini, zakonodaja in nasilje v družini, oblike pomoči.

POVZETEK

V diplomski nalogi opišem nasilje v družini, osredotočim se na psihično in ekonomsko nasilje, njune vrste in posledice. Opišem tudi dinamiko, proces in normalizacijo nasilja ter vzroke za ostajanje v nasilnem odnosu. Nadaljujem s pregledom zakonodaje na področju nasilja v družini, pogledi na nasilje nad ženskami v preteklosti in na koncu naštejem in opišem sodobne obstoječe oblike pomoči.

V empiričnem delu predstavim kvalitativno analizo študije primera na podlagi analize intervjuja in dokumentacije. S pridobljenimi podatki ugotavljam, kako in kdaj je gospa spoznala, da doživlja nasilje, katera dejanja je doživela kot nasilna in katera kot normalna. Ugotavljam, kje in kakšno podporo in pomoč je gospa prejela ter kaj bi še potrebovala. Raziskujem tudi varovalne dejavnike in vpliv doživljanja nasilja na njeno življenje. Rezultati pokažejo, da je gospa prejela podporo in pomoč na centru za socialno delo, pri policiji, odvetniku in prijateljih. Največ ji pomeni podpora in pomoč odvetnice, saj ji je pomagala pri postopkih na sodišču, da se je nasilni partner odjavil iz gospodinjstva in odselil. Med procesom podpore in pomoči je pridobila malo informacij glede načinov ukrepanja proti nasilnemu partnerju. Rezultati pokažejo, da je imela policija v tem primeru premalo znanja in pooblastil za preprečevanje psihičnega in ekonomskega nasilja.

INFORMATION ON THE THESIS

Name and surname: **Lea Vuk**

Title of the thesis: **Support and help for woman experiencing psychological and economic domestic violence.**

Mentor: **doc. dr. Nina Mešl**

Comentor: **as. dr. Petra Videmšek**

City: **Ljubljana**

Year: **2017**

No. of pages: 174 No. of additions: 4 No. of graphs: 2 No. of tables: 13 No. of sources: 43

Key words: dynamics of domestic violence, process and normalization of violence, staying in a violent relationship, history of domestic violence, legislation and domestic violence, types of help.

Summary: In the thesis, I describe domestic violence and focus on psychological and economic violence, their forms and consequences. I also describe dynamics, process, and normalization of domestic violence and reasons for staying in a violent relationship. Then follows a description of domestic violence legislation, views on violence against women, and in the end I describe different types of help.

In the empirical part, I present a qualitative analysis of the case study from an interview and documentation. Results show how and when the woman knew that she is experiencing violence, which acts she claims as violent and which as normal. I explore where and what kind of help she got and what else would she needs. I also explore protective factors and the impact of experiencing violence on her life. The results show that the woman got help at the Centre for Social Work, from the police, her lawyer, and friends. The support and help of her lawyer was the most helpful to her, because the lawyer helped her with court procedures to move the violent partner out of her house and to depart him from her household. In the procedure of support and help, she did not get enough information on how to act against a violent partner. The results also show that the police do not have enough knowledge and authorities to prevent physical and economic violence.

PREDGOVOR

Idejo za diplomsko nalogo sem dobila, ko se je celotna situacija pri Mariji² razrešila in je končno lahko zopet mirno zaživela življenje, brez pritiskov in stresa, ki ji ga je povzročal bivši partner. Marija je moja znanka in prijateljica, zato dobro poznam njeno zgodbo in vse okoliščine v času, ko je doživljala tovrstno nasilje. O ideji, da napišem diplomsko delo o njenem doživljanju nasilja, se je strinjala pod pogojem, da bodo spremenjena osebna imena in kraji, kar sem tudi upoštevala.

Družina se je vselila skupaj v hišo leta 2007. V hiši so živeli Marija, partner, njuna hči in tašča. Po dobrem letu skupnega bivanja so se v družini pojavljali vedno bolj pogosti prepiri, partner pa je Mariji vse bolj pogosto povzročal psihično in ekonomsko nasilje. Z večkratnimi odhodi in prihodi partnerja je Marija trpela njegove pritiske, leta 2013 pa je prejela vabilo na pogovor s centra za socialno delo in ovadbo iz odvetniške pisarne, da povzroča nasilje nad taščo in da je s prevaro kupila skupno hišo. V diplomskem delu sem raziskala, kako je Marija razrešila situacijo in kakšne izkušnje je imela z različnimi oblikami podpore in pomoči.

V teoretičnem delu diplomske naloge sem se osredotočila na psihično in ekonomsko nasilje nad žensko. Najprej opišem splošne pojme kot je nasilje v družini, psihično in ekonomsko nasilje, potem pregledam zgodovino dela na področju nasilja in kakšne oblike pomoči so ženski v Sloveniji na voljo. Psihično in ekonomsko nasilje, predvsem psihično, sta manj zaznavni obliki nasilja, o katerih je več govora šele v zadnjih nekaj letih, zato je težko poiskati literaturo, ki je osredotočena samo na ti dve obliki nasilja. Opišem tudi dinamiko nasilja in razloge za ostajanje v nasilnem odnosu, ker je teoretična podlaga enaka za vse oblike nasilja. Potrebno je poudariti, da so v teoretičnem delu navedeni različni izrazi za osebo, ki doživlja nasilje oziroma za osebo, ki povzroča nasilje, saj sem jih uporabila tako kot jih je uporabil posamezni avtor. Izrazi, ki se pojavljajo, so sledeči: *žrtev nasilja*, *oškodovanka*, *ženska, ki doživlja nasilje* in *pa povzročitelj nasilja*, *storilec*. Meni je bližji izraz *ženska, ki doživlja nasilje*, saj je poudarek na osebi in ne na njeni težavi. S tem izrazom ženski ne odvzamemo moči. Izraz *žrtev* poudarja njeno stisko, medtem ko izraz *oškodovanka* razumem bolj kot osebo, ki ji je povzročena materialna, finančna škoda. *Povzročitelj nasilja* in *storilec nasilnega dejanja* sta izraza, ki poudarita dejanje, ki ga je oseba storila. Bolj primeren izraz bi bil *moški, ki je povzročal nasilje*.

V empiričnem delu predstavim kvalitativno raziskavo in analizo podatkov, ki sem jih pridobila z intervjujem in z dokumentacijo, ki jo Marija hrani doma. Fokus diplomske naloge je na Marijini perspektivi doživljanja nasilja. Z opravljenim intervjujem in pregledom dokumentacije raziščem življenjski svet Marije, družinsko dinamiko in vrste ter oblike nasilja, podporo in pomoč, ki jo je prejela. Na začetku predstavim problem in nadaljujem z metodologijo dela. Sledijo še razprava, sklepi, predlogi, seznam uporabljene literature in priloge.

Namen diplomske naloge je razumeti stisko ženske, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje in posledice tega nasilja. Z nalogo želim poudariti, da tako psihično kot ekonomsko nasilje povzroča resne posledice v življenju osebe, ki ga doživlja. Ti dve obliki nasilja sta v primerjavi s fizičnim nasiljem bolj skriti in manj raziskani, pa tudi slabše dokazljivi. Z nalogo raziščem, kakšno podporo in pomoč potrebuje ženska v času doživljanja nasilja in tudi, ko se odloči za odhod iz nasilnega odnosa. Rezultati naloge bodo koristno gradivo za

² Osebno ime je spremenjeno.

ženske, ki doživljajo psihično in/ali ekonomsko nasilje in za strokovne delavce in delavke, ki pridejo v stik z osebami, ki doživljajo nasilje v družini. Mednje sodi policija, odvetniki in pa tudi socialni delavci in delavke, ki delajo na centru za socialno delo ali v drugih ustanovah na področju ozaveščanja in preprečevanja nasilja. Pomembno je, da prepoznamo nasilje in razvijamo strategije, ki pripomorejo k preprečevanju in ničelni toleranci do nasilja.

Kazalo vsebine

I TEORETIČNI UVOD	1
1.Nasilje v družini	1
1.1 Nasilje nad ženskami v družini.....	1
1.2 Opredelitev psihičnega nasilja v družini	1
1.2.1 Vrste psihičnega nasilja.....	3
1.2.2 Posledice psihičnega nasilja	8
1.2.3. Tehnike preživetja	8
1.3 Opredelitev ekonomskega nasilja	9
1.3.1 Oblike ekonomskega nasilja v družini	10
1.3.2 Posledice ekonomskega nasilja	11
1.4 Dinamika nasilja v družini.....	12
1.5 Proces in normalizacija nasilja	13
1.6 Ostajanje v nasilnem odnosu	13
2.Pogledi na nasilje nad ženskam v preteklosti.....	16
2.1 Feministična gibanja in razvoj dela na področju nasilja.....	17
3.Zakonodaja na področju nasilja v družini	21
3.1 Kazenskopравни pogled na nasilje v družini	22
4.Oblike pomoči	24
4.1 Vpliv socialnih mrež na procese reševanja nasilja	24
4.2 Vladne in nevladne organizacije.....	25
4.2.1 Delo centrov za socialno delo	25
4.2.2 Delo policije	30
4.2.3 Delo tožilstva in sodišča.....	32
4.2.4 Vloga zdravstvenih ustanov pri pomoči ženski, ki doživlja nasilje	34
4.3 Nevladne organizacije	35
4.4 Svetovalno delo	36
4.5 Informiranost na poti iz nasilja	37
4.6 Zagovorništvo	38
4.6.1 Socialno zagovorništvo	39
II Empirični del.....	42
5.Problem.....	42
6.Metodologija.....	44
6.1 Vrsta raziskave	44
6.2 Merski instrument in viri podatkov	45
6.3 Populacija in vzorec.....	45
6.4 Zbiranje podatkov	46
6.5 Obdelava in analiza podatkov.....	46
7.Rezultati.....	48

7.1	Analiza dokumentov	48
7.1.1	Elektronska pošta in finančna potrdila	50
7.1.2	Analiza dokumentov iz javnih institucij in drugo	52
7.2	Odgovori na raziskovalna vprašanja.....	53
9.	Razprava.....	70
10.	Sklepi.....	74
11.	Predlogi.....	76
12.	Uporabljena literatura	78
13.	Priloge	83
13.1	Opis primera	83
13.2	Vprašalnik o doživljanju psihičnega in ekonomskega nasilja v družini.....	86
13.3	Kronološka razporeditev in analiza dokumentov	88
13.4	Analiza intervjuja	96

Kazalo grafov

Graf 7.1: Prikaz analize vrste dokumentacije po letih.....	48
Graf 7.2: Prikaz tematske analize dokumentacije	49

Kazalo tabel

Tabela 7.1: Finančna potrdila.....	50
Tabela 7.2: Elektronska pošta od partnerja in drugi dokumenti, ki vsebujejo izsiljevanje – časovni pregled in umestitev	51
Tabela 7.3: Elektronska pošta – dejanja ekonomskega in psihičnega nasilja	52
Tabela 7.4: Analiza dokumentacije iz javnih institucij in drugo.....	52
Tabela 7.5: Spoznanje o doživljanju nasilja.....	54
Tabela 7.6: Dejanja, ki jih gospa doživlja kot nasilje.....	57
Tabela 7.7: Iskanje podpore in pomoči	59
Tabela 7.8: Dobre in slabe izkušnje na Centru za socialno delo	60
Tabela 7.9: Podpora in pomoč, ki jo je gospa prejela	62
Tabela 7.10: Strategije preživetja.....	64
Tabela 7.11: Vpliv psihičnega in ekonomskega nasilja na življenje.....	64
Tabela 7.12: Življenje po izselitvi partnerja.....	67
Tabela 7.13: Podpora in pomoč, ki bi jo gospa, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje, potrebovala.....	68

I TEORETIČNI UVOD

1. Nasilje v družini

V terminu *nasilje v družini* je opredeljen prostor (teritorialen, socialen, psihološki), kjer se nasilje dogaja. Ta prostor predstavljajo družina, dom in družinski odnosi. Znotraj nasilja v družini pa ločimo več vrst nasilja: nasilje nad ženskami v družini, nasilje nad otroki v družini, nasilje nad starejšimi v družini itd. (Lešnik, Mugnaioni 2004: 15).

Oblike nasilja, ki so lahko prisotne v družini, so fizično nasilje, psihično nasilje, spolno nasilje in ekonomsko ali premoženjsko nasilje.

1.1 Nasilje nad ženskami v družini

Nasilje nad ženskami je skrajna oblika nadzora moških nad ženskami. Statistike kažejo, da so v partnerskih odnosih povzročitelji nasilja v 95 % moški, žrtve pa so ženske. Pojavlja se v vseh družbenih slojih in ni povezano z uživanjem alkohola ali drog, revščino, stopnjo izobrazbe, nacionalnosti ipd. Z nasiljem moški potiskajo ženske v podrejeni položaj. V zasebnih odnosih nasilje ostane skrito najdlje, saj se žrtev zaradi tesnih osebnih vezi s povzročiteljem težko odloči, da bo nasilni odnos zapustila. Nasilje v odnosu se skladno s povzročiteljevo vse večjo željo po izkazovanju moči in nadzorovanju počasi stopnjuje, žrtev pa svoje življenje počasi prilagaja njegovim zahtevam in sprejema omejitve, da bi preprečila nadaljnje nasilje (Društvo za nenasilno komunikacijo).

Plaz (2014: 73) glede nasilja nad ženskami pojasnjuje, da se pojavlja v različnih oblikah in o njem še vedno obstaja veliko stereotipnih predstav, ki negativno vplivajo na odločitve žensk, da bi zapustile nasilnega partnerja. »Posledice nasilja se pri posameznici odražajo na psihičnem in fizičnem zdravju ter vplivajo na njeno normalno aktivno vključevanje v družbo.« Za razumevanje, zakaj ženske ostajajo v nasilnem odnosu, ali se pogosto vračajo ali sprejmejo nazaj povzročitelja nasilja, je nujno spoznavanje dinamike nasilnega odnosa in procesa normalizacije nasilja.

1.2 Opredelitev psihičnega nasilja v družini

Psihično nasilje se ne pojavlja vedno kot samostojna oblika nasilja, ampak tudi v povezavi z ostalimi oblikami. V tem poglavju navedem različne opredelitve nasilja, raziščem tudi

različne oblike in posledice psihičnega nasilja. V literaturi se pojavlja tudi izraz *psihična zloraba* in *čustveno nasilje*, ki ju enačim z izrazom *psihično nasilje*.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND-A, Ur. l. RS 68/2016) opredeljuje psihično nasilje kot ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri družinskem članu povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije (3. člen).

Plaz (2014: 74) opredeli psihično nasilje kot najbolj pogosto obliko nasilja, ki se povezuje tako s fizičnim kot s spolnim in ekonomskim nasiljem. Na začetku je psihično nasilje zelo neopazno, tudi za osebo, ki nasilje doživlja. Loči psihično nasilje, ki je povzročeno z besedami ali pa tudi s tišino. Pojasni, da je tišina zelo močno orožje, imenovana *tihi dnevi*, ko eden od partnerjev s tišino kaznuje drugega in mu s tem dopoveduje, da ni vreden njegove pozornosti.

Urek (2013: 87, 88) opisuje, da je psihično nasilje pogosto relativizirano in minimalizirano in ga je težko prepoznati, saj bi bilo lahko tudi vsakdanje in sprejemljivo vedenje. Včasih se ga povezuje s pričakovanimi spolnimi vlogami ali s konflikti v partnerstvu in vedenjem, ki ga sprožajo takšni konflikti. Avtorica pravi, da o psihičnem nasilju govorimo, ko ima ena stran v partnerskem odnosu na splošno več moči, druga pa je v odvisnem, podrejenem položaju in se vloge v paru na ta način utrdijo. Merilo je pogostost. Ko partner osebo, ki doživlja psihično nasilje pogosto zmerja, jo daje v nič, ponižuje, kriči in vpije, da bi jo prestrašil, se znaša nad njo ali ji grozi dnevno, tedensko in tudi manj pogosto, lahko resno ogrozi njeno zdravje. Spoznanja zadnjih 30 let so privedla do tega, da je ne le fizično temveč tudi psihično nasilje prav zaradi svojih posledic na duševno zdravje žrtev postalo predmet kazenskih zakonodaj v mnogih državah sveta.

Munc (2010: 345, 346) opisuje družino kot izjemno plodno igrišče za storilce psihičnega nasilja, kjer lahko spreten storilec drži v šahu partnerja, vse otroke in še kakšnega družinskega člana. V sami vsebini sporočila, ki ga storilec namenja oškodovancu, je čustveno izsiljevanje, ki uporablja vse oblike groženj, psihičnega podkupovanja, izsiljevanja, izolacije oškodovanca, razvrednotenje in druge načine. Psihično nasilje je običajno patološko nadaljevanje močnega medosebnega odnosa. Munc (2010: 346) razloži,

da ima tipični storilec močnega psihičnega nasilja eno ali več osebnostnih motenj, ki praviloma niso diagnosticirane. Storilec večinoma normalno komunicira z večino okolice, tako je splošni vtis o njem brez zadržkov. V komunikaciji je lahko zelo prijeten, včasih pa daje celo vtis vsiljivosti. Nekateri storilci imajo lahko močno spremenjeno osebnostno strukturo, da to opazi tudi širša okolica, in v svojem komuniciranju delujejo bizarni, nadležni in intenzivno vsiljivi. Okolica se jim poskuša izogibati, najozži družinski člani pa tega ne morejo narediti. Najbolj rizični oškodovanci so njihovi življenjski partnerji, odrasli otroci se poskušajo čimprej osamosvojiti in iztrgati izpod njihovega vpliva.

Kubale (2007:155) opiše: »Psihično/čustveno nasilje vključuje vsa verbalna in neverbalna dejanja, dogajanja in situacije, ki se na grob, boleč, nezaželen in ponižujoč način dotaknejo naše psihe in čustev, ki prizadevajo naše človeško dostojanstvo, našo samopodobo in samozavest. Mejo med sprejemljivim in nesprejemljivim si začrta vsak sam.« Psihično nasilje povzroča trpljenje in duševne bolečine ter viktimizira zmožnosti žrtve, da deluje, razmišlja in čustvuje kot subjekt.

1.2.1 Vrste psihičnega nasilja

Munc (2010: 161–164) opisuje, da ko so ljudje prepričani, da dogodkov v svojem življenju ne morejo več nadzorovati, razvijejo naučeno nemoč. Ta temelji na preteklih izkušnjah pomanjkanja kontrole nad dogajanjem in mnenju, da vsi napori vodijo k neuspehu. Naučena nemoč povzroči primanjkljaj na motivacijskem, čustvenem in spoznavnem nivoju. Oseba izgublja občutek lastne vrednosti, kar vodi v duševne in telesne motnje ter bolezni.

Mešl (2013: 351) pravi, da sodobni koncepti socialnega dela, po katerih se procese podpore in pomoči soustvari z vsemi udeleženi v izvirnem delovnem projektu pomoči, prepreči in odpravljajo naučeno nemoč in krepijo odpornost. Pravi, da gre za novo izkušnjo odnosa, ki lahko prepreči naučeno nemoč in krepí odpornost. »Kompleksnost socialnega dela omogoča, da pomembni procesi preprečevanja naučene nemoči in razvijanja odpornosti potekajo na dveh ravneh: na ravni soustvarjanja rešitev in na ravni odnosov.« Mešl (2013: 352) pojasni, da gre za področje naučene nemoči takrat, ko občutki, da oseba nima nadzora nad potekom dogodkov in bi se najraje predala, vztrajajo, in še posebej takrat, ko vplivajo na več življenjskih področij. V socialnem delu sta omenjeni dve ravni spoprijemanja z naučeno nemočjo in krepitvijo odpornosti. Na prvi ravni je poudarek na izkušnji odnosa, v kateri je

socialni delavec spoštljiv in odgovoren zaveznik in uporabnik strokovnjak na podlagi osebnih izkušenj. Na drugi ravni pa je poudarek na raziskovanju več razvidnosti človekovega življenja, z razvidnostjo odnosov, ki jih vzpostavlja s pomembnimi ljudmi v svojem življenju, govoru o potrebnih spremembah na odnosni ravni, o tem, kaj je vredno ohraniti ipd. Ko sistemi odnosov postanejo bolj razvidni, je priložnost tudi raziskati, kakšne spremembe potrebuje uporabnik, da mu bo v življenju dobro in bo imel več moči za spoprijemanje s problemi (Mešl 2013: 358, 359).

Elementi, po katerih se lahko prepozna psihično nasilje ali psihična zloraba, kot poimenuje Munc (2010:161-164), so sledeči:

- Agresivnost: zmerjanje, obtoževanje, grožnje in ukazovanje.
- Verbalni in neverbalni napadi: poniževanje, kritiziranje, vpitje, grožnje, zavračanje pogovora, čezmerno obtoževanje, sarkazem, grozilna ali vulgarna sporočila, posmehovanje pred drugimi. Neverbalni napad obsega obrazno mimiko in telesne geste, kot na primer dvignjena obrv, ki je lahko za oškodovanko močno zastraševalno sporočilo.
- Zanikanje: gre za zanikanje čustvenih potreb oškodovanke in lastnih besed. V hujših oblikah gre tudi zanikanje zaznav, spomina in miselne stabilnosti oškodovanke, takrat preneha zaupati sebi ter svojim zaznavam in kognitivni moči.
- Čustveno izsiljevanje: psihološka igra z občutki krivde, sočutja, vrednosti in podobno.
- Izolacija: omejevanje stikov z drugimi ljudmi (starši, prijatelji ...) in druge družabne situacije. Oškodovanka izgublja stik z zunanjim svetom in je pod nenehnim nadzorom, včasih ji tudi prepove uporabo telefona ali odvzame osebne dokumente.
- Podcenjevanje: običajna fraza podcenjevalnega odnosa storilca do oškodovanke je: *»Ti si tako občutljiva«*, s katero kaže na dvom v resničnost izjave in čustvovanja v ozadju.
- Dominiranje: pomeni nadzor nad vsem, kar počne oškodovanka, kar vodi v izgubo zaupanja.
- Zastraševanje in teroriziranje: grozeče geste, razbijanje stvari v oškodovankini navzočnosti, uničevanje lastnine, grožnje s smrtjo in poškodbami sebe in drugih, siljenje otrok, da so priče nasilnih dogodkov.
- Nepredvidljivi odzivi: nihanje razpoloženja, nenadni čustveni izbruhi ali različni odzivi na enako vedenje. Življenje s storilcem je nepredvidljivo in naporno, oškodovanec preživlja dolga obdobja neprestanega strahu.

Kadar oškodovanka trpi dva do tri elemente psihične/čustvene zlorabe, ki so opisani, se lažje odloči za odhod iz zveze kot pa takrat, ko bo odnos zajemal že pet ali več elementov. Takrat bo že intenzivno prisotna tudi naučena nemoč (Munc 2010: 164).

Društvo *Ženska svetovalnica* omeni, da so oblike psihičnega nasilja raznolike in včasih neprepoznave, njihov namen pa je vedno enak: uveljavljanje nadzora nad vsemi področji življenja ženske, da jo s tem popredmeti kot lastnino in dokaže moč ter avtoriteto moškega nad žensko. Psihično nasilje nad ženskami razdeli v naslednje kategorije:

- **Nadzor**

Partner neprestano kritizira in partnerki sporoča, da takšna kot je, ni dovolj dobra, da ji bo on povedal kakšna mora biti. Pojavi pa se lahko že na samem začetku partnerskega razmerja, a se ga žrtev ne zaveda, ker je »neviden«.

- **Neprestane zahteve**

Partnerjeve zahteve po pozornosti, ljubezni ali spolnosti se nikoli ne nehajo. V odnosu potrebe ženske niso važne in ni prostora za njena čustva, misli.

- **Pasti**

Ta način žrtev zaradi neopaznosti in prikritosti večkrat sploh ne prepozna. Gre za manipulativne igrice, s katerimi povzročitelj doseže, da se ženska odzove, nato pa nanjo preloži krivdo za prepir.

- **Izločanje in poniževanje**

Povzročitelj psihičnega nasilja partnerke ne upošteva ali pa razvrednoti vsa njena prizadevanja in ji tako ruši samozavest in samospoštovanje.

- **Tihi dnevi**

Tišina in prisotna opazna sovražnost povzročata neznosno napetost, ki pri osebi povzroči občutke nemoči, zapuščenosti, frustracije in strahu. S takšnim vedenjem psihično nasilen partner sporoča, da partnerka ni vredna njegove pozornosti.

- **Gospodar**

Povzročitelj psihičnega nasilja je prepričan, da se mora celo življenje v družini vrteti okoli njega, zato pričakuje, da mu ženska potrpežljivo streže. Svojo partnerko vrednoti le po tem, kako uspešno in hitro streže njegovim potrebam. Če ne izpolni njegovih pričakovanj (ne zmore ali noče), lahko sledijo žalitve, kot na primer: lena, neumna, zlobna.

- **Lastnik**

Želja po lastitvi je lahko zelo prikrita, ki pa se lahko razvije iz nedolžnega vedenja (zanimanje za vsa področja življenja ženske) v dušič odnos z izbruhi ljubosumja. Ženska se v odnosu počuti kot objekt in ne kot enakopravna partnerica.

- **Igranje z besedami in dejstvi**

S sprevračanjem besed in dejstev si povzročitelj nasilja ustvari sliko, ki ustreza njemu. S temi dejanji doseže, da zvali krivdo za nastale težave na partnerko in odigra vlogo žrtve. K tej igri spada prikrivanje dejstev, da zmede partnerko, da jo morda lahko na koncu še obtoži, da je »nora«.

McClennen (2010: 133) za primere navede tudi obtoževanje za varanje ali flirtanje po krivem.

- **Spreminjanje vedenja**

Gre za igranje ljubečega partnerja pred okolico in hitro spreminjanje vedenja, ki žensko zmede in povzroči, da žrtev krivdo za teror prevzame nase.

- **Besede, ki ranijo**

To so razne žalitve, nenehno kritiziranje, norčevanje, s katerimi osebo poniža, prizadene, razvrednoti in osmeši njo, njena dejanja.

- **Jezni izbruhi**

Z izbruhi jeze povzročitelj nasilja poveča nadzor nad partnerko in ji vsili svojo voljo. Partnerka zaradi strahu ustreže vsaki zahtevi, da ne bi prišlo do ponovnih nepričakovanih izbruhov.

- **Nadvlada v spalnici**

Nadvlada vključuje zatiranje, poniževanje, nepozornost v spolnem življenju. S tem nasilen moški doseže svojo premoč nad partnerko. Sem spadajo tudi grožnje z uporabo sile, fizičnih poškodb, če ta ne bi hotela zadovoljevati njegovih seksualnih potreb.

- **Ščuvanje otrok proti materi**

S podkupovanjem in različnimi načini skuša povzročitelj otroke pridobiti na svojo stran.

- **Tiranska pravila**

Prepričanje, da je psihično nasilen moški poglavar družine, ki ji vlada s strogimi pravili. (Društvo ženska svetovalnica: Kaj je nasilje).

Božič et al. (1999: 5) v psihično nasilje vključuje tudi:

- grožnje s pretepanjem,
- posmeh glede videza, njenih navad, inteligentnosti, prijateljev ali družine,

- izoliranje od prijateljev ali družine,
- partnerjeve grožnje, da bo odvzel otroka,
- prepoved posedovanja stvari, ki so žrtvi izredno pomembne,
- uničevanje pohištva ali osebnih stvari, ki žrtvi veliko pomenijo,
- prikrajševanje glede denarja,
- partnerjeve grožnje, da bo žrtev vrgel iz hiše, stanovanja,
- partnerjeve grožnje, da jo bodo namestili v psihiatrični ustanovi.

Hattery, Smith (2012: 207) kot tipe nadzora nad partnerico, ki predstavljajo čustveno ali psihično zlorabo navedeta tudi vdore v telefon, elektronsko pošto in zasledovanje v službo.

Po Browne (1989) in Hattery (2008) veliko žensk, ki so doživele psihično nasilje, primerjajo izkušnjo enako bolečo kot izkušnjo fizičnega nasilja. V kategorijo poniževanja pogosto sodi predvsem javno poniževanje pred prijatelji in okolico. Povzročitelj javno ponižuje partnerico s poniževalnimi besedami, žalitvami, s katerimi ji sporoča, da je nesposobna, neumna. Gre tudi za situacije v javnih ustanovah, kjer dokazuje njeno nemoč in jo na tak način poniža (Hattery, Smith 2012: 206).

Iršič (2004: 111) opisuje pasivno nasilje, ki je precej manj opazno kot aktivno (verbalno nasilje, ustrahovanje, grožnje, izsiljevanje ...). Med oblike pasivnega nasilja, ki bi lahko predstavljale področje tihih dni, sodijo: prekinitev odnosa, prekinitev komunikacije, ignoriranje, prezir, izogibanje, obrekovanje, neupoštevanje dogovorov, igranje nemočne žrtve in druge oblike, ki so bolj indirektne in nič manj destruktivne.

Kubale (2007: 155) poleg že omenjenih oblik kot so nadzor, žaljenje, poniževanje omeni še dejansko in čustveno izolacijo: uporabo fizične, ekonomske, hierarhične ali institucionalne premoči za podreitev.

Iz nacionalne raziskave o pojavnosti nasilja in odzivnosti na nasilje nad ženskami v Sloveniji (Leskošek et al. 2010), je o psihičnem nasilju ugotovljeno, da so se med anketiranimi najpogosteje pojavljala sledeča vedenja in dejanja: zmerjanje, lažne obtožbe, izražanje ljubosumnja, jezo in glasno vpitje z namenom, da se drugega prestraši, zastraševanje, žaljivo izražanje glede zunanjega videza, opustitev pomoči, ko je imela anketirana zdravstvene

težave in namerno spravljanje v neprijeten položaj pred sodelavci. Ženska, ki je najpogosteje doživela psihično nasilje, je imela dokončano srednjo šolo (36,7 %), sledita pa dokončana fakulteta in osnovna šola (Urek 2013: 88, 89).

1.2.2 Posledice psihičnega nasilja

»Možne posledice psihičnega nasilja so pomanjkanje energije, ranljivost, anksioznost, glavoboli, napadi panike, občutek nemoči, neobvladovanje svojega življenja, strah pred prihodnostjo, nesamozavest, napadi joka, spremenjene spalne navade, spremenjen odnos do hrane, izguba stika s seboj, dvom v svoje duševno zdravje, misel na samomor itd.« (Plaz 2004: 44).

Plaz (2004: 74, 75) poudari, da s psihičnim nasiljem povzročitelj spodjeda samozavest ženske in jo poskuša razvrednotiti. Z nadzorovanjem in manipulacijo poskuša povzročitelj nasilja ženski vzeti samospoštovanje, z namenom, da povzdigne svojega. Pogosto psihično nasilje preraste tudi v fizično; to se zgodi v trenutku, ko je partner prepričan, da ga bo oseba, ki doživlja psihično nasilje, zapustila.

Leskošek (2013: 105–107) navede, da sta glede pogostosti uživanja zdravil za psihično nasilje občasno in redno najpogostejši uporabi tablet proti bolečinam in glavobolu, na tretjem mestu pa je pitje alkohola, ki je sicer v nižjem odstotku kot pri ostalih oblikah nasilja. Najpogostejše je redno jemanje tablet proti depresiji. Od vseh žensk, ki so sodelovale v raziskavi, sta med telesnimi in čustvenimi znaki slabšega zdravja najpogostejše označena utrujenost in stres. Za tem sledijo glavobol, tesnoba in prebavne motnje. Avtorica pojasni, da ženske, ki doživljajo psihično nasilje, po znakih ne odstopajo pomembno od ostalih žensk, pogostejše imajo le želodčne težave.

1.2.3. Tehnike preživetja

Ženska lahko po letih doživljanja psihičnega nasilja stori dvoje: ali odide iz odnosa ali pa se odloči za različne tehnike preživetja, ki ji v takem odnosu olajšajo življenje. »Tehnike preživetja so pravzaprav različni vedenjski vzorci psihično zlorabljenih žensk, ki iz odnosa niso »izstopile«. Po začetnem trudu po spremembah in izboljšanju situacije, se kasneje

zaradi utrujenosti in želje po mirnem življenju odločijo za različne tehnike.« (Preberite.si 2014: Psihično nasilje nad ženskami in tehnike preživetja):

- **Prevzemanje identitete:** Ženska prevzame vrednote in mnenja moškega, ki povzroča psihično nasilje v odnosu. Njena govorica je zelo podobna kot jo ima moški, ki povzroča nasilje, z njim se strinja tudi, ko ni prisoten. Tako opusti vsakršno lastno mnenje. Ženska sama ne opazi, da prevzema identiteto, saj se to zgodi postopoma, tudi po več letih.
- **Podrejenost:** Ženska sledi vsem navodilom moškega, ne argumentira in ne izraža svojega mnenja. Tako si zagotovi bolj mirno življenje. Ženska v takem odnosu deluje utrujeno od življenja in melanholično.
- **Izključenost:** Ženska, nad katero partner izvaja nadzor, se sčasoma odloči, da se bo oddaljila od svoje družbe, da si zagotovi mir. »Običajno psihično zlorabljenka ženska stopa v interakcijski odnos le s tistimi ljudmi, ki jih odobrava njen partner.«
- **Zatekanje v zlorabo različnih substanc:** Ženske, ki doživljajo psihično nasilje, pogosto svojo stisko lajšajo z uživanjem alkohola ali drugih substanc, kot so tablete, kajenje marihuane itd.

Ženske, ki doživljajo psihično nasilje, lahko prakticirajo eno ali celo kombinacijo vseh navedenih tehnik (Preberite.si 2014: Psihično nasilje nad ženskami in tehnike preživetja).

1.3 Opredelitev ekonomskega nasilja

Ekonomske nasilje je vezano predvsem na nadzor nad premoženjem osebe, ki povzroča odvisnost od povzročitelja nasilja in težko pot iz nasilja. V literaturi se pojavljata dva pojma: *ekonomske nasilje* in *premoženjske nasilje*, ki predstavljata enako vsebino. Po rezultatih prve slovenske nacionalne raziskave o nasilju v zasebni sferi in partnerskih odnosih, premoženjske nasilje doživlja 14, 1 % žensk (Leskošek et al. 2010: 88).

Ekonomske nasilje je bilo navedeno šele v *Zakonu o preprečevanju nasilja v družini* (ZPND, Ur. l. RS 16/2008), ki je bil sprejet leta 2008 in dopolnjeno leta 2016 (ZPND-A, Ur. l. RS 68/16). Opredeljeno je kot neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim žrtev samostojno razpolaga oziroma upravlja ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov, neupravičeno neizpolnjevanje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti do družinskega člana ali neupravičeno prelaganje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti na družinskega člana (3. člen).

Davis (1998 v Urek 2013: 89) pojasni, da gre pri premoženjskem nasilju za različne strategije, ki storilcu pomagajo vzdrževati nadzor nad žrtvijo, kot na primer nadzor nad prihodki družine ali prepuščanje plačevanja položnic za gospodinjstvo in otroke partnerki.

Urek (2013: 89) opredeli ekonomsko nasilje predvsem kot povečevanje nadzora nad sredstvi, lahko je partnerka popolnoma finančno odvisna od njega, če je brezposelna, v primerih, ko pa je zaposlena, partner izbere druge načine, da bi omejil njene prihodke, ogrozil službo. Partnerka se zaveda nasilja, ko spozna pasti finančne odvisnosti in poveča se občutek ujetosti in brezizhodnosti.

Munc (2010: 359) o preteklosti ekonomskega nasilja pojasni, da je bilo, združeno z drugimi oblikami nasilja, eden glavnih razlogov, da se osebe, ki so doživljale nasilje, niso odločale za prijavo nasilja in tudi za odhod iz nasilnega odnosa. Ekonomska odvisnost od storilca je po njegovem mnenju huda psihološka ovira pri sprejemanju bolj radikalnih odločitev, saj lahko v takšnem primeru za osebo, ki doživlja ekonomsko nasilje, pomeni ogrožitev lastne eksistence in tako je prihodnost zavita v temo velikih težav.

1.3.1 Oblike ekonomskega nasilja v družini

Munc (2010: 361) kot nekatere oblike ekonomskega nasilja navede:

- krajo oškodovankinega denarja in lastnine,
- preprečevanje osebi, da razpolaga s svojim ali skupnim denarjem,
- preverjanje vseh računov,
- zadrževanje bančne kartice osebe, ki doživlja ekonomsko nasilje,
- neplačevanje preživitnine,
- uporabo imena druge osebe za kredite in lizinge,
- omejevanje pravice partnerke do zaposlitve, študija.

Če je partnerka zaposlena, poskuša storilec njeno vrnitev doseči tudi tako, da z nasiljem in nadlegovanjem nadaljuje na delovnem mestu, da ji lahko zaradi tega grozi izguba službe (Urek 2013: 89).

O neplačevanju preživnin je *Pravno informacijski center* že pred tremi leti opozarjal na ekonomsko nasilje kot vzrok neenakosti med spoloma. Posledice neplačevanja preživnin po njihovih ugotovitvah čutijo tako matere kot tudi otroci. V več kot 90 % primerov so neplačniki očetje, zato so si matere pogosto primorane najti dodatno delo. Zaslужek namenjajo zgolj preživetju, časa in energije za uresničevanje drugih življenjskih ciljev pa ni, so med drugim ugotovili na podlagi analize, v kateri so se dotaknili višine preživnin v Sloveniji (RTV Slovenija 2013: Ekonomsko nasilje kot vzrok neenakosti med spoloma).

Pogosto se dogaja, da povzročitelj nasilja sklene različne zavarovalnice, leasing in podobne pogodbe v imenu žrtve, ustanovi podjetje na njeno ime, nato pa obveznosti ne poravnava in dolgove prepusti svoji partnerki, ki doživlja nasilje (Obran 2014: 20).

Urek (2013: 90) po raziskavi ugotovi, da med oblikami ekonomskega nasilja prevladujejo različne oblike nadzora nad sredstvi: nadzor nad uporabo denarja in nadzor nad dostopom do denarja, izključno lastništvo nad skupnim premoženjem, odvzemanje vsega denarja. Temu sledijo kraja in uničevanje premoženja, ljubih predmetov ali grožnje glede tega. Anketirane pa so omenile še neplačevanje preživnine, preprečevanje ali prepoved zaposlitve, izkoriščanje žensk za plačevanje stroškov in pa nekaj poskusov izselitev partnerke iz stanovanja. V raziskavi je možno zaslediti še poškodbe na službenih vozilih, škode v stanju pijanosti (razbijanje, metanje stvari naokoli) in skrivno jemanje kreditov, da je partner ne bi oškodoval.

1.3.2 Posledice ekonomskega nasilja

Munc (2010: 361) kot posledice ekonomskega nasilja v življenju osebe, ki je bila v nasilnem odnosu navede: življenje v revščini brez osnovnih dobrin, osebne dolgove (nezmožnost najema stanovanja, kredita ...) in pravi, da je odhod iz takega nasilnega odnosa skoraj nemogoč brez pomoči, saj oškodovanec nima sredstev za preživetje.

Oseba, ki doživlja ekonomsko nasilje, se zelo težko odloči za odhod, saj jo dodatno bremeni tudi vprašanje o delitvi premoženja in stanovanja. Tveganje, ki ga prinaša nasilje, je lahko tudi izguba stanovanja. Če družina živi v najemniškem stanovanju, jim lahko grozi izselitev zaradi pritožb stanovalcev zaradi hrupa, če pa imata skupno lastniško stanovanje ali hišo, pomeni odhod finančno tveganje, saj so postopki za pridobitev deleža običajno dolgotrajni,

v tem času pa žrtev najema stanovanje na prostem trgu, kar dodatno otežuje njen finančni položaj (Urek 2013: 89).

Žensko zaradi svoje »ekonomske šibkosti« skrbi, kako bo preživljala sebe in družino in kako bo plačala vse sodne stroške (razvezo zakonske zveze, tožbo za delitev skupnega premoženja), zato se tej posledici pridružijo tudi posledice psihičnega nasilja (Ženska svetovalnica: Kaj je nasilje).

1.4 Dinamika nasilja v družini

Plaz (2014: 89–90) opisuje, da lahko dinamiko nasilja najbolj nazorno prikažemo kot »ponavljajoči se val, ki pogosto kaže vzorec različnih faz: obdobje naraščanja napetosti, izbruh nasilja, obdobje opravičevanja in obdobje nežnosti, medenih dni. V nekem trenutku pa ponovno pride do stopnjevanja napetosti, ko ženska čuti napetost že v zraku in kmalu ponovno pride do nasilja.« Potem sledi obdobje, ko se partner opravičuje in ponavlja svoje obljube, hkrati pa tudi vceplja ženski občutke krivde, da ga je ona izzivala, da je ona pravzaprav kriva za nasilje. Avtorica navaja, da je iz študij o žrtvah nasilja znano, da je najučinkovitejši način, kako zlomiti osebnost nekega človeka ta, da se menjata nasilje in ljubezen, in je še bolj učinkovit, če je izvajalec nekdo, s katerim je žrtev nekoč vzpostavila intimen odnos. Posledice, ki jih prinese to menjavanje, so za žrtev naslednje: izguba samospoštovanja, zaupanja vase, samozavesti, je duševno mrtva. Avtorica pojasni, da oseba, ki nasilje izvaja z nenehnim ponavljanjem, da je grda, nesposobna, neumna, slaba mati, doseže, da se žrtev popolnoma zlomi. Ne zaupa nikomur več, saj jo je izdal tisti, ki mu je zaupala.

Berry (1998: 32) opisuje, da se nasilje običajno začne s ponižujočim vedenjem in žalitvami. Pogosto sledi izolacija in nato ljubosumje. Moški, ki povzroča nasilje, vztraja pri tem, da ji sledi na vsakem koraku, kar pa pojasnjuje kot dokaz kako zelo jo ljubi. Predmet ljubosumja niso samo drugi moški, temveč pogosto tudi prijatelji, družina, služba, oziroma vse/vsi, ki preusmerjajo njeno pozornost stran od njega. Avtor navaja, da se verbalno nasilje sčasoma stopnjuje tako, da oseba, ki povzroča nasilje, tudi za svoje napake krivi partnerko. Za tipičen primer navede javno poniževanje. Verbalnemu nasilju pogosto sledi še ekonomska odvisnost in nadzor nad denarnimi sredstvi. Oseba, ki povzroča ekonomsko nasilje in ima nadzor nad

denarnimi sredstvi običajno ne nameni svoji partnerki denarja niti za osnovne potrebe, kot na primer za frizerja, trgovino in druge osebne potrebe.

Plaz (2014: 91) naprej navede, da se ženska znajde v začaranem krogu nasilja, ki se postopoma stopnjuje tako po intenzivnosti in lahko še po drugih oblikah nasilja (od psihičnega nasilja do ekonomskega, spolnega in fizičnega nasilja). Pri vsakem naslednjem krogu nasilja se čas med posameznimi fazami krajša, izbruhi nasilja pa so vedno bolj intenzivni. Po določenem času pa fazi opravičevanja in medenih tednov izgineta in ostane le še nasilje.

1.5 Proces in normalizacija nasilja

Plaz (2014: 90) razvoj in obstoj nasilja v nasilnem odnosu opredeli kot proces nasilja. V tem procesu je ogromno mehanizmov, ki eden za drugim ali v kombinaciji povzročijo, da postane nasilje aktiven in dinamičen proces z globokimi posledicami za vse, ki jih prizadene. V procesu nasilja tako povzročitelj kot žrtev nasilje normalizirata vsak na svoj način, kar vodi do sprejemljivosti in opravičljivosti.

Avtorica pravi, da moški kot povzročitelj in ženska kot žrtev v procesu normalizacije nasilja razvijeta dve različni strategiji za doseganje ciljev. Moški proces je usmerjen v strategijo nadzorovanja ženske, s čimer nadomesti svojo moškost. Instrumenti te strategije so sledeči: nadzorovano čustveno stanje možganov v trenutku napada, izolacija in menjanje med nasiljem in nežnostjo. Ženski proces normalizacije nasilja pa avtorica (Plaz 2014: 90) opiše kot strategijo prilagajanja z omejenimi možnostmi nadzora. Prilagoditev se počasi spremeni v strategijo za končanje nasilja in v strategijo za preživetje.

1.6 Ostajanje v nasilnem odnosu

McClennen (2010: 152) opisuje, da je dinamika družinskega nasilja tako kompleksna, da je za večino ljudi razumevanje, zakaj oseba ostaja v nasilnem odnosu, zelo težko. Mnogo razlag in stereotipov, ki pojasnjujejo, zakaj oseba ostaja v razmerju, je napačnih. Ena izmed njih je, da oseba v nasilnem odnosu uživa, ki pa ne drži, saj nihče ne želi namenoma trpeti celo življenje.

Obstaja več razlogov, zakaj oseba ostaja v nasilnem odnosu.

Potrebno je vedeti, da je oseba s povzročiteljem nasilja močno povezana na različnih nivojih, med katere spadajo (po Dutton & Starzomsky 1997, Pagelow 1997, Walker 2002 v McClennen 2010:152):

- čustveni: ljubezen do partnerja,
- kognitivni: obljuba partnerja, da se bo spremenil, strah osebe, da bo ostala sama,
- finančni: pomanjkanje sredstev, prevoza za odhod, finančna odvisnost od partnerja,
- fizični: osebe ostanejo v nasilnem odnosu, ker se bojijo za svoje življenje. Eigenberg (2001) v McClennen (2010: 152,153) opisuje, da zapustitev nasilnega partnerja povečuje nevarnost, da pride do skrajnih dejanj (umor),
- kulturni in duhovni: kulturna, etična, verska in druga prepričanja, v katerih so osebe odraščale in povečujejo moške, ženske pa so v manjvrednem položaju, lahko pojasnjujejo, da je nasilno vedenje normalno. Drugi razlog je lahko tudi strah pred javnim ponižanjem, če zapusti nasilnega partnerja.

Plaz (2004: 35) opisuje stereotipne vloge kot tiste, s katerimi je ženska potisnjena v sfero družine in kjer mora prevzeti vlogo dobre matere, žene in gospodinje. Ravno ženski pripisane vloge avtorica navede kot tiste, ki pripomorejo k temu, da vztraja v nasilnem odnosu, saj ženska nase prevzame breme krivde, odgovornosti in sramu za dejanja, za katera bi dejansko moral odgovarjati partner, ki povzroča nasilje.

Plaz (2004:36) predlaga, da bi se za uspešno delo z ženskami, ki doživljajo nasilje, morali vsi, ki se ukvarjajo s to problematiko, soočiti s stereotipi o spolnih vlogah in z lastnimi pogledi na življenje, saj vplivajo na nas v vsakdanjem življenju in pri delu z žrtvami nasilja.

Leskošek (2014: 37, 38) meni, da je govor o spolnih vlogah nujni del okrevanja za ženske, ki doživljajo nasilje. »Pripisane spolne vloge omogočajo dominacijo in moč moških, ki lahko pripelje do nasilja kot oblike podreditve. Proces okrevanja zato ni osredotočen le na izhod iz nasilja, temveč tudi na prevpraševanje spolnih vlog žensk.« Avtorica navaja, da se nevladne organizacije, ki so nastale v devetdesetih letih bistveno ločijo od javnih služb, ki nasilje vidijo v kontekstu dinamike družinskih odnosov, enakomerne porazdelitve moči in deljene krivde oziroma odgovornosti za nasilje.

Plaz (2014: 83) poudarja, da je za ženske zelo boleče tudi stereotipno razmišljanje, ko drugi ne poznajo ozadja problema, na primer: »Če bi bilo res tako hudo, bi odšla že prej.« ali »Ne morem razumeti, zakaj se je vrnila k njemu – nekatere ženske pa res ne vedo kaj bi rade.« Poudari predvsem razumevanje, da vemo, koliko poguma je potrebnega, da se ženska odloči, da bo odšla. Pri svoji težki odločitvi se mora soočiti z mnogo vprašanji in dodatnimi težavami: kako preživeti v tujem okolju, kako zaslužiti dovolj zase in za otroke, kdo bo pazil otroka, ko gre na delo ipd. Poleg tega otroci pogosto pogrešajo očeta; avtorica pojasni, da so ravno otroci pogosto razlog, da se ženske vrnejo domov.

Plaz (2014: 84-89) navaja še druge razloge za ostajanje:

- spomin na dobre stare čase,
- napačno iskanje vzroka nasilja,
- družbena pričakovanja,
- ženska pogosto verjame obljubam povzročitelja nasilja,
- zbujanje občutka krivde, če želi ženska zapustiti povzročitelja nasilja,
- strah zaradi groženj z umorom ali s še večjim nasiljem,
- zanikanje,
- naučena nebogljenost,
- pomanjkanje samospoštovanja in zaupanja vase,
- omejitve, ki nastanejo zaradi popolnega nadzora in izoliranosti,
- strah pred osamljenostjo in starostjo,
- fizična in psihična izčrpanost,
- revščina in brezposelnost,
- vera, običaji,
- družinsko ozadje,
- pomanjkanje učinkovitih institucij, ki bi žrtev zaščitile,
- družba še vedno ne verjame zgodbi ženske, ki doživlja nasilje,
- pomanjkanje informacij.

2. Pogledi na nasilje nad ženskami v preteklosti

Leskošek (2002: 111) opiše, da pretepanje in druge oblike domačega nasilja dolgo časa niso bile tematizirane. Ko se je o pretepanju spregovorilo, so ga povezali zlasti z ženskami, ki živijo na dnu družbene lestve in z alkoholizmom moških. Javnost nasilja načeloma ni obravnavala, vendar pa se je v vsakdanjem življenju pokazalo, da je bilo slabo ravnanje splošno razširjeno in so ga tolerirali. Nasilje je bilo povezano tudi z neprimernim vedenjem žensk. Avtorica (2002: 112) opiše, da je bilo značilno tudi, da so za nasilje uporabljali blažilne besede kot so »razgrajanje« in »hudost«. O nasilju kot problemu je bilo več objavljenega po ustanovitvi časopisa *Slovenka*, v katerem so bili objavljeni prvi članki o nasilju nad služkinjami in njihovem trpljenju. Pomembna avtorica na področju javne debate o nasilju je Zofka Kveder, ki je izdala *Misterij žene*; ta je imel velik odmev, malo podpore in številne nasprotnike. V knjigi opisuje žensko trpljenje, krivice in bolečine. Nasilje ni bila tema, o kateri bi govorili naglas, kaj šele, da bi o njem pisali v javnosti. Zofka je s svojo drznostjo, upornostjo in nepopustljivostjo odprla tabuizirane teme (Leskošek 2002:113).

Leskošek (2002: 116, 117) zapiše, da je Zofka Kveder pretrgala tabu molka in problematizirala temo, ki je veljala za nedeljivi del ženskosti. Trpljenje je za žensko naravno, saj izhaja iz izvirnega greha. Samo trpljenje ji hkrati lahko zagotovi vstopnico za večnost in posmrtno srečo. Če se upira tej zapovedi, zavrača krivdo, upira se pokori in tako spodkopava temelje cerkvenega nauka. To, da se je cerkev počutila ogroženo, kadar se je odprla ta in njej podobne teme, se je kazalo v tem, da jih je silovito napadala.

Plaz (2004: 26) nasilje nad ženskami opredeli kot izraz zgodovinsko neenakih razmerij moči med spoloma, ki so pripeljala do prevlade nad ženskami in njihove diskriminacije s strani moških ter preprečila celovito izboljšanje položaja žensk. Izvira predvsem iz kulturnih vzorcev, škodljivih vplivov določenih tradicionalnih navad ali običajev (danes tudi iz velikega vpliva medijev). Skozi zgodovino je bil položaj žensk in tudi otrok tesno povezan z nasiljem, ki je bilo družbeno dovoljeno oz. družbeno sprejemljivo. Sankcije, ki so sledile oz. sledijo pa kažejo na odnos družbe do žensk. Bolj ko gremo v zgodovino, nižja je raven skrbi za ženske.

Zaviršek (1997: 331, 332) opredeli, da so procesi minimalizacije, racionalizacije in zanikanja v zgodovini najmočnejši in najpogostejši, ko gre za storilce, ki pripadajo večinski

kulturi, živijo v naši neposredni okolici in nakupujejo v naši trgovini. Zaradi njihove »normalnosti« oseba skuša minimalizirati in racionalizirati nasilje, tako da investiramo vanje fantazije o njihovi lastni šibkosti. Če je storilec znan, se pogosto zgodi, da se oseba identificira s povzročiteljem. To pomeni, da se poistoveti z usodo drugega in se sama vidi na njegovem mestu. Storilca tako razume in se z lahkoto vživi v njegovo situacijo, tako dejanje najprej minimalizira, počasi pa povsem zanika. Z zanikanjem so tako zagovarjali idejo, da nasilje sploh ne obstaja.

Boj proti nasilju nad ženskami v Sloveniji ima kratko zgodovino. Začetki segajo v leto 1987, ko je skupina *Lilit*, delujoča v okviru ŠKUC-a, organizirala okroglo mizo o nasilju nad ženskami. Nadaljevalo se je na drugem feminističnem srečanju žensk iz takratne Jugoslavije, kjer so bile pobude že bolj konkretne in so se kazale v potrebi po ustanavljanju zatočišč in podobnih projektov. Začetki kažejo zakritost problema vse do pojava družbenih gibanj, posebej feminizma v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ki je združeval zelo različne skupine žensk. »Povezovalo jih je zavedanje, da so ženske izkušnje zaradi spolno specifičnega kulturnega vzorca in na tradicionalni delitvi spolnih vlog temelječega družbenega reda, še vedno povezane s podrejenostjo, zatiranostjo in posledično z nasiljem v vseh svojih oblikah. Pred drugo svetovno vojno so verjeli, da je nasilje del življenja žensk, ki ga morajo sprejeti, kot da je njihova usoda, zato se o tem v javnosti skorajda ni govorilo.« Nasilje je veljalo kot problem, ki izhaja le iz revščine in alkoholizma, spodbudijo pa ga tudi ženske same, kadar se ne podredijo dovolj ali želijo celo uveljaviti svojo voljo. Nasveti ženskam za zmanjšanje nasilja so bili zelo različni; naj bodo pokorne in naj ne mislijo, da morajo imeti zadnjo besedo, naj potrpijo in molijo, četudi imajo prav. Žena naj bo do moža vedno prijazna, vedno mora vedeti, kaj ga razdraži in kaj ga bo pomirilo, mora kazati sočutje, ko je mož slabe volje, tudi takrat, ko je pijan (Leskošek 2014: 34).

2.1 Feministična gibanja in razvoj dela na področju nasilja

Plaz (2004: 30) opisuje, da se je feministično gibanje začelo z razmišljanjem, da je prav, da ženske prevzamejo v svoje roke svoja življenja, svoja telesa in način razmišljanja in končno spregovorijo o nasilju, ki ga doživljajo kot družbena skupina. Ženske so si po vsem svetu začele izmenjevati svoje izkušnje z nasiljem in naglas spregovorile o grozotah, ki so se dogajale za štirimi stenami.

Dobnikar (1999: 93) pravi, da se v času, ko se je v zgodnjih 70. letih začelo feministično gibanje, z njim začnejo tudi prve akcije proti nasilju nad ženskami. Ženske so na začetku organizirale male skupine, v katerih so potekali pogovori in ideje o akcijah, ki so dobri dve desetletji kasneje (leta 1995) dosegle pomemben zapis na konferenci Organizacije združenih narodov o ženskah v svojih dokumentih: *»Nasilje nad ženskami je eden od odločilnih družbenih mehanizmov, s katerim se ženske prisiljuje v podrejen položaj v primerjavi z moškimi.«* Do tega in podobnih zapisov je prišlo po večletnih pripravah ženskih skupin na konferenco v Pekingu, po zbiranju mnogih pričevanj žensk o najrazličnejših oblikah nasilja, ki ga vsakodnevno doživljajo po vsem svetu.

Leskošek (2014: 36) pojasni, da so bila za razvoj služb in storitev v devetdesetih letih zaslužena feministična teoretska in praktična izhodišča, ki so v ospredje dela postavile žensko z izkušnjo nasilja in ne njene družine. Pomembna ugotovitev je, da je nasilje nad ženskami *»način ohranjanja dominacije in moči moških.«* Z razvojem feminističnega gibanja so se pojavile tudi nove organizacije, ki so pretrgale molk.

Organizacije, ki so se pojavile s feminističnim gibanjem, so *Ženske nevladne organizacije (v nadaljevanju ŽNVO)*. Zaviršek (2004: 1, 2) opiše, da so bile v Sloveniji tako kot drugod po svetu *»posledica in reakcija na prazen prostor v javnem socialnem sektorju, ki je konec 80. let, še bolj pa v začetku 90. let, obstajal na področju socialne pomoči ženskam, ki so doživljale fizično in spolno nasilje.«* Opiše, da je bila zahteva po prekinitvi nasilja nad ženskami po vsem svetu ena od najradikalnejših zahtev feminističnega gibanja, zato so nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z žensko problematiko pri nas, izhajale iz feministične teorije in pozneje v praksi iz feminističnega socialnega dela. Ženske nevladne organizacije v Ljubljani so se tekom let vse bolj specializirale in naredile tri vidne premike:

- od manj specializirane pomoči do na problem usmerjene partikularne pomoči,
- od delovanja po načelu solidarnosti za enakost vseh žensk k individualizaciji pomoči,
- od občega zavedanja nasilja nad ženskami k vse bolj partikularnemu zavedanju potreb posameznic (hendikepiranih žensk, deklic).

Zaviršek (2004: 5–8) našteje in opiše konceptualne premike, ki izhajajo iz delovanja ženskih nevladnih organizacij na področju nasilja nad ženskami in otroki:

- Prekinile so s *»strukturnim fokusiranjem«* na povzročitelje in se začele osredotočati na pomoč preživelim in otrokom.

- V ospredju je podpora ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje in ne podpora nasilnežem.
- Redefinirajo, preokvirijo in na novo poimenujejo problematiko, ki je bila v preteklosti označena kot problemi disfunkcionalne družine, družinskih konfliktov, neustreznih partnerskih odnosov, alkoholizma, brezposelnosti ipd.
- Zoperstavijo se iskanju krivde za nasilje v družini in za nasilje moškega nad ženskami in otroki, pri ženskah samih in na številnih primerih prakse so dokazale, da je za razumevanje nasilja potrebno razumeti predvsem samoumevnost uporabe nasilja pri nasilnežih.
- Sprejmejo načelo, da naj se ženske, ki so preživele nasilje ali imajo pretekle izkušnje z odvisnostmi, vključujejo v delo ŽNVO.
- Pripomorejo k temu, da prihaja tudi do strukturnih sprememb na področju sociale, policije, sodstva, zdravstva in šolstva.
- Spodbujajo ukinjanje tabujev in številnih dvojnih kriterijev, kjer ženske pri istih dejanjih kot jih naredijo moški, obravnavajo drugače.
- Pripomorejo k razširitvi predstave o tem, kaj je nasilje, saj so začele opozarjati na problem nasilja brez vidnih poškodb in na nasilne dogodke s pristankom. To je med drugimi predvsem pomemben premik tudi k oblikovanju razumevanja psihičnega in ekonomskega nasilja.

Pogledi na nasilje nad ženskami v zgodovini so samo delček predstave o ženski v zgodovini, iz katerega je razvidno, da je ženska lahko doživljala fizično, psihično, ekonomsko, pa tudi spolno nasilje. O nasilju se ni govorilo javno. Kar danes opredelimo kot psihično in ekonomsko nasilje, je bil včasih običajen odnos med moškim in žensko. Vedno pokorna žena ni nič drugega kot trpljenje psihičnega in fizičnega nasilja, ekonomsko pa je bila odvisna od moža. Pomembno je vedeti, da je bil celoten položaj ženske manjvreden in eden izmed manjvrednih položajev je bil tudi v družini; ženska kot žena, mati, gospodinja. V primerih danes opredeljenega psihičnega in ekonomskega nasilja, lahko sklepam, da ženske niso razmišljale o tem, da bi poiskale pomoč, saj so bila ta vztrajanja in potrpljenje v odnosu le del njihovih pripisanih spolnih vlog. Kot opiše Leskošek (2014: 34) so bili nasveti ženskam za zmanjšanje nasilja, da naj bodo pokorne, naj potrpijo in molijo, ter kažejo sočutje do moža, tudi takrat, ko je pijan. Leskošek (2002: 271) opiše, da je bil boj žensk za osvoboditev hkrati boj za pravice do človečnosti, za samospoštovanje in dostojanstvo kot tudi boj za temelje humanizma. Ko nekdo trdi, da nimaš razuma, te ponižuje, takšno poniževanje bistveno vpliva na razumevanje sebe in oblikovanje lastne identitete. Z nenehnim poniževanjem je težko obdržati lastno vrednost, ki daje temelje vsakdanjemu

življenju in preživetju. Avtorica (2002: 271) poudari, da so si ženske lahko vrnile dostojanstvo tako, da so morale najprej v temelje zamajati ideologijo in moč prevladujočih institucij, ki so bile v tistem času predvsem institucije katoliške cerkve.

3. Zakonodaja na področju nasilja v družini

Zakonodaja opredeljuje nasilje v družini in hkrati tudi sankcije oziroma načrt pomoči, ki sledi kaznivemu dejanju. Nasilja v družini ne opredeljuje le *ZPND*, temveč je pomembna tudi opredelitev nasilja v *Kazenskem zakoniku*, ki določa, kdaj je nasilje kaznivo dejanje. Zakonodaja in pristojnosti institucij na področju nasilja v družini torej narekujejo smernice, kako in kdaj lahko oblasti ukrepajo in na kakšen način država zaščiti osebo, ki doživlja nasilje. Čeprav je vsako nasilje nedopustno in nesprejemljivo, pa so ukrepi zoper nasilja v družini različni, odvisni od vrste nasilja, ki se je zgodilo. Najpomembnejši korak v smeri systemskega pristopa k obravnavanju nasilja v družini je Slovenija leta 2008 naredila s sprejemom *ZPND*. V zakonu je opredeljena dolžnost vseh organov in organizacij, da pomagajo žrtvam nasilja v okviru svojih pristojnosti in da sodelujejo z drugimi organi. Nosilec primera je center za socialno delo, ki ustanovi multidisciplinarni tim, sestavljen iz predstavnikov oz. predstavnic različnih organov in organizacij, če oceni, da je v konkretnem primeru za zaščito osebe, ki je doživela nasilje, potrebno izdelati načrt pomoči. Zakonodaja določa tudi dolžnost organov, posameznic in posameznikov, da centru za socialno delo in policiji posredujejo informacijo o zaznanem nasilju; kazenska zakonodaja določa tudi kazen za opustitev te dolžnosti. Ukrep prepovedi približevanja je uveden za zagotovitev fizične varnosti žrtve nasilja in se lahko izreče kot kazenski ali civilni ukrep. Po letu 1999 se je na nasilje v družini začela odzivati tudi kazenska zakonodaja, saj so takrat tudi lažje oblike nasilja postale pregonljive po uradni dolžnosti. Leta 2008 pa se oblikuje posebno kaznivo dejanje *Nasilje v družini* (Filipčič 2014: 157).

ZPND je bil leta 2016 dopolnjen z *Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini* (*ZPND-A*, Ur. l. RS 68/16). Nasilje je nesprejemljivo. Bistvene dopolnitve so, da se je razširila opredelitev družinskih članov, omenja tudi osebo v svaštvu v ravni vrsti (2. člen). Razširi se opredelitev nasilja – za fizično ali spolno nasilje šteje že grožnja s tovrstnim nasiljem. Telesno kaznovanje otrok je prepovedano (3.a člen). Omenjena je tudi nova oblika družinskega nasilja – zalezovanje v 3. členu: »Zalezovanje je naklepno ponavljajoče se neželeno vzpostavljanje stika, zasledovanje, fizično vsiljevanje, opazovanje, zadrževanje na krajih, kjer se žrtev giba ali druga oblika neželenega vdora v življenje žrtve.« Psihično nasilje se dodatno opredeljuje kot razširjanje informacij o žrtvi (3. člen). Širi se tudi opredelitev ekonomskega nasilja, kot neizpolnjevanje obveznosti do družinskega člana ali prelaganje obveznosti na družinskega člana, brez njegove vednosti ali

pristanka (3. člen ZPND-A). Žrtvi se omogoči tudi, da jo spremljevalec spremlja v vseh postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja (6. člen).

Filipčič (2014: 178) poudari, da morajo biti spremembe nalog organov ter ukrepi za varstvo žrtev (in obravnavanje povzročiteljev nasilja) usklajeni in dopolnjujoči. Organi, ki imajo osrednjo vlogo pri obravnavanju deviantnih pojavov so socialnovarstveni in sodni organi. V zakonodaji so njihove naloge jasno razmejene in izhodišča njihovega dela so različna. Verjeti je potrebno izhodišču dela socialnovarstvenih organov (centri za socialno delo), kadar izvajajo storitve in ne javna pooblastila. To pomeni, verjeti zgodbi ženske, ki doživlja nasilje. Cilj obravnavanja posameznika oziroma posameznice je psihična pomoč, njegovo/njeno opolnomočenje, obravnavane osebe se prostovoljno vključujejo v obravnavo, njihov tretma je časovno nedoločen, predmet obravnave pa je nasilen odnos, ne zgolj konkreten dogodek in iskanje dolgoročnih rešitev. Tako kot za centre za socialno delo velja enako za nevladne organizacije, vzgojno-izobraževalne institucije, zdravstvene organizacije in vse druge, ki na različne načine pomagajo žrtvam. Filipčič (2014: 158, 159) nadaljuje z delom policije, tožilstva in sodišča, ki pa lahko z izvrševanjem svojih pooblastil posežejo v življenje posameznika – povzročitelja nasilja tako, da mu omejijo temeljne človekove pravice (pravico do svobode gibanja, prostosti, družinskega življenja ...). Takšni posegi so dopustni le, če oseba izpolni zakonske znake kaznivega dejanja in če nepristranski organ ugotovi, da je oseba storila dejanje kot je opisano v pravni definiciji. Predmet obravnave je »posamičen nasilen dogodek in ne kompleksen nasilen odnos med partnerjema. Temeljna vloga žrtve je zato v kazenskem postopku zreducirana na vlogo priče (žrtev postane pomembno dokazno sredstvo), njeno izjavo je treba preverjati in dopolnjevati z drugimi dokazi.« Zaradi takšne vloge doživlja žrtev nove travme, kar avtorica poimenuje z izrazom *sekundarna viktimizacija*.

3.1 Kazenskoopravni pogled na nasilje v družini

Kazenski zakonik (KZ-1, Ur. l. RS 55/2008) določi kaznivo dejanje v nasilju v družini v 191. členu. V členu je opisano, da kdor v družinski skupnosti z drugim grdo ravna, ga pretepa ali drugače boleče ali ponižujoče ravna, ga z grožnjo, z neposrednim napadom na življenje ali telo preganja iz skupnega prebivališča ali mu omejuje svobodo gibanja, ga zalezuje, ga prisiljuje k delu ali opuščanju dela ali ga kako drugače z nasilnim omejevanjem njegovih enakih pravic spravlja v skupnosti v podrejen položaj, se ga kaznuje z zaporom do petih let.

Enako se kaznuje tudi dejanje, ko ga nekdo stori v kakšni drugi trajnejši skupnosti in pa tudi, če je to dejanje storjeno proti osebi, s katero je storilec živel v prej omenjenih skupnostih, ki je razpadla, je pa dejanje s to skupnostjo povezano. V tem primeru se storilca kaznuje z zaporom do treh let.

Filipčič (2013: 41) opredeli kazensko pravo kot najmočnejše orodje države pri primoranju ljudi k spoštovanju pravil. Kazensko pravo predstavlja legitimne posege države v temeljne pravice ljudi, ki se ne podrejajo pravilom. Državi kazensko pravo dovoljuje, da kršiteljem odvzame svobodo, uporablja nad njimi določene oblike nasilja (npr. prisilni ukrepi policije), hkrati pa je funkcija kazenskega prava, da državi pri tem postavlja jasne meje, ki se kažejo v natančnem določanju kaznivih dejanj in sankcij zanje, natančno predpisanem kazenskem postopku in izvrševanju izrečenih kazenskih sankcij. Značilnosti opredeljevanja nekega ravnanja kot kaznivega dejanja veljajo tudi za nasilje v družini.

Munc (2010: 179) govori o dokaznih standardih, ki pomenijo stopnjo verjetnosti, da se je zgodilo kaznivo dejanje in da ga je storila določena oseba. Za oceno stopnje verjetnosti pravi, da je potrebno imeti kar nekaj znanja s področja kazenskega prava in da vemo, kaj vse je pri nas »prepovedano« in pogojno tudi kaznovano. Munc (2010: 179) pojasni, da v primerih nasilja v družinskem okolju običajno ni težko locirati storilca, veliko težje je ocenjevati verjetnost storitve kaznivega dejanja.

4. Oblike pomoči

Ženskam, ki doživljajo nasilje, so dostopne različne oblike pomoči, od vladnih do nevladnih organizacij, ki se borijo nad nasiljem, pred tem pa si ženska, preden poišče pomoč, pomaga sama, se obrne na prijatelje, znance, družino, sodelavce, če je le to mogoče. Zato bi načeloma lahko veljalo, da se ženska obrne po pomoč v času, ko doživljanje nasilja postane nedopustno zanjo.

4.1 Vpliv socialnih mrež na procese reševanja nasilja

Aničić (2007: 92) opisuje, da so socialne mreže bogat vir tako varnosti in pomoči kot tudi sekundarne viktimizacije in nasilja. Ljudje, ki sestavljajo socialno mrežo, se postavijo v različne vloge: lahko so sekundarni povzročitelji nasilja, zaveznice in zavezniki primarnih povzročiteljev nasilja, zaveznice in zavezniki žensk, ki doživljajo nasilje, lahko pa tudi sami postanejo žrtve nasilja, ko delujejo za povečanje varnosti primarne žrtve nasilja. Večina žensk se na svojo socialno mrežo obrne v različnih fazah:

- V času trajanja odnosa s partnerjem, ko začenja prihajati do merjenja in uveljavljanja moči, do zlorabe moči pa še ne pride. Zato tudi ena oseba ni nadrejena, druga pa ji ni podrejena.
- V času povzročanja nasilja, ko odnos še vedno traja, osebi pa ga doživljata občasno kot zadovoljujočega občasno kot nezadovoljujočega. V tem času začenjajo povzročitelji nasilja uporabljati strategije nadzorovanja, ženske, ki doživljajo nasilje, pa izoblikujejo strategije preživetja. Pride do tako imenovane normalizacije nasilja.
- V času po končanju odnosa, ki ne pomeni nujno tudi končanja nasilja. Praviloma se stopnja nasilja poveča, nekateri povzročitelji začnejo uporabljati bolj prefinjene oblike nasilja.

Aničić (2007: 92, 93) opiše, da tako kot poznamo splošen model dinamike nasilja, lahko tudi pri odnosih znotraj socialne mreže, ki jih vzpostavlja ženska z izkušnjo nasilja, govorimo o nekaterih splošnih fazah. Pravi, da nekateri moški svojo moč v odnosu na različne načine uporabljajo in zlorabljajo, da zmanjšajo moč ženske ali da ji moč postopoma v veliki meri odvzamejo. V odnosu postane pogovor destruktiven, utrudljiv in neprijeten, saj se moški neprestano bori za prevlado in nadzor v odnosu. Ženska se v tej fazi o dogodkih nadzorovanja in zmanjševanja moči skuša pogovoriti z zaupnimi osebami. Takrat razmišljajo, kaj se je zgodilo, si razlagajo dogajanje, pomen nasilnih odzivov moškega in kako se bi odzvale na njih. Na socialno mrežo se ženska obrne, da bi bila slišana in da sliši

njihova mnenja. V drugi fazi, ko moški ženski grozi ali uporablja fizično nasilje, ženska zaradi lojalnosti do partnerja ne govori s socialno mrežo. Vzroki so običajno občutek odgovornosti ali sramu, zaradi šoka in ogroženosti pa ženska skuša situacijo preživeti in jo urediti sama brez pomoči drugih. Ko moški z nasiljem nadaljuje, pa skuša večina žensk govoriti z nekom, ki ji je blizu in bi ji lahko pomagal. Večinoma to lažje naredijo, ko jih o nasilju nekdo na primeren način vpraša. Ženske, ki si uspejo ustvariti varno življenje s pomočjo svojih socialnih mrež, se redko obračajo na strokovne službe. Nanje se obrnejo samo z namenom, da bi pridobile kakšno dodatno informacijo, s katero bi lahko same in s pomočjo ljudi iz socialne mreže nadaljevale pot iz nasilja.

Socialna mreža je pomemben vir moči za ženske, saj ji nudi podporo in pomoč, zato je pomembno, da se kot del socialne mreže odzivamo na nasilje in s tem odpravljamo nasilje nad ženskami.

4.2 Vladne in nevladne organizacije

Kerševan (2007: 130) opisuje, da se z ženskami, žrtvami kaznivih dejanj srečuje cela vrsta vladnih in nevladnih organizacij, ki v obravnavo vstopajo različno. Bistvenega pomena pa je njihovo tesno in iskreno sodelovanje, s sledečim ciljem – preprečiti in ustaviti nasilje. Potreba po sodelovanju izhaja iz dejstva, da je problem nasilja nad ženskami obširen in kompleksen oziroma presega meje delovanja ene institucije. Med institucionalne oblike pomoči ženskam spadajo policija, CSD, državno tožilstvo, sodišče in zdravstvene ustanove. Med neinstitucionalne oblike pomoči sodijo razni zavodi, centri za pomoč ženskam, zaupni telefoni, društva (nevladne organizacije), ki dopolnjujejo institucionalne oblike pomoči.

4.2.1 Delo centrov za socialno delo

»Dolžnost centra za socialno delo je, da se na vsak primer nasilja v družini, o katerem je obveščen, odzove in takoj začne s postopki za zaščito žrtve nasilja v družini, predvsem na način, ki je varen za žrtev. Poleg nujenja zaščite žrtvi nasilja, kar je prvotna naloga, je center za socialno delo dolžan ponuditi pomoč tudi povzročitelju nasilja, ki ga lahko napoti v ustrezne izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe. Posebne skrbi pri obravnavanju nasilja in nujenju pomoči žrtvam nasilja so deležni predvsem otroci, pa tudi

starejše osebe in invalidi ter osebe, ki zaradi posebnih okoliščin niso sposobne poskrbeti zase« (Milek Ogrinc 2014: 175).

Delo socialnih delavcev in ukrepe v primeru nasilja v družini ne opredeljuje le ZPND (14. člen). Milek Ogrinc (2014: 176) pojasni: »Center za socialno delo je poleg dolžnosti in odgovornosti za nudenje pomoči in ukrepanje v zaščito žrtve nasilja v družini v čim krajšem času, dobil še nalogo povezovanja in koordiniranja dela različnih institucij«. To je podrobno opisano v *Pravilniku o sodelovanju organov ter delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini* (Ur. l. RS 31/2009). Strokovni delavci in delavke se za učinkovito in enotno nudenje pomoči ravnaajo tudi po smernicah, zapisanih v *Strokovnih izhodiščih za delo z odraslimi žrtvami in povzročitelji nasilja v družini za strokovne delavce centra za socialno delo ter Strokovnih smernicah za delo centra za socialno delo pri zaščiti otrok pred nasiljem v družini*. Smernice so umeščene v okvir socialno varstvene storitve prve socialne pomoči in izvajanja nalog za preprečevanje nasilja v družini, opredeljenih v *Pravilniku o standardih in normativih socialno varstvenih storitev* in v *Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev*, ki jih izvaja center za socialno delo (Milek Ogrinc 2014: 176).

Ko oseba doživlja nasilje, se lahko obrne po pomoč, na kateremkoli centru za socialno delo, tudi, če ni pristojen za njeno regijo. Ko CSD dobi informacijo o nasilju v družini, vzpostavi stik z osebo, ki doživlja nasilje.

Po strokovnih izhodiščih za delo z odraslimi žrtvami in povzročitelji nasilja v družini za strokovne delavce CSD običajni vrstni red strokovne obravnave žrtve nasilja obsega:

1. predstavitev sebe in institucije,
2. identifikacijo nasilja in določitev stopnje ogroženosti žrtve,
3. izvajanje nalog za preprečevanje nasilja v družini (pravilnik, katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev),
4. izbiro mogočih oblik zaščite glede na ugotovljeno stopnjo ogroženosti žrtve:
 - informiranje o pravicah in možnostih, ki jih ima žrtev nasilja,
 - izdelava individualnega varnostnega načrta za žrtev nasilja,
 - pomoč pri urejanju namestitve v varno hišo oz. v druge svetovalne programe pomoči žrtvam nasilja,

- povezovanje z ostalimi institucijami, ki lahko nudijo pomoč in večjo varnost žrtvi nasilja (policija, sodišče, tožilstvo, zdravstvo, ostale vladne in nevladne institucije),
- 5. spremljanje in pomoč pri sprožitvi postopkov za uveljavitev pravic žrtve nasilja (policija, sodišče, tožilstvo itd.),
- 6. druge dejavnosti: varnostni načrt za strokovne delavce in delavke, trening, izobraževanje in supervizija, spremljanje in evalvacija,
- 7. dokumentiranje in evidenca nasilja. (Kaljenje 2010: 45, 46).

Pogovor socialne delavke ali delavca in osebe, ki doživlja nasilje, poteka v okviru socialnovarstvene storitve *prva socialna pomoč*. Socialna delavka ali delavec v procesu pomoči skozi pogovor odkriva in definira nasilje. V procesu pomoči je potrebno raziskati, kdo v družini povzroča nasilje, kdo je žrtev nasilja, za katere vrste in oblike nasilja gre, stopnjo ogroženosti žrtve nasilja in drugih družinskih članov, čas trajanja nasilja, pogostost in intenzivnost nasilja, položaja, v katerem povzročitelj navadno uporabi nasilje, dejavnike tveganja za nasilje in odnos žrtve do nasilja. Hkrati pa socialna delavka ali delavec raziskuje tudi strategije preživetja, ki jih je razvila žrtev nasilja, posledice nasilja iz vidika žrtve in vidika strokovne delavke ali delavca, zgodovino iskanja pomoči, socialno mrežo žrtve in njen odziv ter podporo in možne rešitve položaja (s sodelovanjem žrtve) v primerih, ko pri nasilju niso udeleženi mladoletni otroci (Skupnost CSD Slovenije 2010: 52).

Raziskovanje nasilja se strokovni delavci ali delavke lotijo skozi več sklopov vprašanj:

- vprašanja, s katerimi se preverja nasilje v partnerskem odnosu,
- vprašanja o oblikah in vrstah nasilja,
- raziskovanje ustrahovanja, izolacije,
- minimaliziranje, zanikanje in prelaganje odgovornosti za povzročeno nasilje,
- vprašanja o času trajanja nasilja, izbruhih in zgodovini iskanja pomoči (Skupnost CSD Slovenije 2010: 46–54).

Raziskovanje psihičnega in ekonomskega nasilja poteka skozi jasna vprašanja, s katerimi socialna delavka ali delavec razišče konkretna dejanja, ki predstavljajo nasilje nad osebo. Posledica psihičnega in ekonomskega nasilja je lahko ugotovljena ali zaznana skozi oba tipa vprašanj, saj lahko na primer finančna odvisnost od povzročitelja nasilja vpliva na psihično

stanje osebe in pa dejanja psihičnega nasilja lahko vplivajo na kvaliteto dela v službi, ki lahko predstavljajo tveganje za izgubo ali omejitev dohodka. Vprašanja o psihičnem nasilju so usmerjena v ugotavljanje ali gre za nadzorovanje žrtve, omejevanje ali izolacijo od stikov s socialno mrežo, poniževanje, žaljenje, grožnje in čustveno izsiljevanje. Vprašanja o ekonomskem nasilju pa so usmerjena v ugotavljanje ali partner omejuje žrtev pri razpolaganju z njenim denarjem, ji omejuje možnosti za zaslužek, nadzoruje skupne finance v gospodinjstvu, ali gre za dejanja, ki nagovarjajo ali silijo žrtev k prodaji premoženja ali k sodelovanju pri nezakonitih finančnih poslih.

Vprašanja o psihičnem nasilju:

- Ali vas partner pogosto kliče in preverja, kje ste ter zahteva, da takoj pridite domov?
- Ali vam partner prepoveduje, onemogoča ali omejuje stike s prijatelji, sorodniki?
- Ali vam partner prepoveduje, onemogoča ali omejuje telefonske pogovore?
- Ali vas partner kaznuje?
- Ali vas partner žali (inteligenco, videz, strokovnost, kot mamó itn.)?
- Ali partner žali ali ponižuje ljudi, ki jih imate radi?
- Ali vam partner govori, da »ste za v norišnico«, da ste »nori«?
- Ali vas partner prepričuje, da je njegovo nasilno vedenje posledica njegove ljubezni do vas?
- Ali vas partner pogosto kritizira (vaš videz, vaša čustva, mnenja, prepričanja)?
- Ali se vam partner posmehuje (zaradi vašega videza, vaših čustev, mnenj, prepričanj)?
- Ali se vaš partner prepričuje, da ste slaba žena?
- Ali vas vaš partner prepričuje, da ste slaba mama?
- Ali vam partner grozi, da bo kaj storil, če ga zapustite (vam, sebi, vašim bližnjim itd.)?
- Ali je vaš partner tiho in vas ignorira?
- Ali vas partner prepričuje, da ste za njegovo nasilno vedenje odgovorni vi?
- Ali vas partner nenehno obtožuje, da ga varate?
- Ali partner omenja svoje prijatelje »kriminalce«, ki naj bi »poskrbeli« za vas, če bi šel on v zapor? (Skupnost CSD Slovenije 2010: 48)

Vprašanja o ekonomskem nasilju:

- Ali vam partner preprečuje, da bi se zaposlili ali ohranili službo?
- Ali prosto razpolagate s svojim denarjem?

- Ali enakopravno sodelujete pri finančnih odločitvah v družini?
- Ali partner zahteva, da ga prosite za denar?
- Ali partner zahteva račune za vsak porabljen denar?
- Ali vas partner izsiljuje z denarjem?
- Ali partner jemlje vaš denar?
- Ali partner skriva svoje dohodke pred vami?
- Ali vas partner nagovarja, da prodate svoje premoženje?
- Ali vas partner sili k sodelovanju pri nezakonitih finančnih poslih? (Skupnost CSD Slovenije 2010: 49)

Ko socialna delavka ali delavec opravi pogovor z osebo, ki doživlja nasilje in s povzročiteljem nasilja, na podlagi prejetih informacij pripravi strokovno oceno ogroženosti; osnovna, srednja, visoka. Ocena se pripravi na podlagi ocene ogroženosti žrtve, na podlagi vedenja povzročitelja nasilja, psihičnega in fizičnega stanja žrtve nasilja, njenih prepričanj in podpore socialne mreže (Milek Ogrinc 2014: 180).

4.2.1.1 Načrt pomoči

Center za socialno delo je po proučitvi okoliščin žrtvi dolžan nuditi oblike pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvo in oceniti ali je potrebno oblikovati načrt pomoči. »Načrt se oblikuje vedno, ko je potrebno za vzpostavitev varnega okolja žrtve dalj časa trajajoče ukrepanje in je potrebnih tudi več ukrepov pomoči različnih institucij. Pripravi se načrt za zmanjšanje tveganja in škode, ki je usklajen s sposobnostmi in doživljanjem žrtve ter njenimi željami. Žrtev pri pripravi načrta aktivno sodeluje. Predvidijo se potrebni ukrepi, obravnava v različnih programih in strokovna pomoč pri različnih izvajalcih.« Naloga centra za socialno delo je pridobiti informacije o različnih programih za vključevanje žrtev in povzročiteljev nasilja v družini, da jih lahko uspešno napoti v primerne programe, ki bodo pripomogli k reševanju njihovih stisk in težav. Center za socialno delo poskrbi tudi za dolgotrajno varnost žrtve in za preprečevanje nadaljnjega nasilja. V timskem sodelovanju z različnimi službami in žrtvijo nasilja oblikuje zanjo najučinkovitejši načrt pomoči (Milek Ogrinc 2014: 181).

Ko gre za psihično nasilje v družini, Munc (2010: 353, 354) navaja, da je za obrambo pred psihičnim nasiljem potrebno na vsak način prekiniti odnos med storilcem in oškodovancem

ter preprečiti vse možnosti, da sta ponovno v istem prostoru ali da komunicirata. Avtor pojasni, da so oškodovanci močnega psihičnega nasilja po odhodu iz odnosa s storilcem še veliko bolj zmedeni in dezorientirani kot drugi. Velik del svoje samopodobe vežejo na ukaze in navodila storilca, v svetu brez tega se težje znajdejo in želijo povratek v »varno« zavetje storilca. Munc (2010: 353, 354) načrt pomoči usmerja v preprečevanje recidiva in v sekanje vseh komunikacijskih vezi. Oškodovancem tako svetuje takojšnjo menjavo telefonske številke. Pojasni, da lahko med opazovanjem oškodovanca opazimo stopnjo vpliva, ki ga ima storilec na osebo, saj se z drugimi ljudmi lahko običajno pogovarja, v primeru klica storilca pa svoje vedenje spremeni. Velik poudarek pri načrtovanju pomoči posveča terapevtsko-svetovalnemu delu, predvsem spreminjanju kognitivno-vedenjskih vzorcev, ki so za oškodovanca škodljivi. Ne smemo spregledati ujetosti v sistem krivde, obupa in navajenosti, ki ima za osnovo napačna stališča in prepričanja o samem sebi ter tudi o storilcu. Na koncu navede, da spreminjanje tega vzorca na strani oškodovanca zahteva veliko časa in motiva, pri svetovalcu/terapevtu pa potrpežljivo vztrajanje na razbijanju nelogičnih mentalnih shem.

Pri načrtovanju pomoči pri primerih ekonomskega nasilja je potrebno zelo jasno predelati vse možnosti postopne ekonomske osamosvojitve osebe. Poudarek pri tem načrtovanju je na »postopno«, saj je za razliko od drugih faktorjev (umik, odselitev ...) ekonomska neodvisnost vedno časovno nekoliko oddaljena. Pri tem je treba imeti določena ekonomska znanja, prav tako tudi sposobnost pogajanja zaradi urejanja določenih dolžniških razmerij (kredit). Sposoben in pošten odvetnik je skoraj nujen pomočnik pri načrtovanju pomoči oškodovancu ekonomskega nasilja (Munc 2010: 364).

4.2.2 Delo policije

Mušič (2010: 62) opisuje aktivnosti policije, med katerimi navede preprečevanje nasilja kot eno temeljnih nalog policije, saj se s tem pojavom vsakodnevno srečuje. Zaradi predvidljivosti razvoja v primerih nasilja v partnerskih odnosih ima policija nekatere možnosti za preventivno delovanje. Preventivno delo policije je tako naravnano na preprečevanje nasilja. Pomembna naloga policije je tudi seznanjanje žrtev z njihovimi pravicami in možnostmi za trajnejše povečanje njihove varnosti. Tako policija žrtve že ob prvem stiku seznani, kateri policist/kriminalist je zadolžen za njihov primer, seznani jih s pravico do obveščenosti o poteku policijske preiskave, z njihovo vlogo v postopku policijske

preiskave, žrtve prejmejo izvod prijave, ki so jo podale za zapisnik, s pravico do uveljavljanja premoženjskopравnega zahtevka in odškodnine po *Zakonu o odškodninah žrtvam kaznivih dejanj* (ZOZKD Ur. l. RS 101/2005), o možnosti pritožbe, pomoči odvetnika ter pomoči in podpori zaupne osebe ter pravnimi možnostmi na podlagi zakonodaje in oblikami pomoči in podpore tudi drugih organov in organizacij, vključno z nevladnimi organizacijami.

V primerih, ko oseba doživlja psihično in/ali ekonomsko nasilje, policija nima ravno dobre zakonske podlage za ukrepanje, saj je v tem primeru težko dokazati utemeljen sum, da je povzročitelj storil kaznivo dejanje ali prekršek z znaki nasilja.

Društvo za nenasilno komunikacijo osebam, ki doživljajo psihično nasilje priporoča, da si zapišejo vse datume in natančno opišejo, kaj se je dogajalo, da shranijo morebitne dokaze (pisne, SMS sporočila, posnetke), da pridobijo priče ter vse, kar se spomnijo, da bi lahko bilo v pomoč, potem pa s temi dokazi odidejo na policijo in prijavijo psihično nasilje (*Društvo za nenasilno komunikacijo*).

Obran (2014: 33) opisuje, da je uniformirana policija usposobljena za obravnavanje primerov nasilja v družini, vendar pa se kljub temu zgodi, da policija v nekaterih primerih napačno oceni dejanje povzročitelja in ga obravnava kot prekršek nasilnega in drznega vedenja po *Zakonu o varstvu javnega reda in miru* (ZJRM-1 Ur. l. RS 70/2006). V tem primeru se povzročitelju izda plačilni nalog za plačilo globe. Obran (2014: 33) pojasnjuje, da so za prekršek lahko, čeprav redkeje, kaznovane tudi žrtve nasilja, ki so zaradi nasilja ob prihodu policije pogosto razburjene in policistkam in policistom ne uspejo pojasniti, kaj se je zgodilo. Povzročitelji pa so lahko umirjeni in sodelujejo s policijo in zato delujejo bolj verodostojno. Obran (2014: 34) po izkušnjah *Društva za nenasilno komunikacijo* predlaga, da je v primerih, ko žrtev lahko za svojo varnost poskrbi na drugačen način (se na primer umakne), bolje, da po dogodku nasilja sama čim prej obišče policijsko postajo in tam poda prijavo. To je boljši način, saj žrtev takrat ni razburjena in lahko policiji posreduje več podatkov, sporoči, da ne gre za enkraten dogodek ipd. Z njo se pogovori kriminalistka/kriminalist, ki je posebej usposobljena/usposobljen za postopanje v primerih nasilja v družini, zadeva pa se obravnava kot sum storitve kaznivega dejanja in ne prekrška.

Miklič (2014: 196, 197) opiše, da je podaja prijave osebno na policijski postaji »najprimernejša oblika, saj je prijava že od začetka sprejeta in vodena v obliki načina

zbiranja potrebnih dokazov v smeri potrditve suma dejanja. Oblikovana je v zapisniški obliki, do pisnega izvoda ima prijaviteljica oz. prijavitelj pravico. Zaradi kompleksnosti obravnave nasilja je lahko sprejem prijave več ur trajajoči postopek, ki zajema pridobivanje zelo podrobnih (vsebinsko, krajevno in časovno opredeljenih) opisov, ki so zaradi področja obravnave lahko tudi zelo intimni in zasebni«. Miklič (2014: 197) omenja, da je priporočljivo, da oseba, ki podaja prijavo, ob tem priloži vsa morebitna dokazila, kot so npr. pisni zapisi, fotografije, zdravniška potrdila, računalniški ali sms izpisi ipd. »Prav tako je pomembno, da oseba konkretno navede čim večje število oseb (sodelavci in sodelavke, prijatelji in prijateljice, znanci in znanke, sorodniki in sorodnice), ki so bile priče nasilnim dejanjem, in navede okoliščine, ki so pomembne za ukrepe med preiskavo«. Žrtev ima lahko ob podaji prijave tudi zaupno osebo, s katero preiskovalci opravijo informativni pogovor, posebej ko gre hkrati za osebo, ki lahko poda relevantne podatke, potrebne za razjasnitev posameznih okoliščin (npr. družinske dinamike, delovanja/vedenja žrtve in storilca ipd.).

Policija praviloma sodeluje tudi v multidisciplinarnih timih, ki se na centrih za socialno delo oblikujejo za obravnavo nasilja v družini. Kot del tima v skladu s svojimi pooblastili sodeluje pri načrtovanju in zagotavljanju varnosti žrtve (Obran 2014: 26).

4.2.3 Delo tožilstva in sodišča

Državna tožilka ali tožilec v imenu države preganja storilce kaznivih dejanj. »To je zlasti pomembno v primerih nasilja v družini, ker je žrtev nasilja tako razbremenjena odgovornosti, da sama preganja povzročitelja nasilja«. Ženska, ki je doživljala nasilje, je ključna priča, da se je kaznivo dejanje res zgodilo, zato je njeno sodelovanje zelo pomembno (Obran 2014: 41).

Žgajnar (2007: 119) povzame, da se kazniva dejanja preganjajo po uradni dolžnosti in za njihov pregon ni potreben predlog oškodovanke ali oškodovanca. Prijavo na policiji ali tožilstvu lahko poda vsakdo (sosed ali sosed, ki vidi ali sliši, da nekdo povzroča nasilje, center za socialno delo, šola, nevladne organizacije). Tudi to prijavo, ki bo obravnavana kot kazenska ovadba, je mogoče podati tako na policiji kot na tožilstvu. »Ko oškodovanka ali oškodovanec dejanje prijavi na policiji, ta zbira dokaze, opravlja razgovore s pričami, z osumljenko ali osumljencem in oškodovanko ali oškodovancem. Na podlagi zbranih

dokazov in v primeru ocene, da so podani elementi katerega od kaznivih dejanj, poda policija kazensko ovadbo zoper osumljeno ali osumljenega na pristojno tožilstvo».

Kadar državna tožilka ali tožilec oceni, da ima dovolj materiala za uspešno obtožbo, na sodišče vloži obtožni predlog oziroma obtožnico. Če meni, da je treba ovadbo dopolniti, ker sicer obtožba na sodišču ne bi bila uspešna, jo vrne policiji, da jo dopolni. Od sodišča lahko zahteva tudi preiskavo, če za obtožbo potrebuje več dokazov. Preiskavo vodi preiskovalna sodnica ali sodnik, ki pa ni tista oziroma tisti, ki bo pozneje sodila oziroma sodil na glavni obravnavi (Obran 2014: 42).

ZPND določa, da je za odločanje o ukrepih za zagotovitev varnosti žrtve pristojno okrožno sodišče v nepravdnem postopku. Zakon omenja dva pomembna ukrepa: varovanje življenja in zagotavljanje osebne varnosti žrtve (18. člen) in prepustitev stanovanja v skupni rabi žrtvi (21. člen). Sodišče zaradi nujnosti postopka obravnava zadeve prednostno, javnost pa je izključena.

Gregorc Puš (2010: 78) iz sodne prakse ugotavlja, da žrtve nasilje še vedno dojemajo kot »nekaj sramotnega, nekaj, zaradi česar jih bo okolica prezirala, zato o tem molčijo in se ne zaupajo širšemu sorodstvu, prijateljem ali sodelavcem. Dogodki tako ostajajo za štirimi stenami, priča sta jim le storilec in žrtev in tako se izpoved žrtve kot privilegirane priče pokaže kot edini dokaz v kazenskem postopku«. Žrtve pri podaji ovadbe vedno zelo natančno in podrobno opišejo ravnanje storilca. Navedejo točne datume in ure posamičnih dogodkov, se spominjajo izrečenih žaljivk, groženj in predmetov, ki jih je uporabil storilec in načine, kako jo je drugače telesno prizadel. Ko pa so žrtve (v kolikor se kot privilegirane priče ne odpovejo pričanju), običajno v zelo kratkem času po podaji kazenske ovadbe, kot priče zaslišane v preiskavi, se ponavadi posamičnih dogodkov, razen tistih, ki na primer zaradi hujšega fizičnega obračunavanja odstopajo od ustaljenega nasilnega ravnanja, več ne spominjajo. Posamičnih dogodkov ne morejo časovno opredeliti, niti ne vedo, kaj je storilec rekel, kako je grozil in fizično obračunaval. Velikokrat dogodke tudi pomešajo, kar je za avtorico razumljivo ob upoštevanju dejstva, da gre za dalj časa trajajoče nasilje, ki se ponavlja po enakem vzorcu iz dneva v dan. Avtorica poudarja, da se na glavni obravnavi žrtve velikokrat odpovedo pričanju, pri čemer včasih že pred tem celo vlagajo predloge za odpravo pripora oziroma ukrepa prepovedi približevanja. Preiskava se v številnih primerih izkaže za tisto fazo postopka, od katere je odvisno ali bo sploh prišlo do vložitve obtožnice ali pa bo državni tožilec odstopil od pregona (če se privilegirana priča odpove pričanju,

drugih dokazov pa ni) ter nadalje ali bo razpravljajoči senat izrekel obsodilno sodbo ali pa bo, zaradi pomanjkanja dokazov, obdolženca oprostil obtožbe.

4.2.4 Vloga zdravstvenih ustanov pri pomoči ženski, ki doživlja nasilje

Kopčavar Guček (2014: 218–223) opiše, da so zdravstvene ustanove na ravni osnovnega/primarnega zdravstvenega varstva vstopna točka posameznice oziroma posameznika v zdravstveni sistem. Ko gre za nasilje v družini so družinski zdravniki poleg pediatrov, ginekologov in psihiatrov še posebej izpostavljeni. Dostop do družinskega zdravnika je odprt, neomejen, za težave vseh vrst in za bolnico ali bolnika pomeni prvi stik z zdravstveno službo. Osebe, ki doživljajo nasilje glede na statistične podatke zdravstvene delavce in delavke prepoznavajo kot najbolj vredne zaupanja pri razkrivanju nasilja v družini, pa vendar žrtve še vedno redko spontano poročajo o nasilju, zato jih je treba aktivno prepoznavati. Pogovor o nasilju v družini mora potekati v varnem in mirnem okolju, brez časovnega pritiska ali zunanjih motenj. Avtorica opisuje, da imajo žrtve nasilja pogosto nespecifične in nekatere ponavljajoče zdravstvene težave, ki so povezane z nasilnimi dejanji ali pa s strahom pred povzročiteljem. Nasilje v družini se v ambulantni družinskega zdravnika ali zdravnice prepozna iz poznavanja pacienta oziroma pacientke in tipičnih zdravstvenih težav, iz zapisov v kartonu ali poškodb, zdravnik sam sklepa, da gre za žrtev nasilja v družini. Druga opcija je, da je zdravnik že obveščen s strani drugih služb ali posameznikov o možnostih nasilja v družini in tretja, da žrtev sama poroča o nasilju v družini.

Osebe, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje ne utrpijo fizičnih posledic nasilja, temveč se posledice poznajo na njihovem duševnem zdravju.

Horvat in Matko (2014: 262) predlagata, da se ženska po pomoč zaradi težav v duševnem zdravju lahko obrne na:

- izbrano osebno ali družinsko zdravnico oziroma zdravnika,
- dežurno splošno zdravnico oziroma zdravnika v zdravstvenem domu,
- telefonsko svetovanje na telefonu *Klic v duševni stiski*, ki je na voljo v nočnem času med 19. in 7. uro,
- intervencijo splošne zdravnice oziroma zdravnika na dom,
- splošno nujno medicinsko pomoč – urgenco (na kliničnih centrih, v bolnišnicah, v zdravstvenih domovih),

- dežurno psihiatrično službo,
- psihiatrične ambulante v zdravstvenih domovih – psihiatrične ali psihohigienske dispanzerje,
- psihiatrične bolnišnice.

Zdravnik svojo pacientko pregleda in se z njo pogovori o težavah z duševnim zdravjem.

Kopčavar Guček (2014: 230, 231) opiše, da je zakon osebnemu izbranemu zdravniku potrdil vlogo podpornika in zaupnice žrtve nasilja, ni pa glavni koordinator oskrbe. Žrtev mora ustrezno oskrbeti, podpreti in ravnati spoštljivo, obzirno ter nevsiljivo. Poudarjena je tudi vloga zdravnika in njegovega tima pri prepoznavanju skritega nasilja v družini, brez očitnih poškodb žrtve. Opisuje, da se žrtev pogosteje zateka k družinskemu zdravniku zaradi nespecifičnih težav, vendar o nasilju redko spregovori spontano. V teh primerih je treba na nasilje aktivno pomisliti in po njem vprašati, da se lahko razkrije in začne obravnavati. Med žrtvami nasilja, ki obiščejo zdravnika se pogosto iz različnih razlogov skrivajo žrtve, ki največkrat čakajo, da jih prepoznajo.

4.3 Nevladne organizacije

Horvat in Matko (2014: 248) opišeta, da nevladne organizacije obravnavajo nasilje za posebno ranljive družbene skupine, med katere spadajo ženske, otroci, starejši itd. Nevladne organizacije s področja preprečevanja nasilja nudijo psihosocialno pomoč in podporo žrtvam nasilja pri reševanju težav, do katerih pride zaradi doživljanja nasilja, ter osebam, ki povzročajo nasilje, v obliki osebnega svetovanja in treninga socialnih veščin. V imenu žrtve ali priče nasilja posredujejo prijave nasilja in spremljajo obravnave posameznih primerov nasilja. Nevladne organizacije izvajajo programe telefonskih, pisnih in osebnih svetovanj žrtvam nasilja, socialnega zagovorništva, skupin za samopomoč, pravne pomoči ter osebnega svetovanja in treningov socialnih veščin za povzročitelje nasilja. Med nevladne organizacije spadajo: *Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja*, *Društvo za nenasilno komunikacijo*, *Zavod Emma – center za pomoč žrtvam nasilja*, *Društvo Ženska svetovalnica*, *Združenje proti spolnemu zlorabljanju*, *Beli obroč Slovenije – društvo za pomoč žrtvam kaznivih dejanj*, nevladne organizacije, ki izvajajo programe varnih hiš: *Društvo za pomoč ženskam in otrokom žrtvam nasilja Varna hiša Gorenjske - Varna hiša za ženske in otroke žrtve nasilja Gorenjske*, *Zavod Karitas Samarijan - Varna hiša Karitas za Primorsko*, *Center za socialno delo Sežana - Regijska varna hiša Kras*, *Društvo življenje*

brez nasilja in krivic za podporo žrtvam kaznivih dejanj - Varna hiša Novo mesto, Društvo regionalna varna hiša Celje – Varna hiša, Center za socialno delo Krško, Zavetišče Pepcin dom. Poleg naštetih oblik pomoči Hrovat in Matko (2014: 243) omenita še pravno pomoč: brezplačno pravno pomoč, o kateri odločajo pristojna okrožna sodišča, ki ženski, ki doživlja nasilje, dodelijo odvetnico oziroma odvetnika, varstvo človekovih pravic v primeru kršenja oziroma varstva človekovih pravic v teku postopkov na državnih institucijah in pa psihoterapevtsko pomoč oziroma psihološko svetovanje.

Vsem ustanovam, ki nudijo pomoč in podporo ženskam, ki doživljajo nasilje, pa je skupen cilj, da se nasilje prepreči in da se ji pri tem procesu ponudi vso podporo in pomoč, ki jo potrebuje. Ženska, ki doživlja nasilje, potrebuje učinkovito podporo in pomoč ne samo od ene organizacije, temveč od celotnega sistema, ki dela na področju nasilja nad ženskami. To pomeni, da je nujno, da so strokovni delavci tako na centru za socialno delo, policiji, državnem tožilstvu, sodišču, zdravstvu kot tudi v nevladnih organizacijah in drugih ustanovah, ki pridejo v stik z osebo, ki doživlja nasilje, dobro ozaveščeni in imajo strokovna znanja o procesu podpore in pomoči. Psihično nasilje je za razliko od fizičnega in spolnega nasilja med osebami, ki doživljajo nasilje, manj prepoznavno, čeprav je najbolj pogosto. Fizično nasilje pomeni že prva klopota ali udarec, psihično nasilje je prvič lahko opredeljeno le, ko gre za resno grožnjo, s katero se oseba počuti ogroženo in bi v tem primeru imela podlago za ukrepanje tudi policija.

4.4 Svetovalno delo

Pogovor z osebo, ki doživlja nasilje, je vedno unikaten, saj ima vsaka ženska svojo zgodbo in svojo izkušnjo o doživljanju nasilja, zato je potrebno proces dela vedno prilagoditi njej. Psihično nasilje v partnerskem odnosu zajema vrsto dejanj, s katerimi povzročitelj čustveno bremeni svojo partnerko do te mere, da poišče pomoč, ker pritiska ne zdrži več. Ko pa je psihičnemu nasilju pridruženo še ekonomsko nasilje, je partnerka obremenjena še finančno. »V socialnem delu je pogovor osrednji prostor, v katerem se dogaja proces pomoči.« (Čacinovič Vogrinčič, et. all 2009: 7). Na področju nasilja pa je nujno, da se oseba počuti varno za razkritje svoje izkušnje, da zaupa sogovornici ali sogovorniku in da je v proces pomoči vpleteno tudi znanje o nasilju: poznavanje dinamike nasilja, zakonodaje, pomoči na področju nasilja. To znanje pomaga strokovnjaku ali strokovnjakinji, da ženski, ki doživlja nasilje, pomaga hitreje okrevati in poiskati ustrezne rešitve.

Plaz (2014: 136) opiše, kaj žrtev najbolj potrebuje pri iskanju poti iz nasilja; naštetu lahko upoštevamo kot koristne napotke za svetovalno delo. Pomembno je, da osebi, ki je preživela nasilje, verjamemo in razumemo njene odzive, da jo slišimo; kaj so njene želje in cilji, je ne obsojamo in smo iskreni do nje in do sebe. Razumeti moramo, da se vsaka žrtev na preživeto nasilje odziva drugače in poznati moramo mehanizme, ki jo držijo v odnosu z nasilnim partnerjem. Svetovalci ali svetovalke vidi celotno sliko in je povezovalni člen, ko institucije zbirajo informacije za čim bolj učinkovito pomoč in zato tudi sodeluje z drugimi institucijami. Po potrebi je lahko do njih kritičen in opozori na napake v sistemu pomoči, kot so na primer nepravilni odzivi, ki lahko žrtev ponovno vržejo v stanje izolacije in obupa. Žrtev potrebuje tudi podporo na poti iz nasilja, zato je pomembno, da ji stojimo ob strani in smo priča dogajanju, tako lahko posežemo tudi z zagovorniško vlogo, ko je to potrebno.

Socialne delavke ali delavci lahko s svojim znanjem o krepitvi moči in procesu okrevanja na občutljiv in učinkovit način pomagajo ženskam, ki doživljajo nasilje. Videmšek (2008: 216) opiše, da krepitev moči omogoči posamezniku, da razišče svoje potencialne vire moči in s tem prevzame nadzor nad svojim življenjem. Uporabniki storitev imajo priložnost izraziti svoje potrebe, namesto, da poslušajo druge, da jim govorijo, kaj je zanje najbolje. Ljudje imajo sami odgovore in rešitve, vloga socialnega delavca ali delavke pa je, da vodi, usmerja in podpira na poti iskanja možnih rešitev. Avtorica poudari, da se moramo kot strokovni delavci zavedati, da je iskanje novih virov moči naporen proces za posameznika in zahteva veliko angažiranost.

Čačičnovič Vogrinčič et. al (2009: 13) opiše, da okrevanje temelji na spoznanju, da ljudje, posamezniki in skupnosti okrevajo in premagujejo tudi težke življenjske udarce. Koncept okrevanja govori o človekovi moči, da okreva oziroma, da si ljudje in skupnosti lahko opomoremo. Ne zmanjšujemo teže preteklih udarcev in ran, govorimo o tem, da udarci ne peljejo le v nemoč in patologijo. Avtorica (po Salebeeyu) za socialno delo prepozna nov izziv-spoznati, da ima človek notranjo modrost, da prepozna, kaj je zanj dobro.

4.5 Informiranost na poti iz nasilja

Plaz (2014: 136) pravi, da se pogosto zgodi, da se ženske bojijo vprašati karkoli v zvezi s postopki, ki se jih tičejo. »Včasih temu botruje nedostopen odnos zaposlenih na institucijah,

ki v kombinaciji z nesamozavestjo žrtve, njeno slabo samopodobo, prestrašenostjo, čustvi krivde in sramu povzročijo, da se umakne in le čaka, kaj se bo zgodilo«. Ženska ima pravico, da je seznanjena z vsemi postopki, ki se je tičejo in da zahteva, kar ji pripada. Včasih lahko ženske, ki znajo jasno postaviti svoje zahteve, naletijo na negativne odzive zaposlenih. V njih se sprožijo predsodki o tem, kako bi žrtev nasilja morala izgledati ali pa so na žrtve celo jezni, ker »vedo več od njih«.

Munc (2010: 49) opozori, da je sodobna družba prenasočena z informacijami. V poplavi vsega strokovnega, polstrokovnega, laičnega, napačnega in drugega znanja, ki je dostopno, še vedno opaža pomanjkanje bistvenih in relevantnih informacij s področja preprečevanja nasilja. Oškodovanec in njegov pomočnik (zaupnik, zagovornik, svetovalec) morata znati skozi vse dostopne vire priti nepoškodovana in varna. Za varnejšo pot skozi informacijsko poplavo predlaga, da se zanašamo na kvalitetne informacije, ki jih odbiramo skrbno in vztrajno skozi internet, knjige, iz predavanj in delavnic, izkušenj prostovoljstva in v kontaktu z organizacijami, ki delajo na področju nasilja.

4.6 Zagovorništvo

Papež (2007: 137, 138) opisuje, da je zagovorništvo ena od oblik povečevanja učinkovitosti obravnave žensk – žrtev nasilja. Ženska z izkušnjo nasilja doživi zagovorništvo kot čustveno podporo in kot občutek, da ni več sama v boju za svoje življenje in da je njen boj pravičen ter legalen. Začne verjeti, da so določene institucije dolžne zaščititi njene interese in da ima do zaščite vso pravico. Tovrstna podpora je predvsem na začetku za žensko bistvenega pomena. To je začetek dolgega procesa pridobivanja socialne in družbene moči ter podpore, ki ji je bila z nasiljem odvzeta. Najpomembnejši cilj, ki mu mora slediti vsaka oblika zagovorništva, je opolnomočenje posamezne ženske za njeno samostojno in aktivno udeležbo pri urejanju svoje življenjske situacije, tako v družbeni kot tudi v zasebni sferi.

Zaviršek (1997: 338–340) opiše opolnomočenje kot proces, ki ima različne stopnje in poteka od trenutka, ko se oseba začenja zavedati strukturnega delovanja zatiranja in njegovega vpliva na njeno življenje. Proces opolnomočenja, ko gre za pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje, sestavljajo naslednji elementi:

1. Razumevanje: prizadeta oseba mora razumeti kaj se dogaja, storilci ji to skušajo onemogočiti tako, da jih osamijo, da imajo nad njimi nadzor.

2. Zaupanje: nova izkušnja za žensko, ki preživlja nasilje: strokovna delavka naj se izogne postavljanju nepotrebnih vprašanj.
3. Razbremenitev krivde: uporaba pristopa zavestne pristranskosti, ki omogoča, da takrat, ko izvajamo pomoč ženski, ki se želi umakniti pred nasiljem, ne iščemo »resnice« in izjav »druge strani«.
4. Pravica do izbire: pravica ženske do izbire vrste intervencije in do vseh nadaljnjih odločitev, tudi če živi v varni hiši.
5. Vpliv struktur: razumevanje individualne izkušnje nasilja kot posledice vpliva delujočih struktur, ki obstajajo v moško-središčnih družbah.
6. Podpora skupin: uspeh v praksi se poveča, ko gre za delo v skupinah, pa če gre za medsebojno pomoč osebja ali za medsebojno pomoč prizadetih.
7. Pravica do zgodbe: pravica do osebne zgodbe ženske, ki ne vsebuje pomenov drugih, interpretacij in vnaprej predvidenih pogledov.
8. Izdelovanje načrta za varnost, če se ženska vrne k storilcu.
9. Soudeležnost v procesih pomoči: ženske, ki so si že opomogle od izkušenj nasilja in so pripravljene sodelovati pri podpori in pomoči drugim, prizadetim z načelom soudeležnosti v procesih pomoči pridobijo priložnost, da se zato počutijo koristnejše in manj odvisne. Načelo soudeležnosti jim predstavlja enega od dejavnikov opogumljanja in opolnomočenja (Zaviršek 1997: 338–340).

ZPND določa, da ima žrtev nasilja pravico do zagovornice oziroma zagovornika (8. člen), ki v skladu s posebnimi predpisi ščiti žrtvine koristi v postopkih in aktivnostih, ki jo zadevajo. Prav tako si lahko žrtev nasilja izbere osebo; spremljevalca, ki jo lahko spremlja v vseh postopkih, povezanih z nasiljem in v postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja. Munc (2010: 43, 44) pravi, da je zagovorništvo vrednota. Zagovorništvo opisuje kot obliko pomoči, kjer oseba nudi strokovno in osebno pomoč oškodovancu v različnih postopkih, ki so povezani z nasiljem. Zagovornik mora v smislu psihosocialne pomoči oškodovancu poleg čustvene stabilnosti, odločnosti in mirnosti posedovati tudi določena znanja s področja pravne ureditve. V tem presega samo »spremstvo« in tudi ni samo »strokoven«. Takšen odnos temelji na zaupanju, zato lahko funkcijo zagovornika opravlja marsikdo, ki ima dovolj volje in znanja; to so lahko tudi sosedje, prijatelji, sorodniki, znanci oškodovancev.

4.6.1 Socialno zagovorništvo

Društvo za nenasilno komunikacijo je odprlo program socialnega zagovorništva, ki je namenjen odraslim in mladostnim žrtvam nasilja, ki zaradi nasilja doživljajo številne stiske. Te so pogosto še večje zaradi nerazumevanja ali slabega poznavanja problematike nasilja (na primer psihičnega in ekonomskega nasilja) strokovnjakov in strokovnjakinj v različnih organizacijah ter slabega medinstitucionalnega povezovanja in sodelovanja. Posledica nepoznavanja problematike nasilja pogosto pripelje do minimaliziranja in omaloževanja izkušenj v zvezi z nasiljem (Socialno zagovorništvo za žrtve nasilja).

Povzela bom samo naloge svetovalke, ki so koristne v okviru socialnega zagovorništva v primerih psihičnega in/ali ekonomskega nasilja:

- Vzpostavlja sodelovanje s centri za socialno delo in drugimi organizacijami.
- Opozarja centre za socialno delo in druge organizacije, ki delajo z uporabnico, na posebnosti in značilnosti situacij v primerih nasilja, jim predstavi problem z vidika psihičnega in ekonomskega nasilja in jih spodbuja, da to upoštevajo pri nadaljnjih postopkih.
- Pomaga pri organiziranju umika žrtve nasilja in njenih otrok iz nasilnega okolja, ko povzročiteljevo nasilje povzroča tako močno izolacijo žrtve, da ne more sama poskrbeti za umik ali če tega iz drugih razlogov ne zmore.
- Spremlja uporabnico pri stikih z drugimi organizacijami, pri ustnih obravnavah in kriznih timih, še posebej, če je prisoten povzročitelj nasilja.
- Žrtvam nasilja pomaga pri pridobivanju pravnih informacij in organiziranju pravnega zagovorništva, če tega ne more storiti sama zaradi izolacije ali drugih omejitev.
- Prijavlja nasilje na center za socialno delo ali policijsko upravo in daje pisne in ustne pobude na center za socialno delo, tožilstva in sodišča, da organizirajo krizne time, pospešijo postopke, preučijo dodatne informacije.
- Piše ali pomaga pri pisanju pritožb na zapisnike, v katerih so zanemarjena ali nekorektno navedena stališča oziroma besede uporabnice ali opozarja na ravnanje strokovnih delavk in delavcev pri delu z uporabnico.
- Opozarja ministrstva, Urad varuha človekovih pravic in druge ustrezne službe na sistemske pomanjkljivosti pri reševanju posameznega primera nasilja (Socialno zagovorništvo za žrtve nasilja).

Usposobljene svetovalke uporabnice spodbujajo, da v čim večji meri same poskrbijo za svojo varnost, zagovarjanje svojih pravic in zbiranje informacij, saj jim to daje občutek moči in obvladovanje situacije. Ko pa uporabnica tega ne zmore, ji svetovalka pomaga v

skladu z njenimi željami in interesi. Skupaj ugotovita, katere načrte lahko uporabnica izvede sama in pri katerih bi potrebovala dodatno pomoč (Socialno zagovorništvo za žrtve nasilja).

II Empirični del

5. Problem

V diplomski nalogi raziskujem dinamiko partnerskega odnosa, v katerem je ženska doživljala psihično in ekonomsko nasilje in procese, v katerih je bila deležna podpore in pomoči. Skozi študijo enega primera raziskujem kakšno podporo in pomoč je prejela ženska, ki je bila žrtev psihičnega in ekonomskega nasilja. Raziskujem njen pogled in izkušnje ob doživljanju nasilja in kaj bi potrebovala oziroma kaj ji je pomagalo pri procesu iskanja pomoči in samem bivanju v času trajanja psihičnega in ekonomskega nasilja v družini.

Za študijo primera podpore in pomoči v primeru nasilja v družini sem se odločila, ker sem bila več let in sem še vedno v stiku z gospo, ko je doživljala psihično in ekonomsko nasilje. V tem času me je pogosto vprašala, zakaj ji nihče ne zmore pomagati in kako naj dokaže, da doživlja nasilje, ko pa je nihče ne jemlje resno. Začelo se mi je porajati vedno več vprašanj, kako ji lahko pomagam in svetujem, zato sem se odločila, da njeno zgodbo predstavim v diplomski nalogi.

Povzročitelj nasilja je bil njen partner. Gospa je pomoč poiskala na centru za socialno delo, na policiji in pri odvetnici. V tej študiji primera ne gre za fizično nasilje, zato je gospa zelo težko dokazala svojo stisko, ki jo je doživljala. Partner je bil skozi leta do nje psihično nasilen, bil pa je tudi bivši uslužbenec policije. Istočasno je svojo partnerico tudi ekonomsko izsiljeval.

Pridobljena znanja lahko umestim v raziskovanje nasilja nad ženskami v družini. Ker imam osebni stik z žensko, ki je doživljala nasilje, sem pridobila poglobljene podatke o izkušnji nasilja, ki lahko pripomorejo k idejam ali predlogom za področje podpore in pomoči za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje. Rezultati raziskave so lahko koristni vsem strokovnim delavkam in delavcem, ki pridejo v stik z žrtvami nasilja v družini. Mednje spadajo tudi socialne delavke in delavci, zaposleni na centrih za socialno delo in v društvih, ki delajo na področju preprečevanja nasilja. Moja naloga bo prinesla rezultate, ki bodo v pomoč pri razvijanju znanja socialnega dela na področju psihičnega in ekonomskega nasilja. Gre za oblike nasilja, ki sta težko dokazljivi, zato je pomembno, da prepoznamo in oblikujemo razumevanje stiske žrtve in lahko izoblikujemo proces pomoči, ki bo za žrtev primeren in učinkovit.

Raziskovalna vprašanja:

- Kako in kdaj je gospa spoznala, da doživlja nasilje?
- Katera dejanja je gospa doživela kot nasilna?
- Katera nasilna dejanja je gospa doživela kot sprejemljiva, normalna?
- Kje je gospa, ki je bila žrtev psihičnega in ekonomskega nasilja, poiskala podporo in pomoč in kakšno podporo in pomoč je prejela?
- S katerimi strategijami preživetja je gospa poskusila prekiniti psihično in ekonomsko nasilje?
- Kako je psihično in ekonomsko nasilje vplivalo na življenje gospe?
- Kakšno podporo in pomoč bi potrebovala gospa, ki v družini doživlja psihično in ekonomsko nasilje?

6. Metodologija

6.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, za katero je značilno, da je gradivo zbrano v raziskovalnem procesu, s pomočjo besednih opisov ali pripovedi, ki se nanašajo na raziskovalni pojav. »Gradivo je obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila in brez operacij nad števili. Izhodišče kvalitativne raziskave so stvarni, praktični, vsakdanji problemi ljudi in ne toliko teoretični problemi posamezne vede« (Mesec 2007: 11, 12).

Raziskava spada med študijo primera. Študija primera sodi med eksplorativne študije, pri katerih skušamo na osnovi analize enega samega primera, pojava ali procesa spoznati njegove osnovne značilnosti z namenom, da bi postavili hipoteze o teh značilnostih, ki naj bi jih preverili za vse tovrstne pojave. Eksplorativna ali poizvedovalna raziskava je uvod v spoznavanje nekega področja problematike. Namen teh raziskav je odkriti probleme, jih formulirati in postaviti preverljive hipoteze (Mesec 2009: 80).

Glede na raven posameznega primera spada študija primera podpore in pomoči v primeru psihičnega in ekonomskega nasilja v družini pod študijo posameznega primera družbenih entitet in njeno analizo, v kateri poteka proces pomoči posamezne osebe oziroma družine. Študija primera je singularna, saj raziskujem en sam primer podpore in pomoči, in je enostavna enota, ki ne obsega več hierarhičnih ravni. Študija primera je v tej raziskavi kombinirana, saj bom uporabila več virov gradiva. Primarni vir bo gradivo, ki ga bom pridobila s spraševanjem, sekundarni vir pa bo študija dokumentov, ki so zbrani o primeru (Mesec 2007: 52–55).

Raziskava je empirična ali izkustvena, ker bom zbirala novo neposredno izkustveno gradivo, ki ga bom uporabila za znanstveno dokazovanje (Mesec 2009: 84).

Za podporo in pomoč v primeru nasilja v družini sem s proučevanjem posameznega primera zbrala podatke iz različnih virov (intervju, dokumentacija) in tako pojasnila dogajanje v okviru podpore in pomoči ženske, ki doživlja nasilje v družini in razrešitev. Raziskovala in proučevala sem izkušnjo psihičnega in ekonomskega nasilja ženske v njenem okolju in njen

vidik težav in stisk, ki so socialne narave, potrebo po pomoči in interakcije v procesu pomoči in podpore, tako neformalno kot formalno ter strokovno pomoč.

6.2 Merski instrument in viri podatkov

Merski instrument, ki sem ga uporabila, je vprašalnik in je polstrukturiran. Sestavila sem ga sama in je bil vnaprej pripravljen. Vprašalnik je sestavljen iz tem o nasilju v družini in možnih vprašanj za raziskovanje doživljanja psihičnega in ekonomskega nasilja v družini. Teme vprašalnika so: dinamika v družini, doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja, iskanje pomoči in vpliv doživljanja nasilja na življenje.

Viri podatkov so tudi dokumenti, ki jih Marija hrani doma. Iz dokumentacije sem tudi pridobila podatke o psihičnem in ekonomskem nasilju.

Dokument raziskave je vsak zapis, ne glede na njegov pravno-formalni status in pomen, ki je relevanten za raziskavo (Mesec 2007: 72, 73).

Dokumenti v študiji primera so vabilo iz centra za socialno delo, uradni zaznamek iz policije, zapisi odvetniške pisarne in drugi: računi, finančni dokumenti, potrdila o posojilu, elektronska pošta. S pomočjo dokumentacije sem lahko lažje opredelila časovni okvir trajanja nasilja.

V poglavju Priloge sem priložila merski instrument – vprašalnik, opis primera, analizo dokumentarnega gradiva in celoten postopek kodiranja intervjuja v pomanjšanem formatu. Intervju pa bo shranjen v mojem osebni arhivu.

6.3 Populacija in vzorec

Populacijo v študiji primera sestavljajo vse ženske, ki so doživljale psihično in ekonomsko nasilje v družini in so poiskale podporo in pomoč od sprejetja *Zakona o preprečevanju nasilja v družini* od leta 2008 naprej. Stvarni pogoj je, da je oseba prejemnica storitev podpore in pomoči v primeru nasilja v družini. Krajevni pogoj je, da ima stalno prebivališče v Sloveniji.

Vzorec v raziskavi je ena predstavnica populacije žensk, ki je doživljala psihično in ekonomsko nasilje v družini. Ženska je doživljala psihično in ekonomsko nasilje v družini v časovnem obdobju od leta 2008–2014. Nasilje je povzročal partner.

6.4 Zbiranje podatkov

Za zbiranje podatkov sem izbrala metodo spraševanja z individualnim intervjujem in koriščenjem dokumentarnih virov. Intervju je potekal osebno na osnovi vnaprej pripravljenih tem za pogovor in možnih vprašanj. Intervju je polstrukturiran, kar pomeni, da so glavne teme določene vnaprej, vendar sem vmes uporabila tudi dodatna vprašanja.

Intervju je potekal pri meni doma, izveden je bil v začetku maja 2016. Med intervjujem sem pogovor snemala, hkrati pa sem si kakšno stvar tudi zapisala v beležko. Intervju je bil narejen v dveh delih. Prvi del intervjuja je trajal 1 uro in 15 minut, drugi del pa sva opravili čez dva dni in je trajal 1 uro in 30 minut. Pogovor je bil sproščen, saj sva si s sogovornico blizu in sva že prej velikokrat govorili o njeni izkušnji.

Dokumente, ki so relevantni za raziskavo, sem pregledala skupaj z Marijo in jih tematsko-kronološko razporedila. Dokumente sva pregledali pri njej doma.

6.5 Obdelava in analiza podatkov

Intervju sem najprej dobesedno prepisala po zvočnem zapisu. Pri prepisovanju nisem upoštevala medmetov. Intervju je obdelan s kvalitativno analizo. Postopek analize je potekal v treh fazah: indeksiranje ali odprto kodiranje, osno kodiranje in pa odnosno kodiranje. Najprej sem določila relevantne izjave, ki sem jih oštevilčila in razporedila pravilno v teme, ki sem jih določila tudi pri sestavi vprašalnika. Nato sem pričela z odprtim kodiranjem v obliki razpredelnice in nadaljevala z osnim in odnosnim kodiranjem. Med samim kodiranjem sem poskušala ohraniti kar največ izjav, ki bi mi bile v pomoč pri zaključevanju, vendar se je izkazalo, da so se nekatere izjave ponovile ali pomenile isto stvar ali jih nisem nujno potrebovala za vključitev v osno kodiranje. Te izjave sem v naslednjem koraku prečrtala in jih v osnem kodiranju izpustila.

Dokumente sem razporedila kronološko. Najprej sem jih razporedila časovno, kar mi je pomagalo, da sem lahko zapisala opis študije primera. Potem sem jih razporedila po vsebinskih sklopih. Dokumente sem analizirala skupaj z Marijo. Prebrala sem dokument, izpisala datum, vrsto dokumenta/pojem, opis ter umestitev ali pomen. Marija mi je pojasnila, kaj dokument predstavlja in zakaj ga je shranila. Zraven sem zapisala njene dodatne pojasnitve. Iz elektronske pošte sem izpisala tudi izjave. Dokumente sem s pomočjo

Marijinih interpretacij umestila v psihično ali ekonomsko nasilje. Pregled in analiza dokumentov mi je kasneje pomagala pri intervjuju, da s sogovornico nisva časovno preveč preskakovali dogodkov. Iz dokumentov-elektronske pošte je razvidno tudi, kako je doživljala partnerjevo psihično nasilje tudi, ko ni živel z njo.

Dokumente sem prikazala v dveh grafih. Prvi graf prikazuje časovno razporeditev vrste dokumentov, drugi graf pa prikazuje tematski razpored dokumentov. Iz grafov razberem, v katerih letih je imela shranjenega največ gradiva in kakšne vrste gradiva. Dokumente sem tudi umestila v kategorije glede na njihovo vsebino: finančna potrdila, elektronska pošta od partnerja, dokumenti institucij (odvetniška pisarna, notar, policija, CSD, psihiatrična bolnišnica, okrajno državno tožilstvo).

S pomočjo analize intervjuja s kodiranjem in analize dokumentacije z izpisom relevantnih izjav sem odgovorila na raziskovalna vprašanja. Nato sem zapisala razpravo in oblikovala sklepe ter predloge.

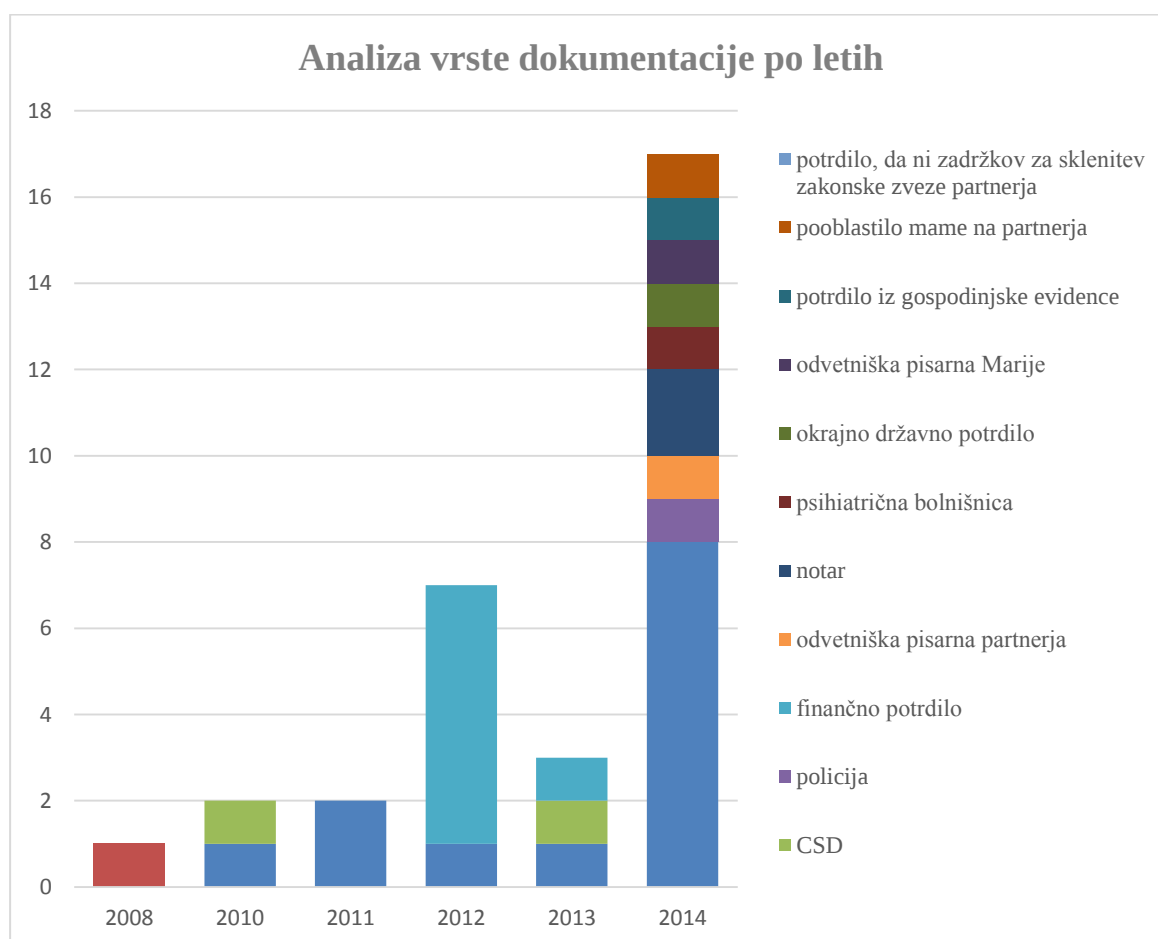
7. Rezultati

Na podlagi analize dokumentov sem pridobila okviren časovni vpogled v dogajanje v odnosu – s pomočjo dokumentacije, ki jo je Mariji uspelo obdržati, shraniti. S povezovanjem dokumentacije in analizo intervjuja sem pridobila odgovore na raziskovalna vprašanja.

Analizo dokumentov sem predstavila s pomočjo grafov, ki prikazujejo analizo vrste dokumentov po letih in tematsko analizo dokumentov. Pod grafom je opisano, kaj prikazuje. Vsebinsko analizo dokumentov prikažem tudi s tabelami. S tabelami prikažem analizo elektronske pošte in finančnih potrdil ter analizo ostale dokumentacije (policija, center za socialno delo, odvetniška pisarna, psihiatrična bolnišnica in druge). Ugotovitve, s katerimi sem pridobila odgovore na raziskovalna vprašanja prikažem s tabelami iz odnosnega kodiranja, ki jih tudi pojasnim in podkrepim z izjavami iz intervjuja in ugotovitvami iz analize dokumentov.

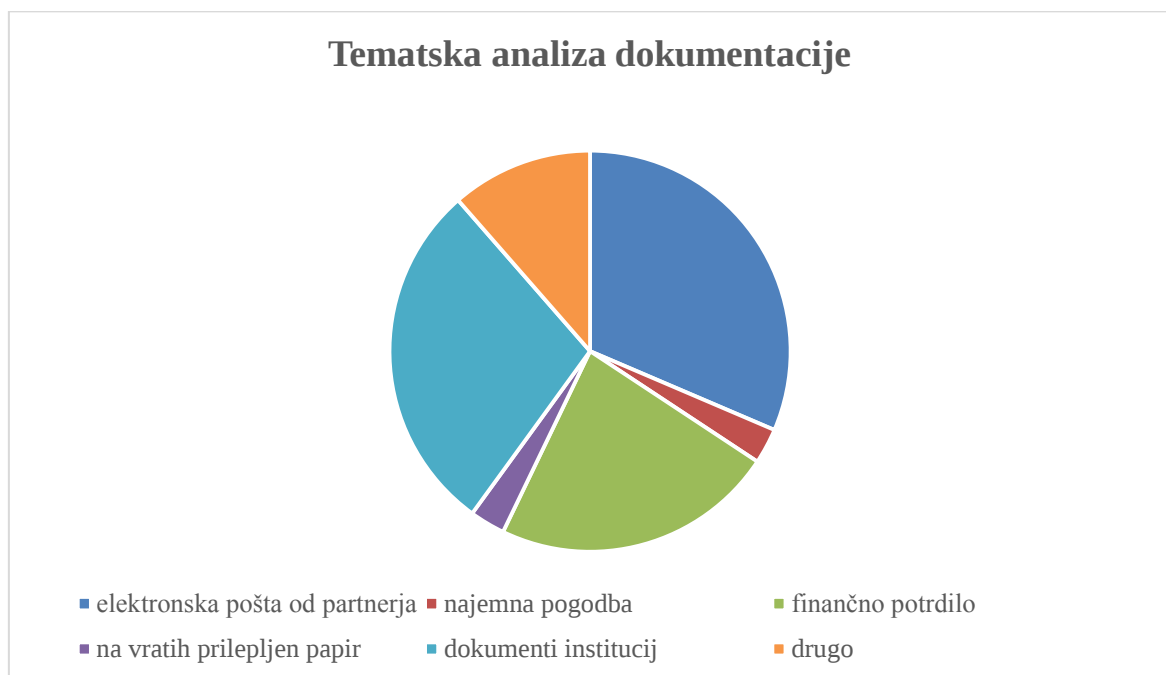
7.1 Analiza dokumentov

Graf 7.1: Prikaz analize vrste dokumentacije po letih

Iz grafa je razvidno, da ima Marija največ gradiva shranjenega iz leta 2012 in 2014, kjer prevladuje elektronska pošta s strani partnerja in finančna potrdila. Pri vsebinskem pregledu teh dokumentov je razvidno, da gre za partnerjevo nadlegovanje in izsiljevanje za denar. Leta 2008 je Marija shranila najemno pogodbo za tri mesece, za osebno vozilo, ki ga je vozil partner. Z leti počasi narašča število shranjene dokumentacije, od finančnih potrdil, da je partnerju pošiljala denar, do prvega vabila na CSD leta 2010. Od leta 2011 do 2013 prevladuje število shranjene elektronske pošte med partnerjema, v kateri je bilo največ zapisov o konfliktih glede denarja. Leta 2014 prevladuje število partnerjeve elektronske pošte, so pa tudi ostali dokumenti, med njimi tudi pooblastilo mame na partnerja, ki namestno nje ureja zadeve v zvezi s hišo in pa potrdilo iz gospodinjske evidence, ki potrjuje, da na naslovu partner ni več prijavljen.

Graf 7.2: Prikaz tematske analize dokumentacije

Iz grafa Prikaz tematske analize dokumentacije je razvidno, da velik delež prikazuje elektronska pošta od partnerja. V elektronski pošti partner Marijo izsiljuje za denar. Posledično je Marija shranila tudi veliko finančnih potrdil, s katerimi lahko dokazuje, da je partnerju dala denar. Sodelovanje z institucijami (policijo, centrom za socialno delo in odvetniško pisarno) je bolj skromno, shranjeni ima le vabili na pogovor na center za socialno delo in uradni zaznamek iz policije. Iz odvetniške pisarne ima shranjeno ovadbo za taščino zdravstveno stanje in odgovor na ovadbo. Pod druge dokumente sem umestila potrdilo, da

ni zadržkov za sklenitev zakonske zveze za partnerja, obvestilo o ugoditvi prošnje za obročno plačevanje dolga od hčere, pooblastilo mame na sina za urejanje zadev v zvezi s hišo in potrdilo iz gospodinjske evidence.

7.1.1 Elektronska pošta in finančna potrdila

Finančna potrdila, ki jih ima Marija shranjena, prikazujejo, koliko denarja je dejansko izplačala partnerju. Skupni znesek znaša 25.530 evrov. Marija je v letu 2012 partnerju izplačala največ denarja. Pogodba o odpovedi dedovanja in izplačilu nujnega deleža je bila pomembna za partnerja, ker bi mu v primeru dedovanja zasegli premoženje zaradi prejšnjih dolgov. Finančna potrdila Mariji služijo kot dokazilo, da je partnerju izplačevala denar in v kolikšnih zneskih. Ko v nadaljevanju primerjam potrdila z elektronsko pošto od partnerja, lahko opazimo, da je šlo za izsiljevanje za denar in za ekonomsko nasilje.

Tabela 7.1: Finančna potrdila

leto	Pojem	opis	znesek	umestitev
2008	Plačevanje najemnine za avto	Najemna pogodba za osebno vozilo od partnerja – 3 mesece	4500 evrov	Ekonomsko nasilje – jemanje leasingov na Marijino ime
2011	Pogodba o odpovedi dedovanja in izplačilu nujnega deleža	Pogodba o odpovedi dedovanja partnerja po materi in izplačilo nujnega deleža, ni notarsko overjeno	13000 evrov	Pogodba
6. 7. 2012	Predaja gotovine po sporazumu	Znesek, ki ga je partner že prejel od Marije – sporazum	15250 evrov	Sporazum o prejetju denarja partnerja
18. 4. 2009-5. 11. 2012	Potrdila western union – 5 potrdil	Marija pošilja partnerju denar v tujino	780 evrov	Ekonomsko nasilje – izsiljevanje za denar
21. 12. 2012	Potrdilo bančnega izpiska o posojilu	Partner izsili šefa od Marije, da mu izplača znesek. Ona je zadolžena v službi	5000 evrov	Ekonomsko nasilje – izsiljevanje

Marija ima shranjene ogromno elektronske pošte od partnerja. Elektronska sporočila ji je pošiljal, ko se je odselil v drugo državo. Skupaj sva pregledali, kaj piše in kaj je zahteval od nje. Z njeno razlago sem tudi lažje izpisala relevantne dele in zapisala opis ter umestila iz gradiva dejanja ekonomskega in psihičnega nasilja. Iz tabele razberem, da je zahteval različne zneske denarja od Marije, in sicer v zneskih in datumih, ki jih je on določil.

Nadaljeval je z elektronsko pošto, v kateri je začel žaliti njo in njuno hčer, ji očital, da je sama kriva za nastalo situacijo. Prebiranje te elektronske pošte je bilo za Marijo stresno in huda psihična obremenitev, ker se je z njim borila sama. V elektronski pošti ji je grozil, jo poniževal, žalil in ukazoval, kaj naj naredi. Kdaj in koliko mu je dolžna izplačati. Elektronska pošta predstavlja, kako je Marija doživljala ekonomsko in psihično nasilje.

Tabela 7.2: Elektronska pošta od partnerja in drugi dokumenti, ki vsebujejo izsiljevanje – časovni pregled in umestitev

datum	Pojem	opis	umestitev
30. 12. 2010	Elektronska pošta: zahtevek za izplačilo	Zahtevek za 1100 evrov	Ekonomsko nasilje- Izsiljevanje za denar
1. 8. 2011	Elektronska pošta: zahtevek za izplačilo	Zahtevek za izplačilo 28000 evrov	Ekonomsko nasilje- Izsiljevanje za denar
3. 8. 2011	Elektronska pošta: zahtevek za izplačilo	Zahteva, da se razidejo in da Marija po njegovem razporedu izplača zneske denarja	Ekonomsko nasilje- neuradno zahteva, izplačilo denarja od Marije
Oktober 2013	Elektronska pošta: žaljenje	Žaljenje hčere	Psihično nasilje
8. 1. 2014	Elektronska pošta: obtoževanje in izsiljevanje za denar	»do ponedeljka se nakaže na račun moje mame 85000 evrov« -1450 evrov za advokata -lažne obtožbe in bremenitve zaradi maminega zdravja	Ekonomsko nasilje- izsiljevanje za denar
22. 1. 2014	Elektronska pošta: plačevanje obrokov za partnerjev avto	Marija in tašča stalno plačevali obroke za avto, žalitve	Ekonomsko nasilje- prelaganje plačil za najete avte na partnerico in mamo
16. 2. 2014	Elektronska pošta: psihični pritiski	Grozi, da bo prodal hišo, da bo odpadel kredit	Psihično nasilje – grožnje
18. 2. 2014	Elektronska pošta: ukazovanje	On ima prav, ona narobe, ukazovanje kaj naj počne	Psihično nasilje
27. 2. 2014	Elektronska pošta: posmehovanje	Želi jo prepričati, da s prijavo na policijo ne bo nič dosegla	Psihično nasilje
28. 2. 2014	Elektronska pošta: grožnja	Žaljenje, očitane, zahtevanje denarja	Psihično nasilje
Marec 2014	Elektronska pošta: poniževanje in prelaganje krivde	Bremenitev, da je sama kriva za nastalo situacijo	Psihično nasilje
	Na vratih prilepljen papir – javno poniževanje	Zahteva 1450 evrov in grozi s tožbo	Psihično in ekonomsko nasilje

Tabela 7.3: Elektronska pošta – dejanja ekonomskega in psihičnega nasilja

Ekonomsko nasilje	Psihično nasilje
Zahtevki za izplačilo različnih zneskov denarja	Žaljenje hčere, žaljenje Marije
Izsiljevanje za denar	Grožnje s prodajo hiše
Plačevanje obrokov za partnerjev avto	Ukazovanje
	Posmehovanje
	Poniževanje in prelaganje krivde
	Javno poniževanje in zahtevanje denarja

7.1.2 Analiza dokumentov iz javnih institucij in drugo

Dokumente sem razporedila časovno in jih razporedila v tabelo, kjer sem napisala ime dokumenta, datum, opis in pomen. *Opis* predstavlja ime dokumenta ali kaj sem izpisala iz dokumenta, *pomen* pa pojasni, zakaj ima Marija ta dokument shranjen in dodatno pojasnitev. Analizo dokumentov vključim tudi v odgovore na raziskovalna vprašanja. Dokumente sem združila v skupno tabelo, ker je za posamezno službo shranjen samo en ali dva dokumenta. Največ dokumentov je iz leta 2014, od časa, ko je Marija ovađena za preslepitev pri nakupu hiše in za povzročanje psihičnega nasilja nad taščo in do zadnjega shranjenega dokumenta, ko je kazenska ovadba zoper Marije ovržena.

Tabela 7.4: Analiza dokumentacije iz javnih institucij in drugo

	Leto	opis	pomen
Potrdilo, da ni zadržkov za sklenitev zakonske zveze	1. 10. 2012	Potrdilo, da se lahko partner poroči	Marija ima to kot dokaz, da se je v tujini želel poročiti z drugo žensko
Zavarovalnica	Oktober 2013	Hči vzame bančni kredit v višini 2000 evrov	Hči primorana vzeti kredit, da je mami pomagala odplačati partnerjeve dolgove
Center za socialno delo	11. 3. 2010 3. 1. 2014	Vabilo na pogovor na CSD	Prvo vabilo na pogovor zaradi spora v družini, drugo vabilo zaradi reševanja napetih odnosov s taščo
Pooblastilo mame na sina	8. 1. 2014	Sin ureja zadeve v zvezi s hišo	
Odvetniška pisarna	10. 1. 2014 10. 2. 2014	-Marija prejme ovadbo iz odvetniške pisarne partnerja -odgovor na ovadbo	Marija je ovađena preslepitve in za taščino zdravstveno stanje, zato najame svojo odvetnico, ki odgovori na ovadbo – izplačilo 20000 evrov

Psihiatrična bolnišnica	22. 01. 2014	Vabilo na razgovor	Marija je morala dokazovati, da ni kriva goljufije, prinese vso dokumentacijo
Policija	27. 01. 2014	-uradni zaznamek o izjavi osumljenke v zvezi očitane kaznivega dejanja nasilja nad materjo partnerke -Izjavi, da je partner psihično nasilen in ogroža eksistenco nje in hčerke	Marija policiji skuša povedati, da ona doživlja nasilje in da ni povzročiteljica
Notar	5. 3. 2014	-dogovor o izplačilu sporazumnega zneska -pogodba o prenehanju služnosti: prenehanje služnostne pravice tašče v zemljiški knjigi -odjava iz stalnega prebivališča -potrdilo o prejemu zneska v notarski pisarni	Marija je morala izplačati partnerja in taščo, da se bosta odjavila iz stalnega prebivališča na njenem naslovu, kar je bilo za njo veliko finančno breme. Sporazumni znesek doseže s pomočjo odvetnice, ki je upoštevala prejšnje finančne zneske, ki jih je dajala partnerju.
Potrdilo iz gospodinjske evidence	10. 4. 2014	Na naslovu so prijavljene Marija, hči in tašča	Partner se je odjavil iz gospodinjstva
Okrajno državno tožilstvo	9. 10. 2014	Obvestilo, da je kazenska ovadba zoper Marije storitve kaznivega dejanja nasilje v družini in goljufije ovržena	Zavržena ovadba zoper Marije

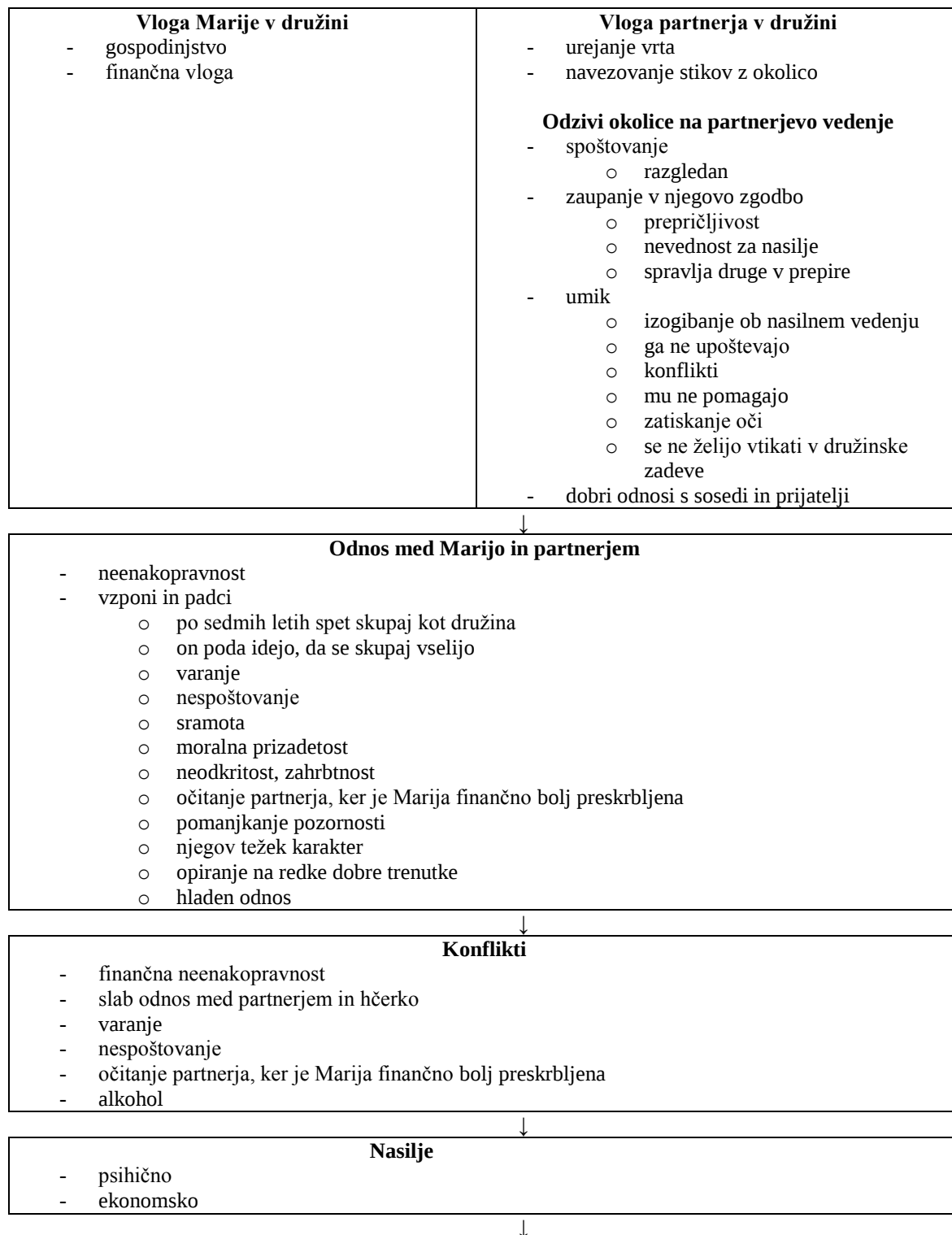
7.2 Odgovori na raziskovalna vprašanja

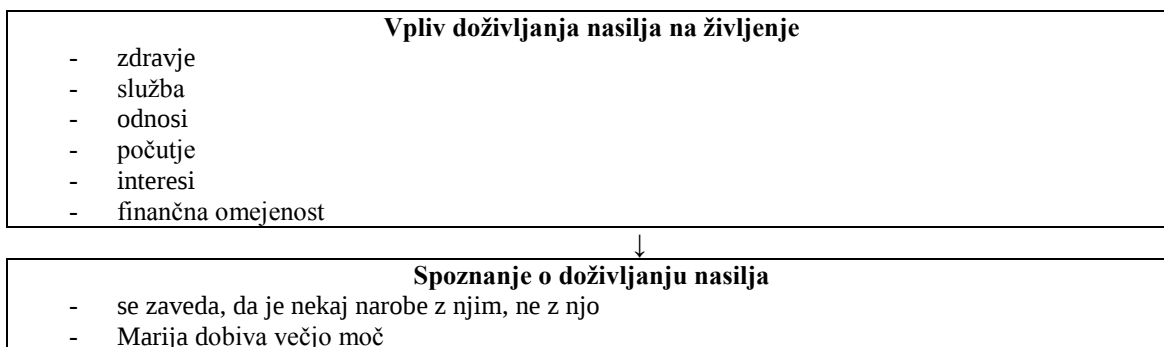
- Kako in kdaj je gospa spoznala, da doživlja nasilje?

Marija je med pripovedovanjem težko opredelila, kdaj točno je spoznala ali vedela, da doživlja nasilje. Spoznanje o doživljanju nasilja obsega več področij. Povezuje se z dinamiko v družini in dejanji, ki so opredeljeni kot psihično in ekonomsko nasilje. V ta sklop sodi tudi pogostost pojavljanja nasilja in pa posledice nasilja, ki so ji otežile in spremenile običajno vsakdanje življenje. Ko je spoznala, da doživlja nasilje, se je zavedala, da je nekaj narobe z njim, ne z njo. Takrat je dobila več moči za premagovanje težke situacije.

Spodnja tabela prikazuje korake, kako je Marija prišla do spoznanja, da doživlja nasilje. Najprej opiše vloge v družini, kar povežem z odnosom med njo in partnerjem in konflikti med njima. Iz konfliktov se je razvilo psihično in ekonomsko nasilje, vplivi doživljanja nasilja na življenje in na koncu do zaključka, ko Marija spozna, da doživlja nasilje.

Tabela 7.5: Spoznanje o doživljanju nasilja

Marija v intervjuju opiše svojo vlogo v družini kot gospodinja, ki skrbi za hišo in kuha, poleg tega pa tudi finančno skrbi za račune in plačuje obroke za hišo. Partnerjevo vlogo opiše kot skrb zunanji del hiše (vrt) in povezovanje s sosedi, prijatelji. Partner je brezposeln, zato Marija to razume in vztraja ter upa na boljše čase, ko bo tudi on gradil na prihodnosti. Sosedje in prijatelja ga zaradi njegove narave lepo sprejmejo, saj je razgledan in zanimiv sogovornik. Ko se začnejo pojavljati konflikti, mu okolica prisluhne, kasneje pa se umaknejo in se ne želijo vtikati v družinske zadeve. Pojavijo se prvi konflikti med Marijo in partnerjem in leta 2009 hči pokliče policijo zaradi vpitja očeta. Odnos postane hladen, njun status v družini opiše kot neenakopraven. V odnosu se pojavljajo konflikti zaradi nespoštovanja, varanja partnerja, alkohola. Konflikti se stopnjujejo, kar že pripelje v nasilje, psihično in ekonomsko. Nasilje povzroča Mariji spremembe v življenju na različnih področjih, kar vodi v spoznanje, da ni z njo nič narobe. V intervjuju pove : (A417) *»In zato sem imela tisti prav, da mora biti nekaj z njim narobe ne z mano«* in se zave, da doživlja nasilje: *»(A418) Skoz sem to premišljevala, saj sem jaz v redu, mene vsi spoštujejo, zakaj moram jaz to prenašat, kaj mi je to treba, da bi šla jaz zaradi enga v bolniško in da bi kar doma ležala pa nič delala.«*. Pravi, da je dobivala večjo moč: *»(A419) On je bil samo en del tega, da sem dobila še večjo moč.«*

- Katera dejanja je gospa doživela kot nasilna?

Dejanja, ki jih je Marija doživela kot nasilna, sem povezala z njeno opredelitvijo nasilja. Marija je opredelila nasilje na podlagi dalj trajajočega doživljanja in je potrebovala čas, da je spoznala, da doživlja nasilje, ki vpliva na njeno življenje. S pomočjo analize izjav sem v tabelo razporedila dejanja, ki so povezana s psihičnim nasiljem in dejanja, povezana z ekonomskim nasiljem.

Marija opredeli nasilje kot enostranski trud za zvezo. Spodnji izjavi opisujeta njeno doživljanje, da je šlo za enostransko zadovoljevanje partnerjevih potreb in pričakovanj:

»(A79) Nasilje je že to, da moram jaz od jutra do večera izpolnjevati njegova navodila, njegove potrebe.«,

»(A80) Nikoli nisem jaz prišla s svojimi potrebami, vedno sem poskrbela za njega, kot partnerja.«

Opredeli, da je nasilje finančna obremenjenost, poniževanje in pomanjkanje spoštovanja, nadlegovanje, agresivnost. Nasilje je, da se je počutila ranljivo in nemočno, nevzdržno. Nasilje so grožnje in strah pred fizičnim nasiljem. Nasilje vpliva na zdravje in pripelje do pomanjkanja energije.

»(A197) Za mene ja nasilje, da mi v bistvu grozi. Tudi hčeri je rekel, da jo bo čez okno vrgel, v afektu.«

»(A88) Ni problem denar, ampak odnos, da nisem imela potrditve, brez tega da bi govorila o čustvih.«

Zaradi njegove nepredvidljivosti je doživljala stres že, ko se je peljala iz službe domov:

»(A242) Že takrat ko sem se peljala proti domu, sem pa točno vedela da je spet tko nekaj en tak občutek, da me je začel v prsih tišat, mal mi je kle okol ščitnice zatekl ker sem imela skoz en tak eni čudni občutki, da bo spet naporno.«

Nadlegovanje je bilo tako doma, kot v službi: *»(A199) On je prišel v službo, do mojega šefa, da moram jaz njemu denar izplačat, ker se je odselil in da naj mu direktor posodi denar, da mu bom jaz vrnila.«*

Nasilje je bilo tudi pogosto, tedensko vpitje: *»(A199) On je šel meni pred ksiht, in vpil name da mi je kar bobnelo v glavi. Pa me ni upal udarit«.*

Ekonomsko nasilje je bilo naprej neplačevanje preživitnine: *»(A32) On je tudi prekinil, tudi s plačevanjem preživitnine. Sedem let v bistvu ni nič plačeval, s hčero sva živeli po svoje«.*

Poleg neplačevanja preživitnine partner ni plačeval tudi kredita za hišo, svojih lizingov za avtomobile, hkrati pa jo je izsiljeval za denar in brez njene vednosti najemal avtomobile. Iz analize dokumentacije je razvidno, da je prvič najel avto že leta 2008, ko je Marija morala 3 mesece odplačevati obroke po 1500 evrov. Z vsemi finančnimi bremenami je bila Marija omejena s finančnimi sredstvi.

»(A37) Jaz sem želela da se zaposli in da prispeva k družinskemu proračunu, ampak ker je imela tašča penzion in jaz skoraj dve službi je on lahko živel kar dosti luksuzno. Imel je vsaki dve leti nov avto, treba je bilo odplačevati lizing.«

»(A204) Na primer rental je avto za 4 mesece za 3600 evrov. Kje si to videl? V moji firmi, kao da bo komercialist je rental avto za 900 evrov na mesec. In meni bi izvržbo dali, če jaz ne bi plačala. In sem še za to delala.«

Tabela 7.6: Dejanja, ki jih gospa doživlja kot nasilje

Dejanja, povezana s psihičnim nasiljem	
-	enostranski trud za zvezo
-	poniževanje • kritiziranje zunanjosti • posmehovanje • žaljenje, žaljenje obeh s hčero • občutek manjvrednosti • poniževanje v javnosti
-	pomanjkanje spoštovanja • varanje • vpitje
-	nadlegovanje • posesivnost • nadlegovanje v službi
-	spravljanje v zadrego • sramotenje v službi in okolici
-	očitanje • obtoževanje za smrt
-	nevzdržnost
-	grožnje s fizičnim nasiljem
-	ranljivost
-	nemoč • moralno uničevanje
-	agresivnost • ustrahovanje
-	oporo dobi povsod, samo doma ne
-	strah pred fizičnim nasiljem
-	grožnje, kljub trudu za razhod • grožnja s tožbo, ovadbo
-	pomanjkanje energije
-	vpliva na zdravje
-	tedensko doživljanje nasilja

Dejanja, povezana z ekonomskim nasiljem	
-	finančna obremenjenost • neplačevanje preživnine • obremenjena s kreditom • na njen račun kupuje avtomobile • odplačevanje lizingov • izsiljevanje denarja • brez njene vednosti najema avte • zadolžen že prej • strah pred izgubo hiše • omejena s finančnimi sredstvi • bremeni pri prodaji hiše

- **Katera nasilna dejanja je gospa doživela kot sprejemljiva, normalna?**

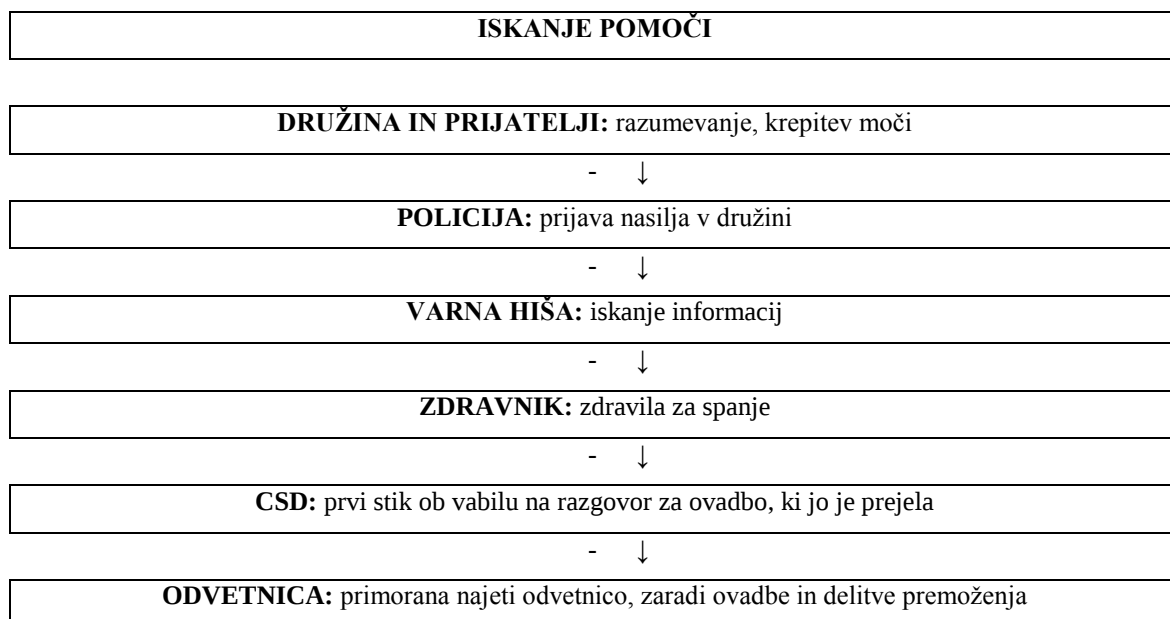
Odgovor o sprejemljivih nasilnih dejanjih v času skupnega bivanja sem dobila že v intervjuju. Vprašala sem jo, katera ravnanja so za njo postala normalna, običajna ali pa se je na njegova ravnanja navadila. Njen odgovor je bil:

»(A163) Na vsa. Jaz sem živel, da sem doma kot ničvredna in sem se drugje potrjevala, največ pa pri drugih ljudeh, da sem se k sebi spravila, angažirala 100 %.«

- Kje je gospa, ki je doživljala psihično in ekonomsko nasilje poiskala podporo in pomoč in kakšno podporo in pomoč je prejela?

Marija je pomoč in podporo najprej iskala pri prijateljih in družini: *»(A250) Pomagala sem si s svojimi prijatelji. (A251) Da sem se lahko z njimi pogovorila, ker so me razumeli, ki so poznali razmere. (A252) To so bili bližnji prijatelji, ki so poznali oba. (A253) Njim sem se toliko odprla, da sem se razbremenila, da sem lahko dobila od njih energijo. (A254) V bistvu doma je nisem mogla dobit, v službi sem se lahko angažirala, edina svetla točka so bili pač krog prijateljev, ki so mi stali ob strani, da sem se na njih obrnila. (A256) Od njih sem dobila pospešek, da sem lahko vse prenašala, ker so razumeli in poznali oba.«* Pomembno ji je bilo, da so prijatelji poznali tako njo kot njega, zato jim je zaupala. Prijateljem je zaupala, kaj doživlja in oni so jo podpirali in kot sama opiše, *»dali pospešek«*, kar pomeni, da je lahko normalno hodila v službo, se spopadala s stresom. Potem je prvi stik vzpostavila s policijo. Policija je klic posredovala na center za socialno delo, ki ji je poslal vabilo na pogovor. Na center za socialno delo je torej prišla zaradi vabila. Vmes je Marija poklicala tudi varno hišo, kjer je želela izvedeti, kaj lahko naredi, na koga se lahko obrne. Varna hiša ji je ponudila možnost bivanja pri njih, vendar ga je zaradi strahu pred uničenjem in izgubo hiše zavrnila: *»(A220) Saj sem klicala sem v varno hišo, pa so mi rekli pridite sem. (A221) A ne morda njemu kaj reči, zakaj bi jaz hodila stran, če je hiša moja, pa stroške moram plačevati, pa hčero imam doma, pa taščo, pa moram jaz tja iti. (A222) Tako bi še njiju uničil. (A223) Saj nisem upala iti v varno hišo.«* Zdravnika je obiskala, ko je občutila posledice nasilja – nespečnost. Zdravnik ji predpiše zdravila za nespečnost. V letu 2014 je najbolj sodelovala z odvetnico, ki ji je pomagala razrešiti stisko po pravni poti. Odvetnico je bila primorana najeti, ker je bila ovadena kot povzročiteljica nasilja nad taščo in za preslepitev pri nakupu hiše: *»(A322) Odvetnico sem najela istočasno ko sem hodila na socialno, ker sta me tašča in on ovadila za preslepitev pri nakupu hiše.«*

Tabela 7.7: Iskanje podpore in pomoči

- Center za socialno delo

Marijin prvi stik s centrom za socialno delo je bil leta 2014, ko je bila poklicana na razgovor zaradi ovadbe na policiji. Pred tem je Marija dobila vabilo iz centra za socialno delo že leta 2010, zaradi spora v družini. Na vabilo se ni odzvala, ker se je v treh mesecih po prejemu vabilu spor že razrešil. Na center za socialno delo se ni oglasila kot ženska, ki doživlja nasilje, ampak kot povzročiteljica nasilja.

»(A260) Prvo sem bila klicana na razgovor zaradi tašče, ki je želela v dom. Istočasno ko je bila ovadba na policiji, da sem jo preslepila in da sem bila psihično nasilna do nje.«

Na prvem pogovoru s socialno delavko je Marija skupaj s hčero prvič povedala, da doživlja stisko in pojasnila, da onidve doživljata nasilje, ne tašča.

»(A266) Jaz sem se usedla, hčera ni mogla govoriti, je samo jokala, ker jo je tako prizadelo. Se je čisto podrla, ker je bil to zanjo šok.«

Izkušnje Marije s socialno delavko lahko razdelim na dobre in slabe. Marija je socialno delavko obiskovala enkrat tedensko. Na pogovor sta prišli bodisi skupaj s hčerko bodisi jo je obiskovala sama. Svetovalni pogovor je bil usmerjen v urejanje zadev glede obtožbe in v oporo. Marija je na centru za socialno delo imela prostor za pogovor in za iskanje možnih razrešitev glede obtožbe, prav tako hči. V svetovalnem pogovoru je socialni delavki lahko zaupala zgodbo, bila je slišana. Socialna delavka si je pogovor zapisovala in shranjevala.

Socialna delavka ji je nudila psihično oporo, usmerila se je v njeno počutje in iskala njene vire moči. Svetovalni pogovor opiše kot zaupljiv odnos. Socialna delavka si je njeno zgodbo zapisovala in risala skice, sheme.

»(A537) Jaz sem v bistvu prišla k njej s polno informacij, ona je samo beležila, beležila, beležila.« Socialna delavka je shranjevala vse zapise o pogovoru z Marijo in fotokopije elektronske pošte od partnerja.

»(A536) Nič me ni spraševala, ker sem ji jaz vsakič kazala meje, grožnje, vsak teden je bilo kaj.«

Socialna delavka je shranjeno gradivo po enem mesecu predala socialni delavki, ki dela na področju nasilja v družini.

Mariji na centru za socialno delo niso ustrezali nasveti socialne delavke, ki so bili usmerjeni v psihično oporo, moč. Marija je bila obremenjena s svojo eksistenco in obremenjena s finančnimi obveznostmi, ki jih je doživljala zaradi ekonomskega nasilja. Na področju ekonomskega nasilja ni dobila pomoči, saj ima službo in pomoč ni bila usmerjena v reševanje finančnih problemov. Občutila je tudi strah zaradi možnega sodelovanja socialne delavke s partnerjem. Po tem dogodku jo je zelo skrbelo zaradi partnerjevega manipuliranja, zato ni zaupala v strokovnost socialne delavke in si ni želela, da sodeluje z obema. Želela si je zaupljivega odnosa, da bi nekdo verjel njeni zgodbi in ne njegovi.

Tabela 7.8: Dobre in slabe izkušnje na Centru za socialno delo

Dobre izkušnje na CSD: • pogovor o urejanju zadev glede obtožbe • na pogovor prideta skupaj s hčero • primer predajo socialni delavki na področju nasilja • tedensko srečevanje • socialna delavka si zapisuje pogovor • opora • SD vse zaupa, kaj je počel • SD si zapisuje njeno zgodbo • risanje skic, shem • Marija pokaže SD vse možne oblike nadlegovanja • ukrepanje	Slabe izkušnje na CSD: • Mariji ne ustrezajo nasveti socialne delavke, ker je obremenjena s finančnimi obveznostmi • ekonomsko nasilje • CSD in partner • nezaupanje v strokovnost socialne delavke • iskanje zaveznika in zaupnika; strah pred nezaupanjem v njeno zgodbo
--	---

-Varna hiša

V varni hiši je želela poiskati informacije, vendar ni pridobila ustreznih napotkov – na koga se lahko obrne. Predlagajo ji, da se lahko vseli v varno hišo, vendar si tega ne želi, ker jo je strah, da bo izgubila hišo. Marija je pričakovala, da bodo tudi s partnerjem vzpostavili stik.

»(A221) A ne morte njemu kaj rečt, zakaj bi jaz hodila stran, če je hiša moja, pa stroške moram plačevat, pa hčero imam doma, pa taščo, pa moram jaz tja it.«

-Prijatelji

Prijatelji so ji ponudili podporo in pomoč, ki jo je potrebovala, saj so poznali situacijo in jo razumeli; počutila se je varno, saj je imela zaveznike. To so bili prijatelji, ki so poznali oba in so Mariji pomagali, da se razbremeniti in dobi energijo: *»(A253) Njim sem se toliko odprla, da sem se razbremenila, da sem lahko dobila od njih energijo.«* Prijatelji so ji dajali pospešek, da je lahko hodila v službo in opravljala vsakodnevna opravila: *»(A256) Od njih sem dobila pospešek, da sem lahko vse prenašala, ker so razumeli in poznali oba.«*

-Policija

Policija je prvič obiskala družino na domu leta 2009, ko je klicala hči zaradi nevzdržnega vpitja očeta. Policija zabeleži dogodek in obvesti CSD, ki se odzove čez 3 mesece.

»(A118) Je rekla da doma vpije in razgraja, pa so vprašali če je komu kaj storil, in je odgovorila da ne. Pa so rekli da bodo zabeležili, in potem so šele čez 4 mesece klicali iz CSD zakaj je toliko vpitja doma.«

Drugič, ko policija leta 2014 zaradi anonimne prijave obišče družino, skuša pomiriti partnerja in vse obvesti, da bodo ob naslednji prijavi dobili položnico za kršenje javnega reda in miru. Po zakonu je v družini prišlo do verbalnega konflikta.

»(A308) Dokler ni nasilja, materialne škode, ki je ni bilo, je to samo verbalni konflikt.«

Policija se leta 2014 umakne od reševanja stiske družine, ker gre za eksistečno vprašanje. To pomeni, če sploh želijo še živeti v skupnem gospodinjstvu. Podajo predlog, naj se ločijo in gredo narazen.

»(A305) Ker bi se morali mi sami zmenit, ker je to eksistečno vprašanje, zarad katerega se samo doma kregamo.«

»(A309) Naj se odločimo in gremo narazen brez njihove pomoči, ker oni za take primere niso pristojni.«

Marija izgubi zaupanje v policijo, saj ne želijo ukrepati. Policija ji predlaga, naj ostane doma in jih obvesti, ko bo prišlo do materialne škode ali fizičnega kontakta. Pred tem ne morejo ukrepati. Marija policistu pojasni, da si želi, da opozorijo partnerja in ukrepajo.

»(A482) Sem rekla ja klele prosim, da pridete da tega človeka umirite, ker se tok dere pa vpije, da me bo kap zadela zarad njega.«

-Odvetnica

Marija je januarja 2014 domov prejela ovadbo, da je preslepila taščo pri nakupu hiše. Takrat je tudi najela odvetnico. Odvetnica ji je pomagala na več področjih: v informiranosti, pojasnjevanju zakonske podlage, vlivanju upanja. Z delom odvetnice je bila zadovoljna in ji je zaupala. Marija je bila zadovoljna z delom odvetnice, ker jo je informirala o njenem zakonskem položaju, kaj lahko naredi. Prvo je doseganje pravičnega dogovora o vprašanju izplačila za hišo in drugo za dokazovanje nedolžnosti. Odvetnica ji pomaga, da dokaže, da tašče ni preslepila pri nakupu hiše, dokazi o prištevnosti tašče in o skupnem dogovoru o lastništvu hiše. Odvetnica je bila Mariji pomembna, ker je z njeno pomočjo prišlo do odhoda partnerja in s tem se je tudi prenehalo nasilje.

»(A348) Moja odvetnica je njeni odvetnici napisala zakonsko podlago, dopis pa sporazumno delitev, da gremo lahko narazen. Da smo se sploh lahko odcepili od te hiše. In potem smo vsi pristali.«

Iz dokumentacije je razvidno tudi to, da je odvetnica pomagala Mariji, da se je določil sporazumni znesek za izplačilo partnerja in tašče. V tem znesku je upoštevala vsa dejstva in vse zneske, ki jih je do takrat Marija partnerju že izplačala. Znesek za izplačilo je bil tako pravičen in sporazumen.

-Drugi

Družina in sodelavci so Marijo podpirali in krepili njeno moč. Zdravnik je lahko ponudil pomoč le z odpravo posledic doživljanja nasilja v družini; s predpisovanjem tablet za spanje. Za ostale, ki ne poznajo nje in partnerja, pa je Marija poudarila, da ne bi razumeli, kako se počuti in kaj si želi.

Tabela 7.9: Podpora in pomoč, ki jo je gospa prejela

CSD	VARNA HIŠA	PRIJATELJI	POLICIJA	ODVETNICA	DRUGI
-----	---------------	------------	----------	-----------	-------

-potrebovala pomoč CSD zaradi ovadbe -svetovalni pogovor -uvodni pogovor -CSD in partner -nezaupanje v strokovnost socialne delavke -iskanje zaveznika in zaupnika -ukrepanje	-iskanje informacij -strah pred izgubo lastnine, zaskrbljenost za hčero in taščo -predlog o vselitvi v varno hišo	-poznavanje njenih razmer -podpora in pomoč -krepitev moči, razumevanje njene stiske	-policija ne more pomagati -opredelijo verbalni konflikt -umik -poda predloge -ne prepoznajo nasilja -niso pristojni za te primere	-zadovoljstvo z njenim strokovnim delom: - zaupanje - vlivanje upanja - pisna komunikacija preko dopisov z odvetnico partnerja in taščo - spoznavanje zakonske podlage, doseganje dogovorov - informiranost - primoranost, da dokaže, da ni kriva - odvetnico je bila primorana najeti	-nekdo drug je ne bi razumel -zdravnik predpiše tablete za spanje -sodelavci, krepijo moč -družinska podpora -podpora okolice
---	---	--	---	---	---

- **S katerimi strategijami preživetja je gospa poskusila prekiniti psihično in ekonomsko nasilje?**

Marija je poskušala prekiniti psihično in ekonomsko nasilje s tremi strategijami:

- Umik

Marija je želela konflikte razrešiti s pogovorom. Ko pa je partner postal vzkipljiv, se je umaknila. Z umikom se je izognila prepirom in psihičnemu nasilju, poniževanju z vpitjem, nadlegovanju, očitaniu in grožnjam. Sprva ni zapuščala hiše, saj je želela ohraniti svojo prezenco, zato se je umaknila v druge sobe, stran od partnerja. Ko je postalo psihično nasilje nevzdržno, pa je začasno zapustila hišo in poiskala zavetje pri očetu.

»(A126) Zato sem rekla da grem v drugo sobo, sem se umikala, on pa je postal aroganten, zakaj se umikam, ker je večno počel vse po svoje in ni upošteval mojega mnenja.«

Z umikom je partnerju želela sporočiti, da imata težave, zato je odklanjala spolne odnose z njim: *»(A124) Nisem želela imeti z njim niti spolnih odnosov, sem šla raje spat v dnevno sobo, ko je bil pijan, da bi mu pokazala, da mi to ni dobro, da alkohol razdira, da nimam nič od njega.«*

- Pogovor

Pogovor je močno orodje za razrešitev konfliktov, s katerim je Marija želela razrešiti trenja in prepire. Spoznala je, da je včasih bolje vzpostaviti pogovor čez nekaj dni,

ko so se čustva umirila in sta se oba pomirila. Povedala je, da so bili takrat odnosi dobri. Nikoli se ni odzvala glasno, z vpitjem, da ne bi povzročila še večjih prepиров.

- Ugaja njegovim potrebam

Vsakič, ko se je pojavilo nasilje, je Marija želela ugoditi njegovim prošnjam. Ko je šlo za psihično nasilje, mu je potrjevala, in ko je šlo za ekonomsko nasilje, mu je vedno poslala ali posodila denar; tudi ko je bil v tujini. Pozorna je bila na njegovo zadovoljstvo, s čimer si je pridobila mir: *»(A120) V bistvu kadar je imel dosti denarja, da smo šli lahko ven na kosilo, si privoščili, da je bilo dosti materialnih dobrin je bil on v redu, nasrečnejši. Nikoli pa si nismo privoščili kaj znotraj družine. On je vedno želel gostiti druge. Ni hotel da bi mi uživali, ampak je bil narejen predvsem navzven, da mi dobro živimo.«*

Tabela 7.10: Strategije preživetja

Umik	Pogovor	Ugaja njegovim potrebam
- umik iz hiše - umik v taščino sobo - umik v drugo sobo - odklanja spolne odnose - umik od partnerja	- pogovor čez nekaj dni, ko se zadeve umirijo - pomiritev - do naslednjega konflikta je v redu - mu dopoveduje, naj neha piti - želi pogovor - ne vpije nanj	- počne stvari, ki preprečujejo konflikte - skupaj si privoščijo gostijo, njegovo zadovoljstvo

- Kako je psihično in ekonomsko nasilje vplivalo na življenje gospe?

Psihično in ekonomsko nasilje je na Marijo vplivalo na več področjih v življenju: na njenem zdravju, v službi, pri odnosih, počutju, interesih in finančno omejenost.

Tabela 7.11: Vpliv psihičnega in ekonomskega nasilja na življenje

Zdravje	Služba	Odnosi	Počutje	Interesi	Finančna omejenost
- stres - nespečnost - občutek krivde, podrejenost - izmučenost	- utrujenost - psihična razbremenitev - nadlegovanje - sramotenje pred sodelavci	- slabi odnosi z moškimi - zaprta vase - jeza	- težko se sprosti - manj energična	- opusti svoje hobije - nima več volje	- vse ostale postavlja pred sabo

- stres, ko se pelje domov - nočne more hčere - strah - milejša oblika prenašanja	- strah, da bi sodelavci povezali njeno privatno življenje s službenim - pretvarjanje, da je vse v redu - olepšuje svojo situacijo - bolj produktivna				
--	--	--	--	--	--

- Zdravje

Na področju zdravja je imela in ima še vedno težave z nespečnostjo, ker je imela stalno v mislih skrbi in pa nočne more. V času nasilja je v veliki meri živela pod stresom in v strahu, kdaj se bo pojavil.

»(A216) Imela sem more, vedno sem razmišljala in se spraševala, kako bi se njega znebila, jaz sem se njega bala.«

Ob pripovedovanju o preteklih dogodkih je težko govorila: *»(A432) Ja zdaj mi je, po eni uri je težko. V prsih me stiske, pa malo se tresem, ne vem, kakor en stres, ko midve govoriva.«*

Zaradi stresa jo je pogosto tiščalo v prsih in otekala ji je ščitnica, kar nakazuje na slabo odpornost. Stresna ji je bila že vožnja iz službe domov, saj ni vedela, kako bo potekala komunikacija s partnerjem: *»(A242) Že takrat ko sem se pelala proti domu, sem pa točno vedela da je spet tko nekaj en tak občutek, da me je začel v prsih tišat, mal mi je kle okol ščitnice zatekl ker sem imela skoz en tak eni čudni občutki, da bo spet naporno.«*

Kot žrtev nasilja je imela občutek krivde; zakaj si je sploh dovolila, da nasilje prenaša. Če je bila v hiši sama, se je zamotila z uživanjem hrane: *»(A440) Skozi hrano pa sem se takrat zamotila. Ko sem hotela bit sama sem pa jedla.«*

- Služba

Služba je bila za Marijo psihična razbremenitev, saj je občutila mir, ker je bila odmaknjena od situacije doma. Čeprav je bila zaradi napetosti in stresa doma v službi utrujena, se je trudila pretvarjati, da je vse v redu. Ni želela poudarjati stiske, ki jo je doživljala, svoje delo je opravljala tako dobro kot prej in še bolj produktivno: *»(A243) Tko da sem se v bistvu, da sem hodila v službo nekaj psihično razbremenila, ker sem se pač 100% angažirala in tam mal pozabila na to nasilje.«*

V službi je ostajala dalj časa in delala še več kot sicer. S tem si je krepila svojo moč in pridobivala potrditev iz okolice. Najbolj se je bala, da bi sodelavci njeno privatno življenje povezovali s službenim: »(A239) *Nisem jim pokazala čisto vse, ker bi lahko tudi mislili, da sem tudi doma tako nesposobna nekoga uredit pa en tak odnos imet, da ga tudi v službi mogoče ne bi mogla s svojimi strankami.*« Najhujše, kar se ji je zgodilo, je bilo partnerjevo nadlegovanje v službi. Nadlegoval jo je po telefonu in z nenapovedanimi obiski v službi. Takrat se je počutila osramočeno in je vso odgovornost prevzela nase: »(A238) *Mene je bilo tako sram, da sem to odgovornost prevzela nase, še zagovarjala sem ga.*«

- Odnosi

V času, ko je Marija doživljala nasilje, je bila zaprta vase in ji je ugajal mir. Ko se je partner dokončno odselil iz hiše in prenehal vzpostavljati stike z njo, pa je občutila jezo, ker ni želela več ugajati drugim. Po odhodu partnerja si ne želi odnosa z novimi partnerji, saj jo je strah, da bo ponovno doživela nasilje. O odnosih pove: »(A427) *Ker sem sama sebi trenutno res čisto zadosti.* (A428) *Ker sem končno si kupila mir. Mir je največ vreden.* (A430) *Ubil mi je tisto čustvo, da bi se lahko odprla.* (A431) *Za nobenega v življenju ne naredim nič več.*« Danes je Marija vesela, ker živi v miru, brez nadlegovanja in to ji je najbolj pomembno vodilo. Nikomur ne želi ugajati, ker je na prvo mesto postavila sebe.

- Počutje in interesi

V času skupnega življenja in doživljanja nasilja je Marija postala manj energična, sama se opiše kot pasivna, apatična: »(A434) *Gledam televizijo, pasivno delam nekaj.* (A437) *Nimam toliko volje, da bi nekaj naredila za sebe.*« Mislim, da je s tema izjavama želela sporočiti, da se je počutila nemočno in da v času doživljanja nasilja ni zmogla razmišljati o drugih dejavnostih, ki jo veselijo, ker so bile njene misli preobremenjene s celotno situacijo. Počutje in interese sem združila v eno poglavje, ker se eno povezuje z drugim. Omeni, da je prenehala hribolaziti: »(A436) *Prej sem vsaj hodila v hribe.*« Na kratko, opusti svoje hobije, ker se zaposli s službo, kot je omenjeno v poglavju služba.

- Finančna omejenost

Po izselitvi tašče in partnerja je morala Marija izplačati njun delež, ki sta ga vložila v hišo, za kar je potrebovala vse svoje premoženje in pomoč drugih, da je lahko do izselitve sploh

prišlo: »(A438) Še vedno delam vse samo za to hišo, za druge, zame samo najnujnejše.« Vsa svoja sredstva je vložila v druge, sebi, zaradi zadolženosti, ne more privoščiti veliko.

- Življenje po izselitvi partnerja

Partner je tudi po izselitvi iz hiše, aprila 2014, poskušal priti v stik z Marijo preko telefona: »(A493) Klical je po telefonu, klical je tko da je enga družga dal na telefon potem tko na prijazen način je mal potipal, je hotel en kontakt.« Marija se na njegova sporočila in klice ne javlja, saj so ji tako tudi svetovali na policiji. Njena dolžnost je, da mora policijo obvestiti takoj, ko se ji partner približa ali če pride do kakršne koli oblike nadlegovanja. Sedaj ima zakonsko zaščito proti ponovnem nasilju, zato ima občutek varnosti: »(A495) So mi rekli na socialni, da če me bo kakorkoli hotel kontaktirat naj tja pridem. Tam imam še kar odprto kartoteko (A496) Če bo karkol, iskal kontakt z mano, odprto kartoteko imam tud na policiji. (A500) Takrat bi pa potem socialna dala ovadbo. CSD bo dal na policijo kazensko.« Policija ima za Marijo odprto kartoteko o nasilju v družini in ker ga v tistem času ni hotela ovaditi, so ji svetovali, če jo bo bivši partner ponovno začel nadlegovati ali se približal hišo, bodo takoj ukrepali in ga kazensko ovadili za povzročanje nasilja. Partnerju je bila izrečena tudi prepoved približevanja.

Bivši partner še danes, tri leta po izselitvi, pošilja neprimerna sporočila na Marijin telefon. Marija se na njih ne odziva in tudi ne obvešča policije, ker se ne želi ponovno soočiti z njim.

Tabela 7.12: Življenje po izselitvi partnerja

Življenje po izselitvi partnerja
- partner poskuša priti v kontakt z Marijo preko telefona - se ne odziva na partnerjeve klice - zakonska zaščita proti ponovnem nasilju - občutek varnosti - finančna zadolženost

- Kakšno podporo in pomoč bi potrebovala gospa, ki v družini doživlja psihično in ekonomsko nasilje?

Na vprašanje, kakšno podporo in pomoč bi Marija potrebovala ob doživljanju psihičnega in ekonomskega nasilja, sem prejela natančen odgovor. Zelo pomembno ji je bilo, da bi prejela več informacij o oblikah pomoči, ki so ji na voljo, saj v stiski ni vedela niti za društva, ki delujejo na področju nasilja v družini, razen varne hiše; niti na koga se lahko obrne za informacije: »(A379) Saj ne obstajajo. Katera?(društva, ki pomagajo žrtvam nasilja).

(A380) Vse kar sem dobila informacij, je da morm plačat 60 eurov na uro, da grem k enmu, da me bo postavil na noge, da bom lahko se njega losala.«

Potrebovala bi podporo pri prijavi nasilja v družini, da bi lahko povedala, da gre za nasilje in ne za konflikte. Takšno podporo bi lahko dobila, če bi jo strokovni delavci obiskali na domu, pridobili informacije glede njene stiske in tako bi ugotovili, kaj v danem trenutku potrebuje: *»(A362) Men so samo predlagal, prijatelji sploh, da naj vsak dan kličem policijo, da enkrat bodo pa že kaj rekel, ker je vsak dan vpil. (A366) Sem jaz mislila, da pomagajo tudi s tem, da pridejo kaj na teren. (A372) Da imajo tud kakšne, da pridejo iskat žensko, da se prepričajo kako je on kle vpil. (A374) Če si ti tok obremenjen, ti ne morš it od hiše pa tja pridt k njim (A377) Jaz nisem vedela kam.«*

Koristna bi ji bila tudi terapija, ki bi ji dodatno krepila moč za ukrepanje in izhod iz nasilnega odnosa. Ženska, ki doživlja nasilje in želi, da se partner izseli, potrebuje tudi pomoč in informacije pri postopku odjave iz gospodinjstva in o zaščiti: *»(A390) Čeprav jaz bi ga lahko takrat, ko je bil v drugi državi, bi ga mogla odjavit, ko je bil 2 leti v drugi državi. (A396) Samo potem traja 1 mesec, da oni dajo poizvedbo v drugo državo, če se on res tam fizično nahaja in potem bi ga odjavli tukaj. (A397) Samo potem bi bil on brez stalnega prebivališča in bi se spravil name, tega sem se pa bala.«*

Nujno pa ženska, ki doživlja nasilje, potrebuje zaščito proti ponovnem nasilju, za kar predlaga, da se poudari delo s partnerjem, ki povzroča nasilje. Želi si, da bi partnerju nekdo povedal, da je njegovo vedenje kaznivo in da je on tisti, ki mora zapustiti hišo in ne ona, ki se mora iz nasilnega odnosa umakniti: *»(A228) Ali njega pa ne morajo policaji opomnit, da če bo samo mu rekel, da ga odpeljejo? Jaz sem samo to želela. (A229) Odstranite ga, ker smo vse tri priča da trpimo, vi pa ga niste odstranili. (A230) To je največje bisto vsega tega sranja, da institucije ne naredijo nič.«* V procesu podpore in pomoči v primeru nasilja v družini Marija ne razume, zakaj se to ni zgodilo. Sprašuje se, zakaj se vse institucije usmerjajo samo na njo in ne tudi na povzročitelja nasilja.

Tabela 7.13: Podpora in pomoč, ki bi jo gospa, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje, potrebovala

Podpora in pomoč, ki bi jo gospa, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje, potrebovala
- več informacij o oblikah pomoči - podpora pri prijavi nasilja v družini - obisk na domu - terapija in krepitev moči - pomoč pri postopku odjave iz gospodinjstva - zakonska zaščita proti ponovnem nasilju - poudarek na partnerju, ki povzroča nasilje, ne na njej

Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje:

- samostojnost in samozavest
- prepoznavanje psihičnega in ekonomskega nasilja: kvaliteta odnosa
- iskanje pomoči: odvetnik, terapevt
- zakonska zaščita proti ponovnem nasilju: prepoved približevanja, odjava partnerja iz stalnega prebivališča

Ženskam, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje v družini predlaga, naj bodo samostojne in samozavestne, da prepoznajo ti dve obliki nasilja, saj vodita tudi v druge oblike. V odnosu se morajo razdeliti vloge. Prepoznavna nasilja izhajajo iz kvalitete odnosa med partnerjema in kako se v odnosu počutimo: »(A443) *Da bi se mogla čimprej sama sebe zaposlit, bit samozavestna, ne biti odvisna vsakodnevno od tega partnerja, ki ji nič ne vrača, da nima opore v njemu, da mu ne zaupa.* (A444) *Jaz sem njemu skoz zaupala, sej on se lahko tako obnaša do mene, ampak še zmeri sem zaupala, da mi ne bo naredil nič hudega.* (A445) *To je samo predhodno uvertura v nekaj najhujšega.* (A446) *Da nič ne naredi namesto tebe, da se razdajaš na vse konce. To ni v redu.*«

Pomoč naj si ženska poišče pri odvetniku, ki bo pomagal, da se nasilje prekine in poda ovadba. S tem ženska pridobi zakonsko zaščito pred ponovnim nasiljem. To je lahko prepoved približevanja in odjava partnerja iz stalnega prebivališča: »(A458) *Da dobi informacije imajo odvetniki toliko izkušenj, ker so skos na sodiščih in oni so tok razgledani, ker morajo zaslužiti svoj denar.* (A461) *Odvetnik bo takoj napisal, ga bo ovadil policiji, ima to pravico.* (A468) *Sporazum mu je poslala. Če dobiš tok in tok denarja, se bosta oba odjavila od hiše. Odjavo, uverjeno pri notarju. Pa vpis v zemljiško knjigo. Vse je odvetnica prištimala, tri stvari naenkrat je prištimala. Odjavo, nepribliževanje pa k notarju smo šli da je vpisan v zemljiško knjigo vse.*«

Druga oblika pomoči je tudi terapija, ki ženski pomaga pri krepitvi moči in povrnitvi samozavesti, da zapusti nasilnega partnerja. S to obliko pomoči sicer Marija nima izkušnje, ampak terapijo omeni, ker je imela pozitivne izkušnje s to obliko pomoči njena prijateljica: »(A381) *In dobila sem informacijo, da bi si lahko najela terapevta, ki bi me tako daleč spravil, da bi si poiskala al drugo stanovanje oziroma, da bi dobila toliko moči.* (A382) *Ampak denarja nisem imela. To mi je povedala prijateljica, ki se je ločevala.*« (A477) *Oni baje zelo se spustijo v tvoj karakter in iz tebe naredijo tako močno osebo, da si res tok samozavesten.* (A478) *To ne gledaš na žrtve, te ne briga kaj, takrat si ti pošteno, a veš, in te ne briga kaj bo z njemu.*«

9. Razprava

Iz dokumentacije in intervjuja sem spoznala, da je bil odnos med Marijo in partnerjem od leta 2008 dalje poln konfliktov in nesporazumov, kar je preraslo v psihično in ekonomsko nasilje. Marija je doživljala psihično in ekonomsko nasilje, dokler se partner ni odjavil iz gospodinjstva in prejel denarja, ki ga je njegova mama vložila v hišo.

Marija je šest let vztrajala v odnosu s partnerjem. Od leta 2008, ko so se pojavili konflikti med njima in do leta 2014, ko se partner izseli iz hiše. Spoznala je, da doživlja nasilje šele, ko je le-to začelo močno vplivati na njeno življenje. Kot omenja Urek (2013:87,88) se nasilje včasih povezuje s pričakovanimi spolnimi vlogami ali s konflikti v partnerstvu in vedenjem, ki ga sprožijo takšni konflikti. Merilo je res pogostost in pa tudi o kakšnih oblikah nasilja je govora. Marija je doživljala psihično nasilje, ki ga je opredelila kot enostranski trud za zvezo, nadlegovanje, poniževanje, agresivno ustrahovanje, strah pred fizičnim nasiljem. Psihično nasilje je povzročilo, da se je počutila ranljivo, nemočno, brez energije in je vplivalo na njeno zdravje. Kubale (2007:155) opiše, da psihično nasilje povzroča trpljenje in duševne bolečine ter viktimizira zmožnosti žrtve, da deluje, razmišlja in čustvuje kot subjekt. Omeni, da si mejo med sprejemljivim in nesprejemljivim začrta vsak sam. Marija je v trenutku, ko je spoznala, da je njegovo vedenje nesprejemljivo, začela iskati vire moči v službi in pri prijateljih, ki jim je lahko odprto zaupala, kaj doživlja doma. Munc (2010: 161–164) je ta dejanja poimenoval kot psihično zlorabo. Marija je tako doživljala elemente agresivnosti (grožnje, obtoževanje) in verbale napade (poniževanje, vpitje, kritiziranje) in pa nepredvidljive odzive (nihanje razpoloženja, nenadni čustveni izbruhi). Življenje s storilcem je nepredvidljivo in naporno, Marija pa je, kot opredeli Munc, preživljala dolga obdobja neprestanega strahu. Zato tudi omeni, da jo je vsakič, ko se je peljala domov iz službe tiščalo v prsih, bila je pod stresom, saj ni nikoli vedela, kaj se bo zgodilo doma, kakšne volje bo partner. Partner se je do nje vedel kot gospodar, ki želi imeti nadzor. Društvo *Ženska svetovalnica* opredeli povzročitelja psihičnega nasilja kot gospodarja, ki je prepričan, da se mora celo življenje v družini vrteti okoli njega, zato pričakuje, da mu ženska potrpežljivo streže. Ko ne izpolni njegovih pričakovanj pa sledijo besede, ki ranijo. Žalitve, kritiziranje, norčevanje, tudi javno poniževanje. Marija je doživljala točno to. Svojo moč je partner pridobival z javnim poniževanjem, ko se je pojavil v službi in zahteval denar od njenega šefa. Po Hattery, Smith (2012:206) povzročitelj javno ponižuje partnerico, da ji sporoča, da je nesposobna, neumna. V njenem primeru je šlo za situacijo v javni ustanovi; službi, kjer je

dokazal njeno nemoč in jo na tak način ponižal. Urek (2013: 89) opredeli ekonomsko nasilje kot povečevanje nadzora na sredstvi, v primerih, ko je partnerka zaposlena, partner izbere načine, da bi omejil njene prihodke, ogrozil službo. Partner je Marijo nadzoroval s psihičnim nasiljem in povečeval nadzor tudi nad njenimi finančnimi sredstvi. Dejanje, ki ga je Marija opredelila kot ekonomsko nasilje, je finančna obremenjenost. Partner jo je finančno bremenil z neplačevanjem preživnine. Poleg tega je bila zadolžena tudi s krediti in lizingi za najemanje ali kupovanje dragih avtomobilov partnerja. Takrat ni dojemala, da doživlja nasilje, ker partnerju plačuje stroške, saj je verjela, da mu nudi le pomoč, da uspe na svoji poslovni poti. O najemu avtomobilov na njeno ime ni bila več obveščena, kasneje jo je začel preko elektronske pošte izsiljevati za denar. Postala je omejena s finančnimi sredstvi, obremenjena z odplačevanjem kredita. Začela se je zavedati, da lahko izgubi hišo, ki jo odplačuje že nekaj let, in v katero je vložila vse svoje premoženje. Ko se je odločila, da želi čim prej prekiniti stike s partnerjem in taščo, je želela prodati hišo, da bi jima lahko izplačala delež. Takrat jo je partner začel bremeniti in omejevati pri prodaji z bivanjem v hiši. O posledicah doživljanja ekonomskega nasilja Urek (2013: 89) omeni kot dodatno breme tudi vprašanje o delitvi premoženja in stanovanja, ki lahko predstavlja finančno tveganje. Marija je morala izplačati delež partnerju, oziroma partnerjevi mami, če je želela prekiniti nasilen odnos.

Na vsa nasilna dejanja se je navadila kot da so običajna, in se osredotočala na druga področja v življenju, kjer se je lahko potrjevala, predvsem v službi. Sprijaznila se je z ničvredno vlogo doma, v partnerskem odnosu. Ta proces se imenuje normalizacija nasilja, ki je za žensko kot strategija prilagajanja z omejenimi možnostmi nadzora. Vse kredite in lizinge, ki jih je partner brez njene vednosti prepustil njej, je opravičevala kot pomoč pri njegovi karieri. Zaradi lastnih dohodkov je imela omejene možnosti nadzora. Iz prilagajanja partnerju je prešla v strategijo za končanje nasilja, ker se je tako porušil tudi nadzor nad finančnim stanjem. Prilagoditev pa se počasi spremeni v strategijo za končanje nasilja in v strategijo za preživetje (Plaz 2014: 90).

Marija je poskusila prekiniti nasilje s tremi strategijami: umik, pogovor in ugajanje njegovim potrebam.

Marija je poiskala pomoč pri prijateljih, družini, varni hiši, zdravniku, na policiji, centru za socialno delo in odvetnici. Ob prejemu ovadbe je bila vabljen na pogovor na center za socialno delo. Svetovalni pogovor s socialno delavko ji je pomagal pri urejanju zadev glede ovadbe o nasilju nad taščo. Socialna delavka je njeno zgodbo zapisovala in prispevala k odprtju kartoteke o nasilju v družini. Med pogovorom se je osredotočila na krepitev moči in

psihično oporo, ji ponudila rešitve z različnimi načini spopadanja s situacijo. Marija si je želela pomoči tudi v primeru doživljanja ekonomskega nasilja, zaradi katerega je bila najbolj obremenjena. Potrebovala je tudi popolno zaupanje v socialno delavko, saj je imela odnos s partnerjem, ki je z njo manipuliral več let. Občutila je strah, da ji nihče ne bo verjel, kar doživlja. Ko se je obrnila na pomoč k varni hiši, ji niso ponudili dovolj informacij glede tega, kaj lahko naredi; kot edino možno rešitev so predlagali umik v varno hišo.

Prijatelji so ji nudili podporo in pomoč, njim je najbolj zaupala, saj je vedela, da verjamejo njeni zgodbi, izkušnji. Za druge pa je omenila, da je ne bi razumeli. Aničić (2007: 92,93) socialno mrežo ženske, ki doživlja nasilje, opiše kot bogat vir varnosti in pomoči. Ženska se obrne na socialno mrežo, torej na prijatelje in druge, da bi bila slišana in da sliši njihova mnenja. Marija je vso podporo dobila od prijateljev, zato tudi ni potrebovala takoj pomoči strokovnih služb, dokler ni bila ovađena.

Policija je ob prijavi agresivnosti partnerja omenjala kršenje javnega reda in miru in ne nasilja v družini. V tem primeru ji niso znali pomagati, saj ne ukrepajo, dokler ne pride do fizičnega nasilja ali uničenja lastnine – tako so ji omenili, da se do omenjenega ne morejo vmešavati v odnose v družini. Policija bi morala Marijo v tem primeru vsaj seznaniti z informacijami, kaj lahko naredi, če bo partner še naprej agresiven oziroma nasilen do nje. Mušič (2010: 10) opisuje, da med aktivnosti policije za preprečevanje nasilja spada tudi seznanjanje žrtev z njihovimi pravicami in možnostmi za trajnejše povečanje njihove varnosti.

Odvetnico pa je bila Marija primorana najeti in jo tudi plačati; z njenim delom je zadovoljna, saj ji je pomagala pri informiranosti glede njenih pravic, kaj lahko zahteva in posledično ji je vlivala tudi upanje, zato ji je Marija zaupala.

Marija bi ob doživljanju psihičnega in ekonomskega nasilja potrebovala več informacij; na koga bi se lahko obrnila glede podpore in pomoči in kaj bi lahko naredila sama. Želela bi si informacij, kot npr.: kako in kje naj prijavi psihično in ekonomsko nasilje in kako lahko odjavi nasilnega partnerja iz stalnega prebivališča. Želela si je, da ji ne bi bilo treba dokazovati svoje zgodbe, zato bi lahko strokovni delavci preverjali situacijo na domu.

Potrebovala bi tudi terapijo, ki bi ji pomagala, da bi se lažje odločila za izhod iz nasilnega odnosa in ukrepanje. Munc (2010: 353, 354) prav tako velik poudarek pri načrtovanju pomoči posveča terapevtsko-svetovalnemu delu, na spreminjanju kognitivno-vedenjskih vzorcev, ki so za oškodovanca škodljivi. Spreminjanje tega vzorca zahteva veliko časa in

motiva, pri svetovalcu/terapevtu pa potrpežljivo vztrajanje na razbijanju nelogičnih mentalnih shem.

Po odhodu je bila nujna zaščita proti ponovnemu nasilju in strokovno delo z nasilnih partnerjem. Ženskam, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje, predlaga načine za krepitev moči, samostojnosti in samozavesti, da prepoznajo nasilje in se odločijo za izhod iz nasilja. Ženska potrebuje pomoč odvetnika, ki ji pomaga, da se nasilni partner umakne in nasilje prekine. Postavi se zakonska zaščita pred ponovnim nasiljem v obliki prepovedi približevanja. Ko gre za ekonomsko nasilje, Munc (2010: 364) predlaga sposobnega in poštenega odvetnika, kot skoraj nujnega pomočnika pri načrtovanju pomoči oškodovancu ekonomskega nasilja. Za načrtovanje pomoči osebi, ki doživlja ekonomsko nasilje omeni, da je potrebno zelo jasno predelati vse možnosti postopne ekonomske osamosvojitve osebe. Poudarek je na »postopno«, saj je za razliko od drugih faktorjev (umik, odselitev...) ekonomska neodvisnost vedno časovno nekoliko oddaljena. Odvetnik je primeren pomočnik pri načrtovanju pomoči, če ima določena ekonomska znanja in pa sposobnost pogajanja zaradi urejanja določenih dolžniških razmerij (kredit).

Marija danes živi sama s hčerko in še naprej odplačuje kredit za hišo. Njeno življenje je ponovno mirno in urejeno. Interesa za ponovni partnerski odnos nima več. Čeprav so minila že tri leta, odkar se je partner izselil in dobil prepoved približevanja hiši, pa občasno še vedno skuša vzpostaviti kontakt z Marijo, saj je že prejela njegovo sporočilo z neprimerno vsebino. Tudi pokliče jo, vendar se na njegova sporočila in klice ne odziva. Policija ji je svetovala, da tak dogodek prijavi, vendar se Marija z njim ne želi več soočati. Kasneje, po opravljenem intervjuju, mi je povedala, da še vedno kdaj dobi preblisk, da se bo pojavil pred vrati in takšni dnevi so zanjo zelo stresni.

10. Sklepi

1. Marija je spoznala, da je doživljala psihično in ekonomsko nasilje, ko je začelo doživljanje nasilja slabo vplivati na njeno življenje. Glede na opredelitve psihičnega in ekonomskega nasilja v teoriji, je nasilje minimalizirala in postavila visoko mejo, kdaj verbalni napadi, grožnje, poniževanje ter finančno izkoriščanje predstavljajo nasilje.
2. Nasilna dejanja, ki jih je Marija doživljala, so sledeča: podrejen odnos, nadlegovanje (tudi preko elektronske pošte in sporočil), poniževanje, agresivno ustrahovanje, grožnje s fizičnim nasiljem in finančna obremenjenost (neplačevanje preživnine, partnerjevo jemanje kreditov in lizingov na njeno ime, nadlegovanje na delovnem mestu).
3. Partner je s psihičnim nasiljem nadzoroval Marijo in nato s finančnim izkoriščanjem in obremenjevanjem povečal nadzor tudi nad njenimi financami in povzročal ekonomsko nasilje.
4. Marija je bila neprestano pod stresom, saj zaradi partnerjeve nepredvidljivosti nikoli ni vedela, kaj bo pripeljalo do ponovnega psihičnega nasilja. Zelo stresno je bilo tudi prebiranje elektronske pošte, v kateri jo je žalil, poniževal, ji grozil in ukazoval, kaj naj naredi.
5. Marija je razvila tri strategije preživetja: umik, miren pogovor in ugajanje njegovim potrebam. Najbolj pomembno ji je bilo, da si je pridobila mir.
6. Marija je svojim prijateljem zaupala in jim povedala, kaj doživlja, ker je vedela, da jo bodo razumeli. Od njih je dobila podporo, ko je potrebovala pogovor in razbremenitev.
7. Marija je bila primorana poiskati pomoč, ker je bila ovadena kot povzročiteljica nasilja nad taščo in ne kot žrtev nasilja.
8. Marija je bila slabo obveščena o možnih oblikah podpore in pomoči, ki so primerni za žensko, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje.
9. Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja je slabo vplivalo na njeno zdravje, odnose in finančno stabilnost. Tudi po končanju nasilnega odnosa je izkušnja slabo vplivala na njene odnose z moškimi, pomanjkanje interesov zaradi osebnih dolgov.
10. Služba je pomagala Mariji krepiti moč, z njo si je dvigovala samozavest, lastno vrednost.
11. Center za socialno delo je Mariji nudil podporo in pomoč s takratnim spopadanjem s situacijo; kako živeti v nasilnem odnosu. Socialna delavka je skozi svetovalni pogovor ugotovila, da Marija doživlja nasilje in tako raziskovala možne varovalne dejavnike.
12. Marija je pri podpori in pomoči socialne delavke potrebovala tudi informacije, kako naj odjavi partnerja iz skupnega gospodinjstva; da se odseli.

13. Izkazalo se je, da policija v tem primeru psihičnega in ekonomskega nasilja ni prepoznala. Policija je Mariji podala premalo informacij o preprečevanju nasilja.
14. Odvetnica se je v primeru ekonomskega nasilja izkazala kot dobra oblika pomoči, saj je poznala področje nasilja in zakonsko podlago glede delitve premoženja, zato je Marijo dobro informirala o možnih rešitvah, da je lahko izstopila iz nasilnega odnosa oziroma je lahko zahtevala, da se partner izseli iz hiše. Odvetnica je pri določitvi zneska za izplačilo upoštevala vsa dejstva in zneske, ki jih je Marija pred tem že izplačala.
15. Partner, ki je povzročal psihično in ekonomsko nasilje, ni bil deležen nobenih sankcij ali ustrezne strokovne pomoči.
16. Marija se zaradi dolgotrajnega procesa izselitve partnerja danes še vedno ne želi soočiti z njim, zato policiji ne prijavi njegovih neprimernih poskusov kontakta z njo preko telefona.

11. Predlogi

Glede na ugotovitve raziskave navajam predloge, ki bi lahko omogočili bolj uspešno podporo in pomoč za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje v praksi.

1. Glede na ugotovitve raziskave in teorijo sem spoznala, da ženski, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje, ogromno pomeni, da ima vsakodnevno podporo v svoji bližini od svojih prijateljev in drugih oseb, ki jim zaupa. Aničić (2007: 92) opiše, da so socialne mreže bogat vir varnosti in pomoči kot tudi sekundarne viktimizacije in nasilja. Na socialno mrežo se ženska obrne, da bi bila slišana in da sliši njihova mnenja. Skozi pogovor in druženje z osebami, ki so ji blizu, se počuti varno in razbremeni svojo notranjo stisko. Strokovni delavec ali delavka naj skozi pogovor razišče socialno mrežo ženske in spodbudi žensko, da svojo stisko zaupa prijateljici, prijatelju, mogoče sorodniku, ki ji je blizu. Oseba, ki ji je blizu, ji lahko nudi podporo tudi tako, da jo spremlja na institucijah, kot na primer na policiji ali sodišču.

2. Ženska, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje, izgublja samozavest, samostojnost in nadzor nad svojim življenjem, zato naj bo podpora in pomoč usmerjena v iskanje možnosti delnega nadzora. Socialni delavec ali delavka naj pri sodelovanju z žensko, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje, spodbuja njeno voljo in moč, da se lahko sooči s posledicami in izzivi, ki jih prinese odhod in osamosvojitev. Socialne delavke ali delavci lahko s svojim znanjem o krepitvi moči in procesu okrevanja na občutljiv in učinkovit način pomagajo ženskam, ki doživljajo nasilje. S krepitvijo moči socialna delavka ali delavec ženski pomaga, da se lahko sooči s posledicami in izzivi, ki jih prinese odhod in osamosvojitev od nasilnega partnerja.

3. Ženski, ki doživlja nasilje, je potrebno prisluhniti, kaj doživlja in kako se počuti ter katere informacije ali napotke potrebuje. Socialni delavec ali delavka naj v procesu pomoči ženski ponudi spremstvo na policijo ali na drugo institucijo. Žensko naj seznani z informacijami, kot npr. kakšne so pristojnosti različnih institucij, da bo lažje razumela potek dela in ji pri tem ponudi podporo, da bo ohranila nadzor.

4. Ozaveščenost javnosti o definicijah in posledicah psihičnega in ekonomskega nasilja naj se poveča. Ženska, ki doživlja psihično in/ali ekonomsko nasilje, bi tako spoznala, da ji je ponujena podpora in pomoč, povečalo bi se tudi zaupanje v institucije. Vse organizacije, ki delujejo na področju nasilja, bi morale še posebej poudarjati, da nudijo podporo in pomoč ženskam, ki doživljajo psihično in/ali ekonomsko nasilje. Skozi oglase naj se ne prikazuje

samo ženske, ki so pretepane, saj se s takim prikazom nasilje omeji le na fizično. Spodbujati je potrebno ničelno toleranco do vseh oblik nasilja nad ženskami.

5. Policija potrebuje dodatna izobraževanja na področju psihičnega in ekonomskega nasilja, da se nasilje prepozna in ukrepa po ugotavljanju suma o nasilju v družini; ne da se takšno situacijo ocenjuje kot kršenje javnega reda in miru. Policija potrebuje znanje o oblikah pomoči ženskam, ki doživljajo nasilje, da jim lahko že ob prvem stiku posreduje informacije o njenih pravicah, možnostih in oblikah pomoči.

6. Policija naj ob prvi prijavi nasilja žensko obvesti, kako pomembno je shranjevati ali fotokopirati vse zapise, klice in druge dokazne materiale ter dokumente, ki ji bodo v pomoč pri prijavi nasilja v družini.

12. Uporabljena literatura

Aničić, K. (2007), Vpliv socialnih mrež na procese ne/reševanja nasilja. V: Aničić, K., Bezenšek Lalić, O., Cvetežar, I.Š., Čulk, D., Glušič Terbovc, T., Hočevnar, M. Papež, I., Rus Makovec, M., Velički, J., Vučenović, L., Žgajnar, B. (2007), Na poti iz nasilja: Prakse dela proti nasilju nad ženskami, Ljubljana: Društvo SOS telefon (90–96).

Berry, D. B. (1998), The domestic violence sourcebook: Everything you need to know. Los Angeles: Lowell House.

Božič, S., Uršič, J., Strojan, T., Zihlerl, A., Bučar, A. (1999), Poti iz nasilja. Ljubljana: Pravno-informacijski center nevladnih organizacij.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2009), Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika, Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Društvo za nenasilno komunikacijo, Nasilje nad ženskami. Dostopno na <http://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/nasilje-nad-enskami.html> (11.junij 2016).

Društvo za nenasilno komunikacijo, Seznam nasilnih dejanj. Dostopno na <http://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/seznam-nasilnih-dejanj.html> (13. april 2016).

Društvo za nenasilno komunikacijo, Pogosta vprašanja. Dostopno na <http://www.drustvo-dnk.si/pogosta-vpraanja.html#12> (23. maj 2016).

Društvo Ženska svetovalnica, Nasilje nad ženskami: Kaj je nasilje. Dostopno na <http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/nasilje-nad-zenskami/kaj-je-nasilje#pn> (11. april 2016).

Filipčič, K. (2014), Zakonodaja na področju preprečevanja nasilja v družini v Sloveniji. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014), Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja (73–91).

Filipčič, K. (2013), Kazenskopravno odzivanje na nasilje v družini. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013), Nasilje nad ženskami v Sloveniji. Maribor: Založba Aristej (41–70).

Gregorc Puš, A. (2010), Problemi nasilja v družini z vidika sojenja. V: Dvoršek, A., Selinšek, L. (2010), Nasilje v družini: kazensko pravni, kriminalistični in kriminološki problemi, Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede: Pravna fakulteta (45–70).

Hattery, A., Smith, E. (2012), The social dynamics of family violence. Boulder: Westview Press.

Horvat, D., Matko, K. (2014), Oblike pomoči, pristojnosti in organizacije, ki nudijo pomoč ženskam in otrokom-žrtvam nasilja ter delajo z osebami, ki povzročajo nasilje. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014), Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja (243–263).

Iršič, M. (2004), Umetnost obvladovanja konfliktov. Ljubljana: Rakmo.

Kazenski zakonik (2008), Ur. l. RS 55/2008 (KZ-1). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20082296> (16. maj 2016).

Kerševan, T. (2007), Ženske-žrtve kriminalitete in nasilja. V: Meško, G. (2007), Izbrana poglavja iz viktimologije I: mala čitanka viktimologije za varstvoslovce. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede (113–136).

Kopčavar Guček, N. (2014), Pristojnosti zdravstvenih ustanov na področju preprečevanja nasilja v družini. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014), Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja (218-233).

Kubale, L. (2007), Žrtve nasilja. V: Meško, G. (2007), Izbrana poglavja iz viktimologije. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede (151–166).

Leskošek, V. (2002), Zavrnjena tradicija: Ženske in ženskost v slovenski zgodovini od 1890 do 1940. Ljubljana: Založba /*cf.

Leskošek, V. (2013), Vpliv nasilja na zdravje žensk. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013), Nasilje nad ženskami v Sloveniji. Maribor: Založba Aristej (101–116).

Lešnik Mugnaioni, D. (2004), Kakšna je terminologija na področju obravnave nasilja nad ženskami in otroki. V: Horvat, D., Lešnik Mugnaioni, D., Plaz, M. (2004), Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik. Ljubljana: Društvo SOS telefon (15–18).

McClennen, Joan C. (2010), Social work and family violence: theories, assessment, and intervention. New York: Springer Publishing Company LLC.

Mesec, B. (2009), Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave, Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. (študijsko gradivo za interno uporabo).

Mesec, B. (2007), Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2, Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. (študijsko gradivo, 2. izdaja).

Mešl, N. (2013), Od razumevanja pojava naučene nemoči k razvijanju odpornosti v socialnem delu. Dostopno na file:///C:/Users/Lea/Downloads/Od_URN-NBN-SI-doc-JH9RRAZR.pdf (15. junij 2016).

Miklič, N. (2014), Pristojnosti policije na področju preprečevanja nasilja v družini. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014), Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja (190–198).

Milek Ogrinc, M. (2014), Pristojnosti centrov za socialno delo na področju preprečevanja nasilja v družini. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014), Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja (175–189).

Munc, M. (2010), Nemoč nasilja. Maribor: De Vesta.

Mušič, T. (2010), Kratek prikaz stanja in aktivnosti policije pri preprečevanju in preiskovanju kaznivih dejanj na področju nasilja v družini. V: Dvoršek, A., Selinšek, L.

(2010), Nasilje v družini: kazensko pravni, kriminalistični in kriminološki problemi, Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede: Pravna fakulteta (45–70).

Obran, N. (2014), Nasilje nad ženskami-prav(n)e poti v varno življenje žensk in otrok: praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih, Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Plaz, M. (2014), Nasilje nad ženskami v partnerskih in sorodstvenih odnosih. V: Veselič, Š., Horvat, D., Plaz, M. (2014), Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja. (73–91).

Poročilo o nacionalni raziskavi o nasilju v zasebni sferi in v partnerskih odnosih. Dostopno na <http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/SplosniPodatki.pdf> (27. maj 2016).

Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (2009), Ur. l. RS 31/2009. Dostopno na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/91824> (21. april 2017).

Preberite.si (2014), Psihično nasilje nad ženskami in tehnike preživetja. Dostopno na <http://www.preberite.si/psihicno-nasilje-nad-zenskami/> (12. april 2016).

RTV SLO (2013), Slovenija: Ekonomsko nasilje kot vzrok neenakosti med spoloma. Dostopno na <http://www.rtv slo.si/slovenija/ekonomsko-nasilje-kot-vzrok-neenakosti-med-spoloma/320516> (13. april 2016).

Socialno zagovorništvo za žrtve nasilja. Dostopno na <http://www.drustvo-dnk.si/dejavnosti/osebe-z-izkunjo-nasilja/socialno-zagovornitvo.html> (25. maj 2016).

Skupnost CSD Slovenije (2010), Kaljenje: Bilten skupnosti CSD Slovenije, Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.

Urek, M. (2013), Nasilje nad ženskami v partnerskih odnosih in v zasebni sferi v Sloveniji. V: Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., Kralj, A. (2013), Nasilje nad ženskami v Sloveniji. Maribor: Založba Aristej. (71-100).

Videmšek, P. (2008), Krepitev moči kot temeljno orodje socialnega dela. Dostopno na <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-1BXBCRWU/> (4. maj 2017).

Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (2005), Ur. l. 101/2005 (ZOZK D). Dostopno na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/58702> (21. april 2017).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008), Ur. l. RS 16/2008 (ZPND). Dostopno na <https://www.uradni-list.si/1/content?id=84974> (12. april 2016).

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (2016), Ur. l. RS 68/2016 (ZPND-A). Dostopno na <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016-01-2931?sop=2016-01-2931> (21. april 2017).

Zakon o varstvu javnega reda in miru (2006), Ur. l. RS 70/2006 (ZJRM-1). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200670&stevilka=2998> (18. maj 2016).

Zaviršek, D. (1997), Diskurzi o nasilju in pomoči. Socialno delo, 36, 5–6 (Visoka šola za socialno delo Univerze v Ljubljani): 329–345.

Zaviršek, D. (2007), Od aktivizma do profesionalizacije: refleksija delovanja ženskih nevladnih organizacij na področju nasilja nad ženskami in otroki v Sloveniji. V: Horvat, D., Lešnik Mugnaioni, D., Plaz, M. (2007), Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik. Ljubljana: Društvo SOS telefon (1–13).

Žgajnar, B. (2007), Vloga tožilca ali tožilke pri obravnavi kaznivih dejanj z elementi nasilja. V: Aničić, K., Bezenšek Lalić, O., Cvetežar, I.Š., Čulk, D., Glušič Terbovc, T., Hočevnar, M. Papež, I., Rus Makovec, M., Velički, J., Vučenović, L., Žgajnar, B. (2007), Na poti iz nasilja: Prakse dela proti nasilju nad ženskami, Ljubljana: Društvo SOS telefon (117–121).

13. Priloge

13.1 Opis primera

Opis primera temelji na lastnih opažanjih, od trenutka, ko se je družina Bevk³ vselila v hišo v moji okolici. Pri opisu primera mi je pomagala Marija, da sem lahko časovno razporedila njej pomembne dogodke in študijo gradiva o tem primeru.

Leta 2007 se je v hišo vselila družina Bevk. V hišo so se vselili Marija, njen partner, njuna hči in tašča. Hišo sta kupili Marija in njena tašča. Marija je prispevala polovico kupnine, z denarjem od dediščine in stanovanjskim kreditom. Drugo polovico je prispevala tašča, z denarjem od prodaje prejšnjega stanovanja. Na predlog tašče in njenega edinega sina je Marija sporazumno postala edina lastnica hiše, tašča pa je z vložkom pridobila dosmrtno služnostno pravico. Istočasno je bila narejena najemna pogodba za partnerja, ker ni želel biti lastnik zaradi dolgov iz preteklosti.

Marija in tašča sta imeli redne prihodke, partner je bil v tem času brezposeln. Hči je bila veliko časa odsotna od doma zaradi šolanja in dela v oddaljenem kraju. Družina se v naslednjem letu zelo dobro vključila v okolico, se spoprijateljila z bližnjimi sosedi, ki so kasneje postali tudi dobri prijatelji.

Po enem letu skupnega bivanja v hiši, so se v družini začeli pojavljati prepiri. Partner je postal psihično nasilen nad mamo in Marijo. V decembru, leta 2009, je hči poklicala policijo in prijavila psihično nasilje očeta nad njeno mamo. Policija se ob prijavi ni oglasila na domu, ampak je posredovala klic na CSD, ki se je na prijavo odzval šele po treh mesecih, z vabilom na pogovor. Marija je socialni delavki sporočila, da so v tem času že sami uredili spore. V začetku leta 2010 se je partner odločil, da bo zapusti družino in se odselil v Podljubelj⁴ k drugi partnerici. Čez tri mesece se je vrnil in Marija ga je sprejela nazaj v skupno gospodinjstvo, v upanju, da bodo zaživel kot normalna družina. V tem obdobju so se v družini pričeli vedno bolj pogosti prepiri, ki jih je zaznala tudi okolica. Partner je želel prekiniti druženje Marije in mame s sosedi in prijatelji. Zaradi želje po mirnem življenju sta Marija in mama prekinili stike s sosedi za eno leto.

³ Osebna imena v opisu primera so izmišljena.

⁴ Kraji v opisu primera so izmišljeni.

Konec leta 2010 se je partner iz poslovnih razlogov preselil v drugo državo. Pred njegovim odhodom je od Marije izsilil denar, da je pridobil sredstva za začetni kapital in kritje življenjskih stroškov v drugi državi. Kot razlog, zakaj je upravičen do denarja, je navedel, da je kot edinec moralno upravičen do deleža, ki ga je mama vložila v nakup hiše. Vsi trije so podpisali dogovor, ki je bil podlaga za izplačilo zneska, ki ga je prejel, čeprav ni imel zakonske podlage. Kljub temu, da je partner živel v drugi državi in delal, je ohranjal stike s svojo mamo, za katero pa je skrbela Marija v času njegove odsotnosti. Marija in tašča sta si bili v oporo, ko je partner nad njima izvajal psihično in ekonomsko nasilje. Partner je preko telefona in sms sporočil od mame in Marije dnevno prosil za denar za bolnišnično zdravljenje, čeprav o njegovem zdravstvenem stanju ni bilo nobenih dokazil. Marija in tašča sta po poizvedovanju ugotovili, da se partner v bolnišnici, ki jo je navajal v sporočilih, ni zdravil. S pogovorom sta si nudili oporo, ker sta bili dnevno pod stresom zaradi njegovih klicev in sms sporočil, s katerimi jima je dajal občutek krivde za njegovo zdravje.

V Slovenijo se je vračal dvakrat letno, da je obiskal svojo mamo, od hčere in Marije pa se je odtujil. Kljub temu je ves čas od Marije in njegove mame zahteval manjše vsote denarja. Obveščal ju je o svojem slabem zdravstvenem stanju, zaradi katerega je potreboval zdravila. V letu 2013 se je med obiskom Slovenije partner pojavil v podjetju, v katerem je Marija zaposlena. Z izgovorom, da mu je Marija dolžna denar, je od njenega šefa prejel denar kot posojilo, ki ga bo Marija vrnila kot garant. V tem letu se je nakopičilo veliko neporavnanih stroškov partnerja, zato je bila hči primorana vzeti kredit, da sta lahko skupaj z materjo poravnali njegove dolgove.

Konec decembra 2013 je partner med obiskom svoje mame dalj časa ostal v hiši. Partner se je že prej dogovoril z Marijo, da ne bo živel v hiši. Med obiskom je nagovoril svojo mamo, da bi od Marije zahtevala denar, s katerim bi se mama odselila v dom za ostarele in ne ostala v hiši, v kateri ima doživljenjsko služnostno pravico.

Partner je vse od vrnitve iz tujine izvajal psihično nasilje nad Marijo in svojo mamo. Marija se med novoletnimi prazniki umaknila od doma, ker ni prenesla pritiska partnerja glede denarja za dom. Po štirih dnevih se je Marija vrnila domov in ugotovila, da je partner v hiši sam. Partner je obtožil Marijo, da je kriva za taščino slabo psihično stanje in jo prijavil na policijo kot povzročiteljico psihičnega nasilja in goljufije. Partnerjeva mama je bila v času Marijine odsotnosti hospitalizirana v psihiatrični bolnici. Pooblastila je svojega sina, da je

najel odvetnika glede sporazumne rešitve vračila kupnine za hišo. V nasprotnem primeru bi bila Marija po partnerjevih besedah kazensko ovadena zaradi preslepitve pri nakupu hiše. Istočasno pa je Marija dobila vabilo na pogovor na CSD zaradi napetih odnosov, ki jih je tašča težko prenašala in si je želela v dom za ostarele.

Marija in hči sta se januarja 2014 umaknili iz hiše in se začasno za en mesec vselili k očetu v drugem kraju. V tem času sta si zaradi duševnih težav poiskali podporo in pomoč na CSD in policiji. Marija je pred tem poklicala tudi v varno hišo v Ljubljani, kjer so ji svetovali, naj se najprej obrne na policijo. Istočasno je Marija najela odvetnika za odgovor na kazensko ovadbo, zaradi preslepitve pri nakupu hiše.

Po postopkih in raziskavah na policiji in CSD se je zadeva kazenske prijave aprila 2014 zavrгла, zaradi dogovora o prenehanju služnosti, ko je Marija izplačala znesek, ki ga je tašča vložila v nakup hiše. Marija, partner in tašča so pri notarju sklenili pogodbo o prenehanju služnosti in izplačilu dogovorjenega zneska. Partner se je v pogodbi obvezal, da se ne bo približeval hiši in uredil odjavo stalnega prebivališča zase in svojo mamo.

Po podpisu pogodbe in predaje denarja pri notarju je Marija prejela telefonski klic od policije zaradi anonimne prijave o izvajanju psihičnega nasilja partnerja nad njo in njeno taščo. Kriminalist ji je predlagal ovadbo partnerja za nasilje v družini. V vseh letih doživljanja psihičnega in ekonomskega nasilja v družini pa si Marija ni več želela stika s partnerjem, zato se je odločila zadevo zaključiti in ovadbe ni podala.

13.2 Vprašalnik o doživljanju psihičnega in ekonomskega nasilja v družini

Iztočnice in možna vprašanja za intervju:

1.1 DINAMIKA V DRUŽINI

Vloga Marije, partnerja, tašče in hčere v družini.
Odnos med partnerjema od začetka do zaključka odnosa.
Odnos med Marijo in taščo.
Odnos med partnerjem in mamo.
Odnos med hčerjo in očetom.
Dejavniki, ki so vplivali na spremembe v odnosih.
Vloga družine v okolici (socialna mreža ipd.).

- Možna vprašanja:

Kako bi opisali vloge v družini? (vseh)
Kako bi opisali odnos med vami, hčerko in partnerjem, od začetku do zaključka skupnega bivanja?
Kakšen je bil odnos med vami in taščo?
Kako se je odnos med vama s partnerjem začel spreminjati?
Kateri konflikti so se pojavili med vama?
Kako sta konflikte razreševala?
Kdaj so se pojavljala njegova nasilna vedenja?
Kako ste si razlagali njegovo nasilno vedenje?
Kako ste se razumeli z okolico – sosedi ob vselitvi?
So se pojavile kakšne spremembe v odnosu z okolico – sosedi, ko se je pojavilo njegovo nasilno vedenje?

2.1 DOŽIVLJANJE PSIHIČNEGA IN EKONOMSKEGA NASILJA

Raziskovanje vrst in oblik nasilja ter posledice le-teh.
Raziskovanje Marijine opredelitve nasilja.
Doživljanje nasilja.
Odzivi na nasilje – obrambni mehanizmi.
Raziskovanje razlogov za ostajanje v nasilnem partnerskem odnosu.

- Možna vprašanja:

Kako bi vi opredelili nasilje?
Kako ste doživljali nasilje partnerja do vas?
Na kakšen način je bil partner do vas nasilen?
Kako ste se ob tem počutili?
Kako ste se odzvali na njegovo nasilje?
Kako pogosto se je nasilje dogajalo?
Ali je bil partner kakorkoli nasilen tudi do hčere in mame?
Katera dejanja ste doživela kot nasilna in zakaj?
Katera nasilna dejanja so za vas sčasoma postala normalna, običajna?
Kaj je vplivalo na to, da ste v odnosu ostajali?

3.1 ISKANJE POMOČI

Dostop do informacij o podpori in pomoči v primeru doživljanja psihičnega in ekonomskega nasilja v družini.

Izkušnje s CSD.

Izkušnje s policijo.

Izkušnje z odvetnikom.

Izkušnje z drugimi oblikami pomoči: družina, sosedge, prijatelji, drugo.

Raziskovanje predlogov za druge oblike pomoči.

- Možna vprašanja:

Kaj oziroma kdo vam je pomagal pri premagovanju stiske, ko ste doživljali nasilje?

Kako ste si poskušali pomagati sami?

V katerem trenutku ste poiskali pomoč na CSD, policiji, drugo?

Kakšne so izkušnje pri sodelovanju s policijo, CSD in odvetniki?

Kaj vam je bilo najbolj v pomoč?

Kaj bi želeli, da bi bilo drugače?

Katere informacije ste imeli v tistem času o podpori in pomoči, ki vam je na voljo?

Kako ste te informacije pridobili?

Kaj bi še potrebovali v času doživljanja psihičnega in ekonomskega nasilja?

Kaj bi predlagali ženskam, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje?

4.1 VPLIV DOŽIVLJANJA NASILJA NA ŽIVLJENJE

Vpliv na zdravje: psihično, fizično.

Vpliv na delo v službi.

Vpliv na odnose: s hčerjo, s taščo, drugimi.

Vpliv na počutje.

Drugi vplivi na življenje.

- Možna vprašanja:

Kako je doživljanje nasilja vplivalo na vaše življenje?

Ste v tem času imeli kakšne zdravstvene ali psihične težave?

Kako je doživljanje nasilja vplivalo na delo v službi?

Kakšen je bil v tem času odnos med vami in hčerko, kakšen med vami in taščo ter z drugimi?

Komu ste zaupali stisko glede vaših razmer v družini?

Kakšno je bilo vaše mnenje o sebi v času, ko ste doživljali psihično in/ali ekonomsko nasilje?

Kako danes doživljate preteklo izkušnjo nasilja?

Kako bi svoje življenje opisali danes?

13.3 Kronološka razporeditev in analiza dokumentov

ČASOVNO ZAPOREDJE DOGODKOV

- 2008

2008: Najemna pogodba za osebno vozilo, z mesečno najemnino 1500 evrov. Po tej pogodbi on vozi avto, Marija plačevala 3 mesece obroke, on je brezposeln.

- 2010

11. 3. 2010: CSD: Vabilo na razgovor z namenom ponuditi možne oblike pomoči zaradi spora v družini. Hčera prijavi očeta na policijo, vabilo prejeto po treh mesecih od spora.

30. 12. 2010: elektronska pošta: Povzročitelj zahteva 1100 evrov, ki jih bo zagotovo vrnil.

- 2011

1. 8. 2011: elektronska pošta: Partner zapiše sporočilo, da bo pričel s postopkom razdruževanja, v pošti skuša od Marije izsiliti znesek na njegov način. Navede nekaj stavkov kot so: » morda imaš preko očeta in brata kakšno možnost, da mi urediš izplačilo 2800 evrov«, » pameten, da se jaz odselim, ker je tu faktor denar, predlagam, da se jaz uradno na sodišču odpovem deleža, ki mi pripada po mami in splošno po veljavni zakonodaji.«

3. 8. 2011, elektronska pošta: Zahtevke, da gredo vsak po svoje, da se on odseli v tujino, zahteva denar, da se preseli. » od tebe pričakujem, da mi do jutri priskrbiš 2000 evrov, ko pa se vrnem še do 1. 9. 3000 evrov. Do konca leta mi daš še 5000 evrov. V prvih treh mesecih 2012 pa še 5000 evrov..konkreten odgovor pričakujem do 12. ure in vedi, da jaz nikomur ne grozim in nikogar ne izsiljujem in ne govori kaj in kako je bilo, ker gledaš enostransko in smešno a to je sedaj že tvoj problem.«

- 2012

1. 10. 2012: Potrdilo, da ni zadržkov za sklenitev zakonske zveze za partnerja.

6. 7. 2012: Predaja gotovine po sporazumu, Marija in partner podpišeta, da skupna vrednost, ki jo je prejel znaša od 5. 8. 2011 do 6. 7. 2012, 15250 evrov. V primeru, da denar vrne v roku 1 leta od datuma, se dogovorijo o spremembi sporazuma. —ekonomsko nasilje

21. 12. 2012: potrdilo bančnega izpiska o posojilu, v višini 5000 evrov, partner izsili iz podjetja v katerem je bila Marija zaposlena.

18. 4. 2009-5. 11. 2012: Potrdila western union-pošiljanje denarja v tujino, 5 potrdil, v skupnem znesku 780 evrov, Marija pošilja manjše zneske partnerju v tujino, partner jo spodbudi s tem, da ima težave z zdravjem, njegova mama je bila v skrbeh za sinovo zdravje, zato Marija pošilja denar.

- 2013

Oktober 2013: Elektronska pošta: V vsebini žali hčer- »to njeno obnašanje je gensko in plod tvoje stalne mržnje in sovraštva do mene«

Oktober 2013: Zavarovalnica, obvestilo o ugoditvi prošnje za obročno plačevanje dolga, hči poplača dolg z bančnim kreditom v vrednosti 2000 evrov.

V naslednji pošti zahteva denar (2100 eur) zapiše: »več kot sem ti napisal in kar imaš uradnih dokumentov ne morem da ti dokažem da je zadeva maksimalno resna, pokaži zadevo mami, če se bo ona kaj spomnila. – zbujanje slabe vesti.

18. 12. 2013: CSD, vabilo na razgovor 3. 1. 2014, zaradi napetih odnosov s taščo. (Ker bi šla rada v dom).

- 2014

8. 1. 2014: elektronska pošta, izsiljevanje: »do ponedeljka, da se na račun moje mame nakaže 85000 eur, danes pa mi prinesi proti podpisu 1450 kolikor sem plačal advokata, da je preveril vaše laži in nesramno provociranje moje mame...«,«so pravila mamo do odločnega poskusa samomora, a so jo na srečo policisti zaustavili nekaj metrov pred globoko reko.« (jo bremeni), jo obtoži goljufije.

Na vratih prilepljen papir: »za laž o poroki v tuji državi do 12. ure pričakujem 1450 eurov katere moram plačat odvetniku, kateri je pridobil dokaze, da je to vaša velika laž!!!! V nasprotnem primeru tožba, znesek bo večji.

8. 1. 2014: pooblastilo mame na sina, za urejanje zadev v zvezi s hišo.

10. 1. 2014: odvetniška pisarna partnerja, ovadba za taščino zdravstveno stanje (psihični zlom), kazenska ovadba za preslepitev pri nakupu hiše

22. 1. 2014: elektronska pošta, razberem da sta Marija in tašča stalno plačevali obroke za avte, žalitve: hudobna, boleče besedilo za bralca.

22. 1. 2014: Psihiatrična bolnišnica, Vabilo na razgovor v psihiatrično bolnico, kjer je bila tašča na zdravljenju. Predaja dokumentov v zvezi z nakupom hiše (prodajna pogodba, kreditna pogodba, dogovor, zemljiškoknjižni izpisek. Dokumente prejme socialna delavka.

27. 1. 2014: policijska uprava, uradni zaznamek o izjavi osumljenke v zvezi očitane kaznivega dejanja nasilja nad materjo. Izjavi, da je partner psihično nasilen in ogroža eksistenco nje in hčerke.

10. 2. 2014: odvetniška pisarna Marije, odgovor na ovadbo: pripravljenost za mirno rešitev spora in izogib nepotrebnim pravnim stroškom, izplačati 20000 evrov. (takrat želi prodati hišo).

16. 2. 2014: elektronska pošta, pritiski-dnevni kaj vse bo naredil: prodaja hiše, odpad kredita, psihični pritiski

18. 2. 2014: elektronska pošta, dolgo sporočilo, kaj naj naredi s hišo, pritisk, da on ravna prav in ona narobe

27. 2. 2014: elektronska pošta, posmehovanje: »s trmo in svojeglavostjo in samo tvojo resnico najbolj škoduješ sebi.« Želi jo prepričati, da s prijavo na policijo ne bo nič dosegla.

28. 2. 2014: elektronska pošta, grožnja: »če danes svojega denarja ne dobi, ti ne bo podpisala soglasnosti za prodajo hiše« grozi, da se bodo v hišo vselili tujci, ki jo bodo vrgli iz hiše. V naslednji pošti zasledim: »mama mora dobiti del denarja, 1500 eurov, me rabi ga za cigarete in popivanje kot ga rabiš ti ampak za zdravljenje« -očitanje, žaljenje

Marec 2014: elektronska pošta: V vsebini ponižuje gospo, da s svojim načinom podi kupce hiše in da je za nastalo situacijo kriva sama. »a ti še vedno slepiš sama sebe in nakladaš naokoli, da za nastalo situacijo nis nič kriva! Pa ti naj povem, da si in samo ti.«

5. 3. 2014: Notar, pogodba o prenehanju služnosti: Dogovorijo se o izplačilu sporazumnega zneska, prenehanje služnostne pravice tašče, z izročitvijo zneska se tašča in partner odjavita iz stalnega prebivališča in umakneta vse postopke prijave na policiji in drugih organih.

2. 4. 2014: Potrdilo o prejemu dogovorjenega zneska v notarski pisarni, na podlagi katerega se oba odjavita od stalnega prebivališča. Vpiše se prenehanje služnostne pravice v zemljiško knjigo.

10. 4. 2014: Potrdilo iz gospodinjske evidence, prikazano, da so na naslovu prijavljene samo Marija, hči in tašča.

9. 10. 2014: Okrožno državno tožilstvo-obvestilo da je, »kazenska ovadba PP 5. 3. 2014 zoper Marije zaradi storitve kaznivega dejanja nasilje v družini po 1. odstavku 191. člena Kazenskega zakonika (KZ-1B), in kaznivega dejanja goljufije po 2. in 1. odstavku 211. člena KZ-1B, zavržena.«

TEMATSKA RAZPOREDITEV DOKUMENTOV

Finančna potrdila

- **Plačevanje najemnine za avto: 2008**: Najemna pogodba za osebno vozilo, z mesečno najemnino 1500 evrov. Po tej pogodbi on vozi avto, Marija plačevala 3 mesece obroke, on je brezposeln.

- **Pogodba o odpovedi dedovanja in izplačilu nujnega deleža, 5. 8. 2011**: pogodba o odpovedi dedovanja partnerja po materi in izplačilo nujnega deleža, ni notarsko overjeno, partner bo prejel 13000 evrov v času od 5. 8. 2011 do 31. 3. 2012.

- **Predaja gotovine po sporazumu, 6. 7. 2012**: Marija in partner podpišeta, da skupna vrednost, ki jo je prejel znaša od 5. 8. 2011 do 6. 7. 2012, 15250 evrov. V primeru, da denar vrne v roku 1 leta od datuma, se dogovorijo o spremembi sporazuma.

- **Potrdilo bančnega izpiska o posojilu, 21. 12. 2012**: V višini 5000 evrov, partner izsili iz podjetja v katerem je bila Marija zaposlena.

- **Potrdila western union, 18. 4. 2009-5. 11. 2012**: pošiljanje denarja v tujino, 5 potrdil, v skupnem znesku 780 evrov, Marija pošilja manjše zneske partnerju v tujino, partner jo spodbudi s tem, da ima težave z zdravjem, njegova mama je bila v skrbeh za sinovo zdravje, zato Marija pošilja denar.

Elektronska pošta od partnerja in dokumenti, ki vsebujejo izsiljevanje

- **elektronska pošta: 30. 12. 2010:** Povzročitelj zahteva 1100 evrov, ki jih bo zagotovo vrnil.

- **elektronska pošta: 1. 8. 2011:** Partner zapiše sporočilo, da bo pričel s postopkom razdruževanja, v pošti skuša od Marije izsiliti znesek na njegov način Navede nekaj stavkov kot so: » morda imaš preko očeta in brata kakšno možnost, da mi urediš izplačilo 28000 evrov«, » pameten, da se jaz odselim, ker je tu faktor denar, predlagam, da se jaz uradno na sodišču odpovem deleža, ki mi pripada po mami in splošno po veljavni zakonodaji.«

- **elektronska pošta: 3. 8. 2011:** Zahtevam, da gredo vsak po svoje, da se on odseli v tujino, zahteva denar, da se preseli. » od tebe pričakujem, da mi do jutri priskrbiš 2000 evrov, ko pa se vrnem še do 1. 9. 3000 evrov. Do konca leta mi daš še 5000 evrov. V prvih treh mesecih 2012 pa še 5000 evrov..konkreten odgovor pričakujem do 12. ure in vedi, da jaz nikomur ne grozim in nikogar ne izsiljujem in ne govori kaj in kako je bilo, ker gledaš enostransko in smešno a to je sedaj že tvoj problem.«

elektronska pošta: Oktober 2013: V vsebini žali hčer- »to njeno obnašanje je gensko in plod tvoje stalne mržnje in sovraštva do mene«

- **elektronska pošta: 8. 1. 2014, izsiljevanje:** »do ponedeljka, da se na račun moje mame nakaže 85000 eur, danes pa mi prinesi proti podpisu 1450 kolikor sem plačal advokata, da je preveril vaše laži in nesramno provociranje moje mame..«.,«so pravila mamo do odločnega poskusa samomora, a so jo na srečo policisti zaustavili nekaj metrov pred globoko reko.« (jo bremeni), jo obtoži goljufije.

- **elektronska pošta: 22. 1. 2014:** razberem da sta Marija in tašča stalno plačevali obroke za avte, žalitve: hudobna, boleče besedilo za bralca.

-**elektronska pošta: 16. 2. 2014:** pritiski-dnevni kaj vse bo naredil: prodaja hiše, odpad kredita, psihični pritiski

elektronska pošta: 18. 2. 2014: dolgo sporočilo, kaj naj naredi s hišo, pritisk, da on ravna prav in ona narobe

- **elektronska pošta: 27. 2. 2014:** posmehovanje: »s trmo in svojeglavostjo in samo tvojo resnico najbolj škoduješ sebi.« Želi jo prepričati, da s prijavo na policijo ne bo nič dosegla.

- **elektronska pošta: 28. 2. 2014:**, grožnja: »če danes svojega denarja ne dobi , ti ne bo podpisala soglasnosti za prodajo hiše« grozi, da se bodo v hišo vselili tujci, ki jo bodo vrgli iz hiše. V naslednji pošti zasledim: » mama mora dobiti del denarja, 1500 eurov, me rabi ga za cigarete in popivanje kot ga rabiš ti ampak za zdravljenje« -očitanje, žaljenje

- **elektronska pošta: Marec 2014:** V vsebini ponižuje gospo, da s svojim načinom podi kupce hiše in da je za nastalo situacijo kriva sama. » a ti še vedno slepiš sama sebe in nakladaš naokoli, da za nastalo situacijo nis nič kriva! Pa ti naj povem, da si in samo ti.«

Na vrata prilepljen papir

Na vratih prilepljen papir: »za laž o poroki v tuji državi do 12. ure pričakujem 1450 eurov katere moram plačat odvetniku, kateri je pridobil dokaze, da je to vaša velika laž!!!! V nasprotnem primeru tožba, znesek bo večji.

Dokumenti institucij

- Center za socialno delo

Vabilo na razgovor z namenom ponuditi možne oblike pomoči zaradi spora v družini, 11. 3. 2010: CSD: Hčera prijavi očeta na policijo, vabilo prejeto po treh mesecih od spora.

Vabilo na razgovor 3. 1. 2014, 18. 12. 2013: CSD, zaradi napetih odnosov s taščo. (Ker bi šla rada v dom).

- Odvetniška pisarna

Odvetniška pisarna partnerja, 10. 1. 2014:, ovadba za taščino zdravstveno stanje (psihični zlom), kazenska ovadba za preslepitev pri nakupu hiše

Odvetniška pisarna Marije, 10. 2. 2014: odgovor na ovadbo: pripravljenost za mirno rešitev spora in izogib nepotrebnim pravnim stroškom, izplačati 20000 evrov. (takrat želi prodati hišo).

- Notar

Notar, pogodba o prenehanju služnosti, 5. 3. 2014: Dogovorijo se o izplačilu sporazumnega zneska, prenehanje služnostne pravice tašče, z izročitvijo zneska se tašča in partner odjavita iz stalnega prebivališča in umakneta vse postopke prijave na policiji in drugih organih.

Potrdilo o prejemu dogovorjenega zneska v notarski pisarni, 2. 4. 2014: Na podlagi katerega se oba odjavita od stalnega prebivališča. Vpiše se prenehanje služnostne pravice v zemljiško knjigo.

- Psihiatrična bolnišnica

22. 1. 2014: Psihiatrična bolnišnica, Vabilo na razgovor v psihiatrično bolnico, kjer je bila tašča na zdravljenju. Predaja dokumentov v zvezi z nakupom hiše (prodajna pogodba, kreditna pogodba, dogovor, zemljiškoknjžni izpisek. Dokumente prejme socialna delavka.

- Policija

27. 1. 2014: Policijska uprava, uradni zaznamek o izjavi osumljenke v zvezi očitane kaznivega dejanja nasilja nad materjo. Izjavi, da je partner psihično nasilen in ogroža existenco nje in hčerke.

- Okrajno državno tožilstvo

9. 10. 2014: Okrožno državno tožilstvo-obvestilo da je, »kazenska ovadba PP 5. 3. 2014 zoper Marije zaradi storitve kaznivega dejanja nasilje v družini po 1. odstavku 191. člena Kazenskega zakonika (KZ-1B), in kaznivega dejanja goljufije po 2. in 1. odstavku 211. člena KZ-1B, zavržena.«

- **Drugo**

1. 10. 2012: Potrdilo, da ni zadržkov za sklenitev zakonske zveze za gospoda.

Oktober 2013: Zavarovalnica, obvestilo o ugoditvi prošnje za obročno plačevanje dolga, hči poplača dolg z bančnim kreditom v vrednosti 2000 evrov.

V naslednji pošti zahteva denar (2100 eur) zapiše: »več kot sem ti napisal in kar imaš uradnih dokumentov ne morem da ti dokažem da je zadeva maksimalno resna, pokaži zadevo mami, če se bo ona kaj spomnila. – zbujanje slabe vesti.

8. 1. 2014: Pooblastilo mame na sina, za urejanje zadev v zvezi s hišo.

10. 4. 2014: Potrdilo iz gospodinjske evidence, prikazano, da so na naslovu prijavljene samo Marija, hči in tašča.

ANALIZA DOKUMENTOV

Finančna potrdila

leto	pojem	opis	znesek	umestitev
2008	Plačevanje najemnine za avto	Najemna pogodba za osebno vozilo od partnerja – 3 mesece	4500 evrov	Ekonomsko nasilje-jemanje leasingov na Marijino ime
2011	Pogodba o odpovedi dedovanja in izplačilu nujnega deleža	pogodba o odpovedi dedovanja partnerja po materi in izplačilo nujnega deleža, ni notarsko overjeno	13000 evrov	pogodba
6. 7. 2012	Predaja gotovine po sporazumu	Znesek, ki ga je partner že prejel od Marije-sporazum	15250 evrov	Sporazum o prejetju denarja partnerja
18. 4. 2009-5. 11. 2012	Potrdila western union – 5 potrdil	Marija pošilja denar v tujino partnerju	780 evrov	Ekonomsko nasilje-izsiljevanje za denar
21. 12. 2012	Potrdilo bančnega izpiska o posojilu	Partner izsili šefa od Marije, da mu izplača znesek. Ona zadolžena v službi	5000 evrov	Ekonomsko nasilje-izsiljevanje

Elektronska pošta od partnerja in drugi dokumenti, ki vsebujejo izsiljevanje – časovni pregled in umestitev

datum	pojem	opis	umestitev
30. 12. 2010	Elektronska pošta: zahtevek za izplačilo	Zahtevek za 1100 evrov	Ekonomsko nasilje-Izsiljevanje za denar
1. 8. 2011	Elektronska pošta: zahtevek za izplačilo	Zahtevek za izplačilo 28000 evrov.	Ekonomsko nasilje-Izsiljevanje za denar

3. 8. 2011	Elektronska pošta: zahtevek za izplačilo	Zahteva, da se razidejo in da Marija po njegovem razporedu izplača zneske denarja.	Ekonomsko nasilje- neuradno zahteva izplačilo denarja od Marije
Oktober 2013	Elektronska pošta: žaljenje	Žaljenje hčere	Psihično nasilje
8. 1. 2014	Elektronska pošta: obtoževanjem in izsiljevanje za denar	»do ponedeljka se nakaže na račun moje mame 85000 evrov« -1450 evrov za advokata -lažne obtožbe in bremenitve zaradi maminega zdravja	Ekonomsko nasilje- izsiljevanje za denar
22. 1. 2014	Elektronska pošta: plačevanje obrokov za partnerjev avto	Marija in tašča Stalno plačevali obroke za avto, žalitve	Ekonomsko nasilje- prelaganje plačil za najete avte na partnerico in mamo
16. 2. 2014	Elektronska pošta: psihični pritiski	Grozi, da bo prodal hišo, da bo odpadel kredit	Psihično nasilje-grožnje
18. 2. 2014	Elektronska pošta: ukazovanje	On ima prav, ona narobe, ukazovanje kaj naj počne	Psihično nasilje
27. 2. 2014	Elektronska pošta: posmehovanje	Želi jo prepričati, da s prijavo na policijo ne bo nič dosegla.	Psihično nasilje
28. 2. 2014	Elektronska pošta: grožnja	Žaljenje, očitane, zahtevanje denarja	Psihično nasilje
Marec 2014	Elektronska pošta: poniževanje in prelaganje krivde	Bremenitev, da je sama kriva za nastalo situacijo	Psihično nasilje
	Na vratih prilepljen papir-javno poniževanje	Zahteva 1450 evrov in grozi s tožbo	Psihično in ekonomsko nasilje

Elektronska pošta – dejanja ekonomskega in psihičnega nasilja

Ekonomsko nasilje	Psihično nasilje
Zahtevek za izplačilo različnih zneskov denarja	Žaljenje hčere, žaljenje Marije
Izsiljevanje za denar	Grožnje s prodajo hiše
Plačevanje obrokov za partnerjev avto	Ukazovanje
	Posmehovanje
	Poniževanje in prelaganje krivde
	Javno poniževanje in zahtevanje denarja

Analiza ostalih dokumentov

	leto	opis	pomen
Potrdilo, da ni zadržkov za sklenitev zakonske zveze	1. 10. 2012	Potrdilo, da se lahko partner poroči.	Marija ima to kot dokaz, da se je v tujini želel poročiti z drugo žensko.

Zavarovalnica	Oktober 2013	Hči vzame bančni kredit v višini 2000 evrov.	Hči primorana vzeti kredit, da je mami pomagala odplačati partnerjeve dolgove.
Center za socialno delo	11. 3. 2010 3. 1. 2014	Vabilo na pogovor na CSD	Prvo vabilo na pogovor zaradi spora v družini, drugo vabilo zaradi reševanja napetih odnosov s taščo.
Pooblastilo mame na sina	8. 1. 2014	Sin ureja zadeve v zvezi s hišo	
Odvetniška pisarna	10. 1. 2014 10. 2. 2014	-Marija prejme ovadbo iz odvetniške pisarne partnerja -odgovor na ovadbo	Marija je ovadena preslepitve in za taščino zdravstveno stanje, zato najame svojo odvetnico, ki odgovori na ovadbo-izplačilo 20000 evrov
Psihiatrična bolnišnica	22. 1. 2014	Vabilo na razgovor	Marija je morala dokazovati, da ni kriva goljufije, prinese vso dokumentacijo.
Policija	27. 1. 2014	-Uradni zaznamek o izjavi osumljenke v zvezi očitane kaznivega dejanja nasilja nad materjo partnerke. -Izjavi, da je partner psihično nasilen in ogroža existenco nje in hčerke.	Marija policiji skuša povedati, da ona doživlja nasilje in da ni povzročiteljica.
Notar	5. 3. 2014	-dogovor o izplačilu sporazumnega zneska -pogodba o prenehanju služnosti: prenehanje služnostne pravice tašče v zemljiški knjigi -odjava iz stalnega prebivališča -potrdilo o prejemu zneska v notarski pisarni	Marija je morala izplačati partnerja in taščo, da se bosta odjavila iz stalnega prebivališča na njenem naslovu, kar je bilo za njo veliko finančno breme. Sporazumni znesek doseže s pomočjo odvetnice, ki je upoštevala vsa dejstva in prejšnje finančne zneske, ki jih je dajala partnerju.
Potrdilo iz gospodinjske evidence	10. 4. 2014	Na naslovu so prijavljene Marija, hči in tašča.	Partner se je odjavil iz gospodinjstva.
Okrajno državno tožilstvo	9. 10. 2014	Obvestilo, da je kazenska ovadba zoper Marije storitve kaznivega dejanja nasilje v družini in goljufije ovržena.	Zavržena ovadba zoper Marije.

13.4 Analiza intervjuja

RAZDELITEV IZJAV NA TEME INTERVJUJA

DINAMIKA V DRUŽINI

VLOGA MARIJE

Moja vloga je bila, da sem v glavnem skrbela za vse. (A1)

Kar se tiče gospodinjstva, nabava, kuhala, hodila v službo. (A2)

Vsako jutro ko sem prišla iz službo sem vse prinesla domov, ker tašča ni imela svojega avta, niti avto, zato je bila doma in je kaj skuhala, (A3)

Jaz, ko sem prišla domov, sem v glavnem stregla, prijatelje, goste postregla, bilo je zelo družabno ampak naporno. (A9)

VLOGA HČERE

~~kaj preveč si tudi privoščili nismo. (A4)~~ _____

Hčera je imela štipendijo, jaz sem imela redno zaposlitev plus honorar. (A6)

M: Hčera doma ni bila zadovoljna z odnosom njega do mame in mene, zato je bila bolj od doma. (A16)

Ker se je šolala v drugem kraju je zgodaj odšla in se vrnila proti večeru, v glavnem ni bilo razumevanja, in ni bilo nič takega zaradi česar bi bila rada doma. (A17)

Največ je bila pri prijateljicah in pri drugi družini od prijateljice in se je tam bolje počutila, ker so bili skupaj non stop. (A18)

VLOGA PARTNERJA

/on kot partner pa je bil brezposeln. Skrbel je za to da, je bil vrt urejen, okoli hiše v glavnem. (A7)

Ja in skrbel je tudi za druženje s sosedi in prijatelji. (A8)

on pa je organiziral vse ostalo, tudi ko smo odšli na dopust je on organiziral kaj pa kako, (A10)

za druženje, ko je meni že zmanjkalo energije, in bi mi bilo vseeno tudi če bi bili doma, je on spodbudil da smo šli skupaj na dopust nekajkrat kot družina. (A12)

VLOGA TAŠČE

Tašča je imela penzion, da je poskrbela zase (A11)

Tašča se je z mano razumela bolje kot z njim, ker je bil zelo napadalen do nje. (A13)

ODNOS MED MARIJO IN TAŠČO

Njegov oče oziroma njen mož je umrl, ker je imel težko bolezen, in on se je do nje obnašal tako, kot da ga je po domače spravila v grob, njo je krivil da je oče umrl. Tako, da je bila ona bolj na mene navezana (A14)

jaz sem jo vozila naokoli, k zdravniku, sva hodile v trgovine, skrbele za kurilno olje za gospodinjstvo, skupaj sva skrbele da sva si nekako razdelile stroške in za gospodinjstvo. (A15)

Tudi s taščo sva se razumeli, hodili skupaj povsod, vse bi lahko uredili. (A49)

Ko pa je postal tak nasilen, sva s taščo držali skupaj. Kadar je bil do mene agresiven se je ona potegnila zame in obratno. Skupaj sva bili močni, ena za drugo, saj je bil do obeh enako agresiven. (A50)

Ampak sem mela taščo, da sem se pri njej umirila. Sem šla k njej v sobo, da sem se umirila. (A143)

ODNOS MED MARIJO IN PARTNERJEM

On je sicer prej sedem nismo skupaj živeli, sva bile same, sem bila kot samohranilka. (A19)

Zelo slab. Odkar sva skupaj. Do petega leta starosti hčere je veliko potoval ker je imel svojo firmo, in ga ni bilo nič domov, je bil veliko odsoten in sem jaz sklenila da to ne gre več. (A29)

Rad se je dobro imel, in tudi njo vpeljal v to. Vse je bilo v redu, dokler se ni želel tako obnašati, na nas prenašati svoje finančne težave, in se tako obnašati do mene in tašče. (A27)

Prvo je bilo vse v bil skos bolj odsoten, tudi po en teden, 14 dni, zato sva prekinila. (A30)

Hčera ga je večno čakala, se ji ni javljal na telefon, in sem se jaz odločila, zelo težko, ker je bilo tako boljše za hčero. (A31)

V tem času mu je umrl oče. Po sedmih letih je z močno željo, da je mene in hčero prepričal, da bomo spet družina in živeli skupaj. Da ne bo več redu, sva bila pač skupaj, ko se je hčera rodila sva se veliko selila v najem, potem je okoli petega leta začel službeno potovati, in je potoval in tako. (A33)

Po sedmih letih sva bila skupaj, sva živela v najemu, potem je on prišel z idejo da bi tašča prodala hišo, ker je bila vdova, jaz sem dobila dediščino in sva dali vsaka polovico kupnine za hišo. Jaz sem dala dediščino in kredit, ona pa od prodaje hiše. (A34)

Problemi so se začeli, ko se je začel interesirati, kako naj rečem, za druge ženske...ni me spoštoval, cenil, ni me imel rad. (A40)

Če bi imel dober odnos do mene, da bi me spoštoval, bi tako lahko živela. Ampak je začel hoditi z drugimi ženskami. (A42)

Po dveh letih se je celo odselil k eni ženski. Nakopal mi je sramoto. (A43)

Ko je praznoval rojstni dan, je že vedel, da se bo odselil, vsi so vedeli, samo midve s hčero ne. Moralno me je prizadel. (A44)

Potem se je odselil, vedela sem da nimam nič od njega, nisem se potrdila ne kot ženska, ne kot človek, ki je vreden spoštovanja. Do mene ni bil niti odkrit, je bil zahrbtn. (A45)

On se je počutil kot hlapec. Vedno mi je govoril šefica, da sem jaz glavna, on pa kot hlapec. (A56)

S tem, da jaz sem imela zelo malo od njega, pozornosti. (A58)

Da je to tak karakter, da je še vedno zvest, in pač, da se je spremenil in da hoče biti družinski, karakter pa je bil težek. (A59)

Še zmeraj je bil, zelo redko, dober recimo 1x na teden in na te trenutke sem se opirala, zato da bi lahko prenesla vse njegove vpitje in nemogoče želje. Še vedno sem mislila, da tak pač je, in da nas ima še zmeraj toliko rad, da bi lahko živeli skupaj. (A61)

Imela sva skupno posteljo, skupaj sva spala. Najin odnos je bil čisto brezvezen. (A103)

Bil je pogosto alkoholiziran, bil je žur na žur. Prenašala sem njegove pijanske podvige. (A104)

ODNOS MED HČERJO IN OČETOM

Ona je njega cenila kot očeta, na začetku bolj, potem pa vsako leto manj, ker je bil zelo agresiven do mene in do nje. (A20)

Razumela sta se, ker ji je zrihtal službo, poznal je veliko ljudi, se gibal skozi naokrog. (A21)

Zrihtal ji je honorarno delo za vikende. (A22)

Tako da je bila čez teden v šoli, čez vikende pa je delala in mu je bila hvaležna za to, da ji je zrihtal delo. (A23)

Mislim, da je bil on tisti, ki jo je navadil, da je samostojna, jo je osamosvojil, ker je vedel kaj je zanjo dobro.. (A24)

Kot oče je bil dober, ampak samo do te mere, dokler ni ona želela iti na primer do svojega strica. Mogla je delati samo tisto kar je on želel. (A25)

Želel ji je nuditi lukuz, skupaj sta hodila okoli. (A26)

Lahko rečem, da ji je bil dober oče samo v tem smislu, da jo je vpeljal v pridobivanje samostojnosti, v delo od 16. leta dalje. (A28)

Imela je samo eno in sto negativnih. (A544)

jo je očrnil tam, kjer je delala prek študenca. (A545)

Tud tam ji je rekel, da je slaba punca, tud njo je šikaniral, tud njej je zelo moralno škodoval. (A546)

Tako kot svoji mami je tudi hčeri, on je bil totalno negativen. (A547)

tja je klical, da je razvajena, da pije, žurira, same najslabše.. (A548)

Pol je pa tja klical direktorja, ker sta bila pač prijatelja, da nej jo ven vrže (A549)

da je ena navadna razvajena smrkla, da se ne zna obnašati, ni da ni. (A550)

Same moralne negativne stvari je govoril in da si ne zasluži službe. (A551)

Se, rekla, da je pozitivno zanjo naredil, da je ratala delovna (A552)

potem je bila pa ona čista na tleh. (A553)

ker mu tut ona ni denarja dajala, on je hotel tudi od nje denar. (A554)

Sej ona je potem tut jemala puf, da sva plačale njegove lizinge za drage avtomobile. (A555)

Tud njo je izkoriščal tko finančno. (A556)

Tud ona je men pomagala, da sva vse te luksuzne avtomobile sfinancirale. (A557)

DOŽIVLJANJE PSIHIČNEGA IN EKONOMSKEGA NASILJA

PSIHIČNO NASILJE

Kritiziral je mojo zunanost, (A92)

posmehoval se mi je. (A93)

24 ur na dan me je telefonaril, tudi v službi, nadlegoval. (A94)

Hotel je biti na prvem mestu, ker sem imela pomembno službo. (A95)

Zahteval kakšne privatne želje, sodelavci pa so to prenašali. (A96)

Nasilje je bilo varanje, (A175)

nasilje je bilo vpitje, (A176)

poniževanje z žaljivkami, (A177)

Smrad (A178)

da me bo tožil, ovadil (A179)

da sem tudi enega v grob spravla (A180)

on je meni dajal občutek da sem slaba. (A181)

Da sem dobra samo zato, da nosim denar domov, vredna pa nisem nič. (A182)

Dnevno vpitje, žaljenje. (A189)

potem pa me je poniževal, se delal norca pred drugimi, da sem spet spala drugje. (A194)

Na vseh področjih me je čisto uničeval. (A195)

Ni grozil, da bo koga ubil, ampak ta afekt, ko se je hčera zame potegnila, jo je nadrl, naj zgine, če ne jo bo čez okno vrgel. (A198)

On je šel meni pred ksiht, in vpil name da mi je kar bobnelo v glavi. Pa me ni upal udariti. (A199)

On je prišel v službo, do mojega šefa, da moram jaz njemu denar izplačati, ker se je odselil in da naj mu direktor posodi denar, da mu bom jaz vrnila. (A200)

In vse kar sem jaz dobila od dodatnega pokojninskega zavarovanja, pogodbo rentno zavarovanje sem imela in dvignit in vrniti v šestih mesecih. Tako me je ponižal. (A201)

Me je direktor vprašal, če imava res tako, če bom vrnila, on je mene dal za garanta, on je kar prišel noter, ker je tako nujno rabil denar. (A202)

Da ne bom imela hiše, da me bo uničil. (A206)

On je hotel mene zdravstveno, psihično uničiti, da mi bodo hišo vzeli in da bo on dobil ne vem 5 jurjev in da bomo šli. (A207)

Pa tudi bala si se ga. (214)

Da sem mu podtaknila hčerko(A106)

z bolečimi žaljivkami, ki so prizadele najbolj tudi hčero. (A114)

On me je sramotil in v službi in v okolici. (A139)

Jaz sem se tud tega bala. Kaj pa če bi on men kej naredil, al pa se bal al pa mami svoji, kako bi s takmu delal, jaz ne vem. (A479)

Jaz njemu nisem zaupala, kaj bo on naredil. (A480)

Mi je pa grozil, da bodo noter pršli stanovat podnajemniki, (A489)

Ustrahoval me je skos. (A491)

EKONOMSKO NASILJE

On je tudi prekinil, tudi s plačevanjem preživnine. Sedem let v bistvu ni nič plačeval, s hčero sva živeli po svoje. (A32)

Takrat se je potem začelo tisto ekonomsko izkoriščanje. Na meni je bil ves kredit. (A35)

On je imel osebni stečaj, je bil zadolžen. On je takrat tudi menjal avtomobile, je imel vsega dosti. (A36)

Jaz sem želela da se zaposli in da prispeva k družinskemu proračunu, ampak ker je imela tašča penzion in jaz skoraj dve službi je on lahko živel kar dosti luksuzno. Imel je vsaki dve leti nov avto, treba je bilo odplačevati lizing. (A37)

Takrat se je začelo še bolj to ekonomsko nasilje, ker je rekel da je edinec svoje mame, in je želel dediščino od svoje mame. (A136)

Na primer rental je avto za 4 mesece za 3600 evrov. Kje si to videl? V moji firmi, kao da bo komercialnist je rental avto za 900 evrov na mesec. In meni bi izvržbo dali, če jaz ne bi plačala. In sem še za to delala. (A204)

On meni ni privoščil, da živim v tej hiši, ker je tudi mama notri živela, ker je imela služnost in je mene dal za lastnika zato, da ne bi njemu vzeli pa mami, ker je bil on še od prej zapufan ker je imel osebni stečaj. (A208)

Je imel toliko pufov, da bi nam še hišo vzeli. (209)

Zdaj pa, hiša je bila name napisana, pufe sem plačevala pa delala, potem pa mi je še nagajal zraven. (A210)

Jaz sem ogromno zaslužila, pa si nisem nič privoščila, vse je šlo v stroške in v hišo. (A215)

S tem ko pa sem jaz hišo prodajala, da bi se ga ja rešila, ker nisem vedela kje bom dobila denar za izplačilo služnosti, sem pa vozila stranke noter kazat hišo, je pa on kle ležal kot en cigan na tleh. Pa je pač zelo slab zgled bil, je slabo vplival na prodajo hiše. (A369)

RAZISKOVANJE RAZLOGOV ZA OSTAJANJE V ODNOSU

Vse to, jaz sem trpela zato, ker sem želela, da bi bili družina, tudi če jaz nisem imela veliko od njega. (A38)

Želela sem si samo to, da bi me spoštoval. (A39)

Dajal mi je samo občutek, da sem lahko vesela, da smo družina. (A41)

Takrat se mi ni zdelo nasilje, če ti z nekom živiš, je en brezposeln in te ceni, denar sploh ni pomemben. (A46)

Zmeraj je bil on nad nami. (A47)

Verjela sem v to, da je on tako sposoben, da bo uredil tako da bomo nekoč vsi zadovoljni. (A48)

Velikokrat tudi hčeri nisem povedala, ker nisem hotela da bi trpela. Potem pa še to, da sem hčeri skrivala, kaj imamo doma, ker je bila toliko odsotna, da ne bi imela posledic. Sem želela da ceni svojega očeta. (A130)

Še zmeraj sem upala da bo on do nje kdaj v redu, če že do mene ni bil. (A131)

Jaz sem zato trpela njega, in skrivala, ker sem želela da bi imela onadva boljši odnos kot midva. Vse sem naredila. (A132)

Zato sem to prenašala, ker sem bila tako zakreditirana, taščo sem imela rada, hčero sem ščitila, in sem se trudila pa je bilo še premalo, ker je pač z velikim pompom se on odselil k drugi. (A133)

Jaz sem se ga bala, ker vem da bi mi toliko stvari naredil še več sramote, če tega ne bi potrpela. (A205)

Ampak jaz sem se borila za to hišo, da bi imela eksistenco. Kam naj grem potem na stara leta? V najem? Zato sem tudi to prenašala, ker nisem imela kam it drugam, sem se borila. (A213)

Tud takrat ko on ni bil v redu, sem jaz skrbela za hčero, se sploh nisem s tem ukvarjala. (A542)

sem tud samo zato vztrajala, da bi pač imela hčera, da bi vsaj nekaj eno pozitivno izkušnjo imela z njim, nič družga. (A543)

RAZREŠEVANJE KONFLIKTOV

Večkrat sem mogla iti iz hiše, da se je zadeva umirila, bil je zelo glasen, saj ste slišali, hčera se je umaknila (A51)

Pogovorila sva se čez kakšen dan dva, ko se zadeve umirijo. (A52)

Vsak se je po svoje malo relaksiral, jaz sem se samo v službi pomirila, je bila zelo zahtevna in nisem razmišljala o tem. (A53)

Ko sem ponovno prišla domov je bil zelo miren, ampak samo do naslednjega konflikta. (A54)

On je meni dajal vedet, da sem slaba ker sem jaz glava družine, kot moški. Meni je bilo to vseeno, delala sem marsikaj samo da je bil doma mir. (A57)

velikokrat sem edino odšla k tašči v sobo, ker nisem vedela kam naj grem, in tudi to mi je očital naj se z njo oženim. (A110)

Vse zaradi pijače. (A119)

v bistvu kadar je imel dosti denarja, da smo šli lahko ven na kosilo, si privoščili, da je bilo dosti materialnih dobrin je bil on v redu, nasrečnejši. Nikoli pa si nismo privoščili kaj znotraj družine. On je vedno želel gostiti druge. Ni hotel da bi mi uživali, ampak je bil narejen predvsem navzven, da mi dobro živimo. (A120)

Konflikti so bili, skregala sva se oba, rekla sem naj malo manj pije, da naj bo normalen, nisem mu znala dopovedati da si ne želim imeti pjanca ob sebi na primer (A121)

želela sem da se midva pogovoriva, pa je bil vedno pod vplivom alkohola. (A122)

Jaz sem se želela normalno pogovoriti, on pa je začel vpiti, zato sem se umaknila. (A123)

Nisem želela imeti z njim niti spolnih odnosov, sem šla raje spat v dnevno sobo, ko je bil pijan, da bi mu pokazala, da mi to ni dobro, da alkohol razdira, da nimam nič od njega. (A124)

Zato sem rekla da grem v drugo sobo, sem se umikala, on pa je postal aroganten, zakaj se umikam, ker je večno počel vse po svoje in ni upošteval mojega mnenja. (A126)

Jaz nisem nikoli vpila nanj. (A127)

~~Šele potem ko je začel s takimi žaljivkami hudimi sem se umaknila iz hiše, iz sobe. (A128)~~

~~Nisem imela doma miru. (A129)~~

~~Velikokrat sem morala biti drugje. Jaz sem se sama mogla umaknit iz hiše. Mogla sem iti. (A190)~~

POJAVLJANJE NASILNOSTI PARTNERJA

Veliko konfliktov je bilo zaradi financ. Za njegove potrebe-lizinge, luksuz.(A55)

To ga je zelo žrlo, ni pa si ni moral pomagati, ker je bil navajen živeti luksuzno. (A56)

Tudi z drugimi je hodil v konflikte. (A60)

~~Ob vselitvi je bil on izredno družaben človek, komunikativen, prijatelj se je pridobival dnevno. Bil je zelo razgledan človek, ker je veliko potoval, zato je bil za druge zelo zanimiv. (A62)~~

ODZIV OKOLICE NA PARTNERJEVO VEDENJE

Ogromno stvari je vedel, ker je imel tako službo.(A63)

Ko pa so ga bolje spoznali-okolica, sosedje, prijatelji, so se ga začeli izogibati oziroma niso razumeli, zakaj je tudi v družbi tak do mene. (A64)

Prej se je samo doma tako obnašal do mene, potem pa ko smo se bolje spoznali, se je začel tudi navzven tako obnašati. (A65)

In to normalnim ljudem, ki so imeli normalno družinsko življenje, ni bilo všeč. In ga niso preveč upoštevali kadar je bil tak, niti mu niso stali ob strani kadar jih je kaj prepričeval. (A66)

Bil je zelo prepričljiv človek. Ker je bil zelo razgledan so mu ljudje verjeli vse. (A67)

On kot glava družine, nihče ni vedel kakšen je on doma. (A68)

Ko pa je navzven se pokazal, ga nihče več ni upošteval. Takrat se je vtikal tudi v druge družine, jih skoraj spravil v prepire. (A69)

Takrat je sklenil da bo odšel. (A70)

In ko je on že ves renome izgubil, od osebnega stečaja, do konflikti s sosedi, se je odločil da bo odšel v tujino. (A77)

Mu tudi niso hoteli pomagat. So videli, da ne morm več tako skrbeti za svoje finance, si je potem želel tudi denar sposojat. (A78)

Prišel je družinski prijatelj na vrata naj greva s hčero hitro iz hiše ampak on je bil takrat vinjen in je mislil, da je bilo to samo enkratno. (A313)

Imam pa vsaj osem prič, ki so poznali njegove izbruhe in vse. Ampak ker je bila to družinska zadeva, se niso hoteli vtikat, on je bil tudi zelo zveržiran tako. (A314)

DOŽIVLJANJE NASILJA

NJENA OPREDELITEV NASILJA

Nasilje je že to, da moram jaz od jutra do večera izpolnjevati njegova navodila, njegove potrebe. (A79)

Nikoli nisem jaz prišla s svojimi potrebami, vedno sem poskrbela za njega, kot partnerja. (A80)

Nikoli mi ni privoščil nič. Večno sem mogla dajat denar za avtomobile, stroške. (A81)

Jaz sem zaslužila dve plači, še namesto njega. (A82)

On tudi iskal ni službe. (A83)

Preko moje firme od prej je potem tudi on začel delat, je bil zaposlen eno leto. (A84)

Tu sem se mogla zapufat, da smo kupili blago za veleprodajo. Jaz sem skrbela da je on imel službo, svojo službo sem imela (A85)

vredna pa nisem bila nič, ker mi nikoli ni privoščil nič. (A86)

On je imel same luksuzne avtomobile, da bo kot komercialist pridobival posel, jaz pa nič. (A87)

Ni problem denar, ampak odnos da nisem imela potrditve, brez tega da bi govorila o čustvih. (A88)

Dajala sem vse od sebe, finančno, tudi čustveno, jaz nisem imela interesa iti ven iz družine ali zaživeti svoje življenje. (A89)

Jaz sem želela da bi bil on do mene kot do normalne ženska, da se počutim kot ženska, tako pa je bilo tako kot, neko površinsko življenje dveh partnerjev, navada. (A90)

Hotela sem pozornost, da sem lahko kot vse druge ženske, da bi bila nekaj vredna. (A91)

Ni se mu dalo dopovedat, da naj me ne kliče, ne moti, ker imam pomembno službo. (A97)

Kot ženska sem se počutila v redu, brez kompleksov. (A98)

Nisem imela problemov sama s sabo, ali z egom, ker sem se potrjevala v službi, (A99)

/bila sem urejena (A100)

vsi drugi so mi dajali pospešek in energijo, da sem lahko normalno funkcionirala kot ženska. (A101)

On je pritiskal na odnos najin, samo zahteval. (A102)

Mene je bilo vedno sram, da je on tak. (A71)

Še vedno pa sem ga nekako navzven podpirala, da se je čim manj, že zaradi sebe, ker sem veliko že izgubila moralno, se nisem mogla potrdit. (A72)

Pri drugih. Ker ga nisem vrgla čez prag, ker se je tako obnašal. (A73)

Jaz sem bila zelo zadržana, ker nisem vedela kako naj se obnašam, me je morilo, nisem se mogla lagat, sem bila raje tiho, da bi se nekak uredil. (A74)

Delala sem tako, kot je on rekel. (A75)

Šele potem ko je on odšel sem se malo odprla. (A76)

Fizično me ni nikoli udaril. Psihično je bil pa ubijalski. (A105)

da je mama očeta v grob spravila, najnižje žaljivke.(A107)

Hčera se je umaknila, kolikor hitro se je mogla, (A108)

jaz se nisem mogla umaknit (A109)

Niti enkrat pa me ni napadel fizično, grozil pa je.(A111)

Takrat se je tudi odtujila od njega, ker se ga je bala. (A115)

Ko če nekdo pride pijan, in smrdeč, te s tem ponižuje, ni se niti umil. Prišel je kot sod vina. (A125)

Skrivale smo pa zato ker nas je bilo strah, malo pa nam je bilo pa nerodno. (A138)

Jaz sem se potrjevala povsod, imela sem dobre odnose z vsemi. (A140)

Čisto sem bila psihično na psu. (A141)

Tudi če sem se jaz odzivala, se začela odzivati, ga nisem mogla preglasiti. On je mene tud tako zdrmal, da sem bila glasna, dvignila glas, me je že res ob živce spravil da sem rekla naj že zgine, naj nas pusti pri miru. (A142)

Jaz sem se v bistvu njega bala. (A144)

Če sem nazaj tulila, nisem nič dosegla. Hotela sem ga preglasiti, sem želela to, imela vse argumente. Da sem v redu. Če on mene nima rad naj gre, naj bo vseeno spoštljiv do mene. (A145)

Zakaj mora en vpit name pa tut če me ne mara, naj bo vsaj spoštljiv do mene. (A146)

On je bil in do svoje matere in hčere, že iz prejšnjih vezah je imel otroke in je isto šel. Že prej je imel te propadle zveze. (A147)

Do mame je bil isto nasilen, agresiven, se je drl nanjo kot do mene. Zaradi očeta. (A148)

Da je ona tud taka da je celo življenje sekirala očeta, in da je oče zaradi nje zbolel, ji je vlival slabo vest, da ga je ona komandirala. (A149)

On nam je pa možgane jedel z žlico. (A159)

Za mene ja nasilje, da mi v bistvu grozi. Tudi hčeri je rekel, da jo bo čez okno vrgel, v afektu. (A197)

Jaz sem se bala, da bo on meni kaj naredil. (A217)

Kaj pa če bi mi v afektu kaj naredil? Ne vem. (A218)

Pa pijača, pa tablete, saj je bil skoz na tabletah. Zato sem se ga bala. (A219)

Kljub temu da sem reševala finančno konstrukcijo, kako bomo šli narazen, mi je še kar grozil, (A311)

sem si govorila, da on tega ni vreden in sem se počutila zelo močno, ko sem se potrjevala v službi, ker so me vsi spoštovali in cenili. (A408)

Jaz sem imela zelo lepo otroštvo in družinsko vez. To se ti kasneje pozna. (A409)

Ti se počutiš, da te ima nekdo rad če imaš še starše. (A410)

Če se ti ne vem kaj naredi greš lahko k staršem po oporo. (A411)

Ne nujno v njihov dom, ampak v sebi nosiš tisti dom staršev. To mi je bilo v zelo veliko oporo, ker jaz imam to. (A412)

V bistvu sem imela potrditve in spoštovanje navzven. (A413)

Imela sem tudi dobre odnose s prijatelji. (A414)

Čutila sem, da nisem tako ničvredna, kot mi je on sporočal, me dajal v nič. (A415)

Jaz sem dobila povsod drugje oporo samo tukaj ne. (A416)

In zato sem imela tisti prav, da mora biti nekaj z njim narobe ne z mano. (A417)

Skoz sem to premišljevala, saj sem jaz v redu, mene vsi spoštujejo, zakaj moram jaz to prenašat, kaj mi je to treba, da bi šla jaz zaradi enga v bolnišnico in da bi kar doma ležala pa nič delala. (A418)

On je bil samo en del tega, da sem dobila še večjo moč. (A419)

psihično sem bila tako utrujena, da sem kar spala. (A420)

Imam občutek, da kakor sem informirana, da so to taki stres, ki slej ko prej udari na bolezen, in to me skrbi. To nekje mora ven udart. (A421)

POGOSTOST PSIHIČNEGA NASILJA

Pogosto, 2x do 3x na teden. (A161)

IZKUŠNJE S POLICIJO

In enkrat je tako vpil, da je hčera še mladoletna poklicala policijo. (A116)

Ko je ona rekla, da bo poklicala strica, je on tok znorel da je klicala policijo. (A117)

Je rekla da doma vpije in razgraja, pa so vprašali če je komu kaj storil, in je odgovorila da ne. Pa so rekli da bodo zabeležili, in potem smo šele čez 4 mesece klicali iz CSD zakaj je toliko vpitja doma. (A118)

~~Takrat nas je do konca ponižal. (A134)~~

~~Ko ga ni bilo 3 mesece, sva se malo navadile da ga ni. (A135)~~

Enkrat je prišla policija sem ko se je drl. Nekdo je poklical policijo. (A150)

Anonimno. (A151)

So prišli zato ker je pač bilo razgrajanje. Je rekel policaj da se vsi kregamo, naredil zapisnik zakaj vpijemo. (A152)

~~In da je mama očeta spravla v grob (A153)~~

~~jaz pa sem njemu otroka podtaknila. (A154)~~

Policaj mu je rekel, da naj neha, da je on otroka naredil in naj nosi to odgovornost. Po tistem se je res potem malo umiril. (A155)

Je rekel policist, da mama pa vas lahko toži, zato ker jo sekirate da je ona očeta v grob spravla, ker se to ne govori, ona as lahko toži tudi če ste sin. (A156)

Opozoril je. Je rekel, da ko bo naslednjič prišel, da nam bo dal položnico. (A157)

Da policaji, ko razgrajamo, da razgrajamo vsi, naslednjič je to plačilni nalog, ker gre za kršenje javnega reda in miru. In da ne bodo zastoj več hodili. (A158)

L: Na center pa niso klicali? Ne. (A160)

Na policiji sem bila dvakrat (A295)

~~sem povedala, da mi je pisal razne plakate po hiši, (A296)~~

~~da me bo tožil, zaradi obrekovanj, (A297)~~

ko sva bili s hčero še doma, sva se zaklepali v spalnico. (A298)

Ko sem šla v službo pa mi je na vhodna vrata dajal razna sporočila (A299)

Veliko je tudi vpil po hiši. (A300)

Med tem časom, ko sem hodila na CSD in ko sem imela odvetnika, sem šla tudi na policijo, da sem povedala kakšne razmere imam doma in so mi rekli, da mi ne morejo nič pomagat. Da je to samo verbalni konflikt. (A301)

Pridem na policijo, prideta dva kriminalista dol, sem rekla da jaz tako ne morem več živeti v svoji hiši, da me partner nonstop šikanira, vpije, grozi.. (A302)

Hotela sem da bi oni ukrepal, da bi ga opomnil, da naj mi da duševni mir, da bi ga nekam spravili. (A303)

Pa so rekli, da mi ne morejo nič pomagat-kriminalista. (A304)

Ker bi se morali mi sami zmenit, ker je to eksistečno vprašanje, zaradi katerega se samo doma kregamo. (A305)

Da naj se sprobamo sporazumet in ločit, sporazumno. (A306)

Da to ni predmet policije, da bodo nas ločeval če nismo za skupaj. (A307)

Dokler ni nasilja, materialne škode, ki je ni bilo, je to samo verbalni konflikt. (A308)

Naj se odločimo in gremo narazen brez njihove pomoči, ker oni za take primere niso pristojni. (A309)

Ne. So rekli samo, da naj gremo narazen. (A310)

~~Ona je klicala policijo, da bi on to slišal in da bi nehal, da bi videl da ona resno misli, da bi nehal. In on je takrat res nehal. (A316)~~

~~Oni so to res naprej dali, ampak so nas šele po treh mesecih povabili na razgovor. (A317)~~

~~Drugič pa ko smo klicali policijo, smo bili vsi doma, se je pa on grdo obnašal, (A318)~~

~~znal tako govorit, da je tudi tašči napadel verbalno in mene.. (A319)~~

No drugič je pa prišla policija na dom in naredila zapisnik in nam dali opomin. Naslednjič pa bi dobili položnico za kršenje javnega reda in miru. (A320)

L: Drugič so potem reagiral takoj. Kakšno pomoč ste torej dobili od policije?

S tem ko so oni prišli se je on pomiril. (A321)

Ampak jaz sem imela že tok izkušenj s policijo, da vem da ne bi nič dosegla. (A363)

~~Ker smo že tokrat klical in je bil samo verbalni konflikt in kreganje niso želel več pridt. Da oni to ne morjo rešit. (A364)~~

Niso ga pa enkrat opomnil naj neha. (A365)

mi je tkole pred ksihtom vpil, jaz pa sem klicala 113 pa sem tkole dala telefon (pred njega). (A481)

~~Je rekel gospa kaj pa je? (A481)~~

Sem rekla ja klele prosim, da pridete da tega človeka umirite, ker se tok dere pa vpije, da me bo kap zadela zaradi njega. (A482)

A je kaj razbil? Ne. A vas je udaru? (A483)

Je rekel pol pa kar počakate, pa pokličite takoj ko bo vam karkol naredil. (A484)

Sem rekla v redu, potem grem pa jaz od doma. (A485)

Ker jaz tega ne morem več prenašat. (A486)

Je rekel ne to pa ne. Kar doma počakate. (A487)

Da nej bom doma, pa nej čakam, da me bo udaru pa da bo neki razbil. (A530)

Al bo materialna škoda al pa fizični konflikt. (A531)

~~Je rekel to kar mata vidva je samo verbalno, dajta se že zrihtat pa ločit. Če se kregata mi ne bomo hodili. (A532)~~

ODZIVI NA NASILJE

Vse to kar je on meni delal, sem se jaz 100% bolj angažirala v službi. Da sem se zamotila. Imam umsko delo, in sem pozabila na to, da sem bila 100% v delu, da sem se razbremenila. Drugače bi me odpeljali v Begnje. (A162)

Na vsa. Jaz sem živela, da sem doma kot ničvredna in sem se drugje potrjevala, največ pa pri drugih ljudeh, da sem se k sebi spravila, angažirala 100%. (A163)

V službi in pri prijateljih. (A164)

Ko te nekdo z žaljivkami napada, ker ve da lahko. Da mu ne bom nič naredila, da ne bom nikamor šla, ker sem bila tukaj zapufana. (A165)

On je vedel, da jaz nimam kam it, ker sem se tukaj zavezala z vsem. In je vedel, da z mano dela kakor hoče. (A166)

Ampak jaz sem dobivala adrenalin. On je mene dol tišal, jaz pa sem dobila adrenalin, več sem imela energije, in mene skrbi kaj bo z mojim zdravjem. (A167)

Meni je socialna delavka rekla, da ne pozna takega primera kot sem jaz, da sem vse to skoz dala, pa še vedno hodim v službo. (A168)

Ko sem šla k zdravniku in sem mu povedala, da rabim tablete za pomiritev, pa mi je dal tablete za spat. (A169)

On je men naredil adrenalin dnevno. In dobila energijo, da sem vse sfurala s strankami ni da ni. (A170)

Jaz sem že to trpela, ampak sem vedela da nisem tega vredna, da me spravi, da se sesujem. (A171)

~~Kot človek sem vedela da ni vreden, da bi jst zaradi njega naredila npr samomor, da bi se podrla. (A172)~~

Malo imam gensko, da me ne potre nič (A183)

Potem je bil doma mir. Ko sem jaz šla, je bil on v redu, do hčere in tašče potem ni bil nič agresiven. Počutila sem se kot da sem jaz vir tega nasilja. (A191)

Potem ko pa sem prišla nazaj, pa je rekel da jaz letam okoli, mi dal krivdo, me napadal, da je sam sebe dvigal. (A192)

Najprej me je tako spravil ob živce, da sem šla od doma (A193)

obe s hčero pa sva stanovali takrat drugje ker je bil partner v hiši (A276)

in naju je vsak dan bremenil s telefonskimi klici in smsi. (A277)

Potem sem jaz še toliko popustila, da sem dala hišo dvema agencijama, da se proda, da bi se to rešilo. (A278)

ISKANJE POMOČI-ČAS

Rabila pa sem pomoč socialne, takrat ko so me ovadil. (A173)

Saj sem klicala sem v varno hišo, pa so mi rekli pridite sem. (A220)

A ne morda njemu kaj rečt, zakaj bi jaz hodila stran, če je hiša moja, pa stroške moram plačevati, pa hčero imam doma, pa taščo, pa moram jaz tja iti. (A221)

Tako bi še njiju uničil. (A222)

Saj nisem upala iti v varno hišo. (A223)

So rekli potem pa policijo pokličite, pa pridite sem. (A224)

Nisem dobila pomoči, ki bi jo potrebovala. (A225)

Pomagala sem si s svojimi prijatelji, (A250)

da sem se lahko z njimi pogovorila, ker so me razumeli, ki so poznali razmere. (A251)

To so bili bližnji prijatelji, ki so poznali oba. (A252)

Njim sem se toliko odpela, da sem se razbremenila, da sem lahko dobila od njih energijo. (A253)

V bistvu doma je nisem mogla dobiti, v službi sem se lahko angažirala, edina svetla točka so bili pač krog prijateljev, ki so mi stali ob strani, da sem se na njih obrnila. (A254)

~~Na taščo se nisem mogla opreti, ker je isto trpela. (A255)~~

Od njih sem dobila pospešek, da sem lahko vse prenašala, ker so razumeli in poznali oba. (A256)

Nekdo, ki pa ne bi poznal oba pa ne bi razumel. (A257)

~~Jaz sem vedela, da lahko pokličem v varno hišo in sem tudi poklicala. (A355)~~

~~In so mi rekli naj se obrnem na policijo. (A356)~~

~~Če je pa tako hudo pa naj pridem k njim živet. (A357)~~

Ampak jaz v varno hišo nisem hotela it, zato ker nisem nič kriva in moram skrbet za eksistenco. (A358)

In nisem takrat pristala na to, so me pa povabili. (A359)

Sem rekla, da imam doma hčero in da moram hodit v službo, plačevat kredit in stroške. (A360)

~~Kot prvič se je lagal, da hodi s prijatelji na čaj, a je hodil z drugo žensko. Varal me je z najmanj štirimi, ker so mi drugi povedali. (A174)~~

VPLIV DOŽIVLJANJA NASILJA NA ŽIVLJENJE

ampak me je vedno tišalo, posebej v prsih, da sem komaj slino požirala. (A184)

~~Velikokrat ne spim, še danes, to so posledice (A185)~~

Spim po 4/5 ur. (A186)

S tem da se bojim vezat, s katerim koli moškim, da bi sploh v življenju še lahko zaupala. (A187)

Najbolj si želim miru. (A188)

S tem, da glavo sem imela še kar v redu, ampak tukaj v vratu, prsih, sem bila pa vsa zatečena od živcev. (A196)

Ne, samo ko so me na policiji ovadil sem povedala, in so mi rekli naj zdržim in da so mi v oporo. (A203) (v službi)

To prenaša samo taka budala kot sem jaz. (A212)

Imela sem more, vedno sem razmišljala in se spraševala, kako bi se njega znebila, jaz sem se njega bala. (A216)

Pa ravno takrat je bil teden varne hiše, decembra, zato sem tja poklicala. Po televiziji je bila reklama, da je teden nasilja nad ženskami Decembra 2013. (A226)

In sem vprašala kaj naj naredim. Jaz pa sem mogla v službo hodit, pa za eksistenco skrbet, pa za taščo in za hčero. (A227)

Ali njega pa ne morajo policaji opomnit, da če bo samo mu rekel, da ga odpeljejo? Jaz sem samo to želela. (A228)

Odstranite ga, ker smo vse tri priča da trpimo, vi pa ga niste odstranili. (A229)

To je največje bistvo vsega tega sranja, da institucije ne naredijo nič. (A230)

Dokler ni na koncu pritisnil na svojo mamo, da ga bodo v krsti pripeljali iz tujine zato da ga bo izgubila, takrat jo je dobil na svojo stran. (A231)

Ker tudi ona ni mogla več tega prenašat. Ko je bil on v tujini je nonstop pral možgane ji. Pa da je v zaporu, pa v bolnici, na urgenci, da ga je kap in ne vem kaj vse. In je bila ona čisto prestrašena. (A232)

Ona si je želela v dom, da bi potem mogoče imela mir. (A233)

Odpovedali so vsi, borile smo se same (A234)

na koncu pa je bilo tako, da se je hčera čisto odtujila od njega, ker je videla kaj ji je naredil. (A235)

Da je ni maral, se je prepričala, da se je samo pobahal z njo, ker je bila lepa punca, pridna, ko pa je bil doma je bil pa žleht do nje. (A236)

Zato ker je ona z mano držala. Jaz sem bila njena mama in ni pustila da bi on name vpil. (A237)

On pa ji je zmeraj rekel izgin podtaknjenka, nekaj takega. Nonstop jo je nekaj poniževal, da je nekaj podtaknjena. (A238)

V glavnem mi je pobralo veliko energije. (A239)

V službi sem bila nonstop utrujena, (A240)

čepprav sem tam dobila nekaj en duševni mir, da sem lahko pozabila vsaj delno kar me čaka doma. (A241)

Že takrat ko sem se pelala proti domu, sem pa točno vedela da je spet tko nekaj en tak občutek, da me je začel v prsih tišat, mal mi je kle okol ščitnce zatekl ker sem imela skoz en tak eni čudni občutki, da bo spet naporno. (A242)

Tko da sem se v bistvu, da sem hodila v službo nekaj psihično razbremenila, ker sem se pač 100% angažirala in tam mal pozabila na to nasilje. (A243)

Potem pa se navadiš na to, da pač nimaš privat življenja, in si raj odsoten od doma (A244)

čepprav me je skrbelo za hčero, z njo sva se velikokrat dobivale tudi izven doma. (A245)

Sva se malo sprostile, malo v naravi, na kolesu in tko. (A246)

Vplival je pa samo na mojo glavo (A247)

~~ponoči sem v bistvu spala še kar, ko sem bila utrujena, nespečnost je nastala pol bl po tem, ko smo že vse zadeve rešili. Do danes. Pol premišljuješ zakaj noben drug ni moral rešiti kakšne zadeve namesto mene, zakaj moraš skos vse sam reševati ko si tko v stiski. (A248)~~

~~Za vse sama ja. (A248)~~

~~Katerokoli institucijo sem poklicala, nisem potem več zaupala, ker so me vsi samo poklical na razgovor, ni bilo toliko fizičnega nasilja, ni blo razbijanja, ni blo nič da bi lahko jaz poklicala kamorkol. (A249)~~

~~Čepprav so mi predlagal, da lahko pridem v varno hišo je bilo to brezpredmetno, ker sem hodila v službo, mogla plačevati stroške, mela stroške doma.. (A250)~~

~~Takrat sem nekaj imela toliko adrenalina v sebi, da sem nekaj poskrbela za vse, (A251)~~

~~da smo se nekaj preko odvetnikov pogovorili..(A252)~~

~~Danes čutim posledice na zdravstvenem stanju. (A422)~~

~~Spim zelo slabo, me mora tlačiti zaradi tega, čepprav je vse urejeno. (A423)~~

~~Tudi hčera včasih sanja, in se morava pogovoriti. (A424)~~

~~To je strah, da bo kar prišel. (A425)~~

~~Jaz pa zelo težko navežem stike z moškimi, ker enostavno nimam več energije za katerokoli ali vezo, karkoli, niti ne odprem se nobenemu, razen tistemu, ki me že pozna in vsakemu povem takoj. (A426)~~

~~Ker sem sama sebi trenutno res čisto zadosti. (A427)~~

~~Ker sem končno si kupila mir. Mir je največ vreden. (A428)~~

~~ker to mi je pa ubil najmanjši kanček tistega čustva. Do nobenega ne čutim nič. (A429)~~

~~Ubil mi je tisto čustvo, da bi se lahko odprla. (A430)~~

~~Za nobenega v življenju ne naredim nič več. (A431)~~

Ja zdaj mi je, po eni uri je težko. V prsih me stiske, pa malo se tresem, ne vem, kakor en stres, ko midve govoriva. (A432)

ja, zdaj počnem stvari, ki me pomirjajo (A433)

Gledam televizijo, pasivno delam nekaj. (A434)

Sem zelo apatična.(A435)

Prej sem vsaj hodila v hribe. (A436)

nimam toliko volje, da bi nekaj naredila za sebe. (A437)

Še vedno delam vse samo za to hišo, za druge, zame samo najnujnejše. (A438)

Zelo mi pomagajo drugi, zdaj sem bolj odvisna, veliko pomoči imam, imam pač srečo, da imam pomoč od drugih ljudi in s tem sem kar zadovoljna, se ne morem pritoževati. (A439)

Skozi hrano pa sem se takrat zamotila. Ko sem hotela bit sama sem pa jedla. (A440)

Zelo zelo sem nesrečna kadar sem lačna. (A441)

SLUŽBA

~~Ne ni se poznalo, ker sem bila tam že toliko let, da so poznali razmere pri meni doma in so sodelavci stopili na mojo stran. (A236)~~

~~Tudi če so bili nonstop telefonski klici in so me prosil naj te zadeve uredim doma in ko si vidli, da ne morem, da je tudi nas presenetil z obiskom v službi. (A237)~~

~~Mene je bilo tako sram, da sem to odgovornost prevzela nase, še zagovarjala sem ga. (A238)~~

nisem jim pokazala čisto vse, ker bi lahko tudi mislili, da sem tudi doma tako nesposobna nekoga uredit pa en tak odnos imet, da ga tudi v službi mogoče ne bi mogla s svojimi strankami. (A239)

Zato sem mogla mal skrivati v celofan zaviti, (A240)

sem bolj gledala na te odnose med strankami (A241)

samo delno sem povedala, da imam doma pač take razmere, (A242)

da sem velikokrat ostajala tam po službi.(A243)

~~Da pač moje privatno življenje ni tako, da bi lahko hodila na dopuste, da bi se rekreirala in ne vem kaj. (A244)~~

nasilje je name tako vplival, da sem še več delala (A245)

IZKUŠNJE Z ODVETNICO

oziroma je bila edina, ki je na mojo stran stopila in ki sem ji zaupala, je bila moja odvetnica, ki sem jo pač morala plačati. (A253)

~~L: Torej če se vneva na vplive na službo, se ni toliko poznalo na uspešnost?~~

Odvetnico sem najela istočasno ko sem hodila na socialno, ker sta me tašča in on ovadila za preslepitev pri nakupu hiše. (A322)

Ona je bila super, mi je dala največ energije in pospeška, da sem šla lahko v dogovor z njima. (A323)

Bila sem pri njej in sem ji razložila, pokazala vse dokumente, (A324)

~~najela sem jo privat. (A325)~~

In ona je odgovorila na dopis odvetnice od tašče in njega ker sta me ovadila. (A326)

Ona je napisala tak odgovor, da sta onadva takoj popustila in sta se strinjala z določenim zneskom, da jaz izplačam njej služnost ven. (A327)

Mi sploh nismo kontaktirali, ampak sta odvetnici med sabo kontaktirali, da se je tašča strinjala. (A328)

Dobili smo eno skupno besedo preko odvetnikov. (A329)

On ti da strokovno znanje, da napiše, da znaš nekoga pred dogovor, ki je podprt z vsemi zakoni. (A330)

Jaz nisem vedela kakšni so zakoni, odvetnik pa pozna vse informacije. (A331)

Ona mi je tudi rešila zadevo, da smo vsi pristali na to, da se jaz strinjam s tem, da jo izplačam in tudi izračunala, vse tako da je fer za vse. (A332)

Glede nasilja pa mi je rekla, da naj grem na policijo, ker sem bila ovadena in da naj povem da nisem kriva in da je ona moja zastopnica. (A333)

Smo dva stavka sem morala povedat na policiji. (A334)

~~Prej sem jaz hodila in govorila, da je on nasilen do mene ni bilo nič reagiranja, (A335)~~

sem mogla najet odvetnika, da sem lahko povedala da nisem kriva, ker sem jo pooblastila, da se je lahko pogovarjala zame. (A336)

Povedala sem dva stavka: Nisem kriva, za vse ostale informacije se obrnite na mojo odvetnico. In mogla sem biti čisto tiho. (A338)

Da ne bi vse tako razlagala kot sem njej. (A339)

Jaz sem njej vse povedala, vso zgodbo, nasilje, finančno stisko. (A340)

Moja odvetnica je njeni odvetnici napisala zakonsko podlago, dopis pa sporazumno delitev, da gremo lahko narazen. Da smo se sploh lahko odcepili od te hiše. In potem smo vsi pristali. (A348)

~~Jaz sem imela vse argumente. (A350)~~

Da jo nisem preslepila ko smo kupovali hišo, sem imela pričo agenta, ki nam je prodal hišo. (A351)

Da je bila ona prištevna takrat, onadva sta napisala, da je bila neprištevna. (A352)

Pa sama sta želela, da sem jaz lastnica, če ne bi nam bajto vzel, ker je bil on tok zapufan ane. (A353)

Jaz sem imela vse podprto s pričami, z dokumenti, onadva pa nič, zato sta pristala. (A354)

IZKUŠNJE Z ZDRAVNIKOM

Sem povedala, samo tako, da imam doma psihične obremenitve zaradi neurejenega življenja (A246)

mi je pa samo rekel, da bi mi predpisal tablete za spanje, da bi čez dan bila bolj spočita za vse to. (A247)

On ni nič javil naprej, ker jaz nisem hotela, da bi karkoli ukrepal (A248)

sama zase sem skrbela, da sem nekako se navadila, da je pač tako. (A249)

~~L: Kako si si pa probala sama pomagati glede doživljanja psihične obremenitve, ko te je tiščalo?~~

~~Tako kot na socialni recimo. Mela je samo mene in hčero tam in takrat sem dobila od nje zelo malo. (A258)~~

IZKUŠNJE S CSD

Več sem dobila od tistih prijateljev, ki so naja poznali že par let, kot na CSDju, (A259)

Prvo sem bila klicana na razgovor zaradi tašče, ki je želela v dom. Istočasno ko je bila ovadba na policiji, da sem jo preslepila in da sem bila psihično nasilna do nje. (A260)

Prvi stik je bil, da sem jaz mogla tja pridet kot na razgovor da bi uredil doma zadeve zaradi mojega. Ker sem bila jaz obtožena. (A261)

ko sva bili obe s hčero, so vidl situacijo, da sva bili obe v zelo slabem stanju. (A262)

Je bilo ravno kontra, ker sva bili midve žrtve, pa je bila tašča žrtev. (263)

Ona je bila takrat že v bolnici. Ona je njega pooblastila, in vse je uvajal on. (A264)

Takoj naslednji teden so me predali socialni delavki, za nasilje. (A265)

Jaz sem se usedla, hčera ni mogla govorit, je samo jokala, ker jo je tako prizadelo. Se je čisto podrla, ker je bil to zanjo šok. (A266)

Jaz pa sem ji v dveh urah, približno razložila, na kratko, o partnerju in tašči situacijo. (A267)

Potem ko je ona videla v kakšnem stanju sem jaz, sem hodila tja 1x na teden, ker sem imela dodatne obremenitve v službi, da sem dobila energijo. Ona mi je nudila pomoč. (A268)

Prvič mi je predlagala da naj grem k zdravniku (A269)

~~potem pa sem hodila 1x na teden k njej (A270)~~

En mesec sem prihajala k njej na razgovor po eno uro. (A271)

Ona si je vse zapisovala kar sem ji jaz povedala o naših razmerah doma. (A272)

~~Po enem mesecu mi je rekla, da so na kolegiju odprli kartoteko za nasilje v družini, (A273)~~

~~med tem časom, ko sem jaz hodila sem mogla bit večkrat od doma, ker je bil partner v hiši, tašča je bila v bolnici. (A274)~~

~~En mesec sem hodila tja (A275)~~

Slabe izkušnje so v tem da je ona samo mene klicala na CSD, njega niso poklicali nikoli. Samo mene in hčero. (A279)

Po enem mesecu so potem odprli kartoteko za nasilje v družini. (A285)

~~Je rekla da sem uspešna ženska, da se probam čim bolj angažirat na področjih na katerih se lahko umirim, naj se rekreiram, šport, karkoli. (A286)~~

V bistvu ni dosti razumela, da jaz ne morem tako skrbet pa odplačevat kredit za hišo plus vse stroške in še druge živeti. (A287)

Ker v tistem mesecu je on hotel, da se hiša na silo proda. (A288)

(pogovori so bili usmerjeni) Bolj v mojo psiho (A289)

Pri njej sem bila samo dvakrat. (A290) (druga socialna delavka)

Jaz sem v tistem času najela tudi odvetnico in ona je dala predlog. (A291)

Že prej sem jo že tudi najela, ko sem bila ovadena na policijo. To je istočasno vse potekalo, da sem bila ovadena, hodila na center, šla na policijo in najela odvetnico. (A292)

~~Na socialni je ni brigalo finančni problem. Je rekla sej vi imate službo vi niste socialni problem. (A341)~~

Ona men materialno ni hotela nič pomagat. (A342)

Ker jaz sem sama delala cele dneve, sem vse furala eksistečno. (A343)

Ona je men nudila samo toliko opore, da bom psihično zdržala. (A344)

Da je služba pomembna, da je hčerka pomembna, ona je men na sociali rekla, da on ne sme tok name vplivat, da mam jaz hčero. (A345)

Da ne smem tok gledat na to kaj je on. (A346)

Jaz pa sem hotela od socialne al pa od policije to, da bi ga opomnil, da bi nehal, samo da bi nehal vpit, nič družga. (A347)

Oni niso nič njega obravnaval, niti enkrat ga niso klical ne policija, ne CSD. (A505)

Ko je on izvedel, da jaz hodim na socialno, je on hotel finto izvest, pa je on njo poklical, to isto mojo socialno delavko, da on rabi pomoč, da sem jaz nasilna, ne on. (A506)

In ko je ona men to povedala, sem rekla gospa jaz k vam ne bom več prišla. (A507)

Ker vidim, da bo še vas okol prinesel. (A508)

Jaz sem takrat zgubila zaupanje v njo (A509)

je ona rekla lejte, on če je mene poklical, jaz njega moram vzet. (A510)

Sem rekla, če boste vi njega vzela, da bo on rekel, da sem jaz nasilna, da vi meni ne verjamete, potem se midve nimava več kaj za pogovarjat. (A511)

Potem pa je ona mene čez en teden klicala, pa je rekla da ga ni blo. (A512)

sem bla čist nesrečna. Sem rekla, kam naj grem pa zdaj? (A513)

Zdej bo pa on šel tja..ker on je zverziran lažnivec, on vse prepriča. (A514)

Če je on mene čist v vse prepričal, svojo mamo, ni da ni. (A515)

On ko je on njo klical..takrat sem se šele sekirala. (A516)

No on je samo probal, kaj bom jaz nardila. (A517)

Sem rekla socialni delavki, kaj boste pa vi njemu govorila? A vi boste njemu nudla pomoč, če je on nasilen do mene?(A518)

Je rekla jaz vam bom povedala potem, ko bo on prišel, da bom videla kaj bo on povedal. (A519)

Zato da bi mi vzela tist renome , vse mi je hotel uničit. On je hotel mene pohodit. (A520)

~~On je rekel, da bo mene kar v arest spravil (A521)~~

ona ga ni enkrat poklicala, da bi rekla karkol, ona bi mogla bit tista ki bi ga ovadla..(A522)

~~To so se zmenili tam, ko imajo enkrat na teden te posebne primere., kolegij je to. (A523)~~

Men je niso odprl kartoteke en mesec, potem so jo pa odprl, ker je rekla da to že ni več normalno. (A524)

Jaz sem vse tja nosila, kaj men po bajti piše, jaz sem ji vse tiste pildke tja nesla, ona je to vse skopirala. (A525)

Da on kle mene doma žre, da me bo tožil, da sem ne vem kaj vse. (A526)

Prinesla sem ji pokazat poročni list, ki je tam v drugi državi. Je hotel kle met, da se bo tam poroču, kle pa čimveč dobit pa nasilje zganjal, zato da si bo tam nov življenje ustvaril. (A527)

jaz sem to vse tja nesla, zato je ona men verjela. (A528)

~~Meni so sicer rekli naj samo kličem policijo, samo jaz jo nisem vsak dan. Zato ker takrat, ko sem klicala 113, me niso šmirglal. (A529)~~

Ja. Vse sem ji povedala. Njegovo vedenje, dnevno, vse sem ji povedala (A533)

ona si je vse zapisovala, ona je tko pisala na en listek (A534)

Pa ene skice si je risala, pa sheme. (A535)

Nič me ni spraševala, ker sem ji jaz vsakič kazala mejle, grožnje, vsak teden je bilo kaj. (A536)

Jaz sem v bistvu prišla k njej s polno informacij, ona je samo beležila, beležila, beležila. (A537)

Jaz sem ji že vse povedala, (A538)

ker nisem vedela komu naj prinesem, jaz sem njej zaupala a več. (A539)

Ona je v bistvu imela tok materiala, da je pol šla s tem na kolegij. (A540)

HČI IN CSD

~~Hčera potem ni več hodila, ker se ni mogla toliko odpret, da bi tja hodila (A280)~~

~~je tudi stanovala drugje tisti mesec in se je probala sama čimveč družiti z drugimi. (A281)~~

~~Ona ni bila takrat tako prizadeta, videla je, da doma ne more živeti, zato je šla živeti k starim staršem. (A282)~~

~~Pa tudi študirala je v drugem kraju in je bila veliko odsotna, prenašala je tako, da se je umaknila od hiše. (A283)~~

~~Na meni pa je bilo vse. Vsa eksistenca, vse sem morala opravljati isto tako kot prej, samo da sem tisti mesec živela drugje. (A284)~~

DOSTOP DO INFORMACIJ

~~Ne. Samo povedala mi je da so odprli kartoteko, ki jo bodo dali na policijo in če bo karkoli takega, da lahko pokličem, da je tam kartoteka, da bodo oni prišli. (A293)~~

~~Med tem časom pa se je moja odvetnica dogovorila s partnerjem in taščo, da bom odplačala služnost. In da se bosta odjavila iz tega naslova in da bomo odšli vsak svojo pot. (A294)~~

~~Imam tudi priče. (A312)~~

~~To je bilo že dolgo nazaj, ko smo se doma skregali, je klicala policijo, da on razgraja. (A315)~~

~~L: Kakšne so pa izkušnje z odvetnikom?~~

~~L: Na kakšen način pa?~~

~~Jaz nisem imela moči. (A337)~~

~~L: Torej je bilo za vas najbolj pomembno da ste s pomočjo odvetnikov dobili nek sporazum, da se je ta težava rešila?~~

~~Samo z odvetniki. (A349) (se da dobiti sporazum, da se težava razreši)~~

L: Katere informacije si v bistvu imela, dobila glede podpore in pomoči, ko se je začelo nasilje dogajati? Kaj ti je na voljo, na koga se lahko obrneš?

~~To sem vedela že od prej. (A370) (varna hiša)~~

~~lih takrat je bil teden nasilja nad ženskami in je bil na televiziji prispevek o tem. (A371)~~

KAJ BI POTREBOVALA

Da bodo oni javil na policijo in tud mel to informacijo, jaz sem klicala takrat ko sem bila najbolj na tleh.. (A361)

Pa so mi rekli, da moram sama poklicat. (A362)

Men so samo predlagal, prijatelji sploh, da naj vsak dan kličem policijo, da enkrat bodo pa že kaj rekel, ker je vsak dan vpil. (A366)

sem jaz mislila, da pomagajo tudi s tem, da pridejo kaj na teren. (A372)

~~Da imajo tud kakšne, da pridejo iskat žensko, da se prepričajo kako je on kle vpil. (A373)~~

Jaz sem kar mislila, da oni pridejo na teren pogledat razmere, da vidijo da je to res če ena ženska kliče. (A374)

Če si ti tok obremenjen, ti ne morš it od hiše pa tja pridt k njim (A375)

~~Če bi pa on mene pretepal bi pa jaz s hčero vred šla tja. (A376)~~

~~Za take primere nasilja ko pravijo, da je tud psihično nasilje nad ženskami, pa ne reagirajo nič. (A377)~~

Jaz nisem vedela kam. (A379)

Saj ne obstajajo. Katera?(A380) (društva, ki pomagajo žrtvam nasilja)

Vse kar sem dobila informacij, je da morm plačat 60 eurov na uro, da grem k enmu, da me bo postavil na noge, da bom lahko se njega losala. (A381)

To so terapevti, ki ti dajo toliko moči, da se postaviš na noge. (A382)

~~Jaz sem bila premehka. Sem tak karakter, da sem samo popuščala. (A383)~~

In dobila sem informacijo, da bi si lahko najela terapevta, ki bi me tako daleč spravil, da bi si poiskala al drugo stanovanje oziroma, da bi dobila toliko moči. (A384)

Ampak denarja nisem imela. (A385) To mi je povedala prijateljica, ki se je ločevala. (A386)

~~Za društva pa jaz ne vem. (A387)~~

~~Kaj pa bodo naredili? Oni samo žrtve sprejemajo. (A388)~~

~~Ne opominjajo, ne bodo šli na teren pogledat, kaj nekdo počne. (A389)~~

~~On je šele potem, ko je dobil denar, rekel, da se bo odstranil in da se ne bo približeval hiši. (A390)~~

~~Policija nič ni rekla, da se ne sme približat saj je bil tu prijavljen. (A391)~~

~~Jaz ga ne morm ven vržt. Ne morš enga ti odjavit. (A392)~~

Čeprav jaz bi ga lahko takrat, ko je bil v drugi državi, bi ga mogla odjavt, ko je bil 2 leti v drugi državi (A393)

~~Ampak jaz sem se ga bala (A394)~~

V bistvu jaz bi to lahko rešila z odjavo. (A395)

Samo potem traja 1 mesec, da oni dajo poizvedbo v drugo državo, če se on res tam fizično nahaja in potem bi ga odjavili tukaj. (A396)

Samo potem bi bil on brez stalnega prebivališča in bi se spravil name, tega sem se pa bala. (A397)

Jaz bi za njega želela, da ga spravijo v psihiatrično bolnico. (A464)

Nobenemu ne želim kazni. Želim samo da mi da mir in da se odstrani. (A465)

KAJ JI JE POMAGALO

Odvetnica. (A398)

Ker je bila strokovno podkovana in je znala z argumenti prepričati njuno odvetnico, da je to brezpredmetno, kar sta mene ovadila in da bo šlo naprej na tožilstvo in da ne bosta dobila. (A399)

Ona je mene motivirala. (A400)

Mi je dala potrditev, da sem poštena. (A401)

Mi je dala zadostno količino informacij, da se to da rešiti in da nisem sama. (A402)

Potem na socialni, ko sem hodila tja na razgovore 1x na teden, da sem se razbremenila in da sem lahko iz dneva v dan lahko opravljala službo in ostale stvari, da sem imela nekoga. (A403)

Jaz sem se nanjo lahko oprla. (A404)

Hčere in staršev nisem hotela obremenjevati. (A405)

Potem prijatelji so mi dali tudi moč, ker so mi verjeli in so vedeli, da trpim, so poznali. (A406)

To je bilo meni že dost. Da človek verjame, že dobiš tisto moč, da maš prav, da greš naprej in se ne pustiš, da te nekdo pohodi. (A407)

~~Cigarete so pa itak razvada že od prej. (A442)~~

PREDLOGI ŽENSKAM, KI DOŽIVLJAJO NASILJE

da bi se mogla čimprej sama sebe zaposlit, biti samozavestna, ne biti odvisna vsakodnevno od tega partnerja, ki ji nič ne vrača, da nima opore v njemu, da mu ne zaupa. (A443)

Jaz sem njemu skozi zaupala, sej on se lahko tako obnaša do mene, ampak še zmeri sem zaupala, da mi ne bo naredil nič hudega. (A444)

To je samo predhodno uvertura v nekaj najhujšega (A445)

da nič ne naredi namesto tebe, da se razdajaš na vse konce. To ni v redu. (A446)

Že to je nasilje nad žensko, da na primer vse sama naredi, pa da v tem uživa. (A447)

jaz sem mislila, da bom potem kaj dobila v zameno za to. Da sem se tako razdajala. (A448)

Razdeliti se morajo nekako vloge. (A449)

Vsak dan mora dobiti nek feedback nazaj. Če ne ni vredna nič. (A450)

Če ne se to samo stopnjuje. (A451)

Mora biti samozavestna (A452)

Čimprej do odvetnika in da strokovno svetuje. (A453)

Na socialni stoprocentno ne. (A454)

Zato ker tam moraš hodit pa hodit pa dokazvat. (A455)

Odvetnika morš res plačat, sej lahko tudi počaka. (A456)

Kakšne so moje pravice ali kakšni so moji upi. (A457)

Da dobi informacije imajo odvetniki toliko izkušenj, ker so skos na sodiščih in oni so tok razgledani, ker morajo zaslužiti svoj denar. (A458)

Socialna dobi plačo, policija dobi plačo, kdo jih kontrolira ne vem. Odvetniki so pa zdaj privat, ki morajo se izkazat. (A459)

tudi terapije se zelo poglobijo (A460)

Odvetnik bo takoj napisal, ga bo ovadil policiji, ima to pravico. (A461)

Sej mene tud partner ovadil prek odvetnika. On je šel h odvetniku pa še na policijo. (A462)

Jaz bi ga lahko ga ovadila pa ga nisem hotela. So me klicali. (A470)

~~Dva meseca je plavala od tistega mesta do sem. (A471)~~

~~Nisem ga hotela in ga tudi ne bom (A472)~~

~~želim samo, da se gre nekam zdraviti in da naj mi da mir. (A473)~~

~~In si ga nikol več ne želim videt. (A474)~~

mi je ubil tisto, ima kamen namesto srca, to sem sigurna, ker ni človeški. Želim si, da ga ne vidim nikoli v življenju in da se gre zdraviti nekam. (A475)

če bi imela denar, bi bilo najbolj, da bi si najdla enga terapevta, psihoterapevta. (A476)

Oni baje zelo se spustijo v tvoj karakter in iz tebe naredijo tako močno osebo, da si res tok samozavesten (A477)

To ne gledaš na žrtve, te ne briga kaj, takrat si ti pošteno, a veš, in te ne briga kaj bo z njemu. (A478)

~~Pa sem prekinla, pa sem šla od doma Jaz sem uhajala od doma ja. (A488)~~

KAKO JE DANES

Ona ima zdaj prepoved približevanja. (A466)

~~Sem si morala plačati to pri notarju, da se ne približuje in da se je odjavil. (A467)~~

~~Sporazum mu je poslala. Če dobiš tok in tok denarja, se bosta oba odjavila od hiše. Odjavo, uverjeno pri notarju. Pa vpis v zemljiško knjigo. Vse je odvetnica prištimala, tri stvari naenkrat je prištimala. Odjavo, nepribliževanje pa k notarju smo šli da je vpisan v zemljiško knjigo vse. (A468)~~

~~Za vedno. Ne sme se več približati, ker se je odjavil. (A469)~~

Je probaval ja po telefonu. (A492)

Klical je po telefonu, klical je tko da je enga družga dal na telefon potem tko na prijazen način je mal potipal, je hotel en kontakt. (A493)

Pa sem prekinla. (A494)

So mi rekli na socialni, da če me bo kakorkoli hotel kontaktirat naj tja pridem. Tam imam še kar odprto kartoteko. (A495)

Če bo karkol, iskal kontakt z mano, odprto kartoteko imam tud na policiji (A496)

ker je anonimka prijavla (A497)

~~pa ga nisem ovadla (A498)~~

pa sem rekla kar odprt pustite, lahko se on kar pojavi. (A499)

Takrat bi pa potem socialna dala ovadbo. CSD bo dal na policijo kazensko. (A500)

~~CSD so na kolegiju sklenil, da bodo dal ovadbo. (A501)~~

Ampak lih takrat, ko sem se jaz z odvetnico odločila da bomo to zaključil. (A502)

~~Če bo pa samo en klic, karkoli, da bo nazaj hodil, ker ma tudi prepoved tako da to sem si zagotovila. (A503)~~

ANONIMNA PRIJAVA

ker istočasno ko je tam men rekla, da zdaj je pa odprta kartoteka, da bodo na policiji odprli kartoteko, je pa prišla anonimka z Ljubljane. (A564)

~~Vse je bilo v enem dnevu. (A565)~~

da je dva meseca bla anonimka v Ljubljani, (A566)

je na socialni rekla, glejte, kljub temu, da ste se vi nekako zmenili, bomo mi odprli kartoteko. (A567)

Samo zato, da smo se mi zmenil, da sem se jaz mogla zapufat za celo življenje, zato da mam mir. (A568)

~~Po osmih mesecih mi je poslal, ko so imel že toliko papirjev, da se ovadba zavrže, ko sem bila jaz ovadena. (A569)~~

Ko je anonimka prišla na policijo, sem se jaz že skeširala pri notarju. (A570)

~~Mene je tisti dan ko sem šla od notarja, pokliče kriminalist, je rekel, zdaj je pa prišla anonimka iz Ljubljane. (A571)~~

Dva meseca je bila anonimka v Ljubljani, na generalni policiji. (A572)

~~Je rekel, zdajle sem pa po faksu dobil, da te moram poklicat na razgovor, če ga boš ovadila, ker je nasilje doma. (A573)~~

Sem rekla lepo te prosim, mene lahko samo še kap zadane. (A574)

~~Zdle sem se rešila vsega, popustila jaz, popustila onadva, da sem jim dala tistih 20 jurjev, (A575)~~

so mi sosedje pomagal, da sem tukaj vsaj nekako lahko ostala. (A576)

Itak sem še zdaj zapufana. (A577)

Da se bo spet to nadaljeval? (A578)

Da sem vso kalvarijo skoz dala, potem pa on men reče, ja zdaj pa ti njega ovadi, ker zdaj pa moram jaz njega na razgovor poklicat, ker je nasilen doma, ker je prišla anonimka. (A579)

~~Jaz sem pa hodila tukaj pa hodila do CSD, vsepovsod pa niste nič naredili. (A580)~~

On je prišel pa mene ovadil na štirih straneh. (A581)

L: Zanimivo. Torej misliš, da je anonimna prijava kar dosti pomembna za primere nasilja?

Ja, mislim da je, saj vidiš kaj je bilo. (A582)

On mora nekaj napisat, da je prijavo dobil, ampak to je bilo 2 meseca. (A583)

Če bi to blo prej, sej jaz bi se njega lahko losala tako brez denarja. (A584)

~~Po vsem tem kar je on kle delal, je on mene prijavil, da sem jaz nasilna do tašče. (A585)~~

~~Jaz še dons komaj verjamem, pa je že dve leti od tega, da je to možno. (A586)~~

Jaz tok poštena kakor sem bla, da sem to prenašala, da so me tam zafrkaval, na konce ko pa sem se že skeširala so mi pa rekli, ja zdaj pa ti njega ovadi. (A587)

Ja daj nehi, na koncu bi mi res še vrat prerezal. (A588)

ODPRTO KODIRANJE

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
(A1)	Moja vloga je bila, da sem v glavnem skrbela za vse.	Skrb za vse	Gospodinjstvo, služba	Vloga marije v družini	Dinamika v družini
(A2)	Kar se tiče gospodinjstva, nabava, kuhala, hodila v službo.	Nabava, kuhanje, hodi v službo	Gospodinjstvo služba	Vloga marije v družini	Dinamika v družini
(A3)	Vsako jutro ko sem prišla iz službo sem vse prinesla domov, ker tašča ni imela svojega avta, niti avto, zato je bila doma in je kaj skuhala,	Nakupovan je	Gospodinjstvo	Vloga marije v družini	Dinamika v družini
(A9)	Jaz, ko sem prišla domov, sem v glavnem stregla, prijatelje, goste postregla, bilo je zelo družabno ampak naporno.	Strežba gostom		Vloga marije v družini	Dinamika v družini
(A6)	Hčera je imela štipendijo, jaz sem imela redno zaposlitev plus honorar (a6)	Služba	Finančna vloga	Vloga hčere	Dinamika v družini
(A16)	Hčera doma ni bila zadovoljna z odnosom njega do mame in mene, zato je bila bolj od doma.	Odsotna od doma		Vloga hčere	Dinamika v družini
(A17)	Ker se je šolala v drugem kraju je zgodaj odšla in se vrnila proti večeru, v glavnem ni bilo razumevanja, in ni bilo nič takega zaradi česar bi bila rada doma.	Šolanje drugje	Šolanje	Vloga hčere	Dinamika v družini
(A18)	Največ je bila pri prijateljicah in pri drugi družini od prijateljice in se je tam bolje počutila,	Drugje najde zavetje		Vloga hčere	Dinamika v družini

	ker so bili skupaj non stop.				
(A7)	On kot partner pa je bil brezposeln. Skrbel je za to da, je bil vrt urejen, okoli hiše v glavnem.	Urejanje vrta		Vloga partnerja	Dinamika v družini
(A8)	Ja in skrbel je tudi za druženje s sosedi in prijatelji.	Navezovanj e stikov s sosedi in prijatelji		Vloga partnerja	Dinamika v družini
(A10)	On pa je organiziral vse ostalo, tudi ko smo odšli na dopust je on organiziral kaj pa kako,	Organizira izlete		Vloga partnerja	Dinamika v družini
(A12)	Za druženje, ko je meni že zmanjkalo energije, in bi mi bilo vseeno tudi če bi bili doma, je on spodbudil da smo šli skupaj na dopust nekajkrat kot družina.	Spodbudnik za dopust		Vloga partnerja	Dinamika v družini
(A11)	Tašča je imela penzion, da je poskrbela zase	Skrbi zase		Vloga tašče	Dinamika v družini
(A13)	Tašča se je z mano razumela bolje kot z njim, ker je bil zelo napadalen do nje.	V stiku z mario		Vloga tašče	Dinamika v družini
(A14)	Njegov oče oziroma njen mož je umrl, ker je imel težko bolezen, in on se je do nje obnašal tako, kot da ga je po domače spravila v grob, njo je krivil da je oče umrl. Tako, da je bila ona bolj na mene navezana	Očitanje za očetovo smrt	Navezanost	Odnos med mario in taščo	Dinamika v družini
(A15)	Jaz sem jo vozila naokoli, k zdravniku, sva hodile v trgovine, skrbele za kurilno olje za gospodinjstvo, skupaj sva skrbele da sva si nekako razdelile stroške in za gospodinjstvo.	Delitev stroškov gospodinjstva s taščo	Skupna skrb za gospodinjstvo	Odnos med mario in taščo	Dinamika v družini
(A49)	Tudi s taščo sva se razumeli, hodili skupaj povsod, vse bi lahko uredili.	Skupaj urejata gospodinjske zadeve	Skupna skrb za gospodinjstvo	Odnos med mario in taščo	Dinamika v družini
(A50)	Ko pa je postal tak nasilen, sva s taščo držali skupaj. Kadar je bil do mene agresiven se je ona potegnila zame in obratno. Skupaj sva bili močni, ena za drugo, saj je bil do obeh enako agresiven.	Povezanost ob nasilnem obnašanju	Navezanost	Odnos med mario in taščo	Dinamika v družini
(A143)	Ampak sem mela taščo, da sem se pri njej	Opора tašče	Navezanost	Odnos med mario in taščo	Dinamika v družini

	umirila. Sem šla k njej v sobo, da sem se umirila.				
(A19)	On je sicer prej sedem nismo skupaj živeli, sva bile same, sem bila kot samohranilka.	Samohranilka 7 let	Samostojna	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A29)	Zelo slab. Odkar sva skupaj. Do petega leta starosti hčere je veliko potoval ker je imel svojo firmo, in ga ni bilo nič domov, je bil veliko odsoten in sem jaz sklenila da to ne gre več.	Slab odnos		Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A27)	Rad se je dobro imel, in tudi njo vpeljal v to. Vse je bilo v redu, dokler se ni želel tako obnašati, na nas prenašati svoje finančne težave, in se tako obnašati do mene in tašče.	Finančno bremeni hči in mario in taščo	Neenakopravost	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A30)	Prvo je bilo vse v redu, sva bila pač skupaj, ko se je hčera rodila sva se veliko selila v najem, potem je okoli petega leta začel službeno potovati, in je bil skos bolj odsoten, tudi po en teden, 14 dni, zato sva prekinila.	Službeno odsoten	Samostojna	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A31)	Hčera ga je večno čakala, se ji ni javljal na telefon, in sem se jaz odločila, zelo težko, ker je bilo tako boljše za hčero.	Odsotnost razlog za razhod	Samostojna	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A33)	V tem času mu je umrl oče. Po sedmih letih je z močno željo, da je mene in hčero prepričal, da bomo spet družina in živeli skupaj. Da ne bo več potoval in tako.	Po sedmih letih spet skupaj kot družina	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A34)	Po sedmih letih sva bla skupaj, sva živela v najemu, potem je on prišel z idejo da bi tašča prodala hišo, ker je bila vdova, jaz sem dobila dediščino in sva dali vsaka polovico kupnine za hišo. Jaz sem dala dediščino in kredit, ona pa od prodaje hiše.	On da idejo, da se skupaj vselijo	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A40)	Problemi so se začeli, ko se je začel interesirati, kako naj rečem, za druge	Varanje	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini

	ženske...ni me spoštoval, cenil, ni me imel rad.				
(A42)	Če bi imel dober odnos do mene, da bi me spoštoval, bi tako lahko živel. Ampak je začel hodit z drugimi ženskami.	Nespoštovanja	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A43)	Po dveh letih se je celo odselil k eni ženski. Nakopal mi je sramoto.	Sramota	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A44)	Ko je praznoval rojstni dan, je že vedel, da se bo odselil, vsi so vedeli, samo midve s hčero ne. Moralno me je prizadel.	Moralna prizadetost	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A45)	Potem se je odselil, vedela sem da nimam nič od njega, nisem se potrdila ne kot ženska, ne kot človek, ki je vreden spoštovanja. Do mene ni bil niti odkrit, je bil zahrbtn.	Neodkritost, zahrbtnost	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A56)	On se je počutil kot hlapec. Vedno mi je govoril šefica, da sem jaz glavna, on pa kot hlapec.	Očitaneje, ker je bolj finančno preskrbljen	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A58)	S tem, da jaz sem imela zelo malo od njega, pozornosti.	Pomanjkanje pozornosti	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A59)	Da je to tak karakter, da je še vedno zvest, in pač, da se je spremenil in da hoče biti družinski, karakter pa je bil težek.	Njegov težak karakter	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A61)	Še zmeraj je bil, zelo redko, dober recimo 1x na teden in na te trenutke sem se opirala, zato da bi lahko prenesla vse njegove vpitje in nemogoče želje. Še vedno sem mislila, da tak pač je, in da nas ima še zmeraj toliko rad, da bi lahko živel skupaj.	Opiranje na redke dobre trenutke	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A103)	Imela sva skupno posteljo, skupaj sva spala. Najin odnos je bil čisto brezvezen.	Hladen odnos	Vzponi in padci	Odnos med mario in partnerjem	Dinamika v družini
(A20)	Ona je njega cenila kot očeta, na začetku bolj, potem pa vsako leto manj, ker je bil zelo agresiven do mene in do nje.	Ga ceni na začetku	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A21)	Razumela sta se, ker ji je zrihtal službo, poznal	Ji pomaga pri službi	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini

	je veliko ljudi, se gibal skozi naokrog.				
(A23)	Tako da je bila čez teden v šoli, čez vikende pa je delala in mu je bila hvaležna za to, da ji je zrihtal delo.	Mu je hvaležna	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A24)	Mislím, da je bil on tisti, ki jo je navadil, da je samostojna, jo je osamosvojil, ker je vedel kaj je zanjo dobro..	Jo osamosvoji	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A25)	Kot oče je bil dober, ampak samo do te mere, dokler ni ona želela iti na primer do svojega strica. Mogla je delati samo tisto kar je on želel.	Prepoved stikov z drugimi	Konflikti	Nadzor nad hčero	Dinamika v družini
(A26)	Želel ji je nuditi lukuz, skupaj sta hodila okoli.	Ji nudi najboljše	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A28)	Lahko rečem, da ji je bil dober oče samo v tem smislu, da jo je vpeljal v pridobivanje samostojnosti, v delo od 16. leta dalje.	Jo vpelje v delo	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A544)	Imela je samo eno in sto negativnih.	Več slabih izkušenj kot dobrih		Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A545)	Jo je očrnil tam, kjer je delala prek študenta.	Jo očrni v službi	Poniževanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A546)	Tud tam ji je rekel, da je slaba punca, tud njo je šikaniral, tud njej je zelo moralno škodoval.	Jo ponižuje		Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A547)	Tako kot svoji mami je tudi hčeri, on je bil totalno negativen.			Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A548)	Tja je klical, da je razvajena, da pije, žurira, same najslabše..	Razvajena, pije, žura	Poniževanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A549)	Pol je pa tja klical direktorja, ker sta bla pač prijatelja, da nej jo ven vrže	Direktorju reče naj jo odpusti	Poniževanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A550)	Da je ena navadna razvajena smrkla, da se ne zna obnašat, ni da ni.	Razvajena smrklja	Poniževanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A551)	Same moralne negativne stvari je govoril in da si ne zasluži službe.	Negativne	Poniževanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A552)	Se, rekla, da je pozitivno zanjo naredil, da je ratala delovna	Postane delovna	Dober odnos	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A553)	Potem je bla pa ona čist na tleh.	Prizadeta	Poniževanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A554)	Ker mu tut ona ni denarja dajala, on je hotel tudi od nje denar	Zahteva denar od nje	Izkoriščanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini

(A555)	Sej ona je potem tut jemala puf, da sva plačale njegove lizinge za drage avtomobile.	Hči mora vzeti kredit za njegove dolgove	Izkoriščanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A556)	Tud njo je izkoriščal tko finančno.	Izkoriščanje		Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A557)	Tud ona je men pomagala, da sva vse te luksuzne avtomobile sfinancirale.	Pomaga mami pri financiranju	Izkoriščanje	Odnos med hčerjo in očetom	Dinamika v družini
(A92)	Kritiziral je mojo zunanost,	Kritiziranje zunanosti	Kritiziranje	Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A93)	Posmehoval se mi je.	Posmehovanje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A94)	24 ur na dan me je telefonaril, tudi v službi, nadlegoval.		Nadlegovanje v službi	Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A95)	Hotel je biti na prvem mestu, ker sem imela pomembno službo.	Posesivnost		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A96)	Zahteval kakšne privatne želje, sodelavci pa so to prenašali.	Med službenim časom zahteva privatne želje	Nadlegovanje v službi	Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A175)	Nasilje je bilo varanje	Varanje		Nespoštovanje	Opredelitev nasilja
(A176)	Nasilje je bilo vpitje,	Vpitje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A177)	Poniževanje z žaljivkami	Žaljenje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A178)	Smrad	Žaljenje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A179)	Da me bo tožil, ovadil	Grožnja s tožbo, ovadbo		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A180)	Da sem tudi enega v grob spravla	Obtoževanje za smrt		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega

					in ekonomskega nasilja
(A181)	On je meni dajal občutek da sem slaba.	Občutek manjvrednosti		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A182)	Da sem dobra samo zato, da nosim denar domov, vredna pa nisem nič.	Občutek manjvrednosti		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A189)	Dnevno vpitje, žaljenje.	Vpitje, žaljenje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A194)	Potem pa me je poniževal, se delal norca pred drugimi, da sem spet spala drugje.	Poniževanje v javnosti		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A195)	Na vseh področjih me je čisto uničeval.	Moralno uničevanje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A198)	Ni grozil, da bo koga ubil, ampak ta afekt, ko se je hčera zame potegnila, jo je nadrl, naj zgine, če ne jo bo čez okno vrgel.	Posesivnost		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A199)	On je šel meni pred ksiht, in vpil name da mi je kar bobnelo v glavi. Pa me ni upal udarit.	Vpitje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A199)	On je prišel v službo, do mojega šefa, da moram jaz njemu denar izplačat, ker se je odselil in da naj mu direktor posodi denar, da mu bom jaz vrnila.	Partner obišče njenega šefa s službi in od njega zahteva denar, ki mu ga je marija dolžna	Nadlegovanje v službi	Psihično nasilje in ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A200)	In vse kar sem jaz dobila od dodatnega pokojninskega zavarovanja, pogodbo rentno zavarovanje sem imela in dvignit in vrnit v šestih mesecih. Tako me je ponižal.	Poniževanje, izkoriščanje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A201)	Me je direktor vprašal, če imava res tako, če	Partner obišče	Nadlegovanje v službi	Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega

	bom vrnila, on je mene dal za garanta, on je kar prišel noter, ker je takoj rabil denar.	njenega šefa s službi in od njega zahteva denar, ki mu ga je Marija dolžna			in ekonomskega nasilja
(A202)	Da ne bom imela hiše, da me bo uničil.	Grožnje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A206)	On je hotel mene zdravstveno, psihično uničiti, da mi bodo hišo vzeli in da bo on dobil ne vem 5 jurjev in da bomo šli.	Moralno uničevanje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A207)	Pa tudi bala si se ga.	Strah		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A214)	Da sem mu podtaknila hčerko	Obtoževanje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A106)	Z bolečimi žaljivkami, ki so prizadele najbolj tudi hčero.	Žaljenje obeh s hčero		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A114)	On me je sramotil in v službi in v okolici.	Sramotenje v službi in okolici		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A139)	Jaz sem se tud tega bala. Kaj pa če bi on men kej naredil, al pa se bal al pa mami svoji, kako bi s takmu delal, jaz ne vem	Se ga boji		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A479)	Jaz njemu nisem zaupala, kaj bo on naredil.	Strah		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A489)	Mi je pa grozil, da bodo noter pršli stanovat podnajemniki,	Grožnje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A491)	Ustrahoval me je skos.	Ustrahovanje		Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja

(A32)	On je tudi prekinil, tudi s plačevanjem preživnine. Sedem let v bistvu ni nič plačeval, s hčero sva živeli po svoje.	Neplačevan je preživnine		Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A35)	Takrat se je potem začelo tisto ekonomsko izkoriščanje. Na meni je bil ves kredit.	Obremenje na s kreditom	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A36)	On je imel osebni stečaj, je bil zadolžen. On je takrat tudi menjal avtomobile, je imel vsega dosti.	Na njen račun kupuje avtomobile	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A37)	Jaz sem želela da se zaposli in da prispeva k družinskemu proračunu, ampak ker je imela tašča penzion in jaz skoraj dve službi je on lahko živel kar dosti luksuzno. Imel je vsaki dve leti nov avto, treba je bilo odplačevati lizing.	Odplačevan je lizingov	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A136)	Takrat se je začelo še bolj to ekonomsko nasilje, ker je rekel da je edinec svoje mame, in je želel dediščino od svoje mame.	Izsiljevanje denarja		Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A204)	Na primer rental je avto za 4 mesece za 3600 evrov. Kje si to videl? V moji firmi, kao da bo komercialnist je rental avto za 900 evrov na mesec. In meni bi izvržbo dali, če jaz ne bi plačala. In sem še za to delala.	Brez njene vednosti najema avte	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A208)	On meni ni privoščil, da živim v tej hiši, ker je tudi mama notri živel, ker je imela služnost in je mene dal za lastnika zato, da ne bi njemu vzeli pa mami, ker je bil on še od prej zapufan ker je imel osebni stečaj.	Zadolžen že prej		Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(209)	Je imel toliko pufov, da bi nam še hišo vzeli.	Strah pred izgubo hiše	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A210)	Zdaj pa, hiša je bila name napisana, pufe sem plačevala pa delala, potem pa mi je še nagajal zraven.	Strah pred izgubo hiše	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja

(A215)	Jaz sem ogromno zaslužila, pa si nisem nič privoščila, vse je šlo v stroške in v hišo.	Omejena s finančnimi sredstvi	Finančno breme	Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A369)	S tem ko pa sem jaz hišo prodajala, da bi se ga ja rešila, ker nisem vedela kje bom dobila denar za izplačilo služnosti, sem pa vozila stranke noter kazat hišo, je pa on kle ležal kot en cigan na tleh. Pa je pač zelo slab zgled bil, je slabo vplival na prodajo hiše.	Bremeni pri prodaji hiše		Ekonomsko nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A38)	Vse to, jaz sem trpela zato, ker sem želela, da bi bili družina, tudi če jaz nisem imela veliko od njega.	Želja, da ostanejo družina		Spomin na dobre stare čase	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A39)	Želela sem si samo to, da bi me spoštoval.	Spoštovanje		Idealiziranje zveze	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A41)	Dajal mi je samo občutek, da sem lahko vesela, da smo družina.	Upanje		Zbujanje občutka krivde	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A46)	Takrat se mi ni zdelo nasilje, če ti z nekom živiš, je en brezposeln in te ceni, denar sploh ni pomemben.	Denar ni pomemben		Zanikanje	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A47)	Zmeraj je bil on nad nami.	Spoštovanje do njega		Idealiziranje zveze	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A48)	Verjela sem v to, da je on tako sposoben, da bo uredil tako da bomo nekoč vsi zadovoljni.	Verjame v boljše čase		Verjame v obljubam povzročitelja	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A130)	Velikokrat tudi hčeri nisem povedala, ker nisem hotela da bi trpela. Potem pa še to, da sem hčeri skrivala, kaj imamo doma, ker je bila toliko odsotna, da ne bi imela posledic. Sem želela da ceni svojega očeta.	Skrivanje hčeri, želi da spoštuje očeta	Ohranitev družine	Družbena pričakovanja	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A131)	Še zmeraj sem upala da bo on do nje kdaj v redu, če že do mene ni bil.	V dobro hčeri	Ohranitev družine	Družbena pričakovanja	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A132)	Jaz sem zato trpela njega, in skrivala, ker sem želela da bi imela onadva boljši odnos kot midva. Vse sem naredila.	Za hčero	Ohranitev družine	Družbena pričakovanja	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A133)	Zato sem to prenašala, ker sem bila tako zakreditirana, taščo sem imela rada, hčero sem	Zaradi ljubezni do hčere in tašče	Ohranitev družine	Družbena pričakovanja	Razlogi za ostajanje v odnosu

	ščitila, in sem se trudila pa je bilo še premalo, ker je pač z velikim pompom se on odselil k drugi.				
(A205)	Jaz sem se ga bala, ker vem da bi mi toliko stvari naredil še več sramote, če tega ne bi potrpela.	Strah pred sramoto	Nasilje kot zasebna sfera	Družbena pričakovanja	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A213)	Ampak jaz sem se borila za to hišo, da bi imela eksistenco. Kam naj grem potem na stara leta? V najem? Zato sem tudi to prenašala, ker nisem imela kam it drugam, sem se borila.	Nima izhoda, kam se umakniti		Strah pred starostjo in revščino	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A542)	Tud takrat ko on ni bil v redu, sem jaz skrbela za hčero, se sploh nisem s tem ukvarjala.	Ignorira nasilje zaradi hčere		Zanikanje	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A543)	Sem tud samo zato vztrajala, da bi pač imela hčera, da bi vsaj nekaj eno pozitivno izkušnjo imela z njim, nič drugega.	Upanje, da bo hči imela dobrega očeta	Ohranitev družine	Družbena pričakovanja	Razlogi za ostajanje v odnosu
(A51)	Večkrat sem mogla iti iz hiše, da se je zadeva umirila, bil je zelo glasen, saj ste slišali, hčera se je umaknila	Umik iz hiše		Umik	Reševanje konfliktov
(A52)	Pogovorila sva se čez kakšen dan dva, ko se zadeve umirijo.	Pogovor čez nekaj dni, ko se zadeve umirijo		Pogovor	Reševanje konfliktov
(A53)	Vsak se je po svoje malo relaksiral, jaz sem se samo v službi pomirila, je bila zelo zahtevna in nisem razmišljala o tem.	Pomiritev		Pogovor	Reševanje konfliktov
(A54)	Ko sem ponovno prišla domov je bil zelo miren, ampak samo do naslednjega konflikta.	Do naslednjega konflikta v redu		Pogovor	Reševanje konfliktov
(A57)	On je meni dajal vedet, da sem slaba ker sem jaz glava družine, kot moški. Meni je bilo to vseeno, delala sem marsikaj samo da je bil doma mir.	Počne stvari, ki preprečujejo o konflikte		Ugaja njegovim potrebam	Reševanje konfliktov
(A110)	Velikokrat sem edino odšla k tašči v sobo, ker nisem vedela kam naj grem, in tudi to mi je očital naj se z njo oženim.	Umik v taščini sobi		Umik	Reševanje konfliktov
(A120)	V bistvu kadar je imel dosti denarja, da smo šli lahko ven na kosilo, si	Skupaj si privoščijo gostijo,		Ugaja njegovim potrebam	Reševanje konfliktov

	privoščili, da je bilo dosti materialnih dobrin je bil on v redu, nasrečnejši. Nikoli pa si nismo privoščili kaj znotraj družine. On je vedno želel gostiti druge. Ni hotel da bi mi uživali, ampak je bil narejen predvsem navzven, da mi dobro živimo.	njegovo zadovoljstvo			
(A121)	Konflikti so bili, skregala sva se oba, rekla sem naj malo manj pije, da naj bo normalen, nisem mu znala dopovedati da si ne želim imeti pjanca ob sebi na primer	Mu dopoveduje naj neha piti		Pogovor	Reševanje konfliktov
(A122)	Želela sem da se midva pogovoriva, pa je bil vedno pod vplivom alkohola.	Želi pogovor		Pogovor	Reševanje konfliktov
(A123)	Jaz sem se želela normalno pogovoriti, on pa je začel vpiti, zato sem se umaknila.	Umik		Umik	Reševanje konfliktov
(A124)	Nisem želela imeti z njim niti spolnih odnosov, sem šla raje spat v dnevno sobo, ko je bil pijan, da bi mu pokazala, da mi to ni dobro, da alkohol razdira, da nimam nič od njega.	Odklanja spolne odnose	Z dejanji želi sporočiti da imata težave	Umik	Reševanje konfliktov
(A126)	Zato sem rekla da grem v drugo sobo, sem se umikala, on pa je postal aroganten, zakaj se umikam, ker je večno počel vse po svoje in ni upošteval mojega mnenja.	Umik		Umik	Reševanje konfliktov
(A127)	Jaz nisem nikoli vpila nanj.	Ne vpije nanj		Pogovor	Reševanje konfliktov
(A119)	Vse zaradi pijače.	Alkohol		Alkohol	Pojavljanje nasilnosti partnerja
.(A55)	Veliko konfliktov je bilo zaradi financ. Za njegove potrebe-lizinge, luksuz	Finance		Finance	Pojavljanje nasilnosti partnerja
(A56)	To ga je zelo žrlo, ni pa si ni moral pomagati, ker je bil navajen živeti luksuzno.	Pomanjkanje luksuza		Finance	Pojavljanje nasilnosti partnerja
(A60)	Tudi z drugimi je hodil v konflikte.	Konflikti z drugimi		Slabi odnosi z drugimi	Pojavljanje nasilnosti partnerja

(A63)	Ogromno stvari je vedel, ker je imel tako službo.	Razgledan		Spoštovanje	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A64)	Ko pa so ga bolje spoznali-okolica, sosedje, prijatelji, so se ga začeli izogibati oziroma niso razumeli, zakaj je tudi v družbi tak do mene.	Izogibanje		Umik	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A66)	In to normalnim ljudem, ki so imeli normalno družinsko življenje, ni bilo všeč. In ga niso preveč upoštevali kadar je bil tak, niti mu niso stali ob strani kadar jih je kaj prepričeval.	Ga ne upoštevajo		Umik	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A67)	Bil je zelo prepričljiv človek. Ker je bil zelo razgledan so mu ljudje verjeli vse.	Prepričljivo st	Zmanipulirani	Zaupanje v njegovo zgodbo	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A68)	On kot glava družine, nihče ni vedel kakšen je on doma.	Nevednost za nasilje	Zmanipulirani	Zaupanje v njegovo zgodbo	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A69)	Ko pa je navzven se pokazal, ga nihče več ni upošteval. Takrat se je vtikal tudi v druge družine, jih skoraj spravil v prepire.	Spravlja v prepire druge	Zmanipulirani	Zaupanje v njegovo zgodbo	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A77)	In ko je on že ves renome izgubil, od osebnega stečaja, do konflikti s sosedi, se je odločil da bo odšel v tujino.	Odhod v tujino		Umik	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A78)	Mu tudi niso hoteli pomagati. So videli, da ne morm več tako skrbeti za svoje finance, si je potem želel tudi denar sposojati.	Mu ne pomagajo		Umik	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A313)	Prišel je družinski prijatelj na vrata naj greva s hčero hitro iz hiše ampak on je bil takrat vinjen in je mislil, da je bilo to samo enkratno.	Zatiskanje oči		Umik	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A314)	Imam pa vsaj osem prič, ki so poznali njegove izbruhe in vse. Ampak ker je bila to družinska zadeva, se niso hoteli vtikati, on je bil tudi zelo zverziran tako.	Se ne želijo vtikati v družinske zadeve		Umik	Odzivi okolice na partnerjevo vedenje

(A79)	Nasilje je že to, da moram jaz od jutra do večera izpolnjevati njegova navodila, njegove potrebe.	Izpolnjevanje je potreb cele dneve		Enostranski trud za zvezo	Njena opredelitev nasilja
(A80)	Nikoli nisem jaz prišla s svojimi potrebami, vedno sem poskrbela za njega, kot partnerja.	Večna skrb za partnerja		Finančna obremenjenost	Njena opredelitev nasilja
(A81)	Nikoli mi ni privoščil nič. Večno sem mogla dajat denar za avtomobile, stroške.	V odnosu samo dajati		Finančna obremenjenost	Njena opredelitev nasilja
(A82)	Jaz sem zaslužila dve plači, še namesto njega.	Finančna neenakost		Finančna obremenjenost	Njena opredelitev nasilja
(A83)	On tudi iskal ni službe.	Brez interesa za prispevanje v finance		Finančna obremenjenost	Njena opredelitev nasilja
(A85)	Tu sem se mogla zapufat, da smo kupili blago za veleprodajo. Jaz sem skrbela da je on imel službo, svojo službo sem imela	Finančna zadolžitev		Finančna obremenjenost	Njena opredelitev nasilja
(A86)	Vredna pa nisem bila nič, ker mi nikoli ni privoščil nič	Ni spoštovanja		Poniževanje	Njena opredelitev nasilja
(A87)	On je imel same luksuzne avtomobile, da bo kot komercialist pridobival posel, jaz pa nič.	Neenak finančni status navzven		Finančna obremenjenost	Njena opredelitev nasilja
(A88)	Ni problem denar, ampak odnos da nisem imela potrditve, brez tega da bi govorila o čustvih.	Brez potrditve, da gre za čustven odnos		Poniževanje	Njena opredelitev nasilja
(A89)	Dajala sem vse od sebe, finančno, tudi čustveno, jaz nisem imela interesa iti ven iz družine ali zaživeti svoje življenje.	Vse daje za preživetje družine		Enostranski trud za zvezo	Njena opredelitev nasilja
(A90)	Jaz sem želela da bi bil on do mene kot do normalne ženska, da se počutim kot ženska, tako pa je bilo tako kot, neko površinsko življenje dveh partnerjev, navada	Se ne počuti kot ženska, površinka navada		Enostranski trud za zvezo	Njena opredelitev nasilja
(A91)	Hotela sem pozornost, da sem lahko kot vse druge ženske, da bi bila nekaj vredna.	Se ne počuti vredne		Pomanjkanje spoštovanja	Njena opredelitev nasilja
(A97)	Ni se mu dalo dopovedat, da naj me ne kliče, ne moti, ker imam pomembno službo.	Nadlegovanje v službi		Nadlegovanje	Njena opredelitev nasilja

(A98)	Kot ženska sem se počutila v redu, brez kompleksov.	Vseeno samostojna		Močan karakter	Doživljanje nasilja
(A99)	Nisem imela problemov sama s sabo, ali z egom, ker sem se potrjevala v službi	Se potrjuje v službi	Iskanje virov moči in energije	Močan karakter	Doživljanje nasilja
(A100)	/bila sem urejena	Urejenost	Iskanje virov moči in energije	Močan karakter	Doživljanje nasilja
(A101)	Vsi drugi so mi dajali pospešek in energijo, da sem lahko normalno funkcionirala kot ženska.	Drugi ji dajejo pospešek in energijo za normalno funkcioniranje	Krepitev moči	Prijatelji	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A102)	On je pritiskal na odnos najin, samo zahteval.	Stalne zahteve	Obremenitev	Enostranski trud za zvezo	Njena opredelitev nasilja
(A71)	Mene je bilo vedno sram, da je on tak.	Sram		Spravljanje v zadrego	Njena opredelitev nasilja
(A72)	Še vedno pa sem ga nekako navzven podpirala, da se je čim manj, že zaradi sebe, ker sem veliko že izgubila moralno, se nisem mogla potrdit.	Še vseeno ga podpira	Navzven srečna	Družbena pričakovanja	Njena opredelitev nasilja
A73)	Pri drugih. Ker ga nisem vrgla čez prag, ker se je tako obnašal. (	Slaba vest, kaj si drugi mislijo	Navzven srečna	Družbena pričakovanja	Njena opredelitev nasilja
(A74)	Jaz sem bila zelo zadržana, ker nisem vedela kako naj se obnašam, me je morilo, nisem se mogla lagat, sem bila raje tiho, da bi se nekak uredil.	Zadržana, tiha	Navzven srečna	Družbena pričakovanja	Njena opredelitev nasilja
(A75)	Delala sem tako, kot je on rekel.	Ponižna	Navzven srečna	Družbena pričakovanja	Njena opredelitev nasilja
. (A76)	Šele potem ko je on odšel sem se malo odprla	Sprememba ob odhodu partnerja	Svoboda	Družbena pričakovanja	Njena opredelitev nasilja
(A105)	Fizično me ni nikoli udaril. Psihično je bil pa ubijalski.	Jo psihično uničuje		Psihično nasilje	Njena opredelitev nasilja
.(A107)	Da je mama očeta v grob spravila, najnižje žaljivke	Krivi mamu za smrt očeta		Očitanje	Njena opredelitev nasilja
(A108)	Hčera se je umaknila, kolikor hitro se je mogla,	Umik hčere		Nevzdržnost	Njena opredelitev nasilja
(A109)	Jaz se nisem mogla umaknit	Nemoč			Njena opredelitev nasilja

(A111)	Niti enkrat pa me ni napadel fizično, grozil pa je	Grozil, da jo bo napadel		Grožnje s fizičnim nasiljem	Njena opredelitev nasilja
(A115)	Takrat se je tudi odtujila od njega, ker se ga je bala.	Odtujitev		Strah pred hujšim	Njena opredelitev nasilja
(A125)	Ko če nekdo pride pijan, in smrdeč, te s tem ponižuje, ni se niti umil. Prišel je kot sod vina.	Pijančevanje	Poniževanje	Nespoštovanje do nje	Njena opredelitev nasilja
(A138)	Skrivale smo pa zato ker nas je bilo strah, malo pa nam je bilo pa nerodno.	Skrivanje nasilja pred drugimi	Sramota	Družbena pričakovanja	Njena opredelitev nasilja
(A140)	Jaz sem se potrjevala povsod, imela sem dobre odnose z vsemi.	Dobri odnosi z njo			Odzivi okolice na partnerjevo vedenje
(A141)	Čisto sem bila psihično na psu.	Psihično nemočna		Ranljivost	Njena opredelitev nasilja
(A142)	Tudi če sem se jaz odzivala, se začela odzivati, ga nisem mogla preglasiti. On je mene tud tako zdrmal, da sem bila glasna, dvignila glas, me je že res ob živce spravil da sem rekla naj že zgine, naj nas pusti pri miru.	Spravljanje ob živce	Anksioznost	Ranljivost	Njena opredelitev nasilja
(A144)	Jaz sem se v bistvu njega bala	Se ga boji		Strah pred hujšim	Njena opredelitev nasilja
(A145)	Če sem nazaj tulila, nisem nič dosegla. Hotela sem ga preglasiti, sem želela to, imela vse argumente. Da sem v redu. Če on mene nima rad naj gre, naj bo vseeno spoštljiv do mene.	Želi imeti besedo v odnosu		Nemoč	Njena opredelitev nasilja
(A146)	Zakaj mora en vpiti name pa tut če me ne mara, naj bo vsaj spoštljiv do mene.	Vpiti		Nespoštovanje	Njena opredelitev nasilja
(A147)	On je bil in do svoje matere in hčere, že iz prejšnjih vezah je imel otroke in je isto šel. Že prej je imel te propadle zveze.	Tudi v prejšnjih zvezah nasilen		Družinsko ozadje	Njena opredelitev nasilja
(A148)	Do mame je bil isto nasilen, agresiven, se je drl nanjo kot do mene. Zaradi očeta.	Dretje, agresivnost		Agresivnost	Njena opredelitev nasilja
(A149)	Da je ona tud taka da je celo življenje sekirala očeta, in da je oče zaradi nje zbolel, ji je vlival	Nasilen od mame		Očitanje	Njena opredelitev nasilja

	slabo vest, da ga je ona komandirala				
(A159)	On nam je pa možgane jedel z žlico.	Psihična obremenjenost		Ranljivost	Njena opredelitev nasilja
(A197)	Za mene ja nasilje, da mi v bistvu grozi. Tudi hčeri je rekel, da jo bo čez okno vrgel, v afektu.	Grozil njej in hčeri		Grožnje o fizičnem nasilju	Njena opredelitev nasilja
(A217)	Jaz sem se bala, da bo on meni kaj naredil.	Se ga boji		Strah pred fizičnim nasiljem	Njena opredelitev nasilja
(A218)	Kaj pa če bi mi v afektu kaj naredil? Ne vem.	Nezaupanje v njegova dejanja		Strah pred fizičnim nasiljem	Njena opredelitev nasilja
(A219)	Pa pijača, pa tablete, saj je bil skozi na tabletah. Zato sem se ga bala.	Mešanje alkohola in tablet		Strah pred fizičnim nasiljem	Njena opredelitev nasilja
(A311)	Kljub temu da sem reševala finančno konstrukcijo, kako bomo šli narazen, mi je še kar grozil,	Želi zapustiti partnerja	Nemoč	Grožnje kljub trudu za razhod	Njena opredelitev nasilja
(A408)	Sem si govorila, da on tega ni vreden in sem se počutila zelo močno, ko sem se potrjevala v službi, ker so me vsi spoštovali in cenili.	Se spodbuja, potrjuje na vseh področjih	Krepitev moči	Sodelavci	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A409)	Jaz sem imela zelo lepo otroštvo in družinsko vez. To se ti kasneje pozna.	Občutek, da ni sama		Družinska podpora	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A410)	Ti se počutiš, da te ima nekdo rad če imaš še starše.	Občutek, da ni sama		Družinska podpora	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A411)	Če se ti ne vem kaj naredi greš lahko k staršem po oporo	Občutek, da ni sama		Družinska podpora	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A412)	Ne nujno v njihov dom, ampak v sebi nosiš tisti dom staršev. To mi je bilo v zelo veliko oporo, ker jaz imam to.	Notranji občutek moči		Družinska podpora	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A413)	V bistvu sem imela potrditve in spoštovanje navzven.	Spoštovanje in potrditve okolice		Podpora okolice	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A414)	Imela sem tudi dobre odnose s prijatelji	Dobri odnosi s prijatelji		Prijatelji	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A415)	Čutila sem, da nisem tako ničvredna, kot mi je on sporočal, me dajal v nič.	Čuti, da si zasluži več		Poniževanje	Njena opredelitev nasilja
(A416)	Jaz sem dobila povsod drugje oporo samo tukaj ne.	Dobi oporo povsod samo doma ne			Njena opredelitev nasilja

(A417)	In zato sem imela tisti prav, da mora biti nekaj z njim narobe ne z mano.	Se zaveda, da je nekaj narobe z njim ne z njo		Spoznanje, da doživlja nasilje	Njena opredelitev nasilja
A418)	Skoz sem to premišljevala, saj sem jaz v redu, mene vsi spoštujejo, zakaj moram jaz to prenašat, kaj mi je to treba, da bi šla jaz zaradi enga v bolnišnico in da bi kar doma ležala pa nič delala. (	Se zaveda, da je nekaj narobe z njim ne z njo		Spoznanje, da doživlja nasilje	Njena opredelitev nasilja
(A419)	On je bil samo en del tega, da sem dobila še večjo moč.	Dobiva večjo moč	Močan karakter	Spoznanje, da doživlja nasilje	Njena opredelitev nasilja
(A420)	Psihično sem bila tako utrujena, da sem kar spala.	Psihično utrujena		Pomanjkanje energije	Njena opredelitev nasilja
(A421)	Imam občutek, da kakor sem informirana, da so to taki stres, ki slej ko prej udari na bolezen, in to me skrbi. To nekje mora ven udart.	Stres		Vpliva na zdravje	Njena opredelitev nasilja
(A161)	Pogosto, 2x do 3x na teden.	2-3x na teden		Tedensko doživljanje nasilja	Njena opredelitev nasilja
(A116)	In enkrat je tako vpil, da je hčera še mladoletna poklicala policijo.	Prvič hči kliče policijo	Iskanje pomoči	Prva izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A117)	Ko je ona rekla, da bo poklicala strica, je on tok znorel da je klicala policijo.	Znori, ko hči želi klicati	Nadzorovanje	Prva izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A118)	Je rekla da doma vpije in razgraja, pa so vprašali če je komu kaj storil, in je odgovorila da ne. Pa so rekli da bodo zabeležili, in potem so šele čez 4 mesece klicali iz csd zakaj je toliko vpitja doma.	Zabeležijo, ne ukrepajo	Ne prepoznajo, da gre za nasilje	Prva izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A150)	Enkrat je prišla policija sem ko se je drl. Nekdo je poklical policijo.	Dretje	Anonimna prijava	Druga izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A151)	Anonimno.	Anonimna prijava			Izkušnje s policijo
(A152)	So prišli zato ker je pač bilo razgrajanje. Je rekel policaj da se vsi kregamo, naredil zapisnik zakaj vpijemo.	Pridejo na dom, naredijo zapisnik	Ukrepanje	Druga izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A155)	Policaj mu je rekel, da naj neha, da je on otroka naredil in naj nosi to odgovornost. Po tistem	Policist opozori partnerja naj se umiri	Ukrepanje	Druga izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo

	se je res potem malo umiril.				
(A156)	Je rekel policist, da mama pa vas lahko toži, zato ker jo sekirate da je ona očeta v grob spravla, ker se to ne govori, ona as lahko toži tudi če ste sin.	Policist opozori partnerja naj se umiri	Pojasni posledice	Druga izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A157)	Opozoril je. Je rekel, da ko bo naslednjič prišel, da nam bo dal položnico	Policist opozori, da bodo vsi prevzeli krivdo ob naslednjem obisku	Ravna po zakonu o kršenju javnega reda in miru	Druga izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A158)	Da policaji, ko razgrajamo, da razgrajamo vsi, naslednjič je to plačilni nalog, ker gre za kršenje javnega reda in miru. In da ne bodo zastonj več hodili.	Policist opozori, da bodo vsi prevzeli krivdo ob naslednjem obisku	Ravna po zakonu o kršenju javnega reda in miru	Druga izkušnja s policijo	Izkušnje s policijo
(A160)	L: na center pa niso klicali? Ne.	Ne obvestijo csd			Izkušnje s policijo
(A295)	Na policiji sem bila dvakrat	2-krat obišče policijo		Manj pogoste izkušnje	Izkušnje s policijo
(A298)	Ko sva bili s hčero še doma, sva se zaklepali v spalnico.	Zaklepanje v spalnico		Umik	Varovalni dejavniki
(A299)	Ko sem šla v službo pa mi je na vhodna vrata dajal razna sporočila	Puščanje sporočil na vratih			
(A300)	Veliko je tudi vpil po hiši.	Vpitje			Psihično nasilje
(A301)	Med tem časom, ko sem hodila na csd in ko sem imela odvetnika, sem šla tudi na policijo, da sem povedala kakšne razmere imam doma in so mi rekli, da mi ne morejo nič pomagat. Da je to samo verbalni konflikt	Policija ne more pomagati, opredelijo verbalni konflikt	Odziv policije	Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A302)	Pridem na policijo, prideta dva kriminalista dol, sem rekla da jaz tako ne morem več živeti v svoji hiši, da me partner nonstop šikanira, vpije, grozi	Policistom prijavi nasilje v družini			Izkušnje s policijo
(A303)	Hotela sem da bi oni ukrepal, da bi ga opomnil, da naj mi da duševni mir, da bi ga nekam spravili.	Želi si, da ukrepajo,		Želja po pomoči	Izkušnje s policijo

(A304)	Pa so rekli, da mi ne morejo nič pomagat-kriminalista.	Ne morejo pomagat		Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A305)	Ker bi se morali mi sami zmenit, ker je to eksistečno vprašanje, zarad katerega se samo doma kregamo.	Naj se sami zmenijo v družini, eksistečno vprašanje	Umik	Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A306)	Da naj se sprobamo sporazumet in ločit, sporazumno.	Predlagajo naj se sporazumno ločijo	Poda predloge	Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A307)	Da to ni predmet policije, da bodo nas ločeval če nismo za skupaj.	Pojasniyo, da ločevanje družine ni njihovo delo		Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A308)	Dokler ni nasilja, materialne škode, ki je ni bilo, je to samo verbalni konflikt.	Brez materialne in fizične škode gre za verbalni konflikt	Ne prepoznajo nasilja	Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A309)	Naj se odločimo in gremo narazen brez njihove pomoči, ker oni za take primere niso pristojni.	Niso pristojni za te primere		Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A310)	Ne. So rekli samo, da naj gremo narazen.	Naj se razidejo	Poda predloge	Odziv policije	Izkušnje s policijo
(A320)	No drugič je pa prišla policija na dom in naredila zapisnik in nam dali opomin. Naslednjič pa bi dobili položnico za kršenje javnega reda in miru.	Naredijo zapisnik, opomin		Druga izkušnja	Izkušnje s policijo
(A321)	S tem ko so oni prišli se je on pomiril.	Partner se ob prihodu že umiri		Druga izkušnja	Izkušnje s policijo
(A363)	Ampak jaz sem imela že tok izkušenj s policijo, da vem da ne bi nič dosegla	Zaradi preteklih izkušenj se zaveda, da ji ne bi znali pomagati		Nemoč	Izkušnje s policijo
(A364)	Ker smo že tokrat klical in je bil samo verbalni konflikt in kreganje niso želel več pridt. Da oni to ne morjo rešit.	Policija vsakič pojasni, da ne morajo rešiti njihove stiske			Izkušnje s policijo
(A365)	Niso ga pa enkrat opomnil naj neha.	Ga ne opomnijo naj neha			Izkušnje s policijo
(A481)	Je rekel gospa kaj pa je?				Izkušnje s policijo

(A482)	Sem rekla ja klele prosim, da pridete da tega človeka umirite, ker se tok dere pa vpije, da me bo kap zadela zaradi njega.	Želja, da bi ji policija pomagala, da umirijo moža	Izrazi stisko		Izkušnje s policijo
(A483)	A je kaj razbil? Ne. A vas je udaru?	Policijo zanima če je kaj razbil ali jo udaril		Raziskava, če gre za materialno škodo ali fizično nasilje	Izkušnje s policijo
(A484)	Je rekel pol pa kar počakajte, pa pokličite takoj ko bo vam karkol naredil	Policija predlaga naj pokliče, ko bo prišlo do fizičnega nasilja	Poda predloge		Izkušnje s policijo
(A485)	Sem rekla v redu, potem grem pa jaz od doma.	Sporoči, da bo zapustila dom			Izkušnje s policijo
(A486)	Ker jaz tega ne morem več prenašat.	Sporoči, da ne prenese več			Izkušnje s policijo
(A487)	Je rekel ne to pa ne. Kar doma počakajte.	Naj počaka doma	Poda predloge		Izkušnje s policijo
(A530)	Da nej bom doma, pa nej čakam, da me bo udaru pa da bo neki razbil.	Naj počaka da bo kaj razbil, ali jo udaril	Poda predloge		Izkušnje s policijo
(A531)	Al bo materialna škoda al pa fizični konflikt.	Materialna škoda ali fizični kontakt, ko lahko ukrepajo	Poda predloge		Izkušnje s policijo
(A162)	Vse to kar je on meni delal, sem se jaz 100% bolj angažirala v službi. Da sem se zamotila. Imam umsko delo, in sem pozabila na to, da sem bila 100% v delu, da sem se razbremenila. Drugače bi me odpeljali v begnje.	Večja angažiranost v službi, razbremenitev		Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A163)	Na vsa. Jaz sem živela, da sem doma kot ničvredna in sem se drugje potrjevala, največ pa pri drugih ljudeh, da sem se k sebi spravila, angažirala 100%.	Doma ničvredna, se potrjuje drugje		Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A164)	V službi in pri prijateljih.	Potrjevanje v službi in prijateljih		Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A165)	Ko te nekdo z žaljivkami napada, ker ve da lahko. Da mu ne bom nič naredila, da ne bom	Mu ne bi nič naredila in nikamor šla		Neškodljivost	Odzivi na nasilje

	nikamor šla, ker sem bila tukaj zapufana.				
(A166)	On je vedel, da jaz nimam kam it, ker sem se tukaj zavezala z vsem. In je vedel, da z mano dela kakor hoče.	Ne zapusti hiše		Ostajanje v hiši	Odzivi na nasilje
(A167)	Ampak jaz sem dobivala adrenalin. On je mene dol tišal, jaz pa sem dobila adrenalin, več sem imela energije, in mene skrbi kaj bo z mojim zdravjem.	Dobiva adrenalin, energijo		Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A168)	Meni je socialna delavka rekla, da ne pozna takega primera kot sem jaz, da sem vse to skoz dala, pa še vedno hodim v službo.	Še vedno hodi v službo		Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A169)	Ko sem šla k zdravniku in sem mu povedala, da rabim tablete za pomiritev, pa mi je dal tablete za spat.	Obišče zdravnika		Iskanje pomoči	Odzivi na nasilje
(A170)	On je men naredil adrenalin dnevno. In dobila energijo, da sem vse sfurala s strankami ni da ni	Dobi adrenalin, energijo v službi		Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A171)	Jaz sem že to trpela, ampak sem vedela da nisem tega vredna, da me spravi, da se sesujem.	Se zaveda da ni vredna prenašati nasilja in da se sesuje	Sama sebe spodbuja, da je močna	Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A183)	Malo imam gensko, da me ne podre nič	Nič je psihično ne sesuje	Sama sebe spodbuja, da je močna	Iskanje potrditve in energije	Odzivi na nasilje
(A191)	Potem je bil doma mir. Ko sem jaz šla, je bil on v redu, do hčere in tašče potem ni bil nič agresiven. Počutila sem se kot da sem jaz vir tega nasilja.	Počuti se, da je kriva za nasilje		Občutek krivde	Odzivi na nasilje
(A192)	Potem ko pa sem prišla nazaj, pa je rekel da jaz letam okoli, mi dal krivdo, me napadal, da je sam sebe dvigal.	Počuti se, da je kriva za nasilje		Občutek krivde	Odzivi na nasilje
(A193)	Najprej me je tako spravil ob živce, da sem šla od doma	Ko je nujno, zapusti dom		Odhod	Odzivi na nasilje
(A276)	Obe s hčero pa sva stanovali takrat drugje ker je bil partner v hiši	Skupaj s hčero živita drugje, opartner ostaja v hiši		Odhod	Odzivi na nasilje

(A277)	In naju je vsak dan bremenil s telefonskimi klici in smsi.	Bremenitev s telefonskimi klici, sms	Nadzor	Psihično nasilje	Doživljanje psihičnega in ekonomskega nasilja
(A278)	Potem sem jaz še toliko popustila, da sem dala hišo dvema agencijama, da se proda, da bi se to rešilo.	Želi prodati hišo		Želja po razhodu	Odzivi na nasilje
(A173)	Rabila pa sem pomoč socialne, takrat ko so me ovadil.	Potrebovala pomoč csd zaradi ovadbe		Csd	Iskanje pomoči
(A220)	Saj sem klicala sem v varno hišo, pa so mi rekli pridite sem.	Klicanje v varno hišo		Varna hiša	Iskanje pomoči
(A221)	A ne morda njemu kaj rečt, zakaj bi jaz hodila stran, če je hiša moja, pa stroške moram plačevati, pa hčero imam doma, pa taščo, pa moram jaz tja iti.	Ne želi zapustiti hiše	Strah pred izgubo lastnine, zaskrbljenost za hčero in taščo	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A222)	Tako bi še njiju uničil.	Strah da bo uničil še hčero in taščo	Strah pred izgubo lastnine, zaskrbljenost za hčero in taščo	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A223)	Saj nisem upala iti v varno hišo.	Ne upa v varno hišo	Strah pred izgubo lastnine, zaskrbljenost za hčero in taščo	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A224)	So rekli potem pa policijo pokličite, pa pridite sem.	Naj pokliče policijo in pride v varno hišo	Predlog	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A225)	Nisem dobila pomoči, ki bi jo potrebovala	Ne dobi ustrezne pomoči		Varna hiša	Iskanje pomoči
(A250)	Pomagala sem si s svojimi prijatelji,	Pomoč od prijateljev		Prijatelji	Iskanje pomoči
(A251)	Da sem se lahko z njimi pogovorila, ker so me razumeli, ki so poznali razmere.	Se pogovarja s prijatelji, ki poznajo razmere	Poznavanje razmer	Prijatelji	Iskanje pomoči
(A252)	To so bili bližnji prijatelji, ki so poznali oba.	Prijatelji, ki poznajo mario in partnerja	Poznavanje razmer	Prijatelji	Iskanje pomoči
(A253)	Njim sem se toliko odprla, da sem se razbremenila, da sem lahko dobila od njih energijo.	Se razbremeni in dobi energijo	Krepitev moči	Prijatelji	Iskanje pomoči

(A254)	V bistvu doma je nisem mogla dobit, v službi sem se lahko angažirala, edina svetla točka so bili pač krog prijateljev, ki so mi stali ob strani, da sem se na njih obrnila.	Prijatelji ji stojijo ob strani	Podpora in pomoč	Prijatelji	Iskanje pomoči
(A256)	Od njih sem dobila pospešek, da sem lahko vse prenašala, ker so razumeli in poznali oba.	Od prijateljev dobi pospešek, ker razumejo	Krepitev moči, razumevanje njene stiske	Prijatelji	Iskanje pomoči
(A257)	Nekdo, ki pa ne bi poznal oba pa ne bi razumel.	Nekdo drug ne bi razumel	Nerazumevanje	Drugi	Iskanje pomoči
(A358)	Ampak jaz v varno hišo nisem hotela iti, zato ker nisem nič kriva in moram skrbet za eksistenco.	Ni nič kriva, mora skrbeti za obstanek, ne želi zapustiti doma	Strah pred izgubo hiše	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A359)	In nisem takrat pristala na to, so me pa povabili.	Ne pristane v selitev		Varna hiša	Iskanje pomoči
(A360)	Sem rekla, da imam doma hčero in da moram hoditi v službo, plačevat kredit in stroške	Dolžnost plačevanja kredita, stroškov	Strah pred izgubo hiše	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A184)	Ampak me je vedno tišalo, posebej v prsih, da sem komaj slino požirala.	Tiščanje v prsih	Stres	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A186)	Spim po 4/5 ur.	Manj spanja	Nespečnost	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A187)	S tem da se bojim vezat, s katerim koli moškim, da bi sploh v življenju še lahko zaupala.	Boji se vezati z moškimi	Strah pred ponovnim nasiljem	Odnosi z moškimi	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A188)	Najbolj si želim miru.	Želi si miru			Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A196)	S tem, da glavo sem imela še kar v redu, ampak tukaj v vratu, prsih, sem bila pa vsa zatečena od živcev	Zatečenost v vratu, prsih	Stres	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A203)	Ne, samo ko so me na policiji ovadili sem povedala, in so mi rekli naj zdržim in da so mi v oporo. (v službi)				Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A212)	To prenaša samo taka budala kot sem jaz.	Nasilje je prenašala samo ona	Občutek krivde, podrejenost		Vpliv doživljanja nasilja na življenje

(A216)	Imela sem more, vedno sem razmišljala in se spraševala, kako bi se njega znebila, jaz sem se njega bala	Nočne more, strah	Nespečnost	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A226)	Pa ravno takrat je bil teden varne hiše, decembra, zato sem tja poklicala. Po televiziji je bila reklama, da je teden nasilja nad ženskami decembra 2013.	Po televiziji vidi reklamo za varno hišo	Iskanje informacij	Varna hiša	Iskanje pomoči
(A228)	Ali njega pa ne morajo policaji opomnit, da če bo samo mu rekel, da ga odpeljejo? Jaz sem samo to želela	Naj policaji opomnijo partnerja		Ukrep zoper partnerja	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A229)	Odstranite ga, ker smo vse tri priča da trpimo, vi pa ga niste odstranili.	Naj partnerja odstranijo		Ukrep zoper partnerja	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A230)	To je največje bistvo vsega tega sranja, da institucije ne naredijo nič.	Institucije ne naredijo nič		Ukrep zoper partnerja	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A231)	Dokler ni na koncu pritisnil na svojo mamo, da ga bodo v krsti pripeljali iz tujine zato da ga bo izgubila, takrat jo je dobil na svojo stran.	Tašča bo izgubila sina, pripoveduje ji, da bo umrl	Strah pred izgubo sina	Vpliv doživljanja nasilja na taščo	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A232)	Ker tudi ona ni mogla več tega prenašat. Ko je bil on v tujini je nonstop pral možgane ji. Pa da je v zaporu, pa v bolnici, na urgenci, da ga je kap in ne vem kaj vse. In je bila ona čisto prestrašena.	Ne more več prenašat nasilja, pranje možganov, prestrašeno st	Psihično utrujena in obremenjena	Vpliv doživljanja nasilja na taščo	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A233)	Ona si je želela v dom, da bi potem mogoče imela mir.	Želja, da se vseli v dom, mir	Odhod	Vpliv doživljanja nasilja na taščo	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A239)	V glavnem mi je pobralo veliko energije	Izgubljanje energije	Izmučenost	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A240)	V službi sem bila nonstop utrujena,	Utrujena v službi	Utrujenost	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A241)	Čprav sem tam dobila nekaj en duševni mir, da sem lahko pozabila vsaj delno kar me čaka doma.	V službi dobi mir	Pozabi na razmere	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A242)	Že takrat ko sem se pelala proti domu, sem pa točno vedela da je spet tko nekaj en tak občutek, da me je začel v	Ko se pelje proti domu, jo začne stiskati v prsih	Stres, ko se pelje domov	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje

	prsih tišat, mal mi je kle okol ščitnice zatekl ker sem imela skoz en tak eni čudni občutki, da bo spet naporno.				
(A243)	Tko da sem se v bistvu, da sem hodila v službo nekak psihično razbremenila, ker sem se pač 100% angažirala in tam mal pozabila na to nasilje.	Psihična razbremenitev, pozabi na razmere doma		Služba	Odzivi na nasilje
(A244)	Potem pa se navadiš na to, da pač nimaš privat življenja, in si raj odsoten od doma	Rajši je odsotna od doma	Večja zaposlitev, da pozabi	Služba	Odzivi na nasilje
(A246)	Sva se malo sprostile, malo v naravi, na kolesu in tko.	S hčero se sprostita zunaj doma		Umik od doma	Odzivi na nasilje
(A247)	Vplival je pa samo na mojo glavo	Vpliva na psiho		Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A422)	Danes čutim posledice na zdravstvenem stanju.	Čuti posledice na zdravstvenem stanju		Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A424)	Tudi hčera včasih sanja, in se morava pogovorit.	Hčera sanja, pogovor z mamo	Nočne more hčere	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A425)	To je strah, da bo kar prišel.	Strah, da se bo partner pojavil	Strah	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A427)	Ker sem sama sebi trenutno res čisto zadosti.	Sama sebi zadostna	Se zapre vase	Odnosi	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A428)	Ker sem končno si kupila mir. Mir je največ vreden.	Si končno kupi mir		Odnosi	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A430)	Ubil mi je tisto čustvo, da bi se lahko odprla.	Ne želi se vezati	Zaprta vase	Odnosi	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A431)	Za nobenega v življenju ne naredim nič več.	Ne želi več ugajati drugim	Jeza	Odnosi	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A432)	Ja zdaj mi je, po eni uri je težko. V prsih me stiske, pa malo se tresem, ne vem, kakor en stres, ko midve govoriva.	Ko se spominja na dogodke jo stiska v prsih	Stres	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A433)	Ja, zdaj počnem stvari, ki me pomirjajo	Se ukvarja s stvarmi,	Težko se sprosti	Počutje	Vpliv doživljanja

		ki jo pomirjajo			nasilja na življenje
(A434)	Gledam televizijo, pasivno delam nekaj.	Pasivna	Manj energična	Počutje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
.(A435)	Sem zelo apatična	Apatična		Počutje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A436)	Prej sem vsaj hodila v hribe.	Prej hodi v hribe	Opusti svoje hobije	Interesi	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A437)	Nimam toliko volje, da bi nekaj naredila za sebe.	Nima več volje			Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A438)	Še vedno delam vse samo za to hišo, za druge, zame samo najnujnejše.	Vse ostale postavlja pred sebe		Finančno omejena	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A439)	Zelo mi pomagajo drugi, zdaj sem bolj odvisna, veliko pomoči imam, imam pač srečo, da imam pomoč od drugih ljudi in s tem sem kar zadovoljna, se ne morem pritoževati.	Pomoč drugih, zadovoljna	Potreba po podpori bližnjih	Psihično zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A440)	Skozi hrano pa sem se takrat zamotila. Ko sem hotela bit sama sem pa jedla.	Se zamoti s hrano ko je sama	Milejša oblika prenašanja	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A441)	Zelo zelo sem nesrečna kadar sem lačna.	Nesrečna ko je lačna	Milejša oblika prenašanja	Zdravje	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A236)	Ne ni se poznalo, ker sem bila tam že toliko let, da so poznali razmere pri meni doma in so sodelavci stopili na mojo stran.	Sodelavci stopijo na njeno stran		Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A237)	Tudi če so bili nonstop telefonski klici in so me prosil naj te zadeve uredim doma in ko si vidli, da ne morem, da je tudi nas presenetil z obiskom v službi.	Telefonski klici, nenapoveda ni obiski v službi	Nadlegovanje	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A238)	Mene je bilo tako sram, da sem to odgovornost prevzela nase, še zagovarjala sem ga.	Sram, prevzame odgovornost nase	Sramotenje pred sodelavci	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A239)	Nisem jim pokazala čisto vse, ker bi lahko tudi mislili, da sem tudi doma tako nesposobna nekoga urediti pa en tak odnos	Sodelavcem se ne zaupa povsem, kaj	Strah, da bi sodelavci povezali njeno privatno	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje

	imet, da ga tudi v službi mogoče ne bi mogla s svojimi strankami.	doživlja, strah pred vplivom na službo	življenje s službenim		
(A240)	Zato sem mogla mal skrivat v celofan zaviti,	Olepšuje svojo situacijo	Pretvarjanje, da je vse v redu	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A241)	Sem bolj gledala na te odnose med strankami	Poudarek na odnosu med strankami	Pretvarjanje, da je vse v redu	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A242)	Samo delno sem povedala, da imam doma pač take razmere,	Delno pove o domačih razmerah	Pretvarjanje, da je vse v redu	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A243)	Da sem velikokrat ostajala tam po službi	Ostaja v službi izven delovnega časa		Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A244)	Da pač moje privatno življenje ni tako, da bi lahko hodila na dopuste, da bi se rekreirala in ne vem kaj.			Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A245)	Nasilje je name tako vplival, da sem še več delala	Še več dela	Bolj produktivna	Služba	Vpliv doživljanja nasilja na življenje
(A253)	Oziroma je bila edina, ki je na mojo stran stopila in ki sem ji zaupala, je bila moja odvetnica, ki sem jo pač morala plačat.	Ji zaupa, ker je stopila na njeno stran	Zaupanje		Izkušnje z odvetnico
(A322)	Odvetnico sem najela istočasno ko sem hodila na socialno, ker sta me tašča in on ovadila za preslepitev pri nakupu hiše	Odvetnico najame, ker je bila ovadena	Odvetnico je bila primorana najeti		Izkušnje z odvetnico
(A323)	Ona je bila super, mi je dala največ energije in pospeška, da sem šla lahko v dogovor z njima.	Ji daje pospešek, energijo	Vlivanje upanja		Izkušnje z odvetnico
(A324)	Bila sem pri njej in sem ji razložila, pokazala vse dokumente,	Ji pokaže dokumente			Izkušnje z odvetnico
(A325)	Najela sem jo privat.				Izkušnje z odvetnico
(A326)	In ona je odgovorila na dopis odvetnice od tašče in njega ker sta me ovadila.	Odgovori na dopis odvetnice glede ovadbe			Izkušnje z odvetnico
(A327)	Ona je napisala tak odgovor, da sta onadva takoj popustila in sta se strinjala z določenim zneskom, da jaz	Tašča in partner skleneta dogovor	Pisna komunikacija preko dopisov z odvetnico	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico

	izplačam njej služnost ven.	preko odvetnice	partnerja in taščo		
(A328)	Mi sploh nismo kontaktirali, ampak sta odvetnici med sabo kontaktirali, da se je tašča strinjala	Kominucirata	Pisna komunikacija preko dopisov z odvetnico partnerja in taščo	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A329)	Dobili smo eno skupno besedo preko odvetnikov.	Skupna beseda prek odvetnikov	Pisna komunikacija preko dopisov z odvetnico partnerja in taščo	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A330)	On ti da strokovno znanje, da napiše, da znaš nekoga pred dogovor, ki je podprt z vsemi zakoni.	Zna dosežti dogovor, ki je podprt z zakoni	Poznavanje zakonske podlage, doseganje dogovorov	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A331)	Jaz nisem vedela kakšni so zakoni, odvetnik pa pozna vse informacije	Ne pozna zakonov, odvetnica ima vse informacije	Informiranost	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A332)	Ona mi je tudi rešila zadevo, da smo vsi pristali na to, da se jaz strinjam s tem, da jo izplačam in tudi izračunala, vse tako da je fer za vse.	Izračun izplačila, ki bo pravičen za vse	Informiranost	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A333)	Glede nasilja pa mi je rekla, da naj grem na policijo, ker sem bila ovadena in da naj povem da nisem kriva in da je ona moja zastopnica.	Odvetnica jo pošlje na policijo zaradi nasilja	Informiranost	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A334)	Smo dva stavka sem morala povedat na policiji.	Pove dva stavka na policiji, ki ju predlaga odvetnica kot zastopnica	Informiranost kako naj pove policiji o nasilju	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A336)	Sem mogla najet odvetnika, da sem lahko povedala da nisem kriva, ker sem jo pooblastila, da se je lahko pogovarjala zame	Odvetnico pooblasti, da jo zastopa	Primoranost, da dokaže, da ni kriva	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A338)	Povedala sem dva stavka: nisem kriva, za vse ostale informacije se obrnite na mojo odvetnico. In mogla sem biti čisto tiho.	Na policiji pove, da ni kriva in pooblasti odvetnico	Informiranost kako naj pove policiji o nasilju	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A339)	Da ne bi vse tako razlagala kot sem njej.	Ne sme povedati celotne zgodbe	Informiranost kako naj pove policiji o nasilju	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico

(A340)	Jaz sem njej vse povedala, vso zgodbo, nasilje, finančno stisko.	Marija odvetnici zaupa kako je doživljala nasilje in stisko	Zaupanje		Izkušnje z odvetnico
(A348)	Moja odvetnica je njeni odvetnici napisala zakonsko podlago, dopis pa sporazumno delitev, da gremo lahko narazen. Da smo se sploh lahko odcepili od te hiše. In potem smo vsi pristali.	Odvetnica z zakonskim dopisom doseže, da se lahko razidejo	Z njeno pomočjo, se sporazumno razidejo	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A351)	Da jo nisem preslepila ko smo kupovali hišo, sem imela pričo agenta, ki nam je prodal hišo	Dokazi, da ni preslepila tašče pri nakupu hiše, priča	Informiranost o dokazovanju nedolžnosti	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A352)	Da je bila ona prištevna takrat, onadva sta napisala, da je bila neprištevna.	Dokazi o prištevnosti tašče	Informiranost o dokazovanju nedolžnosti	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A353)	Pa sama sta želela, da sem jaz lastnica, če ne bi nam bajto vzel, ker je bil on tok zapufan ane.	Pojasnitev zakaj je lastnica hiše, skupni dogovor			Izkušnje z odvetnico
(A354)	Jaz sem imela vse podprto s pričami, z dokumenti, onadva pa nič, zato sta pristala.	Dokazovan je s pričami, dokumenti	Informiranost o dokazovanju nedolžnosti	Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom	Izkušnje z odvetnico
(A246)	Sem povedala, samo tako, da imam doma psihične obremenitve zaradi neurejenega življenja	Pove, da ima psihične obremenitve, ne omeni, da gre za nasilje			Izkušnje z zdravnikom
(A247)	Mi je pa samo rekel, da bi mi predpisal tablete za spanje, da bi čez dan bila bolj spočita za vse to.	Predpiše tablete za spanje			Izkušnje z zdravnikom
(A248)	On ni nič javil naprej, ker jaz nisem hotela, da bi karkoli ukrepal	Ne javi naprej			Izkušnje z zdravnikom
(A249)	Sama zase sem skrbela, da sem nekako se navadila, da je pač tako.	Pove, da je navajena na tak način življenja			Izkušnje z zdravnikom
(A259)	Več sem dobila od tistih prijateljev, ki so naja poznali že par let, kot na csdju,	Bolj zadovoljna s pomočjo prijateljev kot csd			Izkušnje s csd
(A260)	Prvo sem bila klicana na razgovor zaradi tašče, ki	Prvič klicana na			Izkušnje s csd

	je želela v dom. Istočasno ko je bila ovadba na policiji, da sem jo preslepila in da sem bila psihično nasilna do nje.	razgovor, ko tašča v želi v dom			
(A261)	Prvi stik je bil, da sem jaz mogla tja pridet kot na razgovor da bi uredil doma zadeve zaradi mojega. Ker sem bila jaz obtožena.	Razgovor o urejanju zadev glede obtožbe			Izkušnje s csd
A262)	Ko sva bili obe s hčero, so vidli situacijo, da sva bili obe v zelo slabem stanju.	Na razgovor prideta skupaj s hčero		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A263)	Je bilo ravno kontra, ker sva bili midve žrtve, pa je bila tašča žrtev.	Na razgovor prideta kot obtoženi, ne kot žrtvi		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(264)	Ona je bila takrat že v bolnici. Ona je njega pooblastila, in vse je uvajal on	Tašče v času sploh ni bilo doma		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A265)	Takoj naslednji teden so me predali socialni delavki, za nasilje	Predajo primer socialni delavki na področju nasilja		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A266)	Jaz sem se usedla, hčera ni mogla govorit, je samo jokala, ker jo je tako prizadelo. Se je čisto podrla, ker je bil to zanjo šok.	Hči joka, v šoku		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A267)	Jaz pa sem ji v dveh urah, približno razložila, na kratko, o partnerju in tašči situacijo	Marija na kratko razloži situacijo o razmerah v družini		Uvodni pogovor	Izkušnje s csd
(A268)	Potem ko je ona videla v kakšnem stanju sem jaz, sem hodila tja 1x na teden, ker sem imela dodatne obremenitve v službi, da sem dobila energijo. Ona mi je nudila pomoč	Ji nudi pomoč zaradi obremenitve v	Tedensko srečavanje	Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A269)	Prvič mi je predlagala da naj grem k zdravniku	Predlaga obisk zdravnika		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A270)	En mesec sem prihajala k njej na razgovor po eno uro.	Obiskuje jo en mesec		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd

(A271)	Ona si je vse zapisovala kar sem ji jaz povedala o naših razmerah doma	Socialna delavka si zapisuje pogovor		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A272)	Po enem mesecu mi je rekla, da so na kolegiju odprl kartoteko za nasilje v družini,	Prepozna nasilje v družini, odprtje kartoteke		Informiranje	Izkušnje s csd
(A279)	Je rekla da sem uspešna ženska, da se probam čim bolj angažirat na področjih na katerih se lahko umirim, naj se rekreiram, šport, karkoli.	Iskanje moči, področij, ki jo bodo sprostile, umirile		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A285)	V bistvu ni dosti razumela, da jaz ne morem tako skrbet pa odplačevat kredit za hišo plus vse stroške in še drugje živet	Mariji ne ustrezajo nasveti socialne delavke, ker je obremenjen a s finančnimi obveznostmi		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A287)	(pogovori so bili usmerjeni) bolj v mojo psiho	Pogovori usmerjeni v njeno počutje		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A288)	Pri njej sem bila samo dvakrat. (druga socialna delavka)	Pri drugi socialni delavki 2x			Izkušnje s csd
(A289)	Jaz sem v tistem času najela tudi odvetnico in ona je dala predlog.	V istem času ima najeto že odvetnico			Izkušnje s csd
(A290)	Že prej sem jo že tudi najela, ko sem bila ovađena na policijo. To je istočasno vse potekalo, da sem bila ovađena, hodila na center, šla na policijo in najela odvetnico.	V istem času ima najeto že odvetnico			Izkušnje s csd
(A291)	Na socialni je ni brigalo finančni problem. Je rekla sej vi imate službo vi niste socialni problem	Ne vidijo težave v finančnem smislu, ker ima marija službo	Ekonomsko nasilje	Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A292)	Ona men materialno ni hotela nič pomagat	Ni usmerjeno v reševanje finančnih problemov	Ekonomsko nasilje	Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A342)	Ona je men nudila samo toliko opore, da bom psihično zdržala.	Socialna delavka ji nudi oporo, da lahko	Opora	Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd

		psihično zdrži			
(A343)	Da je služba pomembna, da je hčerka pomembna, ona je men na socialni rekla, da on ne sme tok name vplivat, da mam jaz hčero.	Vir moči je hči	Opора	Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A344)	Da ne smem tok gledat na to kaj je on.	Naj se ne ozira na partnerja	Opора	Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A345)	Jaz pa sem hotela od socialne al pa od policije to, da bi ga opomnil, da bi nehal, samo da bi nehal vpit, nič družga	Želi, da ga institucije opomnijo naj preneha z nasilnim vedenjem		Poudarek na partnerju, ki povzroča nasilje, ne na njej	Kaj bi potrebovala
(A346)	Oni niso nič njega obravnaval, niti enkrat ga niso klical ne policija, ne csd.	Csd in policija ni obravnaval a partnerja		Csd in partner	Izkušnje s csd
(A347)	Ko je on izvedel, da jaz hodim na socialno, je on hotel finto izvest, pa je on njo poklical, to isto mojo socialno delavko, da on rabi pomoč, da sem jaz nasilna, ne on.	Partner se želi oglasiti na csd kot žrtev nasilja		Csd in partner	Izkušnje s csd
(A505)	In ko je ona men to povedala, sem rekla gospa jaz k vam ne bom več prišla.	Socialna delavka jo obvesti, da je klical partner	Strah pred partnerjevim manipuliranjem	Nezaupanje v strokovnost socialne delavke	Izkušnje s csd
(A506)	Ker vidim, da bo še vas okol prinesel.	Misli, da bo socialna delavka verjela partnerju	Strah pred partnerjevim manipuliranjem	Nezaupanje v strokovnost socialne delavke	Izkušnje s csd
(A507)	Jaz sem takrat zgubila zaupanje v njo	Izgubi zaupanje v socialno delavko	Strah pred partnerjevim manipuliranjem	Nezaupanje v strokovnost socialne delavke	Izkušnje s csd
(A508)	Je ona rekla lejte, on če je mene poklical, jaz njega moram vzeti	Sd pojasni, da mora sprejeti partnerja, če bo prišel	Strah pred partnerjevim manipuliranjem	Nezaupanje v strokovnost socialne delavke	Izkušnje s csd
(A509)	Sem rekla, če boste vi njega vzela, da bo on rekel, da sem jaz nasilna, da vi meni ne verjamete, potem se midve nimava več kaj za pogovarjat.	Si ne želi, da sd sodeluje z obema	Strah pred partnerjevim manipuliranjem	Nezaupanje v strokovnost socialne delavke	Izkušnje s csd
(A510)	Potem pa je ona mene čez en teden klicala, pa je rekla da ga ni blo.	Sd sporoči, da partnerja ni bilo		Csd in partner	Izkušnje s csd
(A511)	Sem bla čist nesrečna. Sem rekla, kam naj grem pa zdaj?	Se sprašuje, kam naj gre iskat pomoč, če	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd

		ji sd ne bo verjela			
(A512)	Zdej bo pa on šel tja..ker on je zverziran lažnivec, on vse prepriča.	Verjame, da partner vse prepriča, da verjamejo njegovi zgodbi	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A513)	Če je on mene čist v vse prepričal, svojo mamo, ni da ni.	Iz lastnih izkušenj ve kako dober lažnivec je	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A514)	On ko je on njo klical..takrat sem se šele sekirala.	Stresno, ko je partner klical sd	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A515)	No on je samo probal, kaj bom jaz nardila.	Partner jo je s tem dejanjem preizkušal	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A516)	Sem rekla socialni delavki, kaj boste pa vi njemu govorila? A vi boste njemu nudla pomoč, če je on nasilen do mene	Se sprašuje kako bo sd pomagala njemu	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A519)	Je rekla jaz vam bom povedala potem, ko bo on prišel, da bom videla kaj bo on povedal.	Želi izvedeti vse postopke, kako sd sodeluje z uporabniki	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A520)	Zato da bi mi vzel tist renome , vse mi je hotel uničiti. On je hotel mene pohodit.	Partner jo želi uničiti in ji vzeti dober glas	Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo	Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A522)	Ona ga ni enkrat poklicala, da bi rekla karkol, ona bi mogla bit tista ki bi ga ovadla	Želi si, da bi ga sd ovadila		Iskanje zaveznika in zaupnika	Izkušnje s csd
(A524)	Men je niso odprl kartoteke en mesec, potem so jo pa odprl, ker je rekla da to že ni več normalno.	Odprejo kartoteko po enem mesecu, ko so razmere v družini še vedno nevzdržne		Ukrepanje	Izkušnje s csd
(A525)	Jaz sem vse tja nosila, kaj men po bajti piše, jaz sem ji vse tiste pildke tja nesla, ona je to vse skopirala.	Na csd je nosila dokaze, kaj partner počne	Shranjevanje materiala	Ukrepanje	Izkušnje s csd
(A526)	Da on kle mene doma žre, da me bo tožil, da sem ne vem kaj vse.	Grožnje s tožbo, žaljivke	Shranjevanje materiala	Ukrepanje	Izkušnje s csd
(A527)	Prinesla sem ji pokazat poročni list, ki je tam v drugi državi..je hotel kle	Poročni list je dokaz, da se želi	Shranjevanje materiala	Ukrepanje	Izkušnje s csd

	met, da se bo tam poroču, kle pa čimveč dobit pa nasilje zganjal, zato da si bo tam nov življenje ustvaril.	odseliti in ustvariti novo življenje			
(A528)	Jaz sem to vse tja nesla, zato je ona men verjela.	Zaradi dokazov ji sd verjame	Shranjevanje materiala	Ukrepanje	Izkušnje s csd
(A533)	Ja. Vse sem ji povedala. Njegovo vedenje, dnevno, vse sem ji povedala	Sd vse zaupa kaj je počel		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A534)	Ona si je vse zapisovala, ona je tko pisala na en listek	Sd si zapisuje njeno zgodbo		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A535)	Pa ene skice si je risala, pa sheme.	Risanje skic, shem		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A536)	Nič me ni spraševala, ker sem ji jaz vsakič kazala mejle, grožnje, vsak teden je bilo kaj.	Marija sd pokaže vse možne oblike nadlegovanja		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A537)	Jaz sem v bistvu prišla k njej s polno informacij, ona je samo beležila, beležila, beležila.	Sd si beleži njeno pripoved		Svetovalni pogovor	Izkušnje s csd
(A538)	Jaz sem ji že vse povedala,	Marija ji vse pove sproti			Izkušnje s csd
	Ker nisem vedela komu naj prinesem, jaz sem njej zaupala a veš	Marija zaupa sd			Izkušnje s csd
A539)	Ona je v bistvu imela tok materiala, da je pol šla s tem na kolegij.	Sd si nabere dovolj gradiva za kolegij			Izkušnje s csd
(A540)	Da bodo oni javil na policijo in tud mel to informacijo, jaz sem klicala takrat ko sem bila najbolj na tleh..	Da bi varna hiša informirala policijo, da gre za nasilje		Podpora pri prijavi nasilja v družini	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A361)	Pa so mi rekli, da moram sama poklicat.	Varna hiša svetuje, naj sama pokliče			Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A362)	Men so samo predlagal, prijatelji sploh, da naj vsak dan kličem policijo, da enkrat bodo pa že kaj rekel, ker je vsak dan vpil.				Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A366)	Sem jaz mislila, da pomagajo tudi s tem, da pridejo kaj na teren.	Da bi prišli iz varne hiše na teren		Obisk na domu	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala

(A372)	Da imajo tud kakšne, da pridejo iskat žensko, da se prepričajo kako je on kle vpil.	Da se prepričajo, za kakšno stisko gre		Obisk na domu	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A374)	Če si ti tok obremenjen, ti ne morš it od hiše pa tja pridt k njim	Obremenje na z obveznost mi doma ne more zapustiti hiše			Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A377)	Jaz nisem vedela kam.	Ni vedela na koga se lahko obrne		Več informacij	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A379)	Saj ne obstajajo. Katera?(društva, ki pomagajo žrtvam nasilja)	Ne pozna društev, ki pomagajo žrtvam nasilja		Več informacij	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A380)	Vse kar sem dobila informacij, je da morm plačat 60 eurov na uro, da grem k enmu, da me bo postavil na noge, da bom lahko se njega losala.	Plačati terapevtu, da bo zbrala moč, da zapusti partnerja		Terapevt	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A382)	to so terapevti, ki ti dajo toliko moči, da se postaviš na noge.	Terapevti krepijo moč		Terapevt	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
A381)	In dobila sem informacijo, da bi si lahko najela terapevta, ki bi me tako daleč spravil, da bi si poiskala al drugo stanovanje oziroma, da bi dobila toliko moči.	Terapevti krepijo moč		Terapevt	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A382)	Ampak denarja nisem imela. To mi je povedala prijateljica, ki se je ločevala.	Nima denarja za terapijo		Terapevt	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A390)	Čeprav jaz bi ga lahko takrat, ko je bil v drugi državi, bi ga mogla odjavt, ko je bil 2 leti v drugi državi	Bi ga lahko odjavila ko je bil v tujini		Pomoč pri postopku odjave iz gospodinjstva	Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A396)	Samo potem traja 1 mesec, da oni dajo poizvedbo v drugo državo, če se on res tam fizično nahaja in potem bi ga odjavil tukaj.	Traja 1 mesec			Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A397)	Samo potem bi bil on brez stalnega prebivališča in bi se spravil name, tega sem se pa bala.	Strah, da bi se spravil nanjo	Potrebuje zaščito		Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala

(A464)	Jaz bi za njega želela, da ga spravijo v psihiatrično bolnico.	Želi si, da bi ga poslali na zdravljenje			Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A465)	Nobenemu ne želim kazni. Želim samo da mi da mir in da se odstrani.	Želi si da se odmakne stran od nje			Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala
(A398)	Odvetnica	Odvetnica		Odvetnica	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A399)	Ker je bila strokovno podkovana in je znala z argumenti prepričati njuno odvetnico, da je to brezpredmetno, kar sta mene ovadila in da bo šlo naprej na tožilstvo in da ne bosta dobila.	Strokovna podkovano st		Odvetnica	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A400)	Ona je mene motivirala.	Motivacija		Odvetnica	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A401)	Mi je dala potrditev, da sem poštena.	Dajanje potrditve		Odvetnica	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A402)	Mi je dala zadostno količino informacij, da se to da rešiti in da nisem sama.	Ji poda zadostno količino informacij		Odvetnica	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A403)	Potem na socialni, ko sem hodila tja na razgovore 1x na teden, da sem se razbremenila in da sem lahko iz dneva v dan lahko opravljala službo in ostale stvari, da sem imela nekoga.	Razbremenitev		Socialna delavka	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A404)	Jaz sem se nanjo lahko oprla.	Opora		Socialna delavka	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A406)	Potem prijatelji so mi dali tudi moč, ker so mi verjeli in so vedeli, da trpim, so poznali.	Prijatelji ji dajo moč, ker ji verjamejo	Razumevanje njenih potreb	Prijatelji	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A407)	To je blo meni že dost. Da človek verjame, že dobiš tisto moč, da maš prav, da greš naprej in se ne pustiš, da te nekdo pohodi.	Moč, da gre lahko naprej	Vzpodbuda	Prijatelji	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A443)	Da bi se mogla čimprej sama sebe zaposlit, biti samozavestna, ne biti odvisna vsakodnevno od tega partnerja, ki ji nič ne vrača, da nima opore v njemu, da mu ne zaupa.	Samozavest, neodvisnost		Ženska naj bo samostojna	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A444)	Jaz sem njemu skoz zaupala, sej on se lahko tako obnaša do mene,	Partnerju zaupala, da ji ne bo		Prepoznavanje psihičnega in	Predlogi za ženske, ki doživljajo

	ampak še zmeri sem zaupala, da mi ne bo naredil nič hudega.	storil hudega		ekonomskega nasilja	psihično in ekonomsko nasilje
(A445)	To je samo predhodno uvertura v nekaj najhujšega	Uvertura v nekaj hujšega	Psihično in ekonomsko nasilje je uvod v druge oblike nasilja	Prepoznavanje psihičnega in ekonomskega nasilja	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A446)	Da nič ne naredi namesto tebe, da se razdajaš na vse konce. To ni v redu.	Ni v redu če se razdajaš za partnerja		Opis odnosa	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A447)	Že to je nasilje nad žensko, da na primer vse sama naredi, pa da v tem uživa.	Nasilje je, da partner uživa, ko ženska vse naredi sama		Prepoznavanje psihičnega in ekonomskega nasilja	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A448)	Jaz sem mislila, da bom potem kaj dobila v zameno za to. Da sem se tako razdajala.	Si želi kaj v zameno		Kvaliteta odnosa	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A449)	Razdelit se morajo nekako vloge.	Razdelitev vlog		Kvaliteta odnosa	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A450)	Vsak dan mora dobit nek feedback nazaj. Če ne ni vredna nič.	Dobivanje feedbacka, da se počuti vredno		Kvaliteta odnosa	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A451)	Če ne se to samo stopnjuje.				Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A452)	Mora bit samozavestna	Samozavest		Samozavest	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A453)	Čimprej do odvetnika in da strokovno svetuje.	Obisk odvetnika, strokovno svetovanje	Obisk odvetnika	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A454)	Na socialni stoprocentno ne.	Ne na csd	Csd	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo

					psihično in ekonomsko nasilje
(A455)	Zato ker tam moraš hodit pa hodit pa dokazvat.	Dokazovan je, obiskovanj e na csd	Csd	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A456)	Odvetnika morš res plačat, sej lahko tudi počaka.	Odvetnik je plačljiv	Odvetnik	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A457)	Kakšne so moje pravice ali kakšni so moji upi.	Informira o pravicah in upih za naprej	Odvetnik	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A458)	Da dobi informacije imajo odvetniki toliko izkušenj, ker so skos na sodiščih in oni so tok razgledani, ker morajo zaslužiti svoj denar.	Imajo izkušnje in so razgledani	Odvetnik	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A459)	Socialna dobi plačo, policija dobi plačo, kdo jih kontrolira ne vem. Odvetniki so pa zdaj privat, ki morajo se izkazat.	Odvetniki nudijo boljšo pomoč, ker so zasebni	Odvetnik	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A460)	Tudi terapevti se zelo poglobijo	Terapevti se osredotočijo na doživljanje, poglobijo se v psiho	Terapija	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A461)	Odvetnik bo takoj napisal, ga bo ovadil policiji, ima to pravico.	Odvetnik lahko ovadi nasilnega partnerja	Odvetnik	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A462)	Sej mene tud partner ovadil prek odvetnika. On je šel h odvetniku pa še na policijo.	Tudi partner komunicira preko odvetnika	Odvetnik	Iskanje pomoči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A470)	Jaz bi ga lahko ga ovadila pa ga nisem hotela. So me klicali.			Ovadb	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A475)	Mi je ubil tisto, ima kamen namesto srca, to	Povzročal ji je hudo			Doživljanje nasilja

	sem sigurna, ker ni človeški. Želim si, da ga ne vidim nikoli v življenju in da se gre zdraviti nekam.	breme, ne želi ga več videti			
(A476)	Če bi imela denar, bi bilo najbolj, da bi si najdlja enga terapevta, psihoterapevta.	Psihoterapevt	Terapija	Krepitev moči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A477)	oni baje zelo se spustijo v tvoj karakter in iz tebe naredijo tako močno osebo, da si res tok samozavesten	Terapevt povrne samozavest, moč	Terapija	Krepitev moči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A478)	To ne gledaš na žrtve, te ne briga kaj, takrat si ti pošteno, a veš, in te ne briga kaj bo z njemu.	Pomembno je, da ženska misli na svoje želje, cilje	Terapija	Krepitev moči	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A466)	Ona ima zdaj prepoved približevanja	Prepoved približevanja			Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A468)	Sporazum mu je poslala. Če dobiš tok in tok denarja, se bosta oba odjavila od hiše. Odjavo, uverjeno pri notarju. Pa vpis v zemljiško knjigo. Vse je odvetnica prištimala, tri stvari naenkrat je prištimala. Odjavo, nepribliževanje pa k notarju smo šli da je vpisan v zemljiško knjigo vse.	Odjava od stalnega prebivališča in prepoved približevanja			Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A469)	Za vedno. Ne sme se več približati, ker se je odjavil.	Zagotovite v miru s prepovedjo približevanja		Zakonska zaščita proti ponovnem nasilju	Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje
(A492)	Je probaval ja po telefonu.	Poskus kontakta partnerja preko telefona			Življenje po izselitvi partnerja
(A493)	Klical je po telefonu, klical je tko da je enga družga dal na telefon potem tko na prijazen način je mal potipal, je hotel en kontakt.	Želi vzpostaviti kontakt			Življenje po izselitvi partnerja

(A494)	Pa sem prekinla.	Se ne odziva na partnerjeve klice			Življenje po izselitvi partnerja
(A495)	So mi rekli na socialni, da če me bo kakorkoli hotel kontaktirat naj tja pridem. Tam imam še kar odprto kartoteko	Odprta kartoteka na csd		Zakonska zaščita proti ponovnem nasilju	Življenje po izselitvi partnerja
(A496)	Če bo karkol, iskal kontakt z mano, odprto kartoteko imam tud na policiji	Odprta kartoteka na policiji		Zakonska zaščita proti ponovnem nasilju	Življenje po izselitvi partnerja
(A497)	Ker je anonimka prijavla	Anonimna prijava nasilja v družini			Življenje po izselitvi partnerja
(A499)	Pa sem rekla kar odprt pustite, lahko se on kar pojavi.	Se strinja z odprtim kartotekam na csd in policiji		Občutek varnosti	Življenje po izselitvi partnerja
(A500)	Takrat bi pa potem socialna dala ovadbo. Csd bo dal na policijo kazensko.	Že vedno možnost ovadbe partnerja		Zakonska zaščita proti ponovnem nasilju	Življenje po izselitvi partnerja
(A568)	Samo zato, da smo se mi zmenil, da sem se jaz mogla zapufat za celo življenje, zato da mam mir.				Življenje po izselitvi partnerja
(A570)	Ko je anonimka prišla na policijo, sem se jaz že skeširala pri notarju.				
(A576)	So mi sosedje pomagal, da sem tukaj vsaj nekako lahko ostala.	Finančna pomoč sosedov		Prijatelji	Podpora in pomoč, ki ji je pomagala
(A577)	Itak sem še zdaj zapufana.	Še vedno zadolžena		Finančna zadolženost	Življenje po izselitvi partnerja

OSNO KODIRANJE

DINAMIKA V DRUŽINI

Vloga Marije v družini

- Gospodinjstvo, služba
 - o Skrb za vse
 - o Nabava, kuhanje, hodi v službo
 - o Strežba gostov, ki pridejo na obisk
- Finančni doprinos v gospodinjstvo
 - o Nakupovanje živil

Vloga hčere

- Finančna vloga
 - o štipendija
- Šolanje
 - o šolanje drugje, veliko odsotna od doma

Vloga partnerja

- Urejanje vrta
- Navezovanje stikov s sosedi in prijatelji
- Organizira izlete
- Spodbudnik za dopust

Vloga tašče

- Skrbi zase
- V stiku z Marijo

Odnos med Marijo in taščo

- Navezanost
 - o Očitanje za očetovo smrt
 - o Povezanost ob nasilnem obnašanju
 - o Opora tašče
- Skupna skrb za gospodinjstvo
 - o Delitev stroškov gospodinjstva s taščo
 - o Skupaj urejata gospodinjske zadeve

Odnos med Marijo in partnerjem

- Samostojna
 - o Samohranilka 7 let
 - o Službeno odsoten
 - o Odsotnost razlog za razhod
- Slab odnos
 - o Partner veliko odsoten od doma
- Neenakopravnost
 - o Finančno bremeni hči in Marijo in taščo
- Vzponi in padci
 - o po sedmih letih spet skupaj kot družina
 - o On da idejo, da se skupaj vselijo
 - o varanje
 - o nespoštovanje
 - o sramota
 - o Moralna prizadetost
 - o Neodkritost, zahrbtnost
 - o Očitanje partnerja, ker je Marija bolj finančno preskrbljena
 - o Pomanjkanje pozornosti
 - o Njegov težak karakter
 - o Opiranje na redke dobre trenutke
 - o Hladen odnos

Odnos med hčerjo in očetom

- Dober odnos
 - o Ga ceni na začetku
 - o Ji pomaga pri službi
 - o Mu je hvaležna
 - o Jo osamosvoji
 - o Ji nudi najboljše
 - o Jo vpelje v delo
- Konflikti
 - o Prepoved stikov z drugimi
 - o Več slabih izkušenj kot dobrih
- Poniževanje
 - o Jo očrni v službi
 - o jo ponižuje
 - o negativen

- razvajena, pije, žura
- Direktorju reče, naj jo odpusti
- Razvajena smrklja
- Negativen
- prizadeta
- Izkoriščanje
 - Zahteva denar od nje
 - Hči mora vzeti kredit za njegove dolgove
 - finančno
 - Pomaga mami pri financiranju

DOŽIVLJANJE PSIHIČNEGA IN EKONOMSKEGA NASILJA

Psihično nasilje

- Kritiziranje
 - Kritiziranje zunanosti
- Posmehovanje
- Posesivnost
- Nadlegovanje v službi
 - Telefoniranje v službo
 - Med službenim časom zahteva privatne želje
 - Obišče šefa in od njega zahteva denar, ki mu ga dolguje Marija
- Varanje
- Vpitje
- Žaljenje
 - žaljivke
 - smrad
 - Dnevno
- Grožnja s tožbo, ovadbo
- Obtoževanje za smrt
- Občutek manjvrednosti
- Poniževanje v javnosti
- Moralno uničevanje
- Poniževanje, izkoriščanje
- Grožnje
- Strah
- Obtoževanje
- Žaljenje obeh s hčero
- Sramotenje v službi in okolici
- Ustrahovanje

Ekonomsko nasilje

-Neplačevanje preživnine

-Finančno breme

- Obremenjena s kreditom
- Na njen račun kupuje avtomobile
- Odplačevanje lizingov
- Izsiljevanje denarja
- Brez njene vednosti najema avte
- Zadolžen že prej
- Strah pred izgubo hiše
- Omejena s finančnimi sredstvi
- Bremeni pri prodaji hiše

Razlogi za ostajanje v odnosu

- Spomin na dobre stare čase

- Želja, da ostanejo družina
- Idealiziranje zveze
 - Želi si, da bi jo spoštoval
 - Spoštovanje do njega
- Zbujanje občutka krivde
 - upanje
- Zanikanje
 - Denar ni pomemben
 - Ignorira nasilje zaradi hčere
- Verjame v obljubam povzročitelja
 - Verjame v boljše čase, da bodo nekoč srečni
- Družbena pričakovanja
 - Ohranitev družine
 - Skrivanje hčeri, želi, da spoštuje očeta
 - V dobro hčeri
 - Za hčero
 - Zaradi ljubezni do hčere in tašče
 - Upanje, da bo hči imela dobrega očeta
 - Nasilje kot zasebna sfera
 - Strah pred sramoto
- Strah pred starostjo in revščino
 - Nima izhoda, kam se umakniti

Reševanje konfliktov

Umik

- Umik iz hiše
- Umik v taščino sobo
- Umik v drugo sobo
- Odklanja spolne odnose
- Umik od partnerja

Pogovor

- Pogovor čez nekaj dni, ko se zadeve umirijo
- pomiritev
- Do naslednjega konflikta v redu
- mu dopoveduje naj neha piti
- Želi pogovor
- Ne vpije nanj

Ugaja njegovim potrebam

- Počne stvari, ki preprečujejo konflikte
- Skupaj si privoščijo gostijo, njegovo zadovoljstvo

Pojavljanje nasilnosti partnerja

- Alkohol
- Finance
 - Pomanjkanje luksuza
- Slabi odnosi z drugimi
 - Konflikti z drugimi

Odzivi okolice na partnerjevo vedenje

- Spoštovanje
 - razgledan
- Zaupanje v njegovo zgodbo
 - prepričljivost
 - Nevednost za nasilje
 - Spravlja v prepire druge

- Umik
 - o Izogibanje ob nasilnem vedenju
 - o Ga ne upoštevajo
 - o Konflikti
 - o Mu ne pomagajo
 - o Zatiskanje oči
 - o Se ne želijo vtikati v družinske zadeve
- Dobri odnosi z njo

Njena opredelitev nasilja

- Enostranski trud za zvezo
 - o Izpolnjevanje potreb cele dneve
 - o Vse daje za preživetje družine
 - o Se ne počuti kot ženska, površinska navada
 - o Stalne zahteve
- Finančna obremenjenost
 - o Večna skrb za partnerja
 - o V odnosu samo dajati
 - o Finančna neenakost
 - o Brez interesa za prispevanje v finance
 - o Finančna zadolžitev
 - o Neenak finančni status navzven
- Poniževanje
 - o Ni spoštovanja
 - o Brez potrditve, da gre za čustven odnos
 - o Čuti, da si zasluži več
 - o pijančevanje
- Pomanjkanje spoštovanja
 - o Se ne počuti vredne
 - o vpitje
- Nadlegovanje
 - o Nadlegovanje v službi
- Spravljanje v zadrego
- Družbena pričakovanja
 - o Navzven srečna
 - Še vseeno ga podpira
 - Slaba vest, kaj si drugi mislijo
 - Zadržana, tiha
 - Ponižna
 - o Svoboda
 - Sprememba ob odhodu partnerja
- Psihično nasilje
 - o Jo psihično uničuje
- Očitaneje
 - o Partner krivi mamo za smrt očeta
- Nevzdržnost
 - o Umik hčere
- Grožnje s fizičnim nasiljem
- Ranljivost
 - o Psihično nemočna
 - o Spravljanje ob živce
 - o Psihična obremenjenost
- Nemoč
 - o Želi imeti besedo v odnosu
- Družinsko ozadje
 - o Vpliv družinskega ozadja na nasilje
 - Tudi v prejšnjih zvezah nasilen
- Agresivnost
 - o Dretje, agresivnost

- Dobi oporo povsod samo doma ne
- Strah pred fizičnim nasiljem
 - o Se ga boji
 - o Nezaupanje v njegova dejanja
 - o Mešanje alkohola in tablet
- Grožnje kljub trudu za razhod
 - o Želi zapustiti partnerja
- Spoznanje, da doživlja nasilje
 - o Se zaveda, da je nekaj narobe z njim ne z njo
 - o Marija dobiva večjo moč
- Pomanjkanje energije
 - o Psihično utrujena
- Vpliva na zdravje
 - o stres
- Tedensko doživljanje nasilja
 - o 2-3x na teden
- Močan karakter
 - o Iskanje virov moči in energije
 - Vseeno samostojna
 - Se potrjuje v službi
 - Urejenost

Odzivi na nasilje

- Iskanje potrditve in energije
 - o Večja angažiranost v službi, razbremenitev
 - o Doma ničvredna, se potrjuje drugje
 - o Potrjevanje v službi in prijateljih
 - o Dobiva adrenalin, energijo
 - o Še vedno hodi v službo
 - o Dobi adrenalin, energijo v službi
 - o Se zaveda da ni vredna prenašati nasilja in da se sesuje
 - Sama sebe spodbuja, da je močna
 - o Nič je psihično ne sesuje
 - Sama sebe spodbuja, da je močna
- Neškodljivost
 - o Mu ne bi nič naredila in nikamor šla
- Ostajanje v hiši
 - o Na začetku agresivnega vedenja partnerja ne zapušča hiše
- Iskanje pomoči
 - o Obišče zdravnika
- Občutek krivde
 - o Počuti se, da je kriva za nasilje
- Odhod
 - o Ko je nujno se začasno umakne od doma.
 - o Skupaj s hčero živita drugje,
- Želja po razhodu
 - o Želi prodati hišo

ISKANJE POMOČI

Iskanje pomoči

- CSD
 - o Potrebovala pomoč CSD zaradi ovadbe
- Varna hiša
 - o Klicanje v varno hišo
 - o Strah pred izgubo lastnine, zaskrbljenost za hčero in taščo
 - ne želi zapustiti hiše
 - Strah da bo uničil še hčero in taščo
 - Ne upa v varno hišo

- Predlog o vselitvi v varno hišo
 - Naj pokliče policijo in pride v varno hišo
 - Ne dobi ustrezne pomoči
- Strah pred izgubo hiše
 - Ni nič kriva, mora skrbeti za obstanek, ne želi zapustiti doma
 - Dolžnost plačevanja kredita, stroškov
- Iskanje informacij
- Prijatelji
 - Poznavanje razmer
 - Se pogovarja s prijatelji, ki poznajo razmere
 - Prijatelji, ki poznajo Marijo in partnerja
 - Krepitev moči
 - Se razbremeni in dobi energijo
 - Podpora in pomoč
 - Prijatelji ji stojijo ob strani
 - Krepitev moči, razumevanje njene stiske
 - Od prijateljev dobi pospešek, ker razumejo
- Drugi
 - Nekdo drug ne bi razumel

Izkušnje s policijo

- Prva izkušnja s policijo
 - Iskanje pomoči
 - Prvič hči kliče policijo
 - Nadzorovanje
 - Oče znori, ko hči želi klicati policijo
 - Ne prepoznajo, da gre za nasilje
 - Zabeležijo, ne ukrepajo
 - Ne obvestijo CSD
- Druga izkušnja s policijo
 - Anonimna prijava
 - Dretje
 - Ukrepanje
 - Pridejo na dom, naredijo zapisnik
 - Policist opozori partnerja naj se umiri
 - Pojasni posledice
 - Policist opozori partnerja naj se umiri
 - Ravna po Zakonu o kršenju javnega reda in miru
 - Policist opozori, da bodo vsi prevzeli krivdo ob naslednjem obisku
- Odziv policije
 - Policija ne more pomagati, opredelijo verbalni konflikt
 - Umik
 - Poda predloge
 - Ne prepoznajo nasilja
 - Niso pristojni za te primere
- Želja po pomoči
 - Želi si, da ukrepajo
- Nemoč
 - Zaradi preteklih izkušenj se zaveda, da ji ne bi znali pomagati
- Raziskava, če gre za materialno škodo ali fizično nasilje
 - Policijo zanima če je kaj razbil ali jo udaril
- Poda predloge
 - Policija predlaga naj pokliče, ko bo prišlo do fizičnega nasilja
 - Naj počaka doma
 - Naj počaka da bo kaj razbil, ali jo udaril
 - Materialna škoda ali fizični kontakt, ko lahko ukrepajo

Izkušnje z odvetnico

- Zadovoljstvo z njenim strokovnim delom
 - o Zaupanje
 - Ji zaupa, ker je stopila na njeno stran
 - Marija odvetnici zaupa kako je doživljala nasilje in stisko
 - o Vlivanje upanja
 - Ji daje pospešek, energijo
 - o Pisna komunikacija preko dopisov z odvetnico partnerja in taščo
 - Tašča in partner skleneta dogovor preko odvetnice
 - Komunicirata
 - Skupna beseda prek odvetnikov
 - o Poznavanje zakonske podlage, doseganje dogovorov
 - Zna doseči dogovor, ki je podprt z zakoni
 - o Informiranost
 - Ne pozna zakonov, odvetnica ima vse informacije
 - Izračun izplačila, ki bo pravičen za vse
 - Odvetnica jo pošlje na policijo zaradi nasilja
 - o Informiranost kako naj pove policiji o nasilju
 - Pove dva stavka na policiji, ki ju predlaga odvetnica kot zastopnica
 - Na policiji pove, da ni kriva in pooblasti odvetnico
 - Ne sme povedati celotne zgodbe
 - o Primoranost, da dokaže, da ni kriva
 - Odvetnico pooblasti, da jo zastopa
 - o Z njeno pomočjo, se sporazumno razidejo
 - Odvetnica z zakonskim dopisom doseže, da se lahko razidejo
 - o Informiranost o dokazovanju nedolžnosti
 - Dokazi, da ni preslepila tašče pri nakupu hiše, priča
 - Dokazi o prištevnosti tašče
 - Pojasnitev zakaj je lastnica hiše, skupni dogovor
 - Dokazovanje s pričami, dokumenti
- Odvetnico je bila primorana najeti
 - Odvetnico najame, ker je bila ovađena

Izkušnje z zdravnikom

- Pove, da ima psihične obremenitve, ne omeni, da gre za nasilje
- Predpiše tablete za spanje
- Ne javi naprej
- Pove, da je navajena na tak način življenja

Izkušnje s CSD

- Bolj zadovoljna s pomočjo prijateljev kot CSD
- Prvič klicana na razgovor, ko tašča v želi v dom
- Pri drugi socialni delavki 2x
- V istem času ima najeto že odvetnico
- SD si nabere dovolj gradiva za kolegij
- Svetovalni pogovor
 - o Razgovor o urejanju zadev glede obtožbe
 - o Na razgovor prideta skupaj s hčero
 - o Na razgovor prideta kot obtoženi, ne kot žrtvi
 - o Tašče v času sploh ni bilo doma
 - o Predajo primer socialni delavki na področju nasilja
 - o Hči joka, v šoku
 - o Tedensko srečavanje
 - Ji nudi pomoč zaradi obremenitev
 - o Predlaga obisk zdravnika
 - o Socialna delavka si zapisuje pogovor

- Opora
 - Iskanje moči, področij, ki jo bodo sprostile, umirile
 - Pogovori usmerjeni v njeno počutje
 - Socialna delavka ji nudi oporo, da lahko psihično zdrži
 - Vir moči je hči
 - Naj se ne ozira na partnerja
- Mariji ne ustrezajo nasveti socialne delavke, ker je obremenjena s finančnimi obveznostmi
- Ekonomsko nasilje
 - Ne vidijo težave v finančnem smislu, ker ima Marija službo
 - Ni usmerjeno v reševanje finančnih problemov
- SD vse zaupa kaj je počel
- SD si zapisuje njeno zgodbo
- Risanje skic, shem
- Marija SD pokaže vse možne oblike nadlegovanja
- Uvodni pogovor
 - Marija na kratko razloži situacijo o razmerah v družini
- CSD in partner
 - CSD in policija ni obravnavala partnerja
 - Partner se želi oglasiti na CSD kot žrtev nasilja
- Nezaupanje v strokovnost socialne delavke
 - Strah pred partnerjevim manipuliranjem
 - Socialna delavka jo obvesti, da je klical partner
 - Misli, da bo socialna delavka verjela partnerju
 - Izgubi zaupanje v socialno delavko
 - SD pojasni, da mora sprejeti partnerja, če bo prišel
 - Si ne želi, da SD sodeluje z obema
- Iskanje zaveznika in zaupnika
 - Strah, pred nezaupanjem v njeno zgodbo
 - Verjame, da partner vse prepriča, da verjamejo njegovi zgodbi
 - Iz lastnih izkušenj ve, kako dober lažnivec je
 - Stresno, ko je partner klical SD
 - Partner jo je s tem dejanjem preizkušal
 - Se sprašuje kako bo SD pomagala njemu
 - Želi izvedeti vse postopke, kako SD sodeluje z uporabniki
 - Partner jo želi uničiti in ji vzeti dober glas
 - Želi si, da bi ga SD ovadila
- Ukrepanje
 - Odprtje kartoteke o nasilju v družini
 - Shranjevanje materiala
 - SD si nabere dovolj gradiva za kolegij

Podpora in pomoč, ki ji je pomagala

- Prijatelji
 - Krepitev moči
 - Drugi ji dajejo pospešek in energijo za normalno funkcioniranje
 - Dobri odnosi s prijatelji
- Sodelavci
 - Krepitev moči
 - Se spodbuja, potrjuje na vseh področjih
- Družinska podpora
 - Občutek, da ni sam
 - Notranji občutek moči
- Podpora okolice
 - Spoštovanje in potrditve okolice

Podpora in pomoč, ki bi jo potrebovala

- Podpora pri prijavi nasilja v družini

- Da bi varna hiša informirala policijo, da gre za nasilje
 - Varna hiša svetuje, naj sama pokliče
- Obisk na domu
 - Da bi prišli iz varne hiše na teren
 - Da se prepričajo, za kakšno stisko gre
- Več informacij
 - Ni vedela na koga se lahko obrne
 - Ne pozna društev, ki pomagajo žrtvam nasilja
- Terapevt
 - Plačati terapevtu, da bo zbrala moč, da zapusti partnerja
 - Terapevti krepijo moč
 - Nima denarja za terapijo
- Pomoč pri postopku odjave iz gospodinjstva
 - Bi ga lahko odjavila ko je bil v tujini
 - Traja 1 mesec
- Potrebuje zaščito
 - Strah, da bi se spravi nanjo
 - Želi si, da bi ga poslali na zdravljenje
 - Želi si da se odmakne stran od nje
- Poudarek na partnerju, ki povzroča nasilje, ne na njej
 - Želi, da ga institucije opomnijo naj preneha z nasilnim vedenjem

VPLIV DOŽIVLJANJA NASILJA NA ŽIVLJENJE

- Zdravje
 - Stres
 - Tiščanje v prsih
 - Zatečenost v vratu, prsih
 - Ko se spominja na dogodke jo stiska v prsih
 - Nespečnost
 - Manj spanja
 - Nočne more, strah
 - Občutek krivde, podrejenost
 - Nasilje je prenašala samo ona, nihče drug ne bi
 - Izmučenost
 - Izgubljanje energije
 - Stres, ko se pelje domov
 - Ko se pelje proti domu, jo začne stiskati v prsih
 - Nočne more hčere
 - Hčera sanja, pogovor z mamo
 - Strah
 - Strah, da se bo partner pojavil
 - Milejša oblika prenašanja
 - Se zamoti s hrano ko je sama
 - Nesrečna ko je lačna
- Vpliv doživljanja nasilja na taščo
 - Želja, da se vseli v dom, mir
- Služba
 - Utrujenost
 - Utrujena v službi
 - Psihična razbremenitev
 - V službi dobi mir
 - Nadlegovanje
 - Telefonski klici, nenapovedani obiski v službi
 - Sramotenje pred sodelavci
 - Sram, prevzame odgovornost nase
 - Strah, da bi sodelavci povezali njeno privatno življenje s službenim
 - Sodelavcem se ne zaupa povsem, kaj doživlja, strah pred vplivom na službo

- Pretvarjanje, da je vse v redu
 - Olepšuje svojo situacijo
 - Poudarek na odnosu med strankami
 - Delno pove o domačih razmerah
- Bolj produktivna
 - Ostaja v službi izven delovnega časa
 - Še več dela
- Odnosi
 - Slabi odnosi z moškimi
 - Strah pred ponovnim nasiljem
 - Zaprta vase
 - Sama sebi zadostna
 - Si končno kupi mir
 - Jeza
 - Ne želi več ugajati drugim
- Počutje
 - Težko se sprosti
 - Se ukvarja s stvarmi, ki jo pomirjajo
 - Manj energična
 - pasivna
 - apatična
- interesi
 - Opusti svoje hobije
 - Prej hodila v hribe
 - Nima več volje
- Finančna omejenost
 - vse ostale postavlja pred sebe

Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje

- Ženska naj bo samostojna
 - Samozavest, neodvisnost
- Prepoznavanje psihičnega in ekonomskega nasilja
 - Partnerju zaupala, da ji ne bo storil hudega
 - Psihično in ekonomsko nasilje je uvod v druge oblike nasilja
 - Uvertura v nekaj hujšega
 - Nasilje je, da partner uživa, ko ženska vse naredi sama
- Kvaliteta odnosa
 - Ni v redu če se razdajaš za partnerja
 - Si želi kaj v zameno
 - Razdelitev vlog
 - Dobivanje feedbacka, da se počuti vredno
- Samozavest
- Iskanje pomoči
 - CSD
 - Ne na CSD
 - Dokazovanje, obiskovanje na CSD
 - Odvetnik
 - Odvetnik je plačljiv
 - Informira o pravicah in upih za naprej
 - Imajo izkušnje in so razgledani
 - Odvetniki nudijo boljšo pomoč, ker so zasebni
 - Odvetnik lahko ovadi nasilnega partnerja
 - Tudi partner komunicira preko odvetnika
 - Terapija
 - Terapevti se osredotočijo na doživljanje, poglobijo se v psiho
- Ovadba
- Krepitev moči
 - Terapija

- Psihoterapevt
- Terapevt povrne samozavest, moč
- Pomembno je, da ženska misli na svoje želje, cilje
- Zakonska zaščita proti ponovnem nasilju
 - Prepoved približevanja
 - Odjava od stalnega prebivališča in prepoved približevanja
 - Zagotovitev miru s prepovedjo približevanja

Življenje po izselitvi partnerja

- Poskus kontakta partnerja preko telefona
- Se ne odziva na partnerjeve klice
- Zakonska zaščita proti ponovnem nasilju
 - Odprta kartoteka na CSD
 - Odprta kartoteka na policiji
 - Še vedno možnost ovadbe partnerja
- Občutek varnosti
 - Se strinja z odprtim kartotekam na CSD in policiji
- Finančna zadolženost

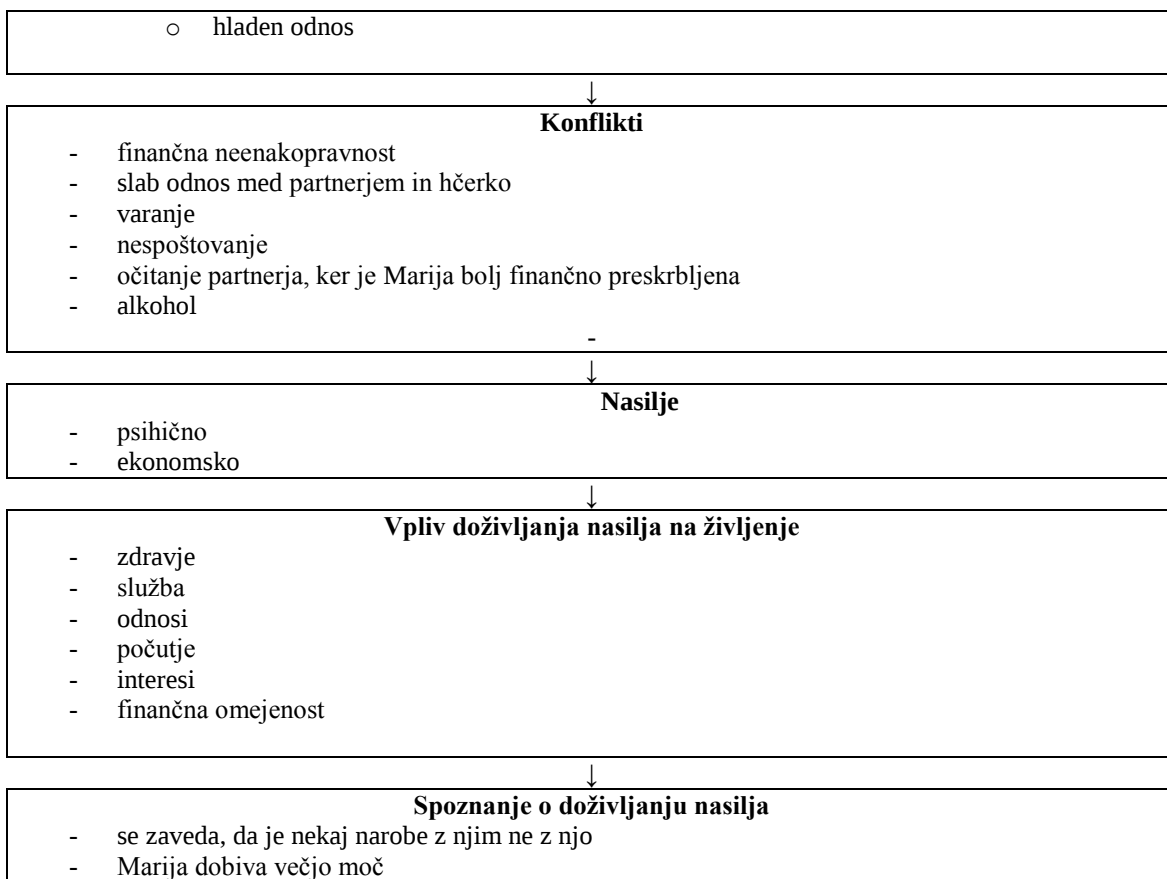
ODNOSNO KODIRANJE

- **Spoznanje o doživljanju nasilja**

Vloga Marije v družini - gospodinjstvo - finančna vloga	Vloga partnerja v družini - urejanje vrta - navezovanje stikov z okolico Odzivi okolice na partnerjevo vedenje - spoštovanje ○ razgledan - zaupanje v njegovo zgodbo ○ prepričljivost ○ nevednost za nasilje ○ spravlja v prepire druge - umik ○ izogibanje ob nasilnem vedenju ○ ga ne upoštevajo ○ konflikti ○ mu ne pomagajo ○ zatiskanje oči ○ se ne želijo vtikati v družinske zadeve - dobri odnosi s sosedi in prijatelji
--	--

Odnos med Marijo in partnerjem - neenakopravnost - vzponi in padci ○ po sedmih letih spet skupaj kot družina ○ on da idejo, da se skupaj vselijo ○ varanje ○ nespoštovanje ○ sramota ○ moralna prizadetost ○ neodkritost, zahrbtnost ○ očitane partnerja, ker je Marija bolj finančno preskrbljena ○ pomanjkanje pozornosti ○ njegov težak karakter ○ opiranje na redke dobre trenutke
--

- **Dejanja, ki ji jih je gospa doživela kot nasilna**

Dejanja povezana s psihičnim nasiljem
- enostranski trud za zvezo - poniževanje • kritiziranje zunanosti • posmehovanje • žaljenje, žaljenje obeh s hčero • občutek manjvrednosti • poniževanje v javnosti - pomanjkanje spoštovanja • varanje • vpitje - nadlegovanje • posesivnost • nadlegovanje v službi - spravljanje v zadrego • sramotenje v službi in okolici - očitanje • obtoževanje za smrt - nevzdržnost - grožnje s fizičnim nasiljem - ranljivost - nemoč • moralno uničevanje - agresivnost • ustrahovanje - dobi oporo povsod samo doma ne

- strah pred fizičnim nasiljem
- grožnje kljub trudu za razhod
 - grožnja s tožbo, ovadbo
- pomanjkanje energije
- vpliva na zdravje
- tedensko doživljanje nasilja

Dejanja povezana z ekonomskim nasiljem

- finančna obremenjenost
 - neplačevanje preživnine
 - obremenjena s kreditom
 - na njen račun kupuje avtomobile
 - odplačevanje lizingov
 - izsiljevanje denarja
 - brez njene vednosti najema avte
 - zadolžen že prej
 - strah pred izgubo hiše
 - omejena s finančnimi sredstvi
 - bremeni pri prodaji hiše

- Nasilna dejanja, ki jih je gospa doživela kot sprejemljiva

Odgovor o sprejemljivih nasilnih dejanjih v času skupnega bivanja, sem dobila že v intervjuju. In sicer:

»(A163) Katera ravnanja so zate postala kot normalna običajna? Ali si se na kakšna njegova ravnanja navadila?

»Na vsa. Jaz sem živela, da sem doma kot ničvredna in sem se drugje potrjevala, največ pa pri drugih ljudeh, da sem se k sebi spravila, angažirala 100%.«

Marija je času skupnega bivanja s partnerjem živela z obrambnimi mehanizmi, ki so ji omogočili, da je normalizirala partnerjeva nasilna dejanja. V veliko pomoč ji je bila okolica. Ljudje, ki so ji pomagali, da je ostala močna, samozavestna.

- Podpora in pomoč, ki jo je gospa, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje prejela

CSD	VARNA HIŠA	PRIJATELJI	POLICIJA	ODVETNICA	DRUGI
-potrebovala pomoč csd zaradi ovadbe -svetovalni pogovor -uvodni pogovor -csd in partner -nezaupanje v strokovnost socialne delavke -iskanje zaveznika in zaupnika -ukrepanje	-iskanje informacij -strah pred izgubo lastnine, zaskrbljenost za hčero in taščo -predlog	-poznavanje njenih razmer -podpora in pomoč -krepitev moči, razumevanje njene stiske	-policija ne more pomagati, -opredelijo verbalni konflikt -umik -poda predloge -ne prepoznajo nasilja -niso pristojni za te primere	-zadovoljstvo z njenim strokovnim delom: ozaupanje ovlivanje upanja opisna komunikacija preko dopisov z odvetnico partnerja in taščo opoznavanje zakonske podlage, doseganje dogovorov o informiranost oprimoranost, da dokaže, da ni kriva -odvetnico je bila primorana najeti	-nekdo drug ne bi razumel -zdravnik predpiše tablete za spanje -sodelavci, krepijo moč -družinska podpora -podpora okolice

- **Strategije preživetja**

Umik	Pogovor	Ugaja njegovim potrebam
-umik iz hiše -umik v taščno sobo -umik v drugo sobo -odklanja spolne odnose -umik od partnerja	-pogovor čez nekaj dni, ko se zadeve umirijo -pomiritev -do naslednjega konflikta v redu -mu dopoveduje naj neha piti -želi pogovor -ne vpije nanj	-počne stvari, ki preprečujejo konflikte -skupaj si privoščijo gostijo, njegovo zadovoljstvo

- **Vpliv doživljanja nasilja na življenje**

Zdravje	Služba	Odnosi	Počutje	Interesi	Finančna omejenost
-stres -nespečnost -občutek krivde, podrejenost -izmučenost -stres, ko se pelje domov -nočne more hčere -strah -milejša oblika prenašanja	-utrujenost -psihična razbremenitev -nadlegovanje -sramotenje pred sodelavci -strah, da bi sodelavci povezali njeno privatno življenje s službenim -pretvarjanje, da je vse v redu -olepšuje svojo situacijo -bolj produktivna	-slabi odnosi z moškimi -zaprta vase -jeza	-težko se sprosti -manj energična	-opusti svoje hobije -nima več volje	-vse ostale postavlja pred sebe

Življenje po izselitvi partnerja

- poskus kontakta partnerja preko telefona
- se ne odziva na partnerjeve klice
- zakonska zaščita proti ponovnem nasilju
- občutek varnosti
- finančna zadolženost

- **Iskanje podpore in pomoči**

ISKANJE POMOČI

DRUŽINA IN PRIJATELJI: razumevanje, krepitev moči

POLICIJA: prijava nasilja v družini

VARNA HIŠA: iskanje informacij

↓

ZDRAVNIK: zdravila za spanje

↓

CSD: prvi stik ob odzivu na ovadbo, ki jo je prejela

↓

ODVETNICA: primorana najeti odvetnico zaradi ovadbe in delitve premoženja
--

- **Podpora in pomoč, ki bi jo gospa, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje potrebovala**

Podpora in pomoč, ki bi jo gospa, ki doživlja psihično in ekonomsko nasilje potrebovala
--

- več informacij o oblikah pomoči- podpora pri prijavi nasilja v družini- obisk na domu- terapija in krepitev moči- pomoč pri postopku odjave iz gospodinjstva- zakonska zaščita proti ponovnem nasilju- poudarek na partnerju, ki povzroča nasilje, ne na njej

Predlogi za ženske, ki doživljajo psihično in ekonomsko nasilje:

- samostojnost in samozavest- prepoznavanje psihičnega in ekonomskega nasilja: kvaliteta odnosa- iskanje pomoči: odvetnik, terapevt- zakonska zaščita proti ponovnem nasilju: prepoved približevanja, odjava partnerja iz stalnega prebivališča